

GRAD GRUBIŠNO POLJE

**STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM GRADA
GRUBIŠNOG POLJA 2015.-2020.**

NARUČITELJ: Grad Grubišno Polje

IZRAĐIVAČ: Plavi partner d.o.o.

AUTORI:

Plavi partner d.o.o.:

Željko Tufekčić

Marija Tufekčić

Kristina Tatarović

Andrija Vranjković

SURADNICI:

Grad Grubišno Polje- Radni tim:

Dalibor Jurina

Ivica Ahac

Jasminka Meheš

Marija Jungić

Željko Margeta

Mirjana Starčević

Branko Kašić

Dijana Turniški

GRAD GRUBIŠNO POLJE
Trg bana Josipa Jelačića 1
43 290 Grubišno Polje

PLAVI PARTNER d.o.o.
Radnička cesta 39
10 000 Zagreb

Sadržaj

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM GRADA GRUBIŠNOG POLJA 2015.-2020.....	1
I UVOD	7
II. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE	8
2.1. Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost	9
2.2. Metodologija izrade	11
2.3. Organizacijska struktura tijela za izradu strategije	12
2.4. Implementacija aktivnosti	14
III. OSNOVNA ANALIZA	16
1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ BELOVARSKO - BILOGORSKE ŽUPANIJE I GRADA GRUBIŠNOG POLJA	16
1.1. Povijesni prikaz prostora Grada Grubišnog Polja	20
1.2. Prostor i prirodna obilježja	23
2. DEMOGRAFSKI POKAZATELJI GRADA GRUBIŠNOG POLJA	24
2.1. Ukupna demografska kretanja	24
2.2. Spolna i dobna struktura stanovništva	28
2.3. Obrazovna struktura stanovništva	36
2.4. Migracije stanovništva.....	39
2.5. Stanovništvo Grada prema narodnosti.....	40
2.6. Poljoprivredno stanovništvo, kućanstva i zemljišta.....	41
2.7. Zaposlenost i nezaposlenost	45
3. PRIRODNI RESURSI.....	49
3.1. Reljef, tlo i voda	49
3.1.1. Reljef.....	49
3.1.2. Tlo	50
3.1.3. Voda.....	51
3.2. Prirodna obilježja, flora i fauna, šume.....	53
3.2.1. Klimatska obilježja	53
3.2.2. Flora i fauna	54
3.2.3. Šume.....	60
3.2.5. Mineralne sirovine.....	61

3.3. KULTURNA BAŠTINA	62
4. OKOLIŠ I PROSTORNO UREĐENJE	65
4.1. Zrak.....	65
4.2. Tlo	65
4.3. Prostorno uređenje.....	66
<i>4.3.2. Prostorni plan uređenja Grada Grubišnoga Polja.</i>	66
5. INFRASTRUKTURA.....	68
5.1. Vodoopskrba i kanalizacijski sustavi.....	68
5.1.1. Vodoopskrba.....	68
Izgrađenost vodoopskrbne mreže na području Grada - rujan 2015.	69
5.1.2. Odvodnja	70
5.2. Energetska infrastruktura.....	74
5.2.1. Javna rasvjeta	75
5.3. Plinoopskrba	77
5.4. Prometna infrastruktura.....	79
5.5. Pošta i telekomunikacije.....	84
5.6. Gospodarenje otpadom.....	85
5.7. Poduzetnička infrastruktura.....	86
6. ANALIZA GOSPODARSTVA	89
6.1. Struktura gospodarstva	90
6.1.1. Poslovanje poduzetnika na području Grada Grubišnog Polja	94
6.1.2. Analiza gospodarskih sektora	97
1. Industrija.....	97
2. Poljoprivreda	102
3. Šumarstvo	104
4. Turizam	105
a) Lovni turizam	106
b) Sportsko-ribolovni turizam	107
c) Seoski turizam	107
d) Kulturno-edukativni i izletnički turizam	107
7. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	108

7.1. Obrazovanje.....	108
7.1.1. Predškolske ustanove	108
7.1.2. Osnovno školstvo.....	110
7.1.3. Srednje školstvo.....	111
7.2. Zdravstvo i socijalna skrb.....	112
7.2.1. Zdravstvo	112
7.2.2. Socijalna skrb.....	112
7.3. Kultura, šport, informiranje, udruge i manifestacije	116
7.3.1. Kultura	116
7.3.2. Šport	118
7.3.3. Informiranje.....	121
7.3.4. Udruge	122
7.3.5. Manifestacije	123
7.4. Zaštita i spašavanje.....	123
7.4.1. Vatrogasna zaštita	125
IV SWOT ANALIZA.....	128
4.1. SWOT ANALIZA INFRASTRUKTURE	128
4.2. SWOT ANALIZA - GOSPODARSTVO.....	130
4.3. SWOT ANALIZA – DRUŠTVENE DJELATNOSTI	132
V STRATEGIJA RAZVOJA GRUBIŠNOG POLJA	134
1. VIZIJA	134
2. CILJEVI.....	134
Cilj 1: Održivi razvoj gospodarstva, te podizanje njegove konkurentnosti	135
Prioritet 1.1. Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje	136
Prioritet 1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva	137
Prioritet 1.3. Razvoj ruralnog turizma	137
Prioritet 1.4. Jačanje administrativnih kapaciteta Grada s ciljem učinkovite lokalne javne uprave.....	138
Cilj 2: Unapređenje društvene i komunalne infrastrukture, te podizanje kvalitete života .	138
Prioritet 2.1. Unapređenje društvene infrastrukture	139
Prioritet 2.2. Unapređenje komunalne, energetske i prometne infrastrukture	140
Prioritet 2.3. Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i	

energijom.....	141
Cilj 3: Razvoj ljudskih potencijala, te poboljšanje demografskih kretanja	141
Prioritet 3.1 Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja	142
Prioritet 3.2. Poticanje roditeljstva.....	143
Prioritet 3.3. Povećanje ponude društvenih sadržaja (posebice za djecu i mlade).....	143
3. RAZVOJNE MJERE	144
4. USKLAĐENOST STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA GRADA GRUBIŠNOG POLJA S RAZVOJNOM STRATEGIJOM BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE.....	170
5. BAZA PROJEKTNIH IDEJA	172
VI INDIKATORI UČINKA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA 2015.-2020	174
VII INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE	177
1. Provedba strategije.....	177
2. Tijela provedbe	177
2.1. Partnerstvo i radni tim.....	177
2.2. Grad Grubišno Polje.....	177
2.3. Upravni odjeli	178
2.4. Javne službe	179
2.5. Javni sektor.....	179
2.6. Civilno društvo	179
2.7. Privatni sektor.....	180
3. FINANCIJSKI OKVIR	180
4. PRAĆENJE I VREDNOVANJE	183
VIII ZAKLJUČAK.....	185
IX PRILOZI.....	186
Prilog 1: Popis slika	186
Prilog 2: Popis tablica:	186

I UVOD

Grad Grubišno Polje smješten je na jugozapadnim obroncima Bilogore i površinom je najveća samoupravna jedinica Bjelovarsko-bilogorske županije. Prirodna bogatstva, povijesna i kulturna baština, tradicija poljoprivredne proizvodnje, samo su neke od prepoznatljivih značajki grada. S obzirom na svoje karakteristike, Grubišno Polje ima potencijal da bude idealnom sredinom za život ali uz kontinuirani rad i napredak kroz plansko i osmišljeno djelovanje, kako vlasti, tako i stanovništva.

Međutim, gospodarska kriza koja traje već nekoliko godina ostavila je značajnog traga i na Grubišnom Polju. Odlazak mlađih, visoke stope nezaposlenosti, pad poljoprivredne i industrijske proizvodnje, sve su problemi s kojima se susreće i Grubišno Polje. Također, Domovinski rat je donio stradanja čije posljedice nažalost ni danas nisu u potpunosti sanirane.

Kako bi se promijenili negativni trendovi i podignula kvaliteta života, nužno je stvoriti preduvjete za rast i razvoj u gospodarskom, društvenom i ostalim područjima. Jedan od prvih koraka u tom procesu je i izrada Strateškog razvojnog programa Grada Grubišnog Polja 2015.- 2020.

Putem takvog strateškog dokumenta omogućuje se definiranje razvojnih potreba i prioriteta, načini njihovog ostvarivanja, te usuglašavanje oko ideja i projekata koji će donijeti maksimalnu korist široj zajednici.

Značjane mogućnosti napretka otvorene su ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju čime su postali dostupni fondovi i pomoći Unije.

Temelj za mogućnost korištenja pomoći EU i financiranja iz njenih fondova je osiguravanje strateške osnove lokalne razvojne politike. To je jedan u nizu izazova koji se rješava kako bi se maksimalno iskoristile finansijske mogućnosti na državnoj i europskoj razini.

Strateški razvojni program se prvenstveno temelji na identificiranim potrebama građana Grubišnog Polja. Njegova zadaća je pružanje smjernica dugoročnog razvoja grada, prepoznavanje i vrednovanje budućih prilika za razvoj, te stvaranje okvira za suradnju i partnerstvo u svim sferama gospodarskog i društvenog djelovanja.

Izradom ove razvojne strategije stvara se osnova za veći i brži gospodarski rast te kvalitetniji život svih stanovnika.

II. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE

Razvojna strategija Grada Grubišnog Polja predstavlja središnji planski dokument u okviru kojeg su određeni temeljni i ključni ciljevi i prioriteti razvoja Grada za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

Nakon provedene iscrpne i temeljite analize svih relevantnih područja i sektora, u Strategiji se daje prikaz trenutačnog stanja gospodarskih, komunalnih, demografskih i ostalih važnih pokazatelja Grada, te se određuju ciljevi koji se trebaju postići do 2020. kako bi se ostvario zadovoljavajući društveno - gospodarski rast.

Strategijom se određuju prioritetni ciljevi, uloge i odgovornosti pojedinih subjekata za ostvarivanje tih ciljeva, plan ostvarivanja, te potencijalni izvori financiranja za različite razvojne projekte.

Ovim strateškim dokumentom definira se vizija razvoja Grada koja odražava najbolju moguću budućnost koja se može predvidjeti, što ona želi postići i kako će jedinica lokalne samouprave izgledati kada ostvari postavljene ciljeve.

Nakon provedbe svake strategije potrebno je evaluirati postignute rezultate provedbe i započeti novi proces planiranja razvoja sa istim i/ili novim postavljenim ciljevima.

U sustavnom pristupu planiranja razvoja nužno je poštivati piramidu strategija, odnosno planova na području Republike Hrvatske koja se sastoјi od tri razine djelovanja: državne, regionalne i lokalne razine. Pored navedenog, Hrvatska kao država članica Europske unije u obvezi je uskladiti svoje strateške i programske dokumente s onima donešenim na EU razini. Jasno je da se ti ciljevi prenose i na strateške dokumente nižeg reda čime se postiže koherentnost cjelokupnog sustava planiranja.

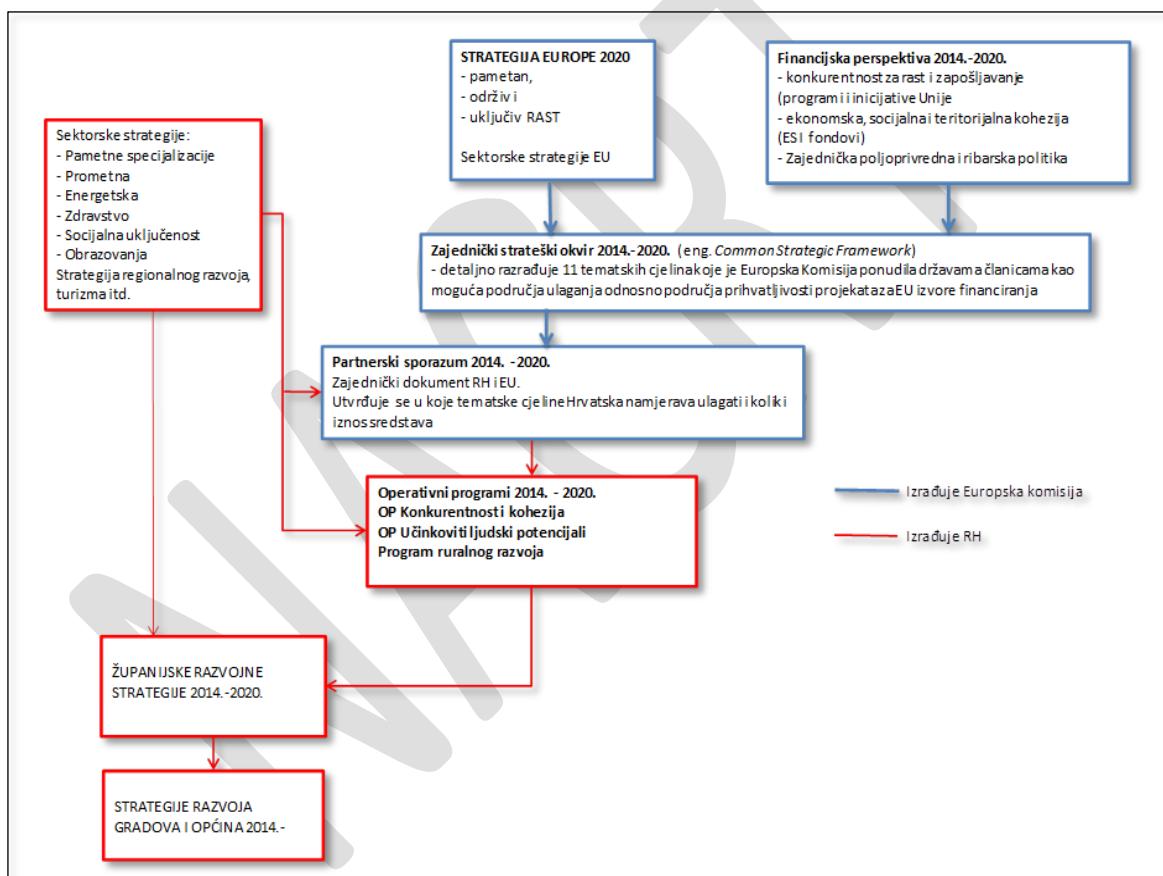
2.1. Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost

Prilikom izrade strateških dokumenta nužno je poštivati princip usklađenosti sa strategijama višeg reda odnosno strategijama usvojenim od tijela više razine.

U kontekstu država članica EU to znači da nacionalne strategije moraju biti usklađene s europskim, regionalne i županijske s nacionalnim, a lokalne razvojne strategije s regionalnim i županijskim. Ovakvim se pristup postiže koherentnost cjelokupnog sustava strateškog planiranja, te postizanje zacrtanih strateških ciljeva na najvišoj razini.

U nastavku se na slici 1 daje pregled sustava strateškog planiranja

Slika 1: Sustav strateškog planiranja

Izvor: Obrada autora

Ako promatramo učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju s institucionalnog aspekta važno je naglasiti da Europska unija u svojim smjernicama potiče regionalni razvoj, koheziju svih država članica i regija, te decentralizaciju.

Na slici 1, crvenim linijama su prikazani dokumenti i faze planiranja koje samostalno izrađuje država članica. Država članica samostalno izrađuje svoje nacionalne strategije

razvoja, bilo za državu kao cjelinu bilo po pojedinim gospodarskim sektorima. Plavim linijama su prikazani dokumenti i faze koje samostalno obavlja Europska komisija. Europska komisija izrađuje (a tijela Unije u određenoj proceduri usvajaju) strategiju gospodarskog razvoja Unije (u ovom slučaju Europa 2020) isto kao i strateške smjernice za korištenje fondova (Zajednički strateški okvir 2014.-2020.) kako bi se osigurala sukladnost njihova korištenja s ciljevima strategije Europa 2020.

Zajednički strateški okvir 2014.-2020. osigurava tu sukladnost kroz utvrđivanje tematskih cjelina u koje države članice mogu usmjeravati dodijeljena sredstva iz ESI fondova. Države članice financiraju i provode svoje nacionalne razvojne ciljeve koristeći ESI fondove, ali samo projekte koji se mogu uklopiti u tematske cjeline utvrđene u Zajedničkom strateškom okviru i uredbama o fondovima. Ukoliko neki nacionalni razvojni cilj ili područje nije sukladno i ne može se ugraditi u ponuđenu tematsku cjelinu tada ga država članica mora financirati iz vlastitih sredstava.

Partnerski sporazum i Operativni programi dokumenti su koji se međusobno usuglašavaju između Europske komisije i države članice.

Država članica na nacionalnoj razini izrađuje strategiju razvoja, strateške okvire u kojem smjeru treba razvijati sve gospodarske i društvene sektore, te koja su područja od nacionalnog interesa.

Sukladno tome, planiranje razvoja se spušta na niže razine odnosno na regionalnu i lokalnu razinu. Upravo navedene institucionalne strukture predstavljaju osnovu za buduće korištenje bespovratnih sredstava Europske unije u programskom razdoblju od 2014. do 2020. godine.

U Republici Hrvatskoj sustav strateškog planiranja ima sljedeće elemente:

- Sektorske strategije RH - donosi ih Vlada i Sabor Republike Hrvatske,
- Županijske razvojne strategije – donosi ih Županija u suradnji s pripadajućim jedinicama lokalne samouprave,
- Strategije razvoja gradova i općina – donose ih gradovi i općine u suradnji sa svim zainteresiranim dionicima (građani, poduzetnici, udruge i sl.),

Sukladno navedenom strateški okviri Grada Grubišno Polje za predmetno programsко razdoblje uskladit će se prema dokumentima na regionalnoj i lokalnoj razini:

- Razvojna strategija Bjelovarsko – bilogorske županije 2011 - 2013¹
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko - bilogorske županije 2011. – 2013.
- Turistički master plan Bjelovarsko – bilogorske županije
- Lokalna razvojna strategija LAG-a Bilogora Papuk
- Prostorni plan Bjelovarsko – bilogorske županije

¹ Sukladno uputama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU županijskim razvojnim strategijama je produljavano vrijeme važenja na 2014. i 2015., a prema zadnjim uputama preporučeno je da se isto učini i za 2016. godinu

- Prostorni plan uređenja Grada Grubišnog Polja

Također, izravno i neizravno Strategija mora biti usklađena sa sljedećim strateškim dokumentima na nacionalnoj razini:

- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske²
- Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske³
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske⁴
- Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske⁵
- Industrijska strategija Republike Hrvatske⁶
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske⁷
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske⁸,

Izradom ovog strateškog dokumenta omogućiće se Gradu Grubišnom Polju da odgovori na pitanje u kojem smjeru treba ići razvoj i na koji ga način ostvariti, te dati realnu sliku o potrebama svih subjekata i skupina u društvu.

Na temelju ovog će dokumenta gradska uprava moći planirati aktivnosti, najznačajnije i najučinkovitije projekte Grada, te ga koristiti pri planiranju proračuna i alokaciji proračunskih sredstava.

2.2. Metodologija izrade

Za strateške dokumente lokalnog značaja u Republici Hrvatskoj ne postoje zadani pravilnici o njihovu sadržaju i strukturi, stoga je Strategija metodološki i sadržajno izrađena sukladno *Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija* (NN 153/10; dalje: Pravilnik) jer je to trenutno jedini nacionalni regulatorni okvir u kojem se opisuje obvezni sadržaj, metodologija i način vrednovanja strateških dokumenata JL(R)S.

Iako je navedeni Pravilnik usmjeren na razvojne strategije županija, moguće je obvezni sadržaj prilagoditi značajkama lokalnih jedinica, te primijeniti u njemu utvrđenu metodologiju prilikom izrade.

---

² <http://www.mrrfeu.hr/default.aspx?id=404>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

³ <http://www.mps.hr/default.aspx?id=3652>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁴ <http://www.mint.hr/default.aspx?id=7973>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁵ <http://www.minpo.hr/UserDocsImages/Strategy-HR-Final.pdf>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁶ <http://www.mingo.hr/default.aspx?id=4980>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁷ <http://www.mingo.hr/default.aspx?id=3258>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁸ http://www.vlada.hr/hr/dodatno/javna_rasprava_strategija_obrazovanja_znanosti_i_tehnologije, dostupno na dan 26.05.2015. godine

2.3. Organizacijska struktura tijela za izradu strategije

Prilikom izrade javnih strateških dokumenata temeljni princip je partnerski pristup i uključivanje što je moguće više relevantnih dionika u savjetovanje tijekom izrade strategije.

Partnerstvo ključnih dionika na čelu s gradonačelnikom kao predsjednikom predstavlja temeljno tijelo u izradi strategije, a sastavljeno je od predstavnika grada, tvrtki u vlasništvu grada, te civilnog i privatnog sektora s područja Grada.

Nadziranje i savjetovanje u izradi strategije, te prihvatanje iste najvažnije su uloge partnerstva koje djeluje kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa različitih skupina dionika.

Partnerstvo djeluje u svim fazama izrade i provedbe strategije, a u svom radu se rukovodi sljedećim načelima:

- konsenzus – poticanjem napretka u postizanju sporazuma kroz pregovarački konsenzus;
- jednakost – niti jednom članu nije omogućen dominantan utjecaj u radu partnerstva;
- transparentnost – svi dionici potpuno su informirani i upoznati s aktivnostima koje partnerstvo poduzima u svom radu.

Partnerstvo čine:

1.	Zlatko Mađeruh – gradonačelnik Grada Grubišnoga Polja
2.	Ivo Martiović – predsjednik Gradskog vijeća Grada Grubišnoga Polja
3.	Zlatko Pavičić – član Gradskog vijeća Grada Grubišnog Polja
4.	Miro Totgeregeli – član Stalnog stručnog kolegija Gradonačelnika
5.	Jozo Matošević – ravnatelj S.Š.B.Kašića Grubišno Polje – član
6.	Snježana Seliš – ravnateljica O.Š.I.N.Jemeršića Grubišno Polje – član
7.	Marina Kamber – direktorica Turističkog ureda Grada Grubišnoga Polja
8.	Ivan Novak – predstavnik Turističke zajednice Grada Grubišnoga Polja
9.	Ivan Udžbinac – predstavnik Poljoprivredne savjetodavne službe
10.	Ivan Vereš – direktor Komunalca d.o.o.
11.	Željko Kirinčić – upravitelj Šumarije Grubišno Polje
12.	Miljenko Juratovac – predstavnik HGK, Županijske komore Bjelovar
13.	Julijus Kolaček – predstavnik Obrtničke komore BBŽ, Udruženje obrtnika Daruvar
14.	Davor Herceg – predstavnik obrtnika sa područja Grada Grubišnoga Polja
15.	Marijan Cenger – direktor PZ Zrno Grubišno Polje
16.	Stjepan Lešković – direktor Elmo d.o.o. Grubišno Polje
17.	Alenka Soldan – tajnica udruge Centar građanskih inicijativa
18.	Željko Mitrović – predstavnik L.D.Bilogora Grubišno Polje
19.	Tomislav Leniček – vanjski suradnik
20.	Predstavnik Zdenke mlječni proizvodi d.o.o. Veliki Zdenci
21.	Predstavnik Podzemnog skladišta plina d.o.o.
22.	Predstavnik Zagrebpetrola d.o.o.
23.	Zdenačka farma

Kako bi bila moguća što kvalitetnija izrada strategija uspostavljen je i radni tim kao operativno tijelo sastavljeno od predstavnika grada.

Zadaća radnog tima je uska suradnja s konzultantom u svim fazama izrade, posebno u pogledu dostavljanja relevantnih podataka i informacija koje su im na raspolaganju kao i koordinacije drugih sudionika.

Radni tim čine:

1.	Dalibor Jurina – zamjenik gradonačelnika Grada Grubišnoga Polja – voditelj tima
2.	Ivica Ahac – pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo – zamjenik voditelja tima

3.	Jasminka Meheš – pročelnica Upravnog odjela za finansija i javne prihode
4.	Marija Jungić – pročelnica Stručne službe Grada
5.	Željko Margeta – pročelnik Upravnog odjela za stambeno komunalne djelatnosti i uređenje prostora
6.	Mirjana Starčević – viši stručni suradnik za razvoj Grada
7.	Branko Kašić – viši stručni referent za promet i ostale komunalne poslove
8.	Dijana Turniški – upraviteljica LAG Bilogora Papuk

2.4. Implementacija aktivnosti

Kako bi se postigla potrebna efektivnost i efikasnost razvojnih strategija potrebno je što prije započeti s njenom implementacijom, odnosno s provođenjem aktivnosti koje su predložene u dokumentu.

Legitimnost razvojnoj strategiji daje Gradsko vijeće koje usvaja dokument, a nakon usvajanja potrebno je započeti s provedbom preporučenih aktivnosti u najkraćem vremenskom roku. Implementacija projektnih aktivnosti zahtjeva prethodno proračunsko planiranje kako bi se osigurala potrebna sredstva za provedbu konkretnih mjera odnosno projekata, a koji će biti u funkciji ostvarenja strateških ciljeva.

Također, predviđena je i izrada operativnog dokumenta odnosno Akcijskog plana provedbe razvojne strategije. Akcijskim planom kao ključnim operativnim dokumentom utvrđuju se, dodatnim analizama okoline, konkretne mjere odnosno projekti koje će jedinica lokalne samouprave provesti u referentnom razdoblju. Prilikom odabira projekata mora se voditi računa o svim kriterijima pripremljenosti, prihvatljivosti i izvedivosti predloženih projekata koji se planiraju implementirati.

Važno je napomenuti da bi za Grad Grubišno Polje uz ispunjenje spomenutih kriterija ključan faktor u odabiru projekata bila mogućnost financiranja projekata bespovratnim sredstvima iz EU fondova. Većina razvojnih projekata moći će se financirati bespovratnim sredstvima iz EU fondova u iznosu od 50% do 100% ukupne vrijednosti investicije, a finansijska omotnica za Republiku Hrvatsku godišnje iznosi preko milijardu Eura.

Ipak, za pripremu projekata potrebna su značajna finansijska sredstva, a za one koji se namjeravaju financirati bespovratnim sredstvima Europske unije i sredstva za udio sufinanciranja koji će se kretati u rasponu od 0% do 50% vrijednosti projekta.

Indeks razvijenosti svrstava Grad u II. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske.

Ovako niska vrijednost indeksa razvijenosti povećava mogućnost financiranja većine razvojnih projekata sredstvima iz EU i nacionalnih izvora.⁹

Ova spoznaja također ukazuje na važnost planiranja proračuna i alokacije proračunskih sredstava, uzimajući u obzir aktivnosti iz razvojne strategije koje će se provoditi u razdoblju do 2020. godine.

Tako bi Proračun Grada Grubišnog Polja već za sljedeću fiskalnu godinu morao biti povezan s izradom godišnjih planova aktivnosti.

Prilikom izrade ovog dokumenta formiran je radni tim za izradu, uvažene su željene smjernice lokalne samouprave za određivanje lokalnih ciljeva, te se slijedila zadana metodologija za utvrđivanje pristupa izradi strateškog razvojnog dokumenta. Definiranje ključnih smjerova i ciljeva razvoja proizašlo je iz brojnih prijedloga i rasprava radnog tima, te drugih prijedloga i sugestija nastalih u tijeku njegove izrade.

Ovaj pristup osigurat će kvalitetan početak provedbe Strategije razvoja Grada Grubišnog Polja za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

---

⁹ Indeks razvijenosti čini izračun na bazi osnovnih pokazatelja kao što su prosječni dohoci per capita, prosječni izvorni prihodi per capita, prosječna stopa nezaposlenosti, kretanje stanovništva i udio obrazovanog stanovništva od 18 do 64 godine starosti.

III. OSNOVNA ANALIZA

1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ BJELOVARSKO - BILOGORSKE ŽUPANIJE I GRADA GRUBIŠNOG POLJA

Bjelovarsko - bilogorska županija smještena je na sjeverozapadu Republike Hrvatske. Prostire se na 2.652 km² ili 265.174 ha, što je 4,65% ukupne površine Republike Hrvatske.

Prema NUTS II statističkoj podjeli Republike Hrvatske¹⁰ pripada Kontinentalnoj Hrvatskoj.

Županija na sjeveru graniči s Koprivničko-križevačkom, na sjeveroistoku s Virovitičko-podravskom, na jugu sa Sisačko-moslavačkom i na zapadu sa Zagrebačkom županijom.

Obuhvaća prostor četiri karakteristične zemljopisne cjeline: Bilogoru (sjeverno i sjeveroistočno), rubne masive Papuka i Ravne gore (istočno), Moslavačku goru (jugozapadno), i dolinu rijeke Česme i Illove (zapadno, središnje i južno).

Središte županije je grad Bjelovar, političko, kulturno i gospodarsko središte županije i u njemu se nalaze mnogobrojne institucije koje svojim aktivnim djelovanjem daju primjeren značaj gradu.

Povoljan geoprometni položaj i povezanost s većim hrvatskim gradovima (Zagrebom, Varaždinom i Osijekom), a preko njih i susjednim državama (Mađarskom i Slovenijom), nude joj kvalitetne razvojne mogućnosti i veću nazočnost u zemlji i inozemstvu.

Prirodna su obilježja raznovrsna, što cijelokupnom području županije daje osobit izgled, te pruža mogućnosti gospodarskog razvitka. To omogućavaju nizine uz rijeku Česmu i Illovu, te njihove pritoke. Česma je duga 123 km, a nastaje od nekoliko vodotoka koji izviru na južnom dijelu Bilogore. Do svog utoka u Lonju, s obzirom da je pad rijeke malen, često poplavljuje pa je provedeno njezino i uređenje njezinih pritoka. Rijeka Illova izvire u jugoistočnom dijelu Bilogore na 200 m nadmorske visine i duga je 85 km.

Veći dio županije nalazi se na nadmorskoj visini od 120 do 150 metara. Klimatski je to prijelazni prostor umjereno kontinentalnih obilježja s umjereno hladnim zimama, toplim ljetima i pretežno povoljnijim godišnjim rasporedom padavina.

¹⁰ NUTS regije u Hrvatskoj ili NKPJS - Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku Državnog zavoda za statistiku RH odnosi se na teritorijalnu podjelu Hrvatske za statističke potrebe, prema europskoj „Nomenklaturi prostornih jedinica za statistiku“ ([NUTS](#) – [fr.](#): *Nomenclature des unités territoriales statistiques*).

Od prirodnih bogatstava područja Bjelovarsko - bilogorske županije obiluju značajnim izvorima nafte, plina, kvarcnog pjeska, gline, termalnih voda i drugim prirodnim bogatstvima, koja su samo jednim dijelom iskorištena.

Najveći dio ukupnog prostora Bjelovarsko-bilogorske županije otpada na poljoprivredno zemljište od čega se čak 94,7 posto odnosi na obradive površine.

Udio šumskih površina u ukupnim površinama Županije od 36 posto kvalificira područje kao srednje šumovito. Smještajno gledano, šume u županiji najzastupljenije su na okolnom gorju i pobrdu: Bilogori, Papuku i Moslavačkoj Gori.

Bitnu značajku krajolika Bjelovarsko-bilogorske županije čini i relativno velik broj ribnjaka. Gospodarski iskorištavani ribnjaci zauzimaju, naime, oko 3.181 ha površine, čime je ovaj prostor na prvom mjestu u Republici Hrvatskoj. Uz gospodarske ribnjake, na području Bjelovarsko-bilogorske županije za potrebe sportsko-rekreativnih ribolovnih aktivnosti iskopano je i uređeno 39 ribnjaka. Ribnjacima gospodare 32 sportsko-ribolovna društva i udruge. Površina koju ti ribnjaci zauzimaju je oko 40 ha.

U administrativno-političkom smislu Županija je podijeljena na pet gradova i 18 općina.

Gradovi na području Županije su Bjelovar, Čazma, Daruvar, Garešnica i Grubišno Polje.

Općine na području Županije su Berek, Dežanovac, Đulovac, Hercegovac, Ivanska, Kapela, Končanica, Nova Rača, Rovišće, Severin, Sirač, Šandrovac, Štefanje, Velika Pisanica, Velika Trnovitica, Veliki Grđevac, Veliko Trojstvo i Zrinski Topolovac.

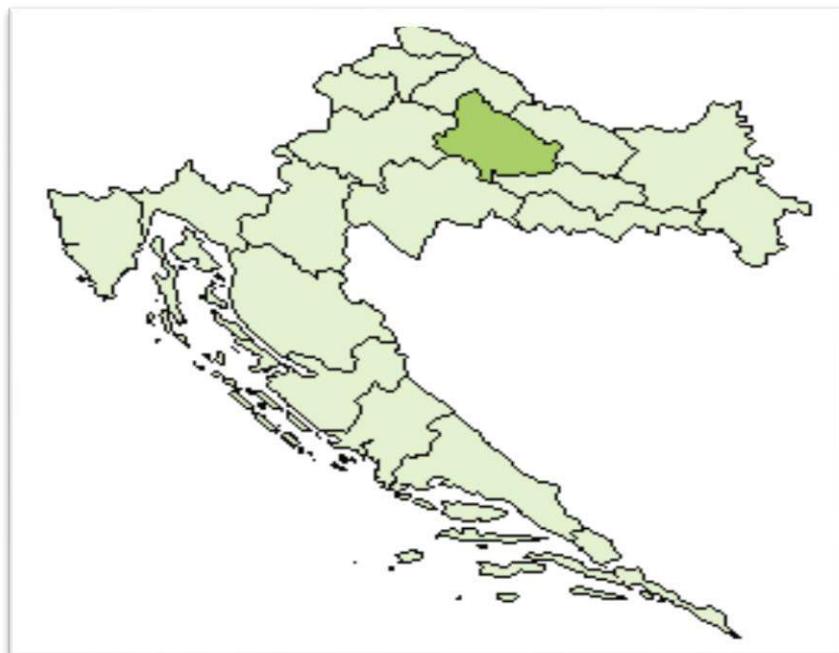
Iako područje Bjelovarsko-bilogorske županije obiluje značajnim prirodnim bogatstvima (izvorima nafte, plina, kvarcnog pjeska, gline, termalnih voda itd), kvalitetno i prostrano poljoprivredno zemljište, razvijena stočarska proizvodnja, velik broj ribnjaka kao i bogat i raznovrstan šumski fond temeljna su resursna osnova gospodarskog života na ovom području.

Uz poljoprivredu, kao tradicionalnu dopunsku gospodarsku aktivnosti kojom se i danas, barem djelomično, bavi velik broj domaćinstava, za gospodarski su život Bjelovarsko-bilogorske županije najznačajnije prehrambena i prerađivačka industrija. Osim mljekarske industrije značajni su kapaciteti mlinske i konditorske industrije, zatim prerade mesa i ribe, prerade krumpira, te proizvodnja tjestenine.

Proizvodnja kvalitetnog piva temelji se na poznatoj češkoj tradiciji, a ljubitelji mogu uživati u kvalitetnim vinima kojih je svakim danom sve više. Drvoprerađivačku industriju obilježavaju znatni kapaciteti za proizvodnju piljene građe i ploča, proizvodnju šperploča, furnira, iverice, masivnog i pločastog namještaja, parketa, drvne galerije i sl.

Na slici 2 prikazan je geografski položaj Bjelovarsko – bilogorske županije u Republici Hrvatskoj.

Slika 2: Geografski položaj Bjelovarsko - bilogorske županije

Grad Grubišno Polje smješten je na jugozapadnim obroncima Bilogore. Područje Grada prostire se na površini od 265,05 km² te je površinom najveća samoupravna jedinica u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i čini 10,18% ukupne površine Županije.

Grad Grubišno Polje obuhvaća ukupno 24 naselja: Dapčevački Brđani, Dijakovac, Donja Rašenica, Gornja Rašenica, Grbavac, Grubišno Polje, Ivanovo Selo, Lončarica, Mala Barna, Mala Dapčevica, Mala Jasenovača, Mala Peratovica, Mali Zdenci, Munije, Orlovac Zdenački, Poljani, Rastovac, Treglava, Turčević Polje, Velika Barna, Velika Dapčevica, Velika Jasenovača, Velika Peratovica i Veliki Zdenci. Područje Grada pripada području od posebne državne skrbi II. skupine.

Granice Grada teku:

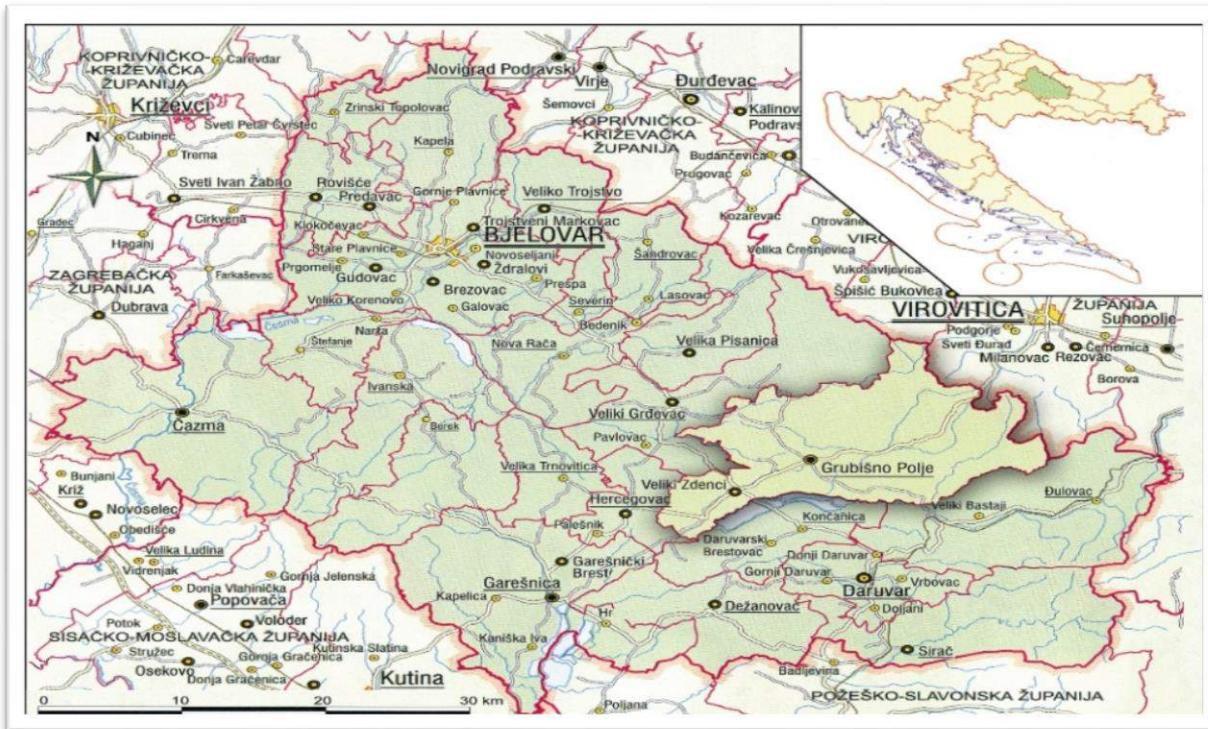
- na sjeveru i sjeverozapadu – dolinom rijeke Česme i pobrđem Bilogore; na istoku i sjeveroistoku – hrptom i pobrđem Bilogore;
- na jugu – dolinom rijeke Illove; na zapadu – pleistocenskim ravnjakom između dolina Česme i Illove.

Grad Grubišno Polje graniči:

- na sjeveru i sjeverozapadu – s Općinom Veliki Grđevac,
- na sjeveru – s Virovitičko-podravskom županijom,

- na istoku – s Općinom Đulovac,
- na jugu – s Općinom Končanica,
- na zapadu – s Općinom Hercegovac.

Slika 3. Geografski položaj Grada Grubišnoga Polja u BBŽ

Prostorno-funkcionalno gledano, Grad Grubišno Polje nalazi se u istočnom dijelu grupe županija Središnje Hrvatske, najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca.

Međutim, obzirom na rubni položaj (prema grupi županija istočne Hrvatske), smještaj upravo između najznačajnijih prometnih pravaca (Posavskog i Podravskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa-Jadran i Podunavlje-Jadran), dijelom je ostao izvan interesa dosadašnjih razvojnih usmjerenja, a što je posebno došlo do izražaja nakon prekida sekundarnih prometnih veza sjevera i juga Hrvatske preko Bosne i Hercegovine.

Iako se Grubišno Polje nalazi u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji koja, uz Požeško-slavonsku županiju, jedina ne graniči niti s jednom stranom državom, udaljenost od 40-ak km od graničnog prijelaza Terezino Polje-Barcs prema Mađarskoj omogućava da se Grubišno Polje ipak ne nalazi u "prometnoj izolaciji" kako bi se, na prvi pogled, moglo očekivati, a kroz područje Grada, u duljini od oko 20 km prolazi i državna cesta D5 (GP Terezino Polje – GP Stara Gradiška).

Glavna razvojna os Županije (državna cesta D28 – D5, Zagreb-Bjelovar-Daruvar-Pakrac)

koja spaja dva glavna pola razvoja Županije, gradove Bjelovar i Daruvar, samo rubno presijeca područje Grada, dok je glavna os Grada (državna cesta D5 – D45, Garešnica - Grubišno Polje - Virovitica) relativno slabo iskorištena (bar na području Grada). Grubišnom Polju kao područnom središtu gravitira praktički samo područje Grada i manji dio područja Općine Veliki Grđevac, a gotovo cijelo područje Grada je u zoni gravitacije Daruvaru i Virovitici kao regionalnom središtu i jugoistočnom polu razvoja Županije.

1.1. Povjesni prikaz prostora Grada Grubišnog Polja

Prvi tragovi ljudskog prisustva na području današnjeg Grubišnoga Polja sežu u kameno doba. Na poljima sjeverno od sela Velika Barna, te u šumi Obrovi kod mjesta Grubišno Polje pronađeno je mnoštvo kamenodobne keramike i njenih dijelova. Arheološko nalazište šuma Obrovi stavljeno je pod preventivnu zaštitu i očekuju se arheološka istraživanja. Ostaci iz brončanog doba govore da je na području naselja Kreševine (dan danio naselja Velika Barna) oko 1900. - 1800. g. pr. Kr. postojalo veće eneolitsko naselje čiji su stanovnici pripadali vučedolskoj kulturi, ali nije poznato koliko dugo je ono postojalo.

Do dolaska Rimljana ovo je područje bilo naseljeno ilirskim i ilirsko-keltskim plemenima, a u grubišnopoljskim krajevima to su bili Jasi. Nakon što je 9. g. po Kr. ugušen ilirski ustank u Panoniji, ovo je područje u potpunosti potpalo pod rimsku vlast, a Rim počinje gospodarski i infrastrukturno unapredijevati i ove krajeve. Tako je sagradena i vicinalna cesta koja je spajala dravsku i savsku rimsku vojnu cestu i to od današnje Virovitice do Siska, tada rimske Siscie. U rano-srednjovjekovnim dokumentima na području mjesta Rachicha (današnje Rašenice) spominje se "via antiqua" i "via magna", dakle odvojak vicinalne ceste. U Crnom Lugu kod Velikih Zdenaca, uz rimsku cestu, potvrđeno je postojanje naselja iz 2. st., a danas se u zagrebačkom Arheološkom muzeju čuvaju rimski novčići te ulomci zelenožutog stakla iz 4. st. pronađeni prilikom kopanja jarka uz cestu u naselju Rašenica 1899. g.

Od propasti Rimskog Carstva do kraja 20. st. grubišnopoljski kraj doživljava redovite i snažne promjene u sastavu stanovništva. Iako samo područje pod obroncima Bilogore i uz Ilovu, zbog brdovitog i močvarnog terena nije zanimljivo za naseljavanje većih kontingenata stanovništva, ono ipak, zbog postojanja rimskega cesta, trpi pod redovitim upadima avarsко-slavenskih ratnih družbi. Tako ovaj kraj nakon propasti Rima postaje gotovo pust. Prvo slavensko stanovništvo dolazi u krajeve oko današnjeg Grubišnoga Polja između 570. i 610. g., a prva zabilježena slavenska naselja nastaju oko 750. g. Nakon Tomislavova pohoda protiv Mađara ovaj kraj je potpao pod krunu ujedinjenog hrvatskog kraljevstva, a u vrijeme kralja Petra Krešimira IV. nalazi se u "hrvatskom dijelu" Kraljevine Hrvatske i Dalmacije.

Dolaskom mađarskih kraljeva na vlast, i u ovim se predjelima događaju značajne promjene. Obiteljske zajednice, uobičajene u rano-srednjovjekovnim slavenskim državama bivaju reformirane te se uvodi sustav sličan feudalnom po uzoru na Franke.

1241. i 1242. g. u ove krajeve upadaju Mongoli (tj. Tatari) te kratkotrajan mir pod mađarskom krunom biva brzo zaboravljen. Nakon odlaska Mongola bivaju sagrađeni i obnovljeni mnogi gradovi i utvrde te tako i još 1272. g. prvi put spomenut grad Zdenci (Izdench, tj. Zdencz).

Grubišno Polje se prvi put spominje 1457. kao posjed grofova Iločkih, a uz to je vezana i jedna od legendi o nastanku imenu mjesta. Jedan od gospodara zvao se Grubiša. U istom dokumentu spominje se i mjesto Korbova (današnji Grbavac) kao posjed Vida od Grbavca što dokazuje da je u grubišnopoljskom kraju, u to vrijeme, domaće plemstvo, ne samo prisutno, nego i snažno.

U gradu Zdencima 1478. godine zasjeda Slavonski sabor. Plemići raspravljaju o obrani od Turaka, te donose (do danas najpoznatiji) zaključak o načinu kako je plemstvo dužno sudjelovati u obrani.

U 15. st. stanovništvo ovog kraja bilo je gotovo isključivo hrvatsko i katoličko, a prevladavajući govor bio je tipičan hrvatski kajkavski.

Sredinom 16. stoljeća Turci, nakon više od 100 godina učestalih napada, uspijevaju zauzeti Viroviticu te ubrzo zatim i Zdence. Grubišno Polje postaje granično područje pod vlašću Turaka. Kako samo mjesto nije bilo ni grad niti utvrda, a granica se stalno pomicala između tokova Ilove i Česme, Grubišno Polje se nalazi, najčešće, na ničijoj zemlji, a u najboljem slučaju, dovoljno dugo pod vlašću Turske ili Austrije da bude izloženo pljačkaškim napadima. U tom vremenu, ovaj je kraj ponovno opustošen.

Turci su u ovim krajevima uglavnom organizirali obranu u tvrđavama koje su osvojili pa je tako utvrda Zdenci (Szdenay) s 10 konjanika i 99 pješaka postala najjačom u Pakračkom sandžaku.

U to vrijeme, ovamo doseljavaju prvi (pravoslavni) Vlasi tako da, uz turske feudalne vladare u gradovima, u selima zajedno žive malobrojni katolički, muslimanski i pravoslavni kmetovi. Pod Turcima, na ove puste krajeve, stanovništvo biva doseljeno uglavnom iz Hercegovine i Sandžaka te se pod utjecajem doseljenog stanovništva postupno gubi i domaći kajkavski govor. Čini se da je u to vrijeme islamizirano i mnogo preostalog domaćeg stanovništva.

Godine 1684., nakon što su godinu dana ranije izgubili bitku pod Bečom, Turci gube Viroviticu, a nakon poraza kod Đurđevca ubrzano se povlače i, zajedno s muslimanskim stanovništvom, bježe put Bosne. Nakon što je 1689. oslobođena Požega, i u ovim je krajevima konačno nastupio mir.

Nakon odlaska Turaka, na grubišnopoljskom području gotovo da i nema žitelja, a ostalo je mnogo neobrađene zemlje. Stoga je vlast u Beču odlučila zemlju podijeliti svojim graničarima. 1698. dolaze prvi bivši graničari iz Like i Bosne, vlaški stočari te Primorci, Imoćani i Istrani. Austrija u Hrvatskoj organizira županije, ali grubišnopoljski kraj u novom ustrojstvu postaje dio Vojne krajine te tako biva izvan vlasti bana i sabora već je

izravno podređen bečkom dvoru tj. pod upravom austrijskih i mađarskih generala.

Grubišnopoljski župnik Maršić u svojem dnevniku bilježi da su u ovaj kraj 1825. doselili Česi. Došli su na poziv virovitičkog grofa Pejačevića. Međutim, grof Pejačević ih je ugnjetavao gotovo kao robove te su Česi zatražili od carskoga dvora dopuštenje da se nasele u Vojnoj krajini (dakle, s južne strane Bilogore, u grubišnopoljskom kraju) gdje su krajevi bili još pustiji i u potrebi za radišnim ljudima. Tako je nedaleko od Grubišnoga Polja nastalo prvo češko selo u Hrvatskoj, tad nazvano Johannisdorf, danas Ivanovo Selo. Carski su krajišnici za 107 čeških obitelji sagradili kuće u močvarnom kraju koji su češki doseljenici isušili i pretvorili u obradivo zemljište. 1888. doselilo je još 50-ak čeških i nekoliko mađarskih obitelji. Tako je Grubišno Polje postalo (uz Daruvar) centrom češke nacionalne manjine u Hrvatskoj, a taj status ima i danas. Polovicom 19. st. u Grubišnom Polju uz novodoseljene Čehe uglavnom žive Nijemci i Srbi. Nakon što je 1871. rasformirana Vojna krajina, Grubišno Polje postaje jednim od izbornih kotareva u Bjelovarskoj županiji.

Grubišnopoljski kraj nakon Prvog svjetskog rata postaje dijelom Države Slovenaca, Hrvata i Srbija, a potom i Kraljevine SHS tj. Kraljevine Jugoslavije (1929. g.). Na područje Velike Peratovice gdje je grubišnopoljski župnik, pisac i saborski zastupnik Ivan Nepomuk Jemeršić sagradio ljetnikovac "Živila Hrvatska", doseljen je 1918. godine veći broj pravoslavaca iz Like.

Beogradske vlasti značajnije su se zainteresirale za Grubišno Polje i okolicu tek 1920. g. kad izbija pobuna seljaka koja se brzo proširila po kalničko-bilogorskem, moslavackom i prigorskem kraju. Razlog za pobunu bila je naredba vojnih vlasti da se u Hrvatskoj i Slavoniji ima žigosati i popisati sva stoka. Kako je naređenje došlo od strane vojne uprave, a takav običaj nije postojao u hrvatskim krajevima za vrijeme austro-ugarske vladavine, među stanovništvom se stvorio otpor. Prva borba između žandara i vojske s jedne strane i seljaka s druge počela je u Ivanovom Selu 2. rujna 1920., a sukobi su se uskoro rasplamsali i u samom Grubišnom Polju, Čazmi, Garešnici, Velikoj Pisanici i drugdje. Najžešći među seljacima bili su povratnici iz ruskog zarobljeništva koji su sebe znali nazivati "sinovima Lenjina" pa su u selu Gušće čak proglašili republiku. Pobuna je slomljena u bitci kraj Lekenika gdje su vojne jedinice porazile nekoliko tisuća seljaka pobunjenika.

Grubišno Polje nakon uspostave NDH postaje kotarskim središtem u sklopu Velike župe Bjelovar. Mjesto i okolina doživljavaju značajan gospodarski rast te se u državnim glasilima često spominju kao jedan od najperspektivnijih krajeva države.

U mjestu biva organiziran ustaški stožer koji u čitavom kraju provodi državnu rasnu politiku pa tako malobrojno židovsko stanovništvo kotara biva gotovo istrijebljeno slanjem u koncentracijske logore unutar države i izvan nje. Srpsko stanovništvo (uglavnom koncentrirano u selima oko Grubišnoga Polja) većinom pristaje uz rojalističke snage vjerne srpskoj kraljevskoj obitelji te organizira četničke odrede koji većinom djeluju u istočnim dijelovima kotara. Mnogi Srbi iz grubišnopoljskog kraja bivaju zarobljeni te ih se transportira u zatvore i logore. One od njih koje je vlast NDH smatrala

posebno opasnim, ustaše su poslale u radni logor na otoku Pagu gdje i danas postoji sjećanje na te davne uznike kao i komemorativna ploča postavljena u paškom kamenjaru.

Češko, mađarsko i njemačko stanovništvo uglavnom pristaje uz vlast NDH. Kako ustaške snage nikad tijekom rata nisu uspijevale kontrolirati cijelo područje kotara tako ovakvo opredjeljenje većine grubišnopoljskih Čeha rezultira nasumičnim upadima četnika u domove čeških obitelji u nacionalno miješanim srpsko-češkim selima u kraju te ubojstvima glava čeških obitelji. Mađarsko-njemačka i mađarsko-srpska sela uglavnom su bila dovoljno udaljena od područja djelovanja četničkih snaga da bi bila pošteđena ovakvih napada.

U vrijeme između dva svjetska rata, u Grubišnom Polju Hrvati postaju relativna većina. Gotovo svi pristaju uz vlast nove države pa tako mnogi od njih bivaju poslani na istočno ratište u sklopu Pojačane hrvatske 369. pješačke pukovnije unutar njemačke temeljne vojske (Wehrmacht). Tek malobrojni se regrutiraju u ustaške jedinice.

Početkom 1943. nastaju prvi partizanski odredi u okolini Grubišnoga Polja. Organiziraju ih većinom bivši pripadnici kraljevske vojske uz pomoć komunista iz bilogorskih sela. Tako se u svojem početku grubišnopoljski partizanski pokret sastoji gotovo isključivo od Srba. S vremenom im se pridružuje sve više vojnika ostalih nacionalnosti.

Nakon II. svjetskog rata i nastankom socijalistike Jugoslavije, nositelj gospodarskog razvitka, nakon nacionalizacije postaje "Zdenka" tvornica proizvodnju masnoga sira i preradu mljeka. Znatno kasnije otvara se i "Česma" tvornica komadnoga namještaja, "Graditelj" i "Tehničar". Nova osnovna škola je izgrađena 1957. a 1964. i zgrada Gimnazije. U to vrijeme državnom politikom na ove su prostore naseljavani Srbi iz Bosne.

Polovicom 1991. srbočetničke postrojbe okupirale su polovicu teritorija tadašnje općine Grubišno Polje, pokušavši provesti u djelo podjelu Republike Hrvatske na liniji Virovitica-Karlovac-Karlobag. U razdoblju od 31. listopada do 4.studenoga 1991. izvedena je prva vojno-redarstvena operacija Hrvatske vojske i redarstvenika u Domovinskom ratu pod nazivom "Otkos 10" u kojoj je cjelokupni okupirani prostor Bilogore oslobođen od neprijateljskih postrojbi. Dan 4. studenoga proglašen je Danom Grada Grubišnoga Polja. Tijekom Domovinskog rata Grubišno Polje je udomilo preko 200 izbjeglih obitelji iz sjeverozapadne i srednje Bosne.

1.2. Prostor i prirodna obilježja

Prelijep bilogorski kraj čine očuvane livade uz rijeku Ilovu, te šume bogate hrastom i bukvom. Odlikuje se raznolikošću biljnog i životinjskog svijeta i mnogim rijetkim i zaštićenim životinjama poput orla štekavca, bijele i crne rode.

Izletište "Bara", rijeka Ilova, pet sportskih ribnjaka i bogate bilogorske šume bogate su

niskom i visokom divljači.

Prostor je vrlo pogodan za izletnike, ljubitelje prirode, ribolovce i lovce.

Slika 4: Krajolik Grubišnog Polja

2. DEMOGRAFSKI POKAZATELJI GRADA GRUBIŠNOG POLJA

2.1. Ukupna demografska kretanja

Podaci korišteni za prikaz demografskog stanja i kretanja su iz:

- Popisa stanovništva iz 2001.godine,
- Popisa stanovništva iz 2011. godine,
- Statističkih biltena Državnog zavoda za statistiku

Demografska kretanja u Hrvatskoj određena su niskom stopom fertiliteta i starenjem stanovništva. Provedeni popis stanovništva 2011. godine dobro oslikava osnovne

demografske trendove u Hrvatskoj. Prema tim podacima ukupan broj stanovnika nije se značajno smanjio ali je došlo do značajnih strukturnih razlika i promjene u demografskoj piramidi. Broj stanovnika Hrvatske u dobi do 15 godina smanjio se za cca 80.000, a u dobi od 15-25 godina za dodatnih 65.000, dok se broj stanovnika u dobi od 25 do 49 godina smanjio za više od 30.000. S druge strane povećan je broj stanovnika u dobi od 50 do 64 godine za oko 100.000, te osoba starijih od 65 godina za oko 65.000.

U tablici 1 prikazan je broj stanovnika po hrvatskim županijama, udio stanovništva u ukupnom broju stanovnika, broj gradova, broj općina i naselja.

Tablica 1: Stanovništvo po županijama RH

Ime županije	Broj stanovnika	Udio stanovnika	Broj gradova	Broj općina	Broj naselja
Grad Zagreb	790,017	18,44%	1	-	70
Splitsko-dalmatinska	454,798	10,61%	16	39	368
Zagrebačka	317,606	7,41%	9	25	694
Osječko-baranjska	305,032	7,12%	7	35	263
Primorsko-goranska	296,195	6,91%	14	22	510
Istarska	208,055	4,86%	10	31	655
Vukovarsko-srijemska	179,521	4,19%	5	26	85
Varaždinska	175,951	4,11%	6	22	302
Sisačko-moslavačka	172,439	4,02%	6	13	456
Zadarska	170,017	3,97%	6	28	229
Brodsko-posavska	158,575	3,70%	2	26	185
Krapinsko-zagorska	132,892	3,10%	7	25	423
Karlovačka	128,899	3,01%	5	17	649
Dubrovačko-neretvanska	122,568	2,86%	5	17	230
Bjelovarsko-bilogorska	119,764	2,80%	5	18	323
Koprivničko-križevačka	115,584	2,70%	3	22	264
Međimurska	113,804	2,66%	3	22	131
Šibensko-kninska	109,375	2,55%	5	15	199
Virovitičko-podravska	84,836	1,98%	3	13	188
Požeško-slavonska	78,034	1,82%	5	5	277
Ličko-senjska	50,927	1,19%	4	8	255
Republika Hrvatska	4.284.889	100%	127	429	6.756

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Aktivnosti i obilježja stanovništva na pojedinom području čine temelj njegova razvoja i središnji su element određivanja strateškog usmjerenja.

Prema prikazanom u Tablici 1 Bjelovarsko – bilogorska županija s 119.764 stanovnika čini 2,80% ukupnom broju stanovnika Republike Hrvatske.

Prema rezultatima Popisa stanovništva 2011. godine, na području Grada Grubišnoga Polja, koji obuhvaća 24 naselja, živi ukupno 6.478 stanovnika u 2.372 kućanstava.

Tablica 2. Kretanje broja stanovnika i kućanstava u razdoblju 1971.-2011. godine

Naselje	Broj stanovnika						Broj kućanstava			
	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	Indeks 2011./1971.	1991.	2001.	2011.	Indeks 2011./1991.
Dapčevački Brdani	127	127	110	107	50	37,37	41	32	19	46,34
Dijakovac	248	165	105	47	32	12,90	40	17	17	42,5
Donja Rašenica	352	301	233	201	164	46,59	77	69	62	80,52
Gornja Rašenica	324	270	200	115	89	27,47	64	47	37	57,81
Grbavac	445	385	302	230	211	47,41	102	86	81	79,41
Grubišno Polje	2.741	3.056	3.501	3.171	2.917	106,42	1.205	1.119	1.013	84,07
Ivanovo Selo	726	558	441	326	264	36,36	141	121	101	71,63
Lončarica	238	220	199	110	79	33,19	66	43	29	43,94
Mala Barna	189	135	106	29	30	15,87	36	18	15	41,67
Mala Dapčevica	228	99	61	14	3	1,32	29	6	3	10,34
Mala Jasenovača	135	89	72	12	5	3,70	22	9	3	13,64
Mala Peratovica	275	228	199	105	65	23,63	60	35	23	38,33
Mali Zdenci	514	471	511	469	436	84,82	163	149	158	96,93
Munije	157	136	93	65	35	22,29	35	30	15	42,86
Orlovac Zdenački	382	382	350	262	285	74,60	113	91	91	80,53
Poljani	397	360	337	319	261	65,74	109	107	100	91,74
Rastovac	266	207	147	63	40	15,04	54	26	25	46,29
Treglava	275	205	165	123	103	37,45	60	48	39	65
Turčević Polje	386	243	158	71	44	11,39	56	28	19	33,93
Velika Barna	1.189	894	729	411	335	28,17	242	160	122	50,41
Velika Dapčevica	220	153	105	85	32	14,55	42	32	16	38,09
Velika Jasenovača	246	165	102	76	58	23,57	42	35	27	64,29
Velika Peratovica	383	242	172	37	26	6,79	63	9	7	11,11
Veliki Zdenci	1.322	1.417	1.323	1.075	914	69,14	423	369	350	82,74
Ukupno Grad	11.406	10.343	9.716	7.523	6.478	56,79	3.285	2.686	2.372	72,20

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Grubišnoga Polja, Nacrt prijedloga 2001.,

Popis stanovništva 2011.

U Tablici 2. vidljiv je snažan negativan demografski trend na području Grada Grubišnoga Polja u razdoblju 1971.-2011. godine u kojem se broj stanovnika gotovo prepolovio. Broj stanovnika Grubišnoga Polja i njihov udio u ukupnom stanovništvu Hrvatske, pa i Bjelovarsko-bilogorske županije koja i sama bilježi znatan pad broja stanovnika, smanjuje se već više od 50 godina.

Na takvo kretanje najznačajnije je utjecao proces urbane tranzicije, te iz njega proizile promjene društveno-gospodarskih, kulturno-obrazovnih, zdravstveno-socijalnih i drugih činitelja, a obzirom na dotadašnji izrazito ruralni karakter Županije. Proces je samo neznatno ublažen imigracijom stanovništva iz drugih općina (u 6, odnosno 9 naselja) i drugih država (u 6, odnosno 7 naselja).

Nakon 1971. godine uslijed višegodišnje emigracije (pretežito mlađeg stanovništva) već je bitno narušena i dobna struktura stanovništva, što uz društveno-gospodarskim

razlozima uzrokovano smanjenje opće stope fertiliteta (u cijeloj državi) dovodi i do pojave negativnog prirodnog prirasta.

U razdoblju 1981. – 1991. godine urbana tranzicija postepeno završava i emigracija se bitno smanjuje, ali kumulativno s negativnim prirodnim prirastom, daje još uvijek neprihvatljivih - 6,06% ukupnog prirasta (pada) stanovništva.

Dodatni negativni trend je dogodio uslijed Domovinskog rata, tijekom kojeg je veći dio Grada pretrpio velike ratne štete, a iz pojedinih naselja je veći dio stanovništva srpske narodnosti kolektivno iselio iz Hrvatske i to upravo s, i inače, najrjeđe naseljenog područja Grada (Bilogora).

Naselja su izrazito različita po broju stanovnika (Grubišno Polje – 2.917, Mala Dapčevca - 3). Prosječna veličina naselja je 269 stanovnika po naselju (Županija - 365, Hrvatska - 634). Po geografskim cjelinama gledano, glavnina stanovništva (oko 95%) naseljena je u jugozapadnom dijelu Grada.

U sjeveroistočnom dijelu Grada naseljeno je oko 5% stanovništva, te se taj prostor već sada može smatrati praktično nenaseljenim. Koncentracija stanovništva (70,61%) je u 5 naselja (Grubišno Polje i 4 naselja uz Grubišno Polje te državnu cestu D5 – D45, Garešnica-Grubišno Polje-Virovitica).

Za sadašnju mrežu naselja naročito je nepovoljna bila depopulacija mnogih manjih lokalnih središta (Velika Barna, Ivanovo Selo, Velika Peratovica) i naselja s preko 500 stanovnika kojih je danas ostalo tek 2 (Grubišno Polje i Veliki Zdenci).

I u kretanju broja kućanstava u razdoblju 1991.-2011. također je vidljiv negativan trend (smanjenje od 27,8%).

Što se tiče veličine i strukture kućanstava, prisutno je relativno veliko smanjenje veličine, s ionako niskih 2,96 os./kuć. 1991. godine na samo 2,78 os./kuć. 2001. godine, te 2011. na 2,75 os./kuć. (Županija 2,91 os./kuć., Hrvatska 2,82 os./kuć.). Isto tako, relativno je veliki postotak kućanstava s jednom i dvije osobe (Grad 53,9%, Županija 49,4%, Hrvatska 50,2%), a što se obzirom na dobnu strukturu stanovništva može objasniti prvenstveno većim brojem samačkih i staračkih kućanstava.

Površinom je najveće naselje Velika Barna ($31,90 \text{ km}^2$ ili 11,97%), dok najmanju površinu zauzima naselje Mala Barna ($3,2 \text{ km}^2$ ili 1,20%).

Tablica 3. Usporedni pokazatelji (Grad/Županija/RH) – površina, stanovništvo, kućanstva i gustoća naseljenosti

Područje	Površina		Stanovništvo						Kućanstva						Gustoća naseljenosti	
	km ²	%	1991.		2001.		2011.		1991.		2001.		2011.			
			broj	%	broj	%	Broj	%	broj	%	broj	%	broj	%		
															St./km ²	

RH	56. 542		4.512 .652		4.437 .460		4.28 4 .889		1.544 .250		1.477 .377		1.519 .038		75,78
Bjelovarsko-bilogorska županija	2.6 31	10 0	144.0 42	10 0	133.1 98	10 0	119. 764	10 0	47.13 7	10 0	44.28 1	10 0	41.12 8	10 0	45,52
Grad Grubišno Polje	265 ,05	9, 83	9.716	6, 75	7.523	5, 65	6.478	5, 40	3.285	6, 97	2.686	6, 07	2.354	5, 72	24,44

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popisi stanovništva 1991., 2001. i 2011. godine

U Tablici 3. može se uočiti da udio stanovništva Grada Grubišnoga Polja u ukupnom broju stanovnika Bjelovarsko-bilogorske županije iznosi 5,40%, a udio kućanstava je 5,72%. Na području Grada Grubišnoga Polja živjelo je prema Popisu iz 1991. godine ukupno 9.716 stanovnika (33,33% više u odnosu na 2011. godinu) u 3.285 kućanstava (27,8% više u odnosu na 2011. godinu). Prosječna gustoća naseljenosti je bila 36,70 st./km², što je znatno ispod prosjeka Bjelovarsko-bilogorske županije (54,60 st./km²) i Hrvatske (84,60 st./km²). Kako je prema Popisu iz 2011. godine broj stanovnika Grada Grubišnoga Polja još manji, odnosno svega 6.478 stanovnika, a gustoća naseljenosti svega 24,44 st./km², možemo reći da je područje Grada jedno od najrjeđe naseljenih dijelova Županije (Općina Berek 13,02 st./km², Bjelovarsko-bilogorska županija 45,52 st./km², Grad Bjelovar 205,17 st./km²), daleko ispod prosjeka Hrvatske (75,78 st./km²).

2.2. Spolna i dobna struktura stanovništva

Premda razlike između ženskog i muškog stanovništva nisu tako značajne zbog mobilnosti ženskog stanovništva, koje se javlja u novije vrijeme, ipak se osjećaju značajni tragovi nekadašnje veće pokretljivosti muškog stanovništva, pa na području Grada Grubišnoga Polja u prosjeku ima manje muškaraca nego žena.

Tablica 4. Spolna struktura stanovništva Grada Grubišnoga Polja

Naselje	Spol				Ukupno	
	Muški		Ženski			
	broj	%	broj	%		
Dapčevački Brđani	25	50	25	50	50	
Dijakovac	15	46,88	17	53,12	32	
Donja Rašenica	79	48,17	85	51,83	164	
Gornja Rašenica	43	48,31	46	51,69	89	
Grbavac	105	49,76	106	50,24	211	
Grubišno Polje	1401	48,03	1516	51,97	2.917	
Ivanovo Selo	128	48,48	136	51,52	264	
Lončarica	33	41,77	46	58,23	79	
Mala Barna	16	53,33	14	46,67	30	
Mala Dapčevica	2	66,67	1	33,33	3	

Mala Jasenovača	3	60	2	40	5
Mala Peratovica	37	56,92	28	43,08	65
Mali Zdenci	200	45,87	236	54,13	436
Munije	19	54,29	16	45,71	35
Orlovac Zdenački	142	49,82	143	50,18	285
Poljani	119	45,59	142	54,41	261
Rastovac	22	55	18	45	40
Treglava	49	47,57	54	52,43	103
Turčević Polje	25	56,82	19	43,18	44
Velika Barna	159	47,46	176	52,54	335
Velika Dapčevica	19	59,38	13	40,62	32
Velika Jasenovača	30	51,72	28	48,28	58
Velika Peratovica	15	57,69	11	42,31	26
Veliki Zdenci	449	49,12	465	50,88	914
Ukupno Grad	3.135	48,39	3.343	51,61	6.478

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. godine

Prema podacima u *Tablici 4.* vidljivo je da u ukupnom broju stanovništva na području Grada Grubišnoga Polja ima nešto više stanovnika ženskog spola (3.343 ili 51,61%) nego stanovnika muškog spola (3.135 ili 48,39%).

Tablica 5. Dobna struktura stanovništva Grada Grubišnog Polja

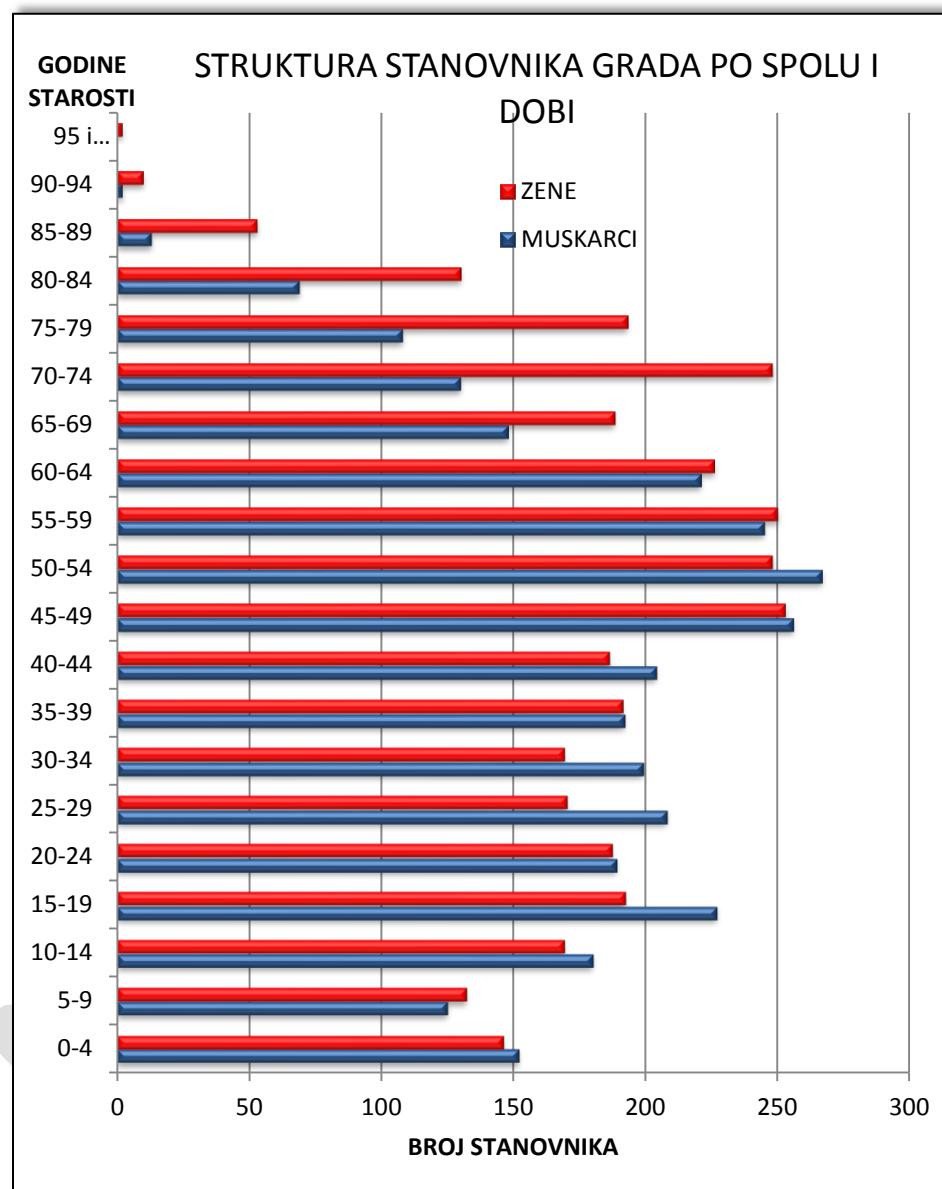
Naselje	Starost					
	0-19	20-39	40-59	60-79	80 i više	nepoznato
Dapčevački Brđani	11	5	18	14	2	-
Dijakovac	2	3	10	13	4	-
Donja Rašenica	30	29	50	40	15	-
Gornja Rašenica	11	17	28	22	11	-
Grbavac	42	48	64	51	6	-
Grubišno Polje	651	751	863	542	110	-
Ivanovo Selo	45	56	67	90	6	-
Lončarica	20	15	22	19	3	-
Mala Barna	3	12	5	6	4	-
Mala Dapčevica	-	-	-	2	1	-
Mala Jasenovača	-	1	2	2	-	-
Mala Peratovica	9	16	12	25	3	-
Mali Zdenci	84	103	150	82	17	-
Munije	6	4	10	14	1	-
Orlovac Zdenački	68	75	75	58	9	-
Poljani	51	53	79	62	16	-
Rastovac	5	3	13	15	4	-
Treglava	22	21	26	26	8	-
Turčević Polje	12	6	11	11	4	-
Velika Barna	63	71	93	90	18	-
Velika Dapčevica	7	3	12	10	-	-
Velika Jasenovača	9	12	12	20	5	-

Velika Peratovica	7	6	8	5	-	-
Veliki Zdenci	165	195	279	243	32	-
Ukupno Grad	1.323	1.505	1909	1.462	279	-

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. godine

Iz Tablice 5. možemo zaključiti kako je dobna struktura stanovništva Grada Grubišnoga Polja prilično nepovoljna s obzirom da je najviše stanovnika u srednjoj životnoj dobi 40-59 godina (1.909 ili 29,47%), a najmlađa populacija u dobi 0-19 godina je manje zastupljena (1.323 ili 20,42%). Analizirajući dobnu strukturu stanovništva, vidi se da već više od 50 godina stanovništvo Hrvatske stari, stanovništvo Bjelovarsko-bilogorske županije ubrzano stari, a stanovništvo Grada Grubišnoga Polja (kao izrazito emigrantsko područje) rapidno stari. Dobni koeficijent stanovništva je 1991. godine bio 0,95 (Županija 0,86, Hrvatska 0,66), a 2001. i 2011. godine je izuzetno veliki postotak stanovništva ušao u dob preko 80 godina. Mijenjanje ovakvog negativnog trenda iznimno je važno budući da upravo najmlađi stanovnici predstavljaju ljudski kapital, resurs koji je potrebno usmjeriti u obrazovanje i povećanje znanja kako bi se oformila buduća radna snaga neophodna za ukupni razvoj ovog područja.

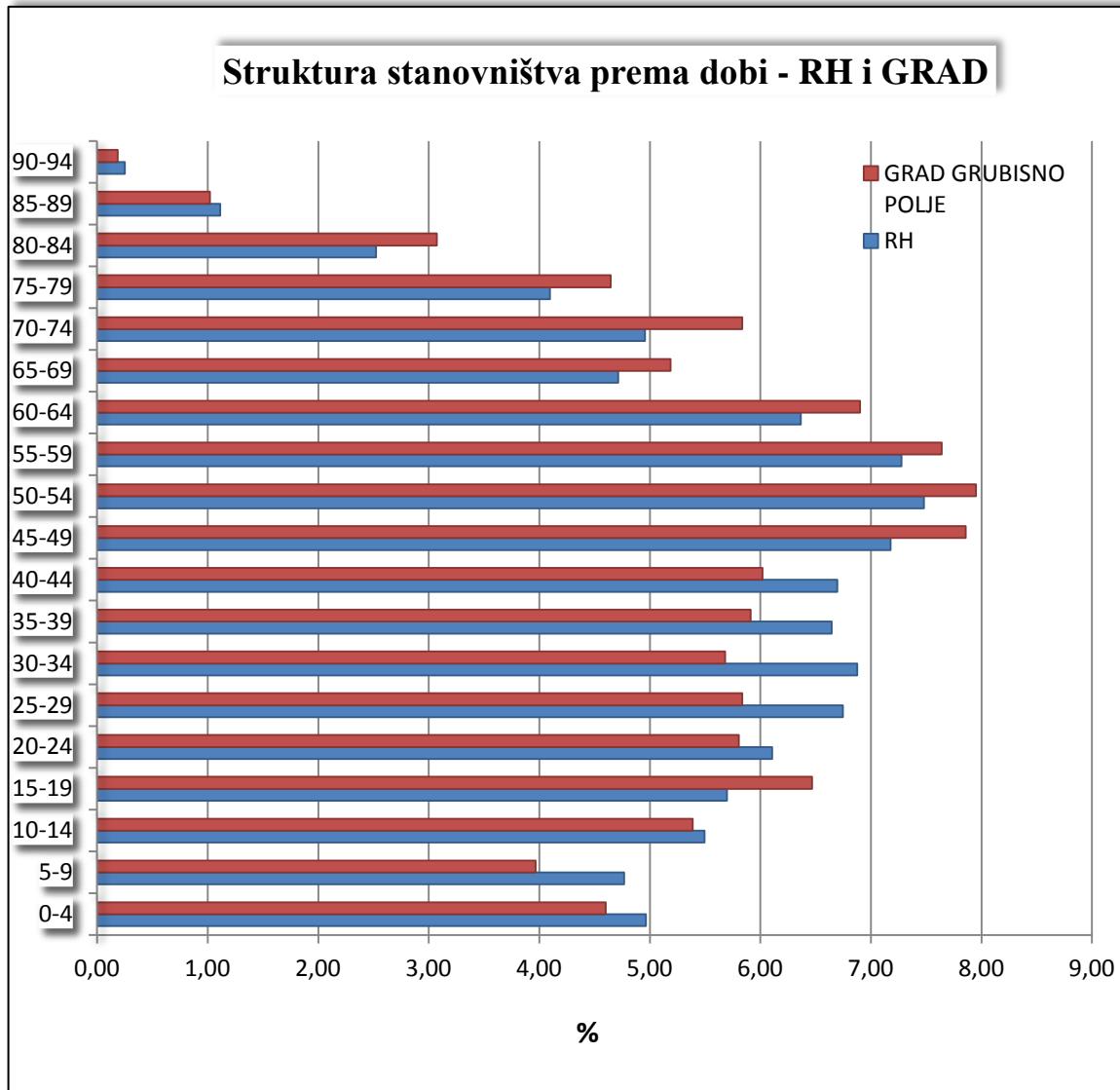
Slika 5: Struktura stanovništva Grada po spolu i dobi

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Gornja slika pokazuje tipični regresivni (kontraktivni) tip starosne strukture koju karakterizira nizak udio djece tako da baza piramide postaje uža od njezinog središnjeg dijela, a to ukazuje na nizak, opadajući prirodni prirast ili prirodno smanjenje i pokazuje proces depopulacije i inverzije starosne strukture. Stope nataliteta na razini su mortaliteta ili čak i niže.

Slika 6: Usporedba dobne strukture stanovništva Grada Grubišnog Polja i Republike Hrvatske

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Iz Slike 6 razvidna je značajno nepovoljnija dobna struktura stanovništva Grada u odnosu na prosjek Republike Hrvatske. Ova se nepovoljna struktura očituje u značajno manjem udjelu stanovništva Grada starosti do 15 godina, te od 25 do 45 godina starosti u odnosu na Republiku Hrvatsku. Istodobno, udio stanovništva Grada starosti iznad 45 godina starosti značajno premašuje udio stanovništva iste dobi na razini Republike Hrvatske.

Radni kontingenat čini stanovništvo u dobi života, koju s obzirom na fiziološku sposobnost rada u određenom radnom vremenu i s određenim stupnjem intenzivnosti, nazivamo radna snaga ili radno sposobno stanovništvo. U ovu skupinu spadaju žene od 15 do 59 godina starosti i muškarci od 15 do 64 godina starosti. Udio radno sposobnog

stanovništva iznosi 62,6%. Smanjivanje ovog kontigenta stanovništva i negativne promjene povećanja indeksa starosti u pravilu negativno utječe na razvoj ekonomskih aktivnosti. Udio radno sposobnog stanovništva na razini Republike Hrvatske iznosi 63,7%.

Tablica 6: Demografski pokazatelji Grada i RH

Područje	Godina	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
RH	2001	39,3	90,7	21,6
	2011	41,7	115,0	24,1
BBŽ	2001	40,0	97,8	23,5
	2011	42,0	114,9	24,8
GRAD GRUBIŠNO POLJE	2001	41,5	117,6	26,3
	2011	43,3	131,6	26,9

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Pored negativnih ukupnih demografskih kretanja iz tablice 6 vidljiva su i vrlo negativna kretanja dobne strukture stanovništva na području Grada. Naime, prosječna starost stanovnika Grada u 2011. godini iznosila je 43,3 godine što je 1,6 godina iznad prosjeka RH. U samo 10 godina prosječan stanovnik Grada stariji je za 1,8 godina.

Nadalje, indeks starenja stanovništva Grada u 2011. godini iznosi 131,6 to je značajno iznad prosjeka RH, kao i u odnosu na isti indeks 2001. godine.

Konačno, koeficijent starosti stanovništva Grada u 2011. godini iznosio je 26,9 što je vrlo negativan pokazatelj starosne strukture stanovništva. Ovaj je indeks značajno lošiji i od prosjeka RH koji je također izuzetno visok. U odnosu na isti pokazatelj 2001. godine koeficijent je porastao za 0,6 bodova.

S obzirom na koeficijent starosti koji iznosi 26,9 možemo reći da je Grad Grubišno Polje duboko zašao u područje demografske starosti-

Sve opisano govori o vrlo negativnom stanju i još negativnijim trendovima u kretanju starosti stanovništva Grada Grubišnog Polja što će, ukoliko se nastavi u idućem razdoblju, značajno oslabiti razvojne potencijale Grada kao i samu opstojnost brojnih naselja na području Grada.

Tablica 7: Kretanje broja stanovnika Grada i BBŽ po spolu

BJELOVARSKO BILOGORSKA ŽUPANIJA	2001	2011	Razlika	%
UKUPNO	133.084	119.764	-13.320	89,99
muškarci	64.375	58.133	-6.242	90,30
žene	68.709	61.631	-7.078	89,70
GRAD GRUBIŠNO POLJE				
UKUPNO	7.523	6.478	-1.045	86,11
muškarci	3.635	3.135	-500	86,24
žene	3.888	3.343	-545	85,98

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Iz tablice 7 vidljivo je kretanje stanovništva Grada i Županije između dva popisa stanovništva. Vidljivo je da se ukupan broj stanovnika Grada smanjio za gotovo 14%. Od ukupnog smanjenja broj stanovnika za 1.045 broj žena smanjio se za 545 a broj muškaraca za 500 stanovnika.

Tablica 8: Prirodno kretanje stanovništva u 2013. godini po županijama

Županija	Stanovništvo - procjena sredinom godine	Živorođeni	Umrli	Prirodni prirast	Vitalni indeks
Republika Hrvatska	4.280.622	41.197	51.019	-9.822	80.7
Zagrebačka	317.594	3.275	3.342	-67	98.0
Krapinsko-zagorska	132.672	1.179	1.867	-688	63.1
Sisačko-moslavačka	171.725	1.486	2.567	-1.081	57.9
Karlovačka	128.495	1.019	2.016	-997	50.5
Varaždinska	175.771	1.594	2.187	-593	72.9
Koprivničko-križevačka	115.424	1.108	1.607	-499	68.9
Bjelovarsko-bilogorska	119.448	1.073	1.729	-656	62.1
Primorsko-goranska	296.004	2.499	3.513	-1.014	71.1
Ličko-senjska	50.697	361	808	-447	44.7
Virovitičko-podravska	84.621	816	1.246	-430	65.5
Požeško-slavonska	77.775	691	1.046	-355	66.1
Brodsko-posavska	158.249	1.615	1.958	-343	82.5
Zadarska	170.212	1.676	1.704	-28	98.4
Osječko-baranjska	304.541	2.835	3.914	-1.079	72.4
Šibensko-kninska	109.072	895	1.399	-504	64.0
Vukovarsko-srijemska	178.959	1.698	2.269	-571	74.8
Splitsko-dalmatinska	454.683	4.614	4.691	-77	98.4
Istarska	208.028	1.827	2.222	-395	82.2
Dubrovačko-neretvanska	122.456	1.272	1.284	-12	99.1

Međimurska	113.746	1.253	1.254	-1	99.9
Grad Zagreb	790.450	8.411	8.396	15	100.2

Izvor: DZS

Iz tablice 8 vidljivo je prirodno kretanje stanovništva po županijama u 2013. godini. Iz tablice je vidljivo da je Bjelovarsko – bilogorska županija u toj godini zabilježila prirodni pad broja stanovnika za 656.

Vitalni indeks (odnos broj živorođenih i broja umrlih) u toj je godini u Bjelovarsko – bilogorskoj županiji iznosi samo 62,1%. Dakle, broj živorođene djece čini svega 62,1% od broja umrlog stanovništva. Prema ovom pokazatelju, Bjelovarsko – bilogorska županija je na začelju u odnosu na hrvatske županije. Samo tri županije (Ličko – senjska, Karlovačka i Sisačko – moslavačka) imaju niži vitalni indeks.

Negativna i nepovoljna demografska kretanja predstavljaju značajno ograničenje budućem društveno - gospodarskom rastu i jačanju ovog prostora. Ljudski potencijal predstavlja značajan gospodarski resurs i osnova je ukupnog razvoja. Nastavkom dosadašnjih demografskih kretanja značajno se smanjuje buduće potencijale razvoja ovog prostora.

2.3. Obrazovna struktura stanovništva

Tablica 9: Obrazovna struktura stanovništva RH, Bjelovarko-bilogorske županije i Grada Grubišnog Polja po spolu

Ime županije	Starost	Spol	Ukupno	Bez škole	1 -3 razreda osnovne škole	4 -7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje				Nepoznato
									Ukupno	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti	
Republika Hrvatska	Ukupno	sv.	3.632.461	62.092	34.786	249.081	773.489	1.911.815	595.233	212.059	371.472	11.702	5.965
Republika Hrvatska	Ukupno	m	1.731.610	12.664	7.768	76.705	315.683	1.038.800	277.422	99.663	170.833	6.926	2.568
Republika Hrvatska	Ukupno	ž	1.900.851	49.428	27.018	172.376	457.806	873.015	317.811	112.396	200.639	4.776	3.397
Bjelovarsko-bilogorska županija	Ukupno	sv.	101.323	2.442	1.361	7.416	33.374	47.118	9.426	4.035	5.343	48	186
Bjelovarsko-bilogorska županija	Ukupno	m	48.640	554	347	2.684	13.924	26.610	4.452	1.895	2.522	35	69
Bjelovarsko-bilogorska županija	Ukupno	ž	52.683	1.888	1.014	4.732	19.450	20.508	4.974	2.140	2.821	13	117
Grad Grubišno Polje	Ukupno	sv.	5.574	161	81	272	2.022	2.574	464	221	241	2	
Grad Grubišno Polje	Ukupno	m	2.678	37	21	92	820	1.489	219	107	110	2	
Grad Grubišno Polje	Ukupno	ž	2.896	124	60	180	1.202	1.085	245	114	131		
Republika Hrvatska	Ukupno	%	100,0	1,7	1,0	6,9	21,3	52,6	16,4	5,8	10,2	0,3	0,2
Bjelovarsko-bilogorska županija	Ukupno	%	100,0	2,4	1,3	7,3	32,9	46,5	9,3	4,0	5,3	0,0	0,2
Grad Grubišno Polje	Ukupno	%	100,0	2,9	1,5	4,9	36,3	46,2	8,3	4,0	4,3	0,0	0,0

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Obrazovanost stanovništva predstavlja značajan pokazatelj društvenog i gospodarskog potencijala određenog prostora.

Iz Tablice 9 vidljivo da je obrazovna struktura stanovništva Grada Grubišnog Polja slabija u odnosu na prosjek RH i županiju Bjelovarko – bilogorsku.

Također, vidljivo je da najviše stanovnika na području Grada Grubišnoga Polja ima završenu srednju školu (2.574 ili 46,18%), dok najmanji udio čini stanovništvo s višom i visokom stručnom spremom, te s nekim od oblika postdiplomskog studija.

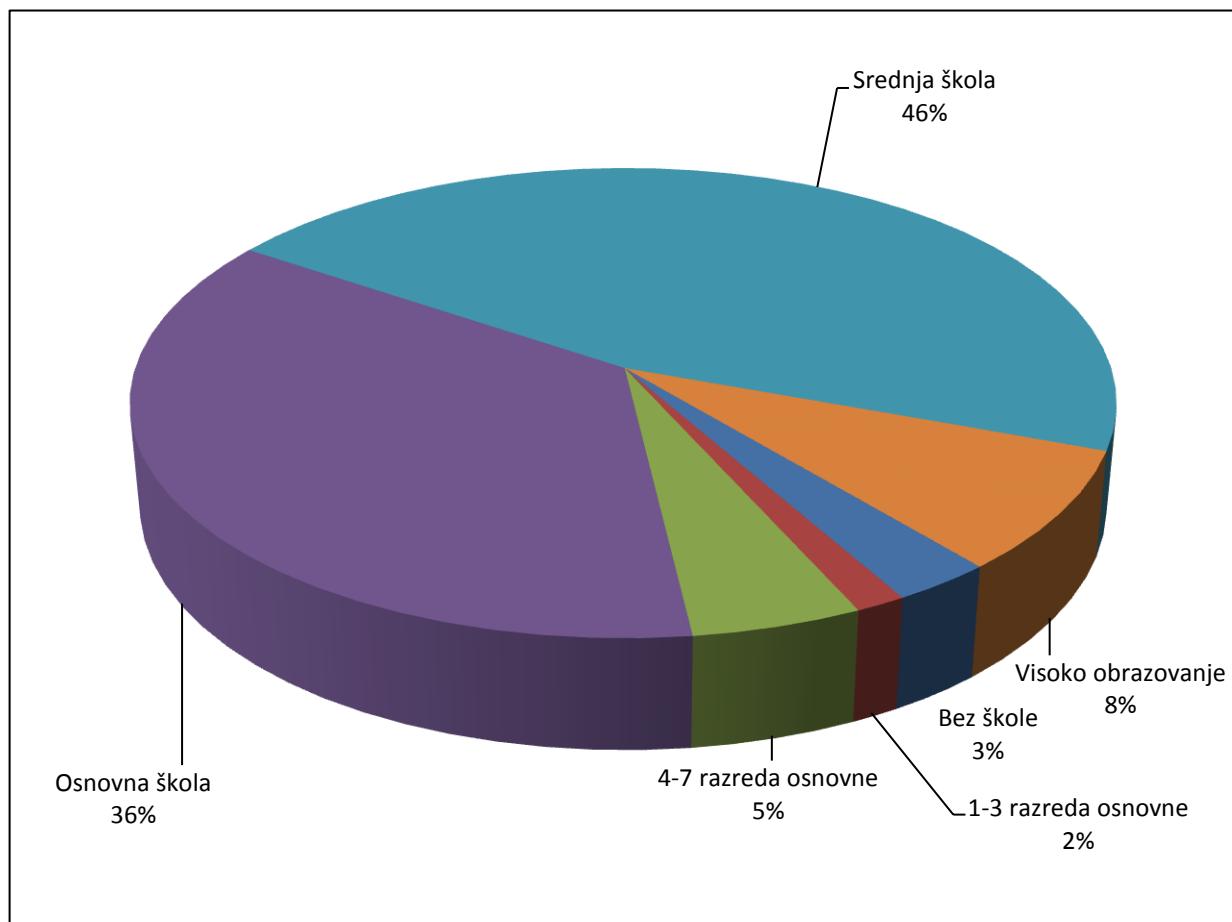
Može se zaključiti da ovakva situacija prati trend na razini Županije i RH gdje srednje obrazovana populacija čini većinu kvalifikacijske strukture stanovništva. Obrazovni koeficijent stanovništva Grada je 1991. godine bio 0,26 (Županija 0,26, Hrvatska 0,29) što je, obzirom da je gradsko stanovništvo iste godine činilo 42,2% ukupnog stanovništva Grada, relativno loša obrazovna struktura.

Udio stanovništva s visokim obrazovanjem na razini RH iznosi 16,4%, na razini Bjelovarsko – bilogorske županije 9,3%, dok u Gradu Grubišno Polje iznosi 8,3%.

Istodobno udio stanovništva koji ima do 3 razreda osnovne škole u Gradu Grubišnom Polju iznosi 4,4%, u Bjelovarsko - bilogorskoj županiji 3,7% dok na razini Rh taj udio iznosi 3,7%.

Paralelno s promjenama koje nastaju u strukturi stanovništva po ekonomskoj aktivnosti, djelatnostima i zanimanju, nastaju i promjene u strukturi stanovništva prema obrazovnim karakteristikama. Istovremeno, s razvojem društvene i tehničke podjele rada, s transformacijom agrarnog u industrijsko i postindustrijsko društvo, radikalno se mijenjaju uvjeti života i povećavaju zahtjevi u pogledu razine obrazovanja ukupnog i aktivnog stanovništva.

Slika 7: Struktura stanovništva Grubišnog Polja prema stupnju obrazovanja

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

2.4. Migracije stanovništva

Migracije su važan pokazatelj utjecaja većih urbanih naselja na tržište radne snage na lokalnome području, ali i razvijenosti lokalnoga gospodarstva. Tablica 10 pokazuju nam kolika je migracija stanovništva na području Grada Grubišnoga Polja.

Tablica 10.: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima

	Ukupan broj stanovnika	Od rođenja stanuju u istom naselju	Dosejeni u naselje stanovanja										Nepoznato	
			s područja Republike Hrvatske					iz inozemstva						
			svega	iz drugog naselja istog grada ili općine	iz drugog grada ili općine iste županije	iz druge županije	nepoznato mjesto u Republici Hrvatskoj	Bosna i Hercegovina	Njemačka	Srbija	Slovenija	Kosovo	ostale zemlje	
Bjelovarsko-bilogorska županija	119.764	55.363	48.657	12.652	19.073	16.886	46	6.421	3.635	1.502	457	1.758	1.670	301
Grad Grubišno Polje	6.478	2.521	3.097	1.441	847	807	2	501	158	71	35	-	95	-

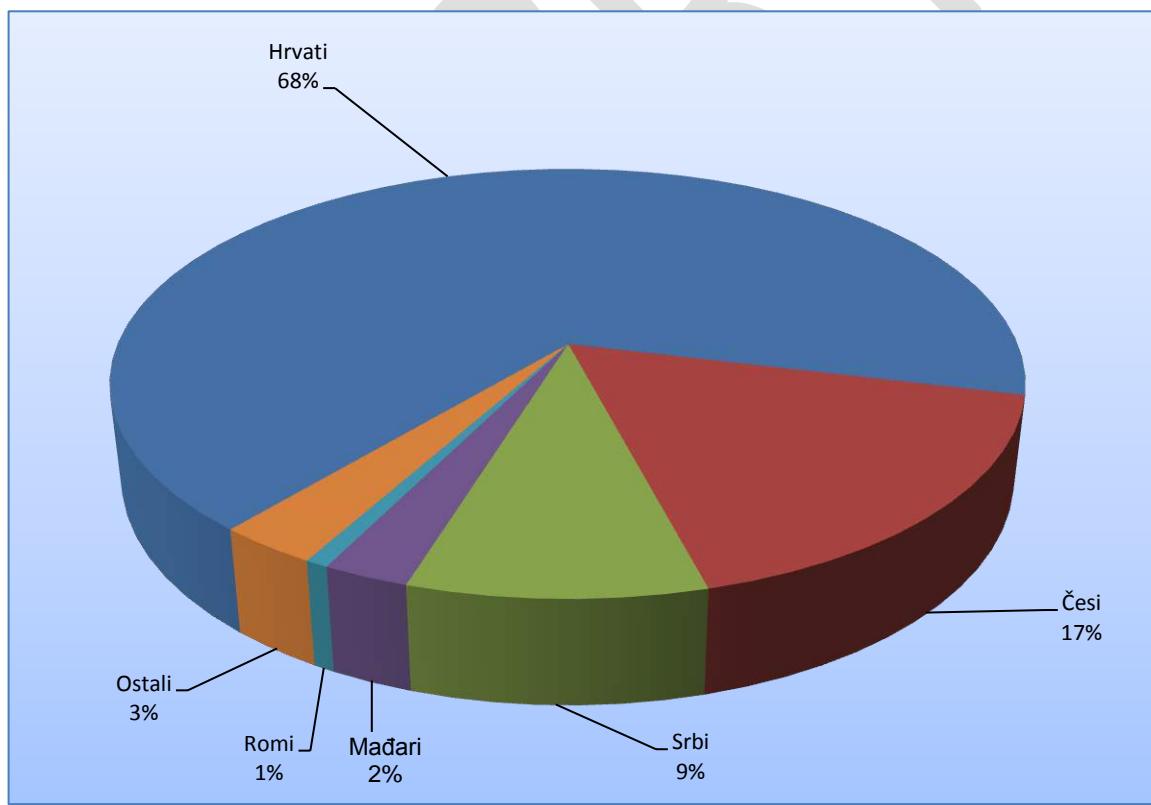
Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. godine

Promatrajući Tablicu 10. možemo zaključiti da se s područja Republike Hrvatske u Grad Grubišno Polje doselilo ukupno 3.097 stanovnika. Od toga njih 1441 se doselilo iz drugog naselja istog grada ili općine, 847 iz drugog grada ili općine iste županije, 807 iz druge županije, te 2 stanovnika iz nepoznatih mjesta u Republici Hrvatskoj. Promatrajući drugi dio tablice možemo zaključiti da se iz inozemstva u Grubišno Polje doselilo ukupno 860 stanovnika. Najveći dio, njih 501, se doselio iz susjedne Bosne i Hercegovine. Na području Grada Grubišnoga Polja živi ukupno 6.478 stanovnika. Od toga, njih 2.521 čine stanovnici koji od rođenja stanuju u istom naselju. Iz toga možemo zaključiti da 3.957 stanovnika, odnosno 61,83% stanovništva Grada Grubišnoga Polja čine doseljenici.

2.5. Stanovništvo Grada prema narodnosti

Područje Grada Grubišnog Polja poznato je kao multietnički prostor u kojem, pored stanovništva hrvatske narodnosti koji čine 68% stanovništva živi 17% stanovništva češke nacionalne manjine, te nešto manje od 9% srpske nacionalne manjine. Pored navedenih na ovom prostoru živi još stanovništvo mađarske, romske, albanske i dr. narodnosti.

Slika 8: Stanovništvo Grada Grubišnog Polja prema narodnosti

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Stanovništvo prema narodnosti (2011.)	Ukupno	Hrvati	Česi	Srbi	Mađari	Romi	Ostali
Broj stanovnika	6.478	4.383	1.109	576	168	45	197
Struktura	100,0%	67,7%	17,1%	8,9%	2,6%	0,7%	3,0%

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Nakon Daruvara, Grubišno Polje je drugo najvažnije središte češke nacionalne manjine u Hrvatskoj.

2.6. Poljoprivredno stanovništvo, kućanstva i zemljišta

Od ukupnog broja stanovnika na području Grada Grubišnoga Polja, 1.991 stanovnik (aktivni i uzdržavani) ili 26,46% se bavi poljoprivredom (1991. godine 31,7%) koja je, uz šumarstvo i industriju, gospodarska osnova ovoga područja.

Od ukupnog broja poljoprivrednog stanovništva Grada Grubišnoga Polja, njih 71,47% je aktivno, a 28,53% uzdržavano.

Nadalje, od ukupnog broja aktivnog poljoprivrednog stanovništva na području Grada Grubišnoga Polja, njih 68,02% obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i ne zapošljavaju radnike, samo 0,14% zapošljavaju radnike, a 23,40% su pomažući članovi. Udio ukupno aktivnog poljoprivrednog stanovništva Grada u Županiji je svega 7,25%.

Tablica 11. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju goveda

Područje	Broj kućanstava										
	Ukupno	s 1 govedom	2	3	4	5	6	7 - 10	11 - 15	16 - 20	više od 20 goveda
Bjelovarsko- bilogorska županija	8.253	901	1.198	998	823	649	563	1.407	828	400	486
Grad Grubišno Polje	653	58	78	63	67	63	56	126	81	35	26

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003. godine

Tablica 12. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju svinja

Područje	Broj kućanstava									
	Ukupno	s 1 svinjom	2	3	4	5	6 - 10	11 - 20	21 - 50	više od 50 svinja
Bjelovarsko- bilogorska županija	14.614	978	2.299	1.853	1.514	1.062	2.436	2.634	1.441	397

Grad Grubišno Polje	1.025	65	189	182	144	90	172	128	45	10
------------------------------------	--------------	-----------	------------	------------	------------	-----------	------------	------------	-----------	-----------

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003. godine

Tablice 11. i 12. prikazuju prikupljene podatke s Popisa poljoprivrede provedenoga 2003. godine. Ti podaci pokazuju nam sliku poljoprivrednih proizvođača i broj kućanstava koji se bavi određenom vrstom primarne poljoprivredne proizvodnje. U ukupnom broju kućanstava koja se bave govedarstvom na području Županije, Grad Grubišno Polje ima udio od 7,91%, a u broju kućanstava koja se bave svinjogođnjstvom sudjeluje s 7,01%. Najveći broj tih poljoprivrednih kućanstava posjeduje 7 – 10 komada goveda, odnosno 2 svinje.

Može se zaključiti da je stanje stočarstva i svinjogođnjstva na području Grubišnog Polja općenito nezadovoljavajuće, te značajno slabije u odnosu na prijašnja razdoblja.

Posljedica je ovo, prije svega, općenite neuređenosti tržišta i tržišnih mehanizama, nezaštićenosti domaćih proizvođača od, često nelojalnog uvoza. Također, posljedica je ovo i nekonkurentnosti domaće poljoprivredne proizvodnje u odnosu na proizvođače iz drugih zemalja, te izostanka prilagodbe novonastalim uvjetima (npr. prestanak otkupa mlijeva od strane prijašnjih velikih otkupljuvачa).

Tablica 13. Broj poljoprivrednih kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljištem prema kategorijama, s neobrađenim i šumskim zemljištem

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Broj kućanstava						
	s korištenim poljoprivrednim zemljištem	s oranicama i vrtovima	s povrtnjacima (na okućnici, korišteni za vlastite potrebe)	s livadama	s pašnjacima		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>			
Bjelovarsko-bilogorska županija	23.028	17.820	14.441	12.249	1.455		
Grad Grubišno Polje	1.562	1.151	1.129	885	92		
<i>Udio u Županiji (%)</i>	6,78	6,46	7,82	7,23	6,32		
Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Broj kućanstava						
	s voćnjacima		s vinogradima				
uk up no	od toga: plantažn ima	uk up no	od toga: plantažn ima	s rasadnicima i/ili košaračkom vrbom i dr.	s neobrađenim poljoprivrednim zemljištem	sa šumski m zemljišt em	
<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	
Bjelovarsko-bilogorska županija	19. 14 8	294	4. 74 5	965	60	2.929	9.387
Grad Grubišno Polje	1.3 67	20	34	2	2	254	462
<i>Udio u Županiji (%)</i>	7,1 4	6,80	0, 72	0,21	3,33	8,67	4,92

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003. godine

Tablica 14. Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površina ukupno raspoloživog i korištenog poljoprivrednog i ostalog zemljišta i broj parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Broj kućanstava	Ukupno raspoloživa površina zemljišta, ha (3+7)	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha				Ostalo zemljište, ha	Broj parcella korištenoga poljoprivrednog zemljišta
			ukupno korište no (4+5-6)	u vlasništ vu	uzeto u zakup	dano u zakup		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	
Bjelovarsko-bilogorska županija	23.479	98.183,42	84.455, 01	71.059,4 9	20.544, 10	7.148,5 8	13.728, 41	88.595
Grad Grubišno Polje	1.580	8.472,57	7.513,2 3	5.827,54	2.475,5 0	789,81	959,34	5.877
<i>Udio u Županiji (%)</i>	6,73	8,63	8,90	8,20	12,05	11,05	6,99	6,63

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003. godine

Iz Tablice 13. zaključujemo da od ukupnog broja poljoprivrednih kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljištem, najviše ih je s voćnjacima (87,52%), oranicama i vrtovima (73,69%) te povrtnjacima (72,28%). Udio poljoprivrednih kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljištem na području Grada u Županiji iznosi 6,78%. Tablica 14. pokazuje da na području Grada Grubišnoga Polja ima 1.580 kućanstava s raspoloživim zemljištem (6,73% u odnosu na Županiju). Ukupna raspoloživa površina zemljišta iznosi 8.472,57 ha (8,63% u odnosu na Županiju), od toga je 88,68% korišteno poljoprivredno zemljište, a 11,32% ostalo zemljište. Broj parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta je 5.877, što je 6,63% udjela u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

Tablica 15. Površina korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama

Područje	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha							
	Ukupno	Oranice i vrtovi	Povrtnjaci	Livade	Pašnjaci	Voćnjaci	Vinogradi	Rasadnici, košaračka vrba i dr.
Bjelovarsko-bilogorska županija	84.455,01	59.628,83	250,44	20.834,87	2.052,79	1.179,47	487,33	21,28
Grad Grubišno Polje	7.513,23	5.414,26	24,59	1.788,72	186,83	96,51	2,00	0,32

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003. godine

Iz Tablice 15. vidljivo je da se od ukupne površine korištenoga poljoprivrednog zemljišta u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, samo 8,90% nalazi na području Grada Grubišnoga Polja. Najveći udio su oranice i vrtovi (72,06%), dok su najmanje zastupljeni rasadnici, košaračka vrba i dr., te vinogradi.

Poljoprivredno proizvodnju na području Grubišnog Polja, između ostalog, karakterizira usitnjenost poljoprivrednih površina. Usitnjenost poljoprivrednog zemljišta otežava proizvodnju i smanjuje njenu konkurentnost. Uz izostanak tržišnog udruživanja malih poljoprivrednih proizvoda ovo postaje gotovo nepremostiva prepreka za uspješam nastup na tržištu poljoprivrednih proizvoda.

2.7. Zaposlenost i nezaposlenost

Ukupnu radnu snagu čine zaposlene i nezaposlene osobe. Prema Popisu stanovništva 2011. godine na području Grada Grubišnog Polja prebiva 4.280 radno sposobnih stanovnika, od čega 51,6% čine muškarci, a 48,4% žene.

Tablica 16: Zaposleni po djelatnostima na području Bjelovarsko – bilogorske županije

Djelatnost	2011.	2012.	Indeks 2012./2011.	Struktura 2012.
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1.272	1.261	99,1	5,6
B - Rudarstvo i vađenje	63	56	88,9	0,3
C - Preradivačka industrija	6.784	6.461	95,2	28,9
D - Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	445	439	98,7	2,0
E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	443	467	105,4	2,1
F - Građevinarstvo	1.422	1.415	99,5	6,3
G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	2.304	2.263	98,2	10,1
H - Prijevoz i skladištenje	985	909	92,3	4,1
I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	275	229	83,3	1,0
J - Informacije i komunikacije	228	222	97,4	1,0
K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	606	633	104,5	2,8
L - Poslovanje nekretninama	20	19	95,0	0,1
M - Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	545	540	99,1	2,4
N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	366	379	103,6	1,7
O - Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	2.263	2.230	98,5	10,0
P - Obrazovanje	2.540	2.584	101,7	11,6
Q - Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1.850	1.874	101,3	8,4
R - Umjetnost, zabava i rekreacija	192	193	100,5	0,9
S - Ostale uslužne djelatnosti	186	162	87,1	0,7
T - Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; Djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	-	0,0
U - Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	-	0,0
UKUPNO	22.789	22.336	98,0	100,0

Izvor: HZZ

Prosječno je tijekom 2012. godine na području Bjelovarsko – bilogorske županije bilo zaposleno 22.236 zaposlenih. On navednog broja najveći dio zaposlenih (28,9%) radilo je u prerađivačkoj industriji, 11,6% radilo je u sektoru obrazovanja, 10,1% u sektoru trgovine, 10,0% u sektoru javne uprave, 8,4% u sektoru zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, 6,3% u sektoru građevinarstva, te 5,6% u sektoru poljoprivrede i šumarstva. Mora se primijetiti da je od ukupnog broja zaposlenih čak 29,9% bilo zaposleno u javnom sektoru.

Tijekom 2012. godine došlo je do smanjenja broja zaposlenih za 2% ili za oko 450 zaposlenih.

Tablica 17: Vrsta, broj gospodarskih subjekata, te broj zaposlenih

Vrsta gospodarskog subjekta	Ukupan broj	Broj zaposlenih
Trgovačka društva/zadruge	49	598
Obrti	58	107
Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	973	973
UKUPNO	1.080	1.678

Izvor *Grad Grubišno polje, Program razvoja malog i srednjeg poduzetništva u Grubišnom Polju, rujan 2014.*

Iz Tablice 17 vidljivo je da je u rujnu 2014. godine u Grubišnom Polju u pravnim osobama bilo zaposleno 1.678 zaposlenih od čega se najveći broj odnosi na zaposlene u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, 598 u trgovačkim društvima, te 107 u obrtimi.

Tablica 18: Kretanje broja nezaposlenih po županijama

ŽUPANIJA	NEZAPOLENOST PO ŽUPANIJAMA					Indeks 2014/2013	Udio u RH
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014		
Zagrebačka	15.256	15.947	17.403	19.583	16.752	85,5	5,3
Krapinsko-zagorska	6.835	7.380	8.214	8.548	7.296	85,4	2,3
Sisačko-moslavačka	18.454	18.031	19.739	20.444	19.640	96,1	6,2
Karlovačko	11.894	11.280	11.331	11.478	10.556	92,0	3,3
Varaždinska	9.716	9.863	10.447	11.035	8.624	78,2	2,7
Koprivničko-križevačka	7.375	7.240	8.156	9.083	7.258	79,9	2,3
Bjelovarsko-bilogorska	12.415	11.824	12.027	12.698	12.782	100,7	4,0
Primorsko- goranska	17.878	17.780	18.453	19.321	17.971	93,0	5,7
Ličko-senjska	3.305	3.210	3.200	3.439	3.794	110,3	1,2
Virovitičko-podravska	9.242	9.395	10.180	10.470	9.492	90,7	3,0
Požeško-slavonska	5.795	5.996	6.435	6.953	5.884	84,6	1,9
Brodsko-posavska	16.297	16.906	17.197	17.912	13.902	77,6	4,4
Zadarska	10.672	10.310	10.700	11.160	9.838	88,2	3,1
Osječko-baranjska	32.722	32.663	34.438	36.627	34.940	95,4	11,0
Šibensko-kninska	7.742	7.525	7.827	8.129	8.202	100,9	2,6

Vukovarsko-srijemska	18.748	18.377	19.768	21.404	18.978	88,7	6,0
Splitsko-dalmatinska	37.871	39.865	43.523	45.893	45.115	98,3	14,3
Istarska	7.949	7.914	8.185	9.071	8.761	96,6	2,8
Dubrovačko-neretvanska	7.459	7.341	7.579	8.025	9.246	115,2	2,9
Međimurska	7.088	6.830	7.528	7.923	6.237	78,7	2,0
Grad Zagreb	37.712	39.656	41.994	45.916	41.134	89,6	13,0
Ukupno u RH	302.425	305.333	324.324	345.112	316.402	91,7	100,0

Izvor: HZZ

Iz Tablice 18 vidljivo je da je prosječno tijekom 2014. godine na području Bjelovarsko – bilogorske županije bilo 12.782 nezaposlenih što je bilo 4,0% ukupnog broja nezaposlenih u Republici Hrvatskoj. S obzirom da je udio stanovništva ove županije u ukupnom broju stanovništva RH 2,8% ovo govori o iznadprosječnoj nezaposlenosti na području Bjelovarsko – bilogorske županije.

Krajem ožujka 2015. godine od ukupnog broja nezaposlenih osoba u Županiji (12.916) njih 6,50% bilo je s područja Grada Grubišnoga Polja.

Tablica 19. Usporedni pokazatelji (Grad/Županija/RH) – kretanje nezaposlenosti, prosjek

Područje	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2014./2010.
RH	302.425	305.333	324.323	345.112	328.187	108,5
Bjelovarsko-bilogorska županija	12.415	11.824	12.027	12.698	12.782	103,0
Grad Grubišno Polje	953	892	835	873	896	94,02
Udio Grada u Županiji (%)	7,68	7,54	6,94	6,88	7,01	-

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Ako promatramo cijelokupno razdoblje 2010.-2014. godine, vidimo da je u Gradu Grubišnom Polju došlo do smanjenja broja nezaposlenih za 5,98% dok je u istom razdoblju na nacionalnoj i županijskoj razini zabilježen porast za 8,5%, odnosno 3,0%. Kao što je vidljivo, broj nezaposlenih je bio na najnižoj razini 2012. godine nakon čega se nezaposlenost opet povećava. Udio nezaposlenih s područja Grada čini 7,01% nezaposlenih s područja Županije. Uzmemo li u obzir da je udio ukupnog stanovništva Grada u stanovništvu Županije 5,4% jasno je da se nezaposlenost na području Grada iznad prosjeka Županije.

Tablica 20: Nezaposlene osobe prema stupnju obrazovanja u Gradu Grubišno Polje krajem travnja 2015.

Struktura stanovništva prema stupnju obrazovanja	Bez škole	1-3 razreda osnovne	4-7 razreda osnovne	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovane	Nepoznat o	Ukupno
Grad Grubišno Polje	2,89	1,45	4,88	36,28	46,18	8,32	0,00	100,00
Bjelovarsko bilogorska županija	2,41	1,34	7,32	32,94	46,50	9,30	0,18	100,00
RH	1,71	0,96	6,86	21,29	52,63	16,39	0,16	100,00

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Od ukupnog broja nezaposlenih u Grubišnom Polju u travnju 2015. godine (1.170), njih 54,40% je pripadnika muškog spola, a ostatak od 45,60% ženskog spola.

Bez škole i s nezavršenom osnovnom školom u Grubišnom Polju je 9,22% nezaposlenih u odnosu na iste u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (11,07%).

Nezaposlene osobe s osnovnom školom čine 36,28% stanovništva Grada Grubišnog Polja u odnosu na iste u BBŽ koji čine 32,94% ukupnog broja nezaposlenih.

Nezaposlenih osoba sa završenom srednjom školom u Grubišnom Polju je 46,18% u odnosu na iste u Županiji koji čine 46,50%.

Nezaposlene osobe s fakultetom, magisterijom ili doktoratom čine 8,32% nezaposlenih u odnosu na iste na području Županije koji čine 9,30% ukupno nezaposlenih.

Nezaposlenost je, uz nepovoljna demografska kretanja, svakako jedan od najznačajnijih društveno-gospodarskih problema na području Grubišnog Polja. Nezaposlenost ima značajan negativan utjecaj na demografska i migracijska kretanja.

3. PRIRODNI RESURSI

3.1. Reljef, tlo i voda

3.1.1. Reljef

Temeljno obilježje svakom krajoliku, pa tako i krajoliku područja Bjelovarsko-bilogorske županije, daje reljef. Njegova raščlanjenost i izdiferenciranost određuje osnovnu predispoziciju na koju se dograđuju ostale pejzažne komponente - vegetacija, hidrografija i antropogeni utjecaj.

U skladu s geomorfološkim, geološko - litološkim prilikama i u pedološkom pogledu moguće je na području Bjelovarsko-bilogorske županije izdvojiti nekoliko odvojenih reljefnih cjelina:

- Planinsko područje (dijelovi Papuka i Moslavačke gore)
- Bilogora s tercijarnim pribrežjem (podnožja i obronci Papuka i Moslavačke gore)
- Pleistocenski ravnjak (područje između Bilogore, Moslavačke gore i Papuka)
- Riječne i potočne doline i poriječja (doline Česme, Ilove i ostalih manjih vodotoka).

Niži masivi Bilogore koji se prostiru od sjeverozapada prema jugoistoku predstavljaju element mlađe građe, na površini kojeg se nalazi paleogenska naslaga. Nizinski dijelovi Česme i Ilove su najmlađi elementi, dok su južni i istočni masivi Moslavačke gore, Ravne gore i Papuka, najstariji elementi ovog prostornog reljefa.

Na brdsko-brežuljkastom području, u uvjetima humidne klime i zbog razvedenosti reljefa, razvila su se pretežno lesivirana tla. Na uravnjenom području dominiraju pseudogleji, a naglašene topogene depresije uvjetovale su razvoj euglejnih tala.

Na širokom prostoru Moslavačke gore i Papuka prostiru se kompleksi stijena paleozojske i mezozojske starosti predstavljeni kompleksima škriljavaca, granita, gnajsa i dolomita.

Stijene pliocenog (neogena starost) kompleksa prostiru se lokalno na pojedinim dijelovima Bilogore.

U litološkom pogledu u nižim dijelovima ovog kompleksa zastupljeni su većinom lapori s rijetkim proslojcima pijesaka i pješčenjaka na koje naliježu pijesci s proslojcima pješčenjaka i pijeskovito glinovitih laporanih sa sočivima šljunka, glina i ugljena. Najmlađi nivo ovog kompleksa izgrađen je od šljunaka i pijesaka s proslojcima glina.

Debljine neogenskih naslaga u Bjelovarskoj depresiji dosižu 3000 metara.

Brežuljkasto područje izgrađeno je od pleistocenih sedimenata koji su predstavljeni prašinama i glinama.

Bilogora je najniža (Stankov vrh 309 m) i najprostranija gora u Hrvatskoj, koja se proteže na 80 km. Njezino bilo spušta se blago na južnu stranu. Tu su nađena veća količna lignita

i nafte. Pokrivena je šumom, uglavnom bjelogoričnom (hrast kitnjak, grab, hrast lužnjak), a padine su pogodne za vinogradarstvo i voćarstvo.

Moslavačka gora smještena je između dolina rijeke Česme, Ilove i Lonje, s najvišim vrhom Humka (489 m). Ubraja se menu naše najstarije planine. Hrptovi su joj obrasli bjelogoricom, a na padinama su livade, polja i vinogradi. Pored poljoprivrede, eksplotira se nafta i granit.

Riječne i potočne doline su najniži reljefski oblici s kotama terena od 110 do 120 metara (Ilova, Česma i pritoci). Građene su od sedimenata halocene starosti različitog stupnja disperzivnosti. Halocene sedimente čine barski, proluvijalni i aluvijalni sedimenti a predstavljeni su glinama, prašinama, pijescima i šljuncima.

Doline su bile, a u manjoj su mjeri i danas, ugrožene poplavama. Pedogeneza se odvija u uslovima prekomjernog vlaženja podzemnom, plavnom i slivnom vodom. Kao rezultat pedogeneze, u takvim uvjetima, formirala su se hidromorfna tla. Smjenjivanje različitih hidromorfnih tala u prostoru vezano je za režim vlaženja, čija je izmjena povezana s malim visinskim razlikama, koje katkad iznose svega nekoliko desetaka centimetara.

U Ilovskoj zavali izdvaja se nešto viši, zaravnjeni praporni plato s nadmorskim visinama od 120 do 140 metara.

Geološki sastav i reljef promatrani u globalu pogoduju društveno - ekonomskom valoriziranju ove regije i ne predstavljaju ograničavajući faktor razvoja. Prevladavaju tereni relativno malih visina, umjerenih nagiba, povoljnog sastava i stabilnosti, što dozvoljava neometano gospodarsko iskorištavanje, uređenje infrastrukture i urbanizaciju. Za daljnji razvoj kraja važno je provesti optimalizaciju prostora po iskoristljivosti i namjeni, a pri tome vodeći računa o održavanju prirodne i ekološke ravnoteže.

Grubišno Polje smješteno je na jugozapadnim obroncima Bilogore. Južnu granicu područja grada čini gornji tok rijeke Ilove dok sjeveroistočnu čine bilogorski prijevoji.

Grad ima uglavnom padinski tip reljefa. Prevlast nizina odrazila se na velikom značenju i kompleksnom karakteru voda.

U široj vodnoj problematiči ističu se važna pitanja melioracije podvodnih nizina i vodoopskrbe.

Najviši dijelovi Grada imaju šumska tla i ostat će šumski predjeli. Prirodne su značajke raznovrsne pa to cjelokupnom području Grada daje osobit izgled te pruža mogućnost gospodarskog razvitka.

Gospodarski povoljne su nizine uz rijeke Česmu i Illovu, te njihove pritoke.

3.1.2. Tlo

Značajan prirodni resurs Bjelovarsko-bilogorske županije su plodna tla, odnosno

obradive poljoprivredne površine. Svojom površinom od 263.919 ha Bjelovarsko-bilogorska županija sudjeluje sa 4,66 % u ukupnoj površini Republike Hrvatske.

Najveći prostorni udio županije (57,9%) otpada na poljoprivredno zemljište koje se prostire na površini od 152.290 ha (5% ukupnog poljoprivrednog zemljišta Hrvatske), od čega je veoma veliki postotak 94,7% ili 144.725 ha, obradivih površina koje sudjeluju sa 7,8% u obradivim površinama Republike Hrvatske. Stoga je pojedine površine potrebno iskorištavati, odnosno na njima uzgajati one kulture koje imaju predispozicije za odgovarajuća tla, a spriječiti neracionalno ili neodgovarajuće korištenje najvrednijeg poljoprivrednog tla u druge svrhe.

Brojni su antropogeni zahvati koji su doveli do promjene tala ovog područja.

Krčenje šuma i obrada tla, osobito na nagnutim terenima, dovelo je do ispiranja talnog materijala, do procesa erozije. Na pojedinim lokalitetima pod vinogradima promjene u tlu su toliko radikalne, da je došlo do potpunog gubljenja tipskih karakteristika tla.

Sređivanjem vodnih prilika područja u cjelini došlo je do značajnih promjena režima vlaženja na tlima u ravnici, a posebno u riječnim dolinama. Podizanjem nasipa te produbljivanjem, proširivanjem, i korigiranjem toka Ilove, Česme i nekih pritoka radi sprečavanja plavljenja terena, uklonjena je ili bitno smanjena realna opasnost od poplava. Ukoliko i dođe do poplava, voda se kraće vrijeme zadržava na tlu, jer je navedenim mjerama ubrzana evakuacija suvišne vode, što se povoljno odražava na tlo i vegetaciju (livade).

3.1.3. Voda

Glavni vodotoci Grubišnog Polja su Česma i Ilova. Obje rijeke utječu u rijeku Lonju.

Rijeka Česma nastaje spajanjem dvaju potoka, Barne i Grđevice, koji izviru na južnom dijelu Bilogore. Česma je duga 123 kilometra. Do svog utoka u Lonju, s obzirom da je pad rijeke malen, često poplavljuje, pa je provedeno njezino uređenje i uređenje njezinih pritoka. Najveće bogatstvo uz Česmu su poljoprivredne površine s dugogodišnjom agrarnom tradicijom i šume visoke kvalitete.

Rijeka Ilova izvire u jugoistočnom dijelu Bilogore na 200 metara nadmorske visine. Duga je 85 kilometara. Uz plavljenje, močvarne obale Ilove, plodno je tlo s bujnim livadama, što pogoduje mlječnom govedarstvu.

Područje uz glavne vodotoke izuzetno je povoljno za razvoj ribarstva.

Jedno od bitnih i karakterističnih obilježja Županije su i mnogobrojni ribnjaci smješteni uz glavne vodotoke Česme i Ilove. Najvećim dijelom su to ribnjaci u sklopu ribnjačarstava, a manjim dijelom ribnjaci sportsko-rekreativnih ribolovnih udruga.

U lijevom zaobalju Česme površina pod ribnjacima iznosi 1.346 hektara, a sastoji se od privrednih ribnjaka "Narta", "Blatnica" i "Siščani".

Uz obale Ilove nalaze se četiri kompleksa privrednih ribnjaka. Ribnjaci "Garešnica", "Končanica", "Hrastovac" i "Blagorodovac" ukupne površine od 1.835 ha.

U namjeni sportsko - rekreativnih ribolovnih aktivnosti je 39 ribnjaka, rasprostranjenih na prostoru cijele Bjelovarsko-bilogorske županije koji zauzimaju površinu od približno 40 ha.

Po površini pod ribnjacima i preradi slatkovodne ribe Bjelovarsko-bilogorska županija je prva u Hrvatskoj.

Kako je rečeno, u Grubišnom Polju rasprostiru se djelomično dva sliva koji su prirodno vezani i za područja susjednih županija.

Sliv rijeke Česme i Glogovnice prostorno je vezan i za Zagrebačku županiju, te Koprivničko-križevačku županiju, dok se sliv rijeke Ilove i Pakre širi na Sisačko-moslavačku županiju.

Sliv rijeke Česme i Glogovnice

Osnovni vodotoci ovog sliva su rijeke Česma i Glogovnica koje su regulacionim radovima spojene u jedinstveni sliv. Sliv rijeke Česme je lepezastog oblika, a čini ga mnoštvo slivova koji izviru na padinama Bilogore i Moslavačkog gorja. Karakteristike tih slivova su kratke dionice sa velikim padovima koji prelaze u relativno duge ravničarske tokove. Sličnih je karakteristika sliv rijeke Glogovnice. Glavni pritoci rijeke Česme u Gradu Grubišnom Polju su: potok Grđevica, potok Barna i potok Grbavac.

Na području Grada Grubišnoga Polja u slivu rijeke Česme i Glogovnice do sada su izvedene regulacije na: potoku Grbavac (4,5 km), pritocima Grbavca (10,8 km), potoku Barna (11,9 km) i pritocima Barne (16,2 km). Još uvijek ima vodotoka (ili njihovih dionica) koji do sada nisu regulirani, ili regulacioni radovi nisu dali očekivane rezultate. Na vodotocima koji su davno regulirani neophodna je dogradnja ili rekonstrukcija dotrajalih građevina.

Sliv rijeke Ilove i Pakre

Sliv se nalazi u tzv. savsko-dravskom međuriječju, zahvaćajući teritorij Bjelovarsko-bilogorske, Požeško-slavonske i Sisačko-moslavačke županije. Osnovni elementi morfologije sliva su brdsko-planinski tereni gorja Papuka, Psunja, Bilogore i Moslavačke gore, te ravničarski tereni u dolinama vodotoka Ilove, Bijele i njihovih pritoka. Magistralni vodotok je Ilova koja izvire na južnim padinama Bilogore. Glavni pritoci rijeke Ilove u Gradu Grubišnom Polju su: Šovarnica, Peratovica i Rastovac.

Na području Grada Grubišno Polje u slivu rijeke Ilove i Pakre do sada su izvedene regulacije na: vodotoku Šovarnica (16 km), vodotoku Peratovica (5,4 km), vodotoku Rastovac (1,0 km) i vodotoku Dapčevica (1,8 km). Usprkos proklamiranom stupnju zaštite od 96%, 98% i 99%, postignuti stupanj zaštite zaobalja od poplave na reguliranim dionicama vodotoka, čini se, ne prelazi 96%.

Na području Grada niti jedna potencijalna (planirana) akumulacija nije izgrađena. Površina koju bi zajedno pokrivale po Vodoprivrednoj osnovi sliva rijeke Česme i Glogovnice bila bi $225,93 \text{ km}^2$. U slivu rijeke Česme i Glogovnice površina koju bi

zauzimale 4 potencijalne (planirane) akumulacije (Kreševine, Barna, Topolovica i Grbavac) je 70,60 km². U okviru izrade Vodoprivredne osnove sliva rijeka Ilove i Pakre posebnim elaboratom obrađene su prirodne mogućnosti izgradnje akumulacija. 6 potencijalnih (planiranih) akumulacija (Miletinac, Munije, Lončarica, Peratovica, Dapčevica i Dabinac) smještenih na području Grada Grubišnoga Polja, zauzimale bi površinu od 155,33 km².

U sklopu izgrađenih hidrosistema važnu ulogu ima zaštita od vanjskih poplavnih voda koja se provodi nasipima i objektima ugrađenima u njima. Vršeći iskop vodotokova na ovom području, odmah nakon osnutka Vodne zajednice, nisu građeni i odgovarajući nasipi, te potrebni objekti, već je zemlja iskopa deponirana uz vodotoke. Kasnije, stupanj izgrađenosti bio je diktiran potrebama da se zaštite važniji objekti.

Usporedno s obranom od poplave na vodotocima primjenjivana je i odvodnja zemljišta kao mjera zaštite od suvišnih unutarnjih voda. Pored komasacija, odvodnja zemljišta naročito se provodila na zemljištu društvenog sektora. U privatnom sektoru, gdje se izvode regulacije vodotoka III. reda, nastoji se regulirati i sve male pritoke i odvoditi postojeće depresije kako bi se zemljište što bolje osposobilo za poljoprivrednu eksploataciju.

3.2. Prirodna obilježja, flora i fauna, šume

3.2.1. Klimatska obilježja

Klimatske prilike su činilac ograničenja u poljoprivrednoj proizvodnji jer se javljaju kao problem količine i rasporeda padalina u vegetacijskom periodu. Klima ima obilježje umjereno vlažne i umjereno tople. Zime su umjereno hladne.

Područje Grubišnoga Polja pripada, prema Köppenovoj klasifikaciji, klimi toplo umjerenog kišnog tipa, bez izrazito sušnog razdoblja, u kojem je srednja temperatura najhladnijeg mjeseca između -3°C i 18°C. Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca je između -0,4 i +0,4, a srednja temperatura najtoplijeg mjeseca nije veća od 22°C.

Najviša srednja mjesecna temperatura najčešće je u srpnju, ali se u stanovitom broju slučajeva može javiti u kolovozu, te znatno rjeđe u lipnju. Sličnih pomaka ima i s najnižom srednjom mjesecnom temperaturom. Najčešće se javlja u siječnju, no može se javiti i u prosincu i veljači, te vrlo rijetko u studenom. Srednja godišnja temperatura zraka na području Bjelovarsko-bilogorske županije je oko 10,8°C. Kod temperature od 10°C počinje, u prosjeku, vegetacijsko razdoblje većine biljaka, a najbolji je razvoj kod srednje temperature od 15°C. Na području Bjelovarsko-bilogorske županije ima oko 127 dana najpovoljnijih za razvitak vegetacije.

Mjesečne padaline su dosta ujednačene, veće u periodu ožujak - studeni i niže, ali također ujednačene tokom zime. Režim padalina pokazuje da se višak vode javlja u proljeće što je izuzetno nepovoljno za radove u biljnoj proizvodnji. Prema Langeovom kišnom faktoru područje ima humidnu klimu. Najveće izmjerene dnevne količine padalina su iznad 60

mm, a srednji godišnji broj dana s količinom padalina 1 mm ili većom, u Grubišnom Polju iznosi 84.

Prosječna godišnja vлага zraka u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, pa tako i na području Grada Grubišnoga Polja, je oko 74%. Može se reći da je i ovo područje relativno bogato vlagom tijekom cijele godine.

Prosječno godišnje ima 1.921 sat sa sijanjem sunca, ali to u pojedinim godinama može varirati od 1.645 do čak 2.107 sati. Najsunčaniji mjesec je srpanj s prosječno 283 sata sa sijanjem sunca.

Promatrajući osnovne karakteristike režima vjetrova na području Bjelovarsko-bilogorske županije, pa tako i Grada, može se reći da prevladavaju vjetrovi sjevernog kvadranta, a zatim južnog kvadranta. Smjerovi vjetrova sjevernog kvadranta zastupljeni su sa 24 do 50%. Zastupljenost vjetrova južnog kvadranta je između 17 i 36%.

Ima olujnih vjetrova većih od 8B (19 m/s), a javljaju se najčešće u ljetnim mjesecima, i to uglavnom u srpnju i kolovozu. Vjetrovi su, općenito, slabi.

Prvi mraz na području Županije može se očekivati 12. listopada, a posljednji 18. travnja, odnosno u trajanju od 189 dana. Najopasnije je kad se pojavi u vegetacijskom razdoblju.

Magla se javlja oko 46.6 dana u godini. U ljetnim je mjesecima najrjeđa. Najčešće se pojavljuje u nizinskim dijelovima rijeka i potoka.

Kišnih dana ima oko 121, sa grmljavinom oko 27, dok se tuča javlja u prosjeku 1 dan u godini.

Praćenje meteoroloških pojava vrši se suvremenim meteorološkim radarom smještenim na Bilogori. Obrana od tuča organizirana je putem raketa i prizemnih generatora.

3.2.2. Flora i fauna

Područje Grubišnog Polja karakterizira prostor očuvanih livada uz rijeku Ilovu, te Bilogora s bogatim šumama hrasta i bukve.

Područje Bilogore bogato je očuvanom prirodom, raznolikošću flore i faune i mnogim rijetkim i zaštićenim životinjskim vrstama, kao što su orao štekavac, bijele i crne rode, dabrovi, vidre, te biljake kao kockavica, sibirski šarenice i druge.

Izletište Bara, rijeka Ilova, pet sportskih ribnjaka i bogate šume bogate su ribom, te niskom i visokom divljači poput šarana, soma, babuške, amura, te jelenje divljači, divlje svinje, pernate divljači, zečeva itd.

Slika 9: Regionalni park Moslavačka gora

Na ovom se području nalazi Moslavačka gora koja predstavlja važno ekološko uporište i izletište u blizini naseljenog prostora pogodno za razvoj svih vidova rekreacije i turizma.

Uredbom Vlade Republike Hrvatske proglašen je Regionalni park „Moslavačka gora“, kao drugi regionalni park u Republici Hrvatskoj.

Regionalni park „Moslavačka gora“ obuhvaća prirodno i dijelom

kultivirano područje Moslavačke gore jugozapadnog dijela Bjelovarsko-bilogorske (6.911,38 ha ili 45,74 %) i sjeveroistočnog dijela Sisačko-moslavačke županije (8.199,94 ha ili 54,26 %), ukupne površine 15.111,32 ha.

Moslavačka gora je prepoznatljiva krajobrazna cjelina šireg područja Bjelovarsko-bilogorske i Sisačko-moslavačke županije velike krajobrazne, geološke i biološke raznolikosti, te bogate kulturno-povijesne i tradicijske baštine.

Regionalnim parkom upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Bjelovarsko-bilogorske županije i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije, svaka na području svoje županije.

U Regionalnom parku dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i radnje u skladu s posebnim propisima, a kojima se ne ugrožavaju njegove bitne značajke i uloga. Zaštita u kategoriji „regionalni park“ omogućiće očuvanje vrijednosti Moslavačke gore i neće ugroziti provođenje postojećih, kao ni budućih gospodarskih i drugih dopuštenih djelatnosti na navedenom području.

Javne ustanove koje upravljaju predmetnim područjem poticat će tradicionalno poljodjelstvo kao i tradicijske obrte, arhitekturu i običaje, te obnovu i očuvanje kulturno-povijesne baštine, a Regionalni park promicat će kao turističku destinaciju kontinentalnog turizma. Uz ekonomski razvoj, zaštita predmetnog područja u kategoriji Regionalnog parka trebala bi doprinijeti općenito boljem stanju prirode i okoliša Moslavačke gore, te poboljšati kakvoću života i zdravlja njezinih stanovnika.

Slika 10: Močvarni plavac

Šumski ekosustavi na području Grada Grubišnog Polja su bukove šume, neutrofilne šume hrasta kitnjaka i običnog graba, te acidofilne kitnjakove šume s pitomim kestenom.

Na području Grubišnopoljske Bilogore obitava kritično ugrožena vrsta leptira, močvarni plavac (*Maculinea alcon*).

Ova vrsta zabilježena je samo na tri područja u Republici Hrvatskoj - Nacionalnom parku Plitvička jezera, Parku prirode Papuk i livadama uz potok Injaticu što govori o posebnosti i rijetkosti vrste. Livade uz potok Injaticu pripadaju ekološkoj mreži NATURA 2000 (HR2001220) gdje je ciljna vrsta ugrožen leptir vatreći plavac s ciljnim staništem travnjacima beskoljenke.

Močvarni plavac je vrsta leptira čiji život ovisi samo o jednoj vrsti biljke a to je plućna sirištara koja obitava na ovim livadama. Tipična staništa močvarnog plavca su vlažne livade s biljkom hraniteljicom i mravinjacima vrste *Myrmica scabrinodis*, *M.ruginodis* ili *M. rubra*.

Leptiri močvarnog plavca lete u kasno ljeto (srpanj i kolovoz) i polažu jaja na biljku plućnu sirištaru *Gentiana pneumonanthe* koja je u ovom slučaju i biljka hraniteljica gusjenice. Gusjenica se hrani ovom biljkom, presvlači četiri puta i spušta na tlo pa ju specifična vrsta mrava odnose u mravinjak gdje ju hrane kao svoju i na taj način prezimljuje, te u ljeto izlijeće kao leptir iz zemlje.

Iako se Republika Hrvatska može pohvaliti iznimnom raznolikošću i bogatstvom biljnog i životinjskog svijeta, mnogim vrstama ipak prijeti izumiranje. Takve vrste koje zbog svoje ugroženosti zahtijevaju zaštitu upisane su u Crvene knjige Republike Hrvatske.

Jedna od njih je i kockavica (*Fritillaria meleagris*), koja obitava na području Grubišnog Polja, biljka koja svojom ljepotom predstavlja ukras proljetnih livada. Ona je upisana u Crvenu knjigu vaskularne flore Hrvatske i Zakonom o zaštiti prirode proglašena strogo zaštićenom vrstom. Ugrožena je zbog gubitka staništa - vlažnih livada koje nestaju negativnim djelovanjem čovjeka ali i prirodnim procesima poput zaraštanja livada u drvenastu vegetaciju.

Kockavica (*Fritillaria meleagris* L.) je privlačna biljka koja zbog svoje ljepote predstavlja pravi ukras proljetnih livada. U rano proljeće ona se razvija iz lukovice i može narasti do 30 cm visine. Njezina tanka stabljika na vrhu nosi cvijet, ispod kojeg je naizmjenično poredano nekoliko dugih i uskih listova. Cvjetovi su građom tipični za porodicu ljiljana (Liliaceae), ali su oblikom i bojom specifični: veliki su i teški zbog čega vise te su

crveno-smeđe do purpurno obojeni, sa svjetlijim i tamnijim šarama. Ove šare tvore uzorak šahovnice od čega potječe i hrvatski naziv za ovu vrstu - kockavica. Cvjetovi su uglavnom pojedinačni, no ponekad ih se na jednoj stabljici može pronaći dva ili više. Pojavljuju se tijekom ožujka i travnja, a oprasuju ih bumbari i pčele. Osim sjemenkama, koje se razvijaju u uspravnim plodovima tobolcima, kockavica se može razmnožavati i vegetativno odnosno lukovicama.

Kockavica počinje cvjetati tek nakon pet do osam godina, te može doživjeti starost od čak 30, a vjerojatno i više, godina. Otrovna je, pogotovo za sisavce.

Slika 11: Kockavica

Stanište kockavice uglavnom predstavljaju vlažne livade, a rjeđe raste i u svijetlim, otvorenim i vlažnim šikarama i šumama. Rasprostranjena je na području središnje, sjeverne i sjeveroistočne Hrvatske, uz nekoliko izoliranih nalazišta s područja Velebita.

Zbog toga je Državni zavod za zaštitu prirode 2005. godine pokrenuo projekt Praćenja stanja kockavice u suradnji sa županijskim Javnim ustanovama, osnovnim i srednjim školama s ciljem prikupljanja podataka o veličini populacije. Ovaj projekt prepoznat je i na europskoj razini pa je Europska strategija za zaštitu biljaka istaknula ovu akciju kao pozitivan primjer suradnje stručnjaka i amatera u svrhu zaštite ugroženih vrsta, te ga je kao primjer dobre prakse preporučila i drugim zemljama. Dosadašnjim aktivnostima u sklopu ove akcije, uz pomoć nastavnika i učenika, prikupljeni su vrijedni podaci o rasprostranjenosti i brojnosti kockavice.

Natura 2000 ekološka je mreža Europske unije koju čine najznačajnija područja za očuvanje vrsta i stanišnih tipova.

Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13) proglašena je ekološka mreža Republike Hrvatske koja se ujedno smatra i područjima Natura 2000.

Ekološka mreža Republike Hrvatske obuhvaća 36,67% kopnenog teritorija i 16,39% obalnog mora.

Ekološku mrežu čine:

- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti (Područja očuvanja značajna za ptice - POP) i
- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju (Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS).

Državni zavod za zaštitu prirode (DZZP) u okviru priprema definiranja ovih područja koordinirao je detaljnu inventarizaciju svih vrsta i staništa u Hrvatskoj. Uz korištenje opsežne količine osnovnih podatka, DZZP je utvrdio oko 1.000 područja koja bi trebala biti predložena u ekološku mrežu Europske unije NATURA 2000.

Odabir područja temeljen je na standardnim znanstvenim kriterijima koji se na isti način odnose na sve zemlje članice Europske unije. Atraktivne i prirodno vrijedne krajobrazne cjeline kao i područja zaštićuju se temeljem Zakona o zaštiti prirode i prostorno - planskim odredbama.

Na području Grubišnog Polja nalaze se sljedeća područja zaštićena Naturom 2000 u obliku staništa i zaštićenih vrsta.

Tablica 22: Područja očuvanja značajno za ptice (POP)

Područje	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste
Papuk	<i>Ciconia nigra</i>	crna roda
	<i>Crex crex</i>	kosac
	<i>Dendrocopos leucotos</i>	planinski djetlić
	<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić
	<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna
	<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica
	<i>Ficedula parva</i>	mala muharica
	<i>Hieraetus pennatus</i>	patuljasti orao
	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš
	<i>Picus canus</i>	siva žuna
	<i>Columba oenas</i>	golub dupljaš

Tablica 23: Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS)

Područje	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Područje	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste
Polovje s ribnjacima	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	crnoprugasti trstenjak	Ribnjaci uz Česmu	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	crnoprugasti trstenjak
	<i>Alcedo atthis</i>	vodomar		<i>Alcedo atthis</i>	vodomar
	<i>Anas strepera</i>	patka kreketaljka		<i>Anas strepera</i>	patka kreketaljka
	<i>Aquila pomarina</i>	orao kliktaš		<i>Aquila pomarina</i>	orao kliktaš
	<i>Ardea purpurea</i>	čaplja danguba		<i>Ardea purpurea</i>	čaplja danguba

	<i>Ardeola ralloides</i>	žuta čaplja		<i>Ardeola ralloides</i>	žuta čaplja
	<i>Aythya nyroca</i>	patka njorka		<i>Aythya nyroca</i>	patka njorka
	<i>Botaurus stellaris</i>	bukavac		<i>Casmerodius albus</i>	velika bijela čaplja
	<i>Casmerodius albus</i>	velika bijela čaplja		<i>Chlidonias hybrida</i>	bjelobrada čigra
	<i>Chlidonias hybrida</i>	bjelobrada čigra		<i>Chlidonias niger</i>	crna čigra
	<i>Chlidonias niger</i>	crna čigra		<i>Ciconia ciconia</i>	roda
	<i>Ciconia ciconia</i>	roda		<i>Ciconia nigra</i>	crna roda
	<i>Ciconia nigra</i>	crna roda		<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica
	<i>Circus aeruginosus</i>	eja močvarica		<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić
	<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica		<i>Dendrocopos syriacus</i>	sirijski djetlić
	<i>Circus pygargus</i>	eja livadarka		<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna
	<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić		<i>Egretta garzetta</i>	mala bijela čaplja
	<i>Dendrocopos syriacus</i>	sirijski djetlić		<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica
	<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna		<i>Haliaeetus albicilla</i>	štekavac
	<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica		<i>Ixobrychus minutus</i>	čapljica voljak
	<i>Haliaeetus albicilla</i>	štekavac		<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak
	<i>Ixobrychus minutus</i>	čapljica voljak		<i>Lanius minor</i>	sivi svračak
	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak		<i>Luscinia svecica</i>	modrovoltka
	<i>Lanius minor</i>	sivi svračak		<i>Milvus migrans</i>	crna lunja
	<i>Luscinia svecica</i>	modrovoltka		<i>Numenius arquata</i>	veliki pozviždač
	<i>Milvus migrans</i>	crna lunja		<i>Nycticorax nycticorax</i>	gak
	<i>Numenius arquata</i>	veliki pozviždač		<i>Pandion haliaetus</i>	bukoč
	<i>Nycticorax nycticorax</i>	gak		<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš
	<i>Pandion haliaetus</i>	bukoč		<i>Philomachus pugnax</i>	pršljivac

Ribnjaci Končanica	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	Ilova	<i>Picus canus</i>	siva žuna
	<i>Philomachus pugnax</i>	pršljivac		<i>Platalea leucorodia</i>	žličarka
	<i>Picus canus</i>	siva žuna		<i>Porzana parva</i>	siva štijoka
	<i>Platalea leucorodia</i>	žličarka		<i>Tringa glareola</i>	prutka migavica
	<i>Porzana parva</i>	siva štijoka			
	<i>Porzana porzana</i>	riđa štijoka			
	<i>Sterna hirundo</i>	crvenokljuna čigra			
	<i>Tringa glareola</i>	prutka migavica			
Livade kod Grubišnog Polja	<i>Bombina bombina</i>	crveni mukač	Ilova	<i>Bombina bombina</i>	crveni mukač
	<i>Bombina variegata</i>	žuti mukač		<i>Castor fiber</i>	dabar
	<i>Emys orbicularis</i>	barska kornjača		<i>Lutra lutra</i>	vidra
	<i>Lutra lutra</i>	vidra		<i>Eudontomyzon vladaykovi</i>	dunavska paklara
	3130	Amfibijkska staništa Isoeto-Nanojuncetea		<i>Sabanejewia balcanica</i>	zlatni vijun
	<i>Lycaena dispar</i>	kiseličin vatreni plavac		<i>Rhodeus amarus</i>	gavčica
	<i>Euphydryas aurinia</i>	močvarna riđa		<i>Euplagia quadripunctaria*</i>	danja medonjica
				6410	Travnjaci beskoljenke (Molinion caeruleae)

Iz gornjeg je popisa vidljivo da područje Grubišnog Polja i okolno područje obiluje staništima i vrstama koje podliježe određenim režimima očuvanja i zaštite. Stoga je važno poduzimati mjere kako bi se ovo područje odnosno prirodno bogatstvo očuvalo, te njegovo korištenje obavljalo na ekološki prihvatljiv i dugoročno održiv način.

3.2.3. Šume

Za područje Grada karakteristična je šuma hrasta lužnjaka i običnog graba. Prosječna starost šuma je 41- 60 godina, dok je prosječna nadmorska visina područja od 151- 200 metara. Tipična šuma hrasta lužnjaka i običnog graba predstavlja klimaks nizinskog područja. Nastaje prirodnom sukcesijom iz šume hrasta lužnjaka i velike žutilovke.

Umjetnom odvodnjom i isušivanjem staništa progresija se ubrzava, a ova se asocijacija pokazala kao najstabilnija lužnjakova šuma. Sloj drveća: pokriva 90-199% površine, s razvijenom glavnom i sporednom etažom: stalni su hrast lužnjak (*Quercus robur*) i obični grab (*Carpinus betulus*), a rijeci klen (*Acer campestre*), malolisna lipa (*Tilia cordata*), srebrnolisna lipa (*Tilia tomentosa*), divlja kruška (*Pyrus pyraster*), poljski jasen (*Fraxinus angustifolia*). Sloj grmlja je slabo razvijen, pokriva do 10% površine, a čine ga kurika (*Euonymus europaeus*), klen (*Acer campestre*) i glogovi (*Crataegus monogyna*, *C. oxyacantha*). Sloj prizemnoga rašča pokriva 20-80 % površine, ali nije bogat vrstama: visibaba (*Galanthus nivalis*), žuta šumarica (*Anemone ranunculoides*), obična šumarica (*Anemone nemorosa*), zlatica (*Ranunculus ficaria*), šumska ljubica (*Viola sylvestris*), proljetna kukavičica (*Lathyrus vernus*), šumski cecelj (*Oxalis acetosella*), gorska čestoslavica (*Veronica montana*), dvorednodlakavačestoslavica (*Veronica chamaedrys*), bademasta mlječika (*Euphorbia amygdaloides*), i dr.

Od najzastupljenijih vrsta drveća, najugroženija vrsta je hrast lužnjak, kao i u ostalim dijelovima županije, no na području Grada Grubišnoga Polja ne može se govoriti o procesu „umiranja šuma“.

3.2.5. Mineralne sirovine

Na području Grada Grubišnoga Polja se nalaze nalazišta nafte i plina, te od mineralnih sirovina samo opekarske gline.

Potrebno je ispitati veličinu zaliha, te rentabilnost i ekonomičnost eksploatacije prirodnih resursa kako bi se usmjerio način i vremensko trajanje iskorištavanja istih, uz obavezno vođenje brige o zaštiti okoliša, a u svrhu očuvanja prirodnih potencijala prostora na kojem se vrše eksploatacijski radovi.

Potrebne radnje u tom cilju treba izvoditi u skladu sa zakonskim propisima koji reguliraju tu problematiku: izrada studije utjecaja na okoliš, određene prostorno-planske dokumentacije i sl.

3.3. KULTURNA BAŠTINA

Zaštićenom kulturno-povijesnom baštinom smatraju se spomenici kulture i druga kulturna dobra koja su na osnovi posebnog zakona proglašena zaštićenima.

Također, u ovu vrstu turističkih atrakcija spadaju i potencijalne turističke atrakcije, dakle ona kulturna dobra koja imaju attribute za takvo proglašenje. Kulturno-povijesna baština Bjelovarsko – bilogorske županije, kao i Grada Grubišnog Polja nije adekvatno turistički valorizirana.

Od ukupno 45 kulturnih dobara na području Bjelovarsko – bilogorske županije, u kategoriju „kulturna dobra nacionalnog i regionalnog značaja“ svrstano je svega 11 (3 krajolika, 1 naselje seoskih obilježja, 1 arheološka zona, 5 sakralnih građevina i 1 stambena zgrada), a u kategoriju „ostala kulturna dobra“ svrstano je 34 kulturnih dobara. Registrirano je i preventivno zaštićeno samo 7 kulturnih dobara. S 0,17 kulturnih dobara po km², odnosno 1,91 kulturnim dobrom po naselju, područje Grada Grubišnoga Polja je nešto ispod prosjeka Županije (0,25 odnosno 2,02), ali i daleko ispod prosjeka gradova (0,30 odnosno 2,41). Pri tome, na području 7 naselja nema niti jednog kulturnog dobra, a samo na području 6 naselja ima više od dva kulturna dobra (od kojih su u 4 evidentirani povijesni dijelovi naselja).

Međutim, većina ovih kulturnih dobara je, osim pojedinih sakralnih građevina i urbanih cjelina, nedovoljno istražena, ugrožena neodgovarajućom zaštitom i konzervacijom, te izložena daljem propadanju.

Od kulturnih znamenitosti na području Grada Grubišnoga Polja najznačajnije su: Vila Moj mir, Župna crkva Sv. Josipa u Grubišnom Polju, Crkva Svih svetih u Velikim Zdencima, Etno-kuća u Ivanovom Selu, Župna crkva Srca Isusova u Ivanovom Selu, pravoslavna crkva Sv. Velikomučenika Georgija u Grubišnom Polju i ostale. U selima još uvijek ima očuvanih obiteljskih kuća koje predstavljaju izvornu arhitekturu svojstvenu Bilogori sa početka 20. stoljeća.

Od ukupno 45 kulturnih dobara, u kategoriju „kulturna dobra nacionalnog i regionalnog značaja“ svrstano je svega 11 (3 krajolika, 1 naselje seoskih obilježja, 1 arheološka zona, 5 sakralnih građevina i 1 stambena zgrada), a u kategoriju „ostala kulturna dobra“ svrstano je 34 kulturnih dobara.

Zaštićeno nepokretno kulturno dobro je ambar u Ulici braće Radić 28 koji je građen 1860.-70. godine. To je jednokatna zgrada pravokutnog tlocrta. Temelj je od zidane opeke, dok se prizemlje i kat sastoji od horizontalno slaganih hrastovih planjki spojenih na utor u 7 žljebova. Između je vez na tzv. „hrvatske vugle“ u dva reda. Krovište je dvostrešno, a zabati su zatvoreni daščanom oplatom. Uz ulazno pročelje je otvoren trijem, kao i uz isto pročelje na katu.

Crkva sv. Petke u Velikoj Peratovici sagrađena je u drugoj polovini 19.st. u oblicima historicizma kao jednobrodna građevina s polukružno zaključenim svetištem i zvonikom na pročelju. Unutrašnjost je presvođena češkim svodovima. Glavno pročelje rastvoreno je

polukružno zaključenim portalom, a istog su oblika otvor zvonika zaključenog kupolastom kapom. Bočna pročelja jednostavnijeg su oblikovanja.

Velika Barna, Crkva sv. Marka. Parohijska crkva je sagrađena 1844. u oblicima kasnog baroka uz vidljiv utjecaj klasicizma. Jednobrodna je, svetišta djelomično šireg od broda, zaobljenog u središnjem dijelu. Nad glavnim zapadnim pročeljem smješten je zvonik. Prostor broda svoden je travejima češkog svoda odijeljenim lukovima. Na bočnim pročeljima tri prozora nalaze unutar arhitektonskih niša, dok su otvor uz rub omeđeni plitkim pilastrima.

Mali Zdenci, Crkva Roždenja Bogorodice. Pravoslavna crkva je sagrađena 1761. tehnikom gradnje kanatnom konstrukcijom s pokrovom od šindre čime se veže uz tradiciju narodnog graditeljstva. Jednobrodna kapela pravokutnog tlocrta ima polukružno zaključeno svetište jednakе širine i pravokutno, zatvoreno predvorje više i šire od broda nad kojim je smješten zvonik. Zvonik je također obložen šindrom i nadvišen lukovicom od istog materijala.

Grubišno Polje, Crkva sv. Velikomučenika Georgija. Sagrađena je 1773.-1775. u baroknom stilu i adaptirana u 19. i 20.st. Crkva je jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta s polukružno zaključenim svetištem i zvonikom nad glavnim pročeljem. Unutrašnjost je svodenica češkim svodovima, a apsida kalotom. Svetište je od broda odijeljeno drvenim ikonostasom. Eksterijerom dominira zvonik nad glavnim zapadnim pročeljem nadvišen piramidalnom limenom kapom.

Slika 12: Crkva Roždenija Bogorodice, Mali Zdenci

Slika 13: Crkva sv. Josipa, Grubišno Polje

Grubišno Polje, Crkva sv. Josipa. Crkva barokno-klasicističkih obilježja sagrađena je u 18. stoljeću, a konačan izgled dobiva 1900.-1907. Jednobrodna građevina s užim, kvadratnim svetištem zaključenim polukružnom apsidom, sakristijom i zvonikom nad glavnim pročeljem. Istim se oslikom kompletnih zidova i drvenih svodova unutrašnjosti te cjelovitim inventarom iz vremena obnove poč.20.st.

Župa i cijelo Grubišno Polje posebno su ponosni na Ivana Nepomuka Jemersića koji je u župu došao 1887. godine. Tijekom života koji je proveo u župi bio je

i saborski zastupnik, književnik i gospodarstvenik iza kojega su ostale i danas vidljivi tragovi. Bio je rodoljub zbog čega je u studenomu 1903. godine odveden na četiri mjeseca robije. Umro je 1938. Vilu »Moj mir« oporučno je darovao redovnicama sv. Vinka Paulskoga, koje su se 1939. godine u nju i uselile.

Tablica 24: Pregled zaštićenih kulturnih dobara Ministarstva kulture na području Grada

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-1414	Grubišno Polje	Ambar, Ulica Braće Radić 28	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2307	Grubišno Polje	Crkva sv. Josipa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2115	Grubišno Polje	Crkva sv. Velikomučenika Georgija	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Izvor: Ministarstvo kulture RH

Od kulturnih dobara s područja Grada vrijedno je spomenuti etnografski muzej (okućnicu) češke narodnosti u Ivanovom Selu kojemu je osnivač Savez Čeha Hrvatske. Ivanovo Selo je selo s najstarijom češkom zajednicom u Hrvatskoj. To je na žalost, bilo i mjesto najvećeg stradanja Čeha na ovim prostorima i to za vrijeme Domovinskog rata.

Iako Grubišno Polje trenutno ne raspolaže kulturnom baštinom od većeg nacionalnog ili regionalnog značaja, nego se više radi o objektima koji će turistima, privučenim drugim atrakcijama, biti zanimljiva odredišta za posjetiti, određeni potencijal postoji. Naime, pronađeno je arheološko nalazište „Šuma Oborova“, primjer kasnosrednjovjekovnog kompleksa kojeg čine dvije utvrde, potencijalna crkva i naselje. Utvrde su lokaliteti tipa kasnosrednjovjekovnih gradišta, sastoje se od središnjeg uzvišenja okruženog obrambenim opkopima i zemljanim bedemima. Istočnija utvrda je jednodijelna, a zapadnija utvrda je trodijelnog karaktera. U njenoj neposrednoj blizini nalazi se groblje, vjerojatno s crkvom. Oko crkve i utvrde pronađeni su površinski nalazi koji upućuju na postojanje naselja.

Trenutno nalazište nije dovoljno istraženo i nalazi se pod preventivnom zaštitom Ministarstva kulture, ali s obzirom kako takva cjelina dosad nije bila sustavno istraživana na području kontinentalne Hrvatske, postoji mogućnost da postane zanimljiva posjetiteljima u budućnosti.

Ipak, s ciljem društvene i turističke valorizacije kulturne ali i prirodne baštine potrebno je poduzeti korake ka zaštiti i obnovi baštine kako bi se najprije sprječilo daljnje propadanje, te stavilo u korisnu društvenu funkciju.

4. OKOLIŠ I PROSTORNO UREĐENJE

Rastući pritisci na okoliš sve više naglašavaju potrebu njegove zaštite, budući je kvaliteta života stanovnika na određenom području ovisna o samoj kvaliteti okoliša.

Unaprjeđenje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života jedan je od strateških ciljeva razvoja Bjelovarsko – bilogorske županije, u okviru kojeg se nalazi prioritet *Zaštita okoliša*.

Sukladno tome, među najrelevantnijim područjima zaštite okoliša spadaju zaštita vode, šume, zraka, tla te kulturne baštine i krajolika, kao i zaštita od suvremenih oblika zagađenja, odnosno zagađenja bukom i svjetlosti. Zdrav, čist i kvalitetno zaštićen okoliš je bitan ne samo zbog očuvanja prostora, već i zbog podizanja ukupne kvalitete života. Iz tih razloga potrebno je ustanoviti trenutačno stanje okoliša, donijeti mjere za njegovo eventualno saniranje te uskladiti buduće aktivnosti s potrebama zaštite okoliša i propisima na nacionalnoj i europskoj razini.

Općenito, Bjelovarsko-bilogorska županija ubraja se u red županija s veoma dobro očuvanim okolišem, a budući da u Županiji nema izrazito velike urbane aglomeracije, nema ni izrazito velikih ekoloških problema.

4.1. Zrak

Na području Grubišnog Polja se ne nalazi postaja državne mreže za ispitivanje kakvoće zraka, stoga su nedostupni temeljni podaci. Međutim, znakoviti mogu biti podaci na razini županije, kao i informacije o gospodarskim postrojenjima i upotrebljavanim energentima na području grada. Prerađivačka, prehrambena i poljoprivredna industrija koje su najzastupljenije u gradu nisu veći onečišćivači zraka. Također, kao osnovni energenti u gospodarstvu i domaćinstvima zastupljeni su plin i električna energija koji spadaju u takozvane čiste energente. Velikih gospodarskih postrojenja koja bi mogla prouzročiti veće onečišćenje zraka, osim u Velikim Zdencima, nema. Bogato šumsko područje i prirodna vegetacija doprinose kvaliteti zraka.

Iz svega navedenog može se zaključiti kako je zrak na području grada čist i kako zadovoljava sve potrebne standarde.

4.2. Tlo

Na području Grada Grubišnog Polja ne postoje sustavna istraživanja o stanju tla. Može se zaključiti kako, kao i u drugim dijelovima županije i države, do onečišćenja dolazi ljudskim djelovanjem. Najviše se to odnosi na divlja odlagališta otpada gdje nepravilno odložen otpad može prouzročiti zagađenje tla, međutim takva odlagališta su većinom sanirana Planom sanacije divljih odlagališta Grada Grubišnoga Polja, a koja su izvršena 2007. - 2008. godine uz potporu Fonda zaštite okoliša i energetske učinkovitosti.

Sanacija se provodila metodom „ex situ“, što znači kako se sav otpad evakuirao i

premjestio do najbližeg odlagališta. Nakon toga se područje hortikultурno uredilo kako bi se dovelo u sklad s okolišem. Na taj način se očistilo tlo i spriječilo dalje zagađenje.

Ako uzmemo u obzir velik broj poljoprivrednih gospodarstava, kao realna opasnost od zagađenja se javlja upotreba herbicida i pesticida u poljodjelstvu, gdje se čak i dugo nakon prestanka aktivnosti mogu osjetiti posljedice njihova korištenja. Taloženjem čestica ispušnih plinova uz prometnice također može doći do onečišćenja tla.

Međutim, uz sve navedene rizike, tlo nije zagađeno ni u jednom području Grada u mjeri koja bi zahtijevala posebne intervencije.

4.3. Prostorno uređenje

Polazišta prostornog uređenja sadržana su u strategiji te programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, na osnovi kojih su doneseni prostorni planovi regija te planovi uređenja jedinica lokalne samouprave. U skladu sa zakonskim odredbama, Gradsko vijeće Grada Grubišnog Polja nadležno je za donošenje dokumenata prostornog uređenja i to: prostornog plana grada, urbanističke planove uređenja, detaljne planove uređenja te izmjene i dopune istih.

Razvojni ciljevi jedinice lokalne samouprave moraju biti u funkciji ostvarenja razvojnih ciljeva prostorno planskih dokumenata Županije. Prostorni plan Bjelovarsko – bilogorske županije osnovni je dokument kojim se regulira namjena i korištenje prostora te određuju uvjeti uređenja prostora za zahvate u prostoru od državnog i županijskog značaja, donesen je 2001. godine, te objavljen u "Službenom glasniku Bjelovarsko - bilogorske županije", broj 2/01.

Krovni je županijski dokument prostornog uređenja koji diktira osnovne ciljeve u namjeni i gospodarenju prostorom u županiji, daje smjernice za ciljeve prostornog planiranja s kojim se usklađuju svi ostali planovi uređenja općina i gradova. Ovaj dokument do danas je tri puta „doživio“ izmjene i dopune;

- prvi put i drugi put u lipnju 2004. godine - Izmjene i dopune donešene su s ciljem osiguranja prostorno planskih uvjeta za razvoj brze ceste Vrbovec – Bjelovar – Virovitica i brze ceste Kutina – Garešnica – Grubišno Polje – Virovitica, te zbog prostorno planiranja objekta za zbrinjavanje opasnog otpada u Gradu Grubišnom Polju
- treći put u travnju 2009. godine

4.3.2. Prostorni plan uređenja Grada Grubišnoga Polja

Prostorni plan uređenja Grada Grubišnog Polja donesen je 01. prosinca 2005. godine („Službeni glasnik Grada Grubišnog Polja“ broj 14/05).

Prostorni plan uređenja je nakon toga doživio tri izmjene i to 20. ožujka 2006. („Službeni

glasnik Grada Grubišnog Polja“ broj 03/06), 05. srpnja 2011. („Službeni glasnik Grada Grubišnog Polja“ broj 05/11) i 26. ožujka 2013. godine („Službeni glasnik Grada Grubišnog Polja“ broj: 04/13).

NAPRTI

5. INFRASTRUKTURA

5.1. Vodoopskrba i kanalizacijski sustavi

5.1.1. Vodoopskrba

Današnje stanje vodoopskrbe na području Grada Grubišnoga Polja koncentrirano je uz gradsko središte i bližu i dalju okolicu, dok je samo jedan manji dio (ul. Josipa Kozarca u Grubišnom Polju - cca 200 m, ulice: Josipa Kozarca i Klokočevačka u Velikim Zdencima – cca 1,1 km; u naselju Ivanovo Selo spojni vodovod Ivanovo Selo-Treglava – cca 1,4 km; Glavni dovodni vodovod Mala Peratovica, Lončarica s vodoopskrbnom mrežom naselja Dapčevački Brđani, Velika Dapčevica, Mala Dapčevica i Lončarica – cca 13,23 km, Glavni dovodni vodovod Ivanovo Selo, Turčević Polje, Dijakovac s vodoopskrbnom mrežom naselja Rastovac, Munije, Turčević Polje i Dijakovac - cca 17,56 km i spojni vodovod Velika Barna –Velika Jasenovača – cca 2,38 km) u ukupnoj dužini cca 35,87 km ostalo nepokriveno vodovodnom mrežom.

Prema dosadašnjim razvojnim koncepcijama, a u odnosu na postojeće stanje izgrađenosti i planirana daljnja proširenja, prema studiji „Planovi razvitka vodoopskrbe u prostoru Županije Bjelovarsko-bilogorske“, Hidroprojekt-ing, 1996. godine područje Grada Grubišnoga Polja nalazi se u vodoopskrboj zoni „Grubišno Polje – Garešnica (zona 2).

Vodoopskrbni sustavi Velikih Zdenaca Malih Zdenaca i Grubišnoga Polja funkcioniraju kao jedinstvena cjelina, iako se temelje na tri neovisna izvora, a postoji mogućnost međusobne ispomoći u slučaju nedostatka vode u jednom od sustava. Zalihe vode su značajne i pretpostavlja se da su podzemne akumulacije vode na mjestima današnjih zdenaca u Grubišnom Polju, Velikim i Malim Zdencima međusobno povezani.

Vodoopskrbna mreža Grubišno Polje

Vodoopskrbni sustav i distributivna mreža Grubišno Polje snabdijeva pitkom vodom naselje Grubišno Polje i prigradska naselja Poljani te naselja Grbavac, Velika Jasenovača, Velika Barna, Donja Rašenica, Gornja Rašenica, Treglava, Ivanovo Selo, Mala Peratovica i Velika Peratovica. Vodocrpilište se sastoji od pet zdenaca od kojih dva najstarija nisu više u funkciji, ali se mogu koristiti u slučaju prijeke potrebe. Ostala tri zdenca zahvaćaju vodu na dubini 25-30 m, te su ukupnog kapaciteta 32 l/s, od kojeg je stvarni zahvat vode 4-5 l/s (400-500 m³/dan). Dužina cjevovoda vodoopskrbne mreže Grubišno Polje je 75,10 km (Grubišno Polje – 25,00 km, izgrađenost 99,20%; Poljani – 3,00 km, izgrađenost 100%; Grbavac – 3,50 km, izgrađenost 100%; Velika Jasenovača – 3,00 km, izgrađenost 100%, Velika Barna-11,30 km, izgrađenost 100,00%; Donja Rašenica-Gornja Rašenica-Treglava-Ivanovo Selo-6,60 km, izgrađenost 100,00%; Mala Peratovica-Velika Peratovica-12,70 km, izgrađenost 100,00%,), s ukupno 1.439 priključaka (Grubišno Polje – 1.284 priključka, Poljani – 67 priključaka, Grbavac 30 priključaka, Velika Jasenovača 4 priključka, Velika Barna 25 priključaka, Donja Rašenica 5 priključaka, Gornja Rašenica 13 priključaka, Treglava 3 priključka i Ivanovo Selo 8 priključaka). Krajem 2012. godine pristupilo se izradi istražno-eksploracijskog zdenca

GPZ-1/12 gdje su radovi bušenja neposredno uz postojeću vodospremu u Grubišnom Polju izvedeni u studenom 2012. godine. Dubina zdenca je cca 68 m sa maksimalnim kapacitetom od 9,2 l/s. Navedeni zdenac bi se trebao opremiti krajem 2015. odnosno 2016. godine. U sklopu Rekonstrukcije glavnih objekata vodoopskrbnog sustava Veliki i Mali Zdenci i vodoopskrbnog sustava Grubišno Polje koji radovi će započeti u rujnu 2015. godine bušit će se još jedan zdenac u Grubišnom Polju koji bi se također trebao opremiti krajem 2015. odnosno 2016. godine.

Vodoopskrbna mreža Veliki Zdenci

Vodoopskrbni sustav i distributivna mreža Veliki Zdenci snabdijeva pitkom vodom Velike Zdence, Male Zdence i Orlovac Zdenački. Vodocrpilište se sastoji od pet zdenaca od kojih dva više nisu u funkciji. Ostala tri zdenca zahvaćaju vodu na dubini 25-30 metara te su ukupnog kapaciteta 32 l/s, od kojeg je stvarni zahvat vode 4-5 l/s (400-500 m³/dan). Dužina cjevovoda vodoopskrbne mreže Veliki Zdenci je 16,40 km (Orlovac Zdenački – 2,80 km, izgrađenost 100%; Mali Zdenci – 2,10 km, izgrađenost 100%; Veliki Zdenci – 11,50 km, izgrađenost 91,27%), s ukupno 359 priključaka (Orlovac Zdenački – 82 priključka, Mali Zdenci – 115 priključaka, Veliki Zdenci – 162 priključaka).

Ukupna dužina cjevovoda vodoopskrbne mreže na području Grada Grubišnoga Polja (sa svim prigradskim naseljima) je 91,50 km, s 1.798 priključaka, a ukupna izgrađenost iznosi 72,00%.

U sklopu Rekonstrukcije glavnih objekata vodoopskrbnog sustava Veliki i Mali Zdenci i vodoopskrbnog sustava Grubišno Polje koji radovi će započeti u rujnu 2015. godine bušit će se jedan novi zdenac u Velikim Zdencima neposredno pored nogometnog igrališta „Zdenka“ Veliki Zdenci koji bi se trebao i opremiti krajem 2015. odnosno 2016. godine.

Izgrađenost vodoopskrbne mreže na području Grada - rujan 2015.

Red. br.	Naselje	Ulica	Dužina / km cca	Broj priključaka	Izgrađenost %
1	Grubišno Polje	sve osim dijela ul. Josipa Kozarca - cca 200 m.	25,00	1.284	99,20
2	Orlovac Zdenački	Orlovac Zdenački	2,80	82	100
3	Mali Zdenci	A.Mihanovića 30.svibnja 1990	2,10	115	100
4	Veliki Zdenci	Sve osim ul. Josipa Kozarca i Klokočevačke -cca 1,1 km	11,50	162	91,27
5	Poljani		3,00	67	100
6	Grbavac		3,50	30	100
7	Velika Jasenovača		3,00	4	100
8	Velika Barna		11,30	25	100

9	Donja Rašenica		16,60	5	100
10	Gornja Rašenica			13	100
11	Treglava			3	100
12	Ivanovo Selo			8	100
13	Mala Peratovica		12,70	0	100
14	Vel. Peratovica			0	100
UKUPNO:			91,50	1.798	98,60

UKUPNA IZGRAĐENOST NA PODRUČJU GRADA GRUBIŠNOGA POLJA (SA SVIM PRIGRADSKIM NASELJIMA) IZNOSI 72%.

Izvor: Grad Grubišno Polje i Komunalac d.o.o. Grubišno Polje

Glavni cilj dugoročnog programa vodoopskrbe je osiguranje dovoljne količine vode za stanovništvo i gospodarstvo u skladu s potrebama i mogućnostima razvoja cijelokupnog prostora. Radi postizanja tog cilja potrebno je na principima „održivog“ razvoja pristupiti upravljanju postojećim sustavima vodoopskrbe, te planiranju i realizaciji novih sustava opskrbe vodom.

Imperativ je racionalno korištenje postojećih sustava vodoopskrbe i to na način minimalnih gubitaka vode, suočenje potrošnje vode na stvarne potrebe komunalnog standarda, prihvataljiv utrošak električne energije, zaštita izvorišta od zagađenja i dr.

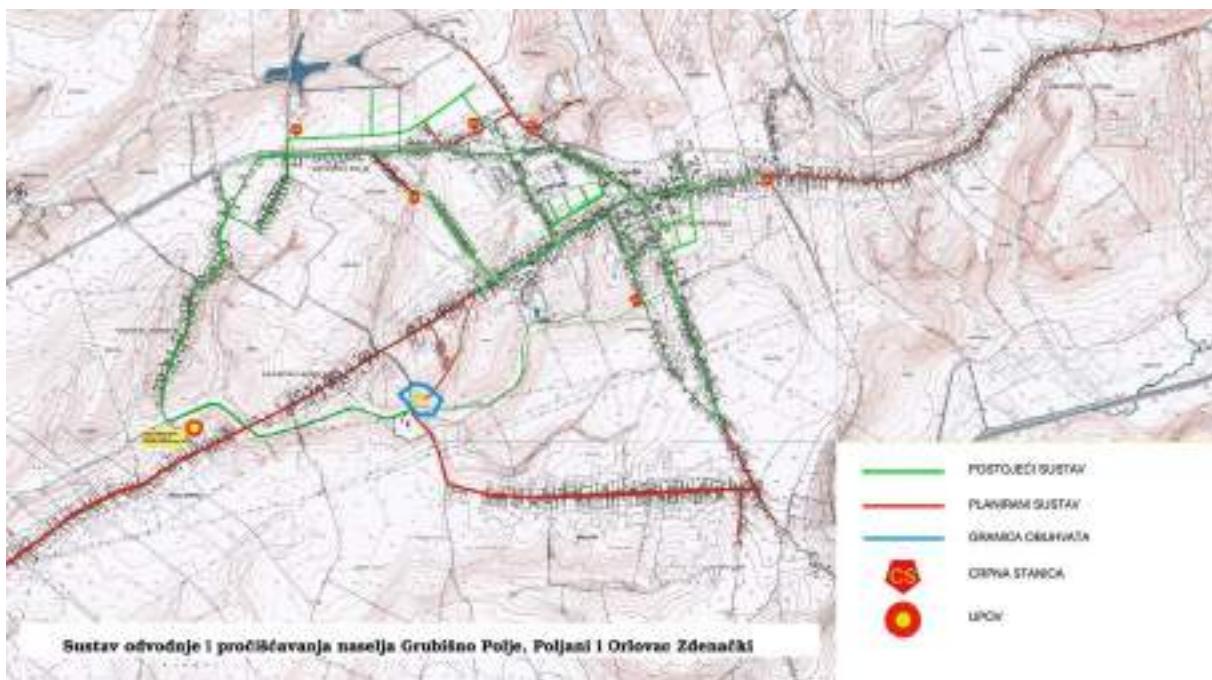
Kako bi se omogućila i što brže dostigla ravnomjernost vodoopskrbe posebnim kriterijima, treba riješiti prioritete izgradnje glavnih vodoopskrbnih sustava a to su: ulice: Josipa Kozarca i Klokočevačka u Velikim Zdencima u dužini cca 1,1 km i Glavni dovodni vodovod Mala Peratovica, Lončarica s vodoopskrbnom mrežom naselja Dapčevački Brđani, Velika Dapčevica, Mala Dapčevica i Lončarica u dužini cca 13,23 km.

5.1.2. Odvodnja

U skladu s činjenicom da je odvodnja otpadnih i oborinskih voda od iznimne važnosti za zdravlje i život ljudi, a u svrhu zaštite podzemnih slojeva od onečišćavanja i zagađivanja, ovome segmentu infrastrukturnoga opremanja prostora potrebno je obratiti iznimno veliku pozornost.

Sustav odvodnje naselja Grubišnoga Polja je prilično razvijen.

Mješovita odvodnja je na području Grada provedena u dva naselja (Grubišno Polje i Orlovac Zdenački), a otpadna voda se odvodi na nedavno izgrađeni mehaničko-biološki Uredaj za pročišćavanje otpadnih voda u Orlovcu Zdenačkom koji je kapaciteta 5.500 ES sa III. stupnjem pročišćavanja (trenutno je podnesen zahtjev za izdavanje uporabne dozvole gdje se ista očekuje početkom listopada 2015. godine).

Izvor: Grad Grubišno Polje i Komunalac d.o.o. Grubišno Polje
 Naselje Grubišno Polje ima izgrađeno 10,74 km sustava odvodnje (izgrađenost cca 65%), s 563 priključaka, koji je spojen na nedavno izgrađen Uređaj u za pročišćavanje otpadnih voda u Orlovcu Zdenačkom.

Naselje Orlovac Zdenački ima izgrađeno 2.7 km sustava odvodnje koji je spojen na nedavno izgrađen Uređaj u za pročišćavanje otpadnih voda u Orlovcu Zdenačkom.

Naselje Mali Zdenci – ul. 30. svibnja 1990. ima izgrađeno 1,6 km sustava odvodnje koji je spojen na „Zdenkin“ pročistač za potrebe pročišćavanja tehnoloških voda.

Od industrijskih pogona jedino „Zdenka“ d.d. iz Velikih Zdenaca ima izgrađen pročistač za svoje potrebe pročišćavanja tehnoloških voda koji je zastario, te se stvara potreba daljnijeg razvoja sustava odvodnje gdje bi se u daljnjoj budućnosti izgradio još jedan mehaničko-biološki uređaj istočno od ulice Klokočevačka neposredno uz potok Šovarnica u Velikim Zdencima koji bi u budućnosti rješio problem odvodnje naselja Malih i Velikih Zdenaca i dio naselja Orlovac Zdenački. Ostala naselja i manje gospodarske zgrade u pravilu još uvijek nemaju organiziranu odvodnju otpadnih voda, a problem se formalno rješava izgradnjom nepropusnih septičkih jama koje će se redovito prazniti, a u praksi najčešće izgradnjom propusnih septičkih jama (s upojnim bunarima) i gnojišta ili ispuštanjem otpadnih voda u putne i poljske jarke te vodotoke.

Izgrađenost odvodnje na području Grada - rujan 2015.

rujan 2015.

Red.br.	Naselje	Ulica	Dužina / m cca	Broj priključaka	Izgrađenost %
1	Grubišno Polje	Vilka Ničea	350,00	563	65
		A.G. Matoša	200,00		
		Tina Ujevića	250,00		
		Julija Klovića	225,00		
		77.sam.bat.ZNG	1.100,00		
		Braće Radića	900,00		
		Hr. branitelja	550,00		
		Kolodvorska	150,00		
		V,Klemena	120,00		
		P,Preradovića	100,00		
		Lj.Gaja	100,00		
		M. Lovraka	85,00		
		Zona I	1.025,00		
		Zona II	770,00		
		Gl. Kol.GP-OZ	1,500,00		
		Jemeršićeva	570,00		
		N.Š.Zrinskog	600,00		
		M. Gupca	150,00		
		T.B.Banje	150,00		
		M.A.Reljkovića	1.300,00		

		Ilovska	125,00		
		4. studeni 1991.	180,00		
		T.B.Banje	1.200,00		
		A. Hebranga	540,00		
UKUPNO			10.740,00		
2.	Orlovac Zdn.	Orlovac Zden.	2.700,00	0	
3.	Mali Zdenci	30. svibnja 1990.	1.600,00	0	
SVEUKUPNO			15.040,00	563	

Izvor: Grad Grubišno Polje i Komunalac d.o.o. Grubišno Polje

UKUPNA IZGRAĐENOST GRADA GRUBIŠNOGA POLJA (BEZ PRIGRADSKIH NASELJA) IZNOSI CCA 65,00%.

Strateški cilj gradskog značaja u odvodnji otpadnih voda je uspostava efikasnog kanalizacijskog sustava svih naselja s kontroliranim ispustom u recipijente, odnosno organiziranim dovozom fekalija na izgrađeni Uredaj za pročišćavanje otpadnih voda u Orlovcu Zdenačkom.

Kod manjih naselja treba razmotriti, kroz izradu studija, mogućnost povezivanja više njih u jedan sustav odvodnje.

U ruralnim područjima u kojima je izgradnja kanalizacije neracionalna, poljoprivredna domaćinstva trebaju provesti skupljanje otpadnih voda u spremnike, gdje se prije distribucije na poljoprivredne površine mora izvršiti mineralizacija.

Kako bi se što prije stavio u potpunu funkciju Uredaj za pročišćavanje otpadnih voda u Orlovcu Zdenačkom potrebno je završiti započete projekte izgradnje kanalizacijskih kolektora u naselju Grubišno Polje, Orlovac Zdenački, Mali i Veliki Zdenci (dio Jemeršićeve ul. od Samostana sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog do kbr. 39 u dužini cca 1 km, Ignjatička ul. u dužini cca 300 m, dio ul. J. Kozarca od raskrižja sa ul. Jemersićeva do raskrižja sa ul. Praško Proljeće u dužini cca 350 m, ul. Praško Proljeće u dužini cca 120 m, dio ul. A. Hebranga sa crpnom stanicom od kbr. 42 pa do raskrižja sa ul. T.B. Banje u dužini cca 400 m, dio ul. N.Š.Zrinskog i ul. k. Zvonimira – kolektor „a“ od raskrižja sa „starom prugom“ do raskrižja prema naselju Mala Peratovica u dužini cca 2,6 km, ul. 30. svibnja 1990. sa otvorenim kanalom „B“ u dužini cca 800 m, naselje Poljani u dužini cca 2,8 km, kolektor uz državnu cestu D5: dio ul. B. Radića, Lipovac, A. Mihanovića u Malim Zdencima i dio Trga Hrvatskog sabora u V. Zdencima–od raskrižja sa ul. A. Hebranga pa do kružnog toka u V. Zdencima u dužini cca 5,5 km, ul. Ilovska u

dužini cca 1 km i Zdenački Gaj u dužini cca 2 km).

5.2. Energetska infrastruktura

Gradom Grubišno Polje od objekata prijenosne mreže 400, 220 i 110 kV prolazi jedino dalekovod DV 110 kV Daruvar – Virovitica.

Područje Grada opskrbljuju električnom energijom dva distributera. Većim dijelom je to DP Elektra Križ, dok je manji dio u nadležnosti DP Elektra Bjelovar.

DP Elektra Križ pokriva područje Grubišnoga Polja slijedećim elektroenergetskim postrojenjima: transformatorskim stanicama i dalekovodima (35 i 10 kV) te niskonaponskom mrežom.

Transformatorske stanice (TS):

• TS 35/10 kV Mali Zdenci	kom 1
• TS 10/0,4 kV	kom 58

Dalekovodi 35,10 kV (DV) i niskonaponska mreža (NNM):

• DV 35 kV	12,169 km
• DV 10 kV	71,673 km
• 10 kV kabelska izvedba	12,1 km
• Niskonaponska mreža (NNM)	119,079 km

Transformatorske stanice su izvedene u više tipskih rješenja i manjim dijelom su prilagođene za prijelaz na naponski nivo 20/0,4 kV. Postojeći dalekovodi 35 kV zračne izvedbe su rekonstruirani ili izgrađeni novi u razdoblju 1972. – 1977. godine na tipiziranim čelično rešetkastim stupovima. Dalekovodi 10 kV zračne izvedbe – magistralni izvedeni su na tipskim čelično-rešetkastim stupovima, dok su ostali 10 kV dalekovodi na drvenim stupovima. Dalekovodi 10 kV kabelske izvedbe izvedeni su jednožilnim kabelima za napone 20 kV, što predstavlja moderno tehnološko rješenje kabelske mreže.

Niskonaponska mreža izvedena je u zračnoj, na drvenim ili betonskim stupovima i kabelskoj izvedbi. Sveukupno gledano, stanje 35 kV i 10 kV mreže osigurava pouzdano napajanje električnom energijom.

Stanje niskonaponske mreže je lošije glede naponskih prilika i traži ulaganja u rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih objekata.

DP Elektra Bjelovar pokriva na području Grubišnoga Polja električnom energijom naselja: Veliku Barnu, Malu Barnu, Veliku Jesenovaču i Malu Jesenovaču, sljedećim elektroenergetskim postrojenjima:

Transformatorske stanice (TS):

- TS 10/0,4 kV kom 10

Dalekovodi 10 kV (DV) i niskonaponska mreža (NNM)

- DV 10 kV cca. 14,5 km
- Niskonaponska mreža (NNM) cca. 20,8 km

Transformatorske stanice su izvedene kao čelično-rešetkaste, aluminijске i zidane. 10 kV dalekovodi su na drvenim stupovima koji su dosta oštećeni i njihov remont je neophodan. Niskonaponska mreža je izvedena sa golin vodičima na drvenim stupovima.

Dijelovi mreže su dotrajali i relativno su zapušteni, a mjestimično i bez potrošača. Za ponovno uspostavljanje normalnog naponskog stanja potrebna su ozbiljna ulaganja i u većini slučajeva rekonstrukcija tih mreža i remont pripadajućih 10/0,4 kV trafostanica.

U opskrbi električnom energijom na području Grada Grubišnoga Polja predviđa se u planskom razdoblju izgradnja TS 110/x kV kod Malih Zdenaca s priključnim dalekovodima, te djelomična rekonstrukcija 10 kV i niskonaponske mreže, sve u cilju osiguranja stabilne opskrbe električnom energijom u razdoblju do 2020. godine.

Neophodno je stalno praćenje kvalitete isporučene električne energije krajnjim potrošačima, posebno u dijelovima naselja koji se brzo šire i opterećuju postojeće energetske kapacitete, koje tada treba rekonstruirati.

Na nivou Grada Grubišnoga Polja potrebno je poticati ulaganja privatnog kapitala u proizvodnju električne energije i to posebno na bazi alternativnih izvora energije.

5.2.1. Javna rasvjeta

Područje Grada Grubišnog Polja rasprostire se, osim samog grada, i na područja okolna 23 naselja. Neka od tih naselja nalaze se na važnim državnim i regionalnim cestovnim pravcima, a neka su periferno dislocirana mimo ovih pravaca. Vezano uz položaj naselja uređena je i kvaliteta javne rasvjete, odnosno, nivo i vremensko trajanje osvjetljenosti prometnica u predmetnim naseljima. Pokrivenost naseljenih područja cestovnom rasvjetom je vrlo visoka i iznosi cca 95%.

Posljednja temeljita obnova javne rasvjete na području Grubišnog Polja obavljena je 2009. godine. Tim projektom podignuta je energetska učinkovitost rasvjete ugradnjom štedljivijih natrijevitih žarulja s elementima za noćnu redukciju i kvalitetnijim sustavom vremenskog trajanja rasvjete ovisno o nivou dnevnog svjetla.

Po preporuci distributera električne energije izmješteno je mjerjenje potrošnje i regulacija javne rasvjete iz svih trafostanica u zasebne samostojeće razvodne ormariće sa montažnim temeljom, tzv.SSRMO.

Regulacija javne rasvjete odnosi se na regulaciju paljenja i gašenja pojedinih strujnih

krugova, a vezana je isključivo na vremensko trajanje rasvjete uz pojedine cestovne pravce, odnosno, naseljena područja na cestovnim pravcima. U tom pogledu cestovni su pravci na području koje obuhvaća grad Grubišno Polje podijeljeni u četiri grupe.

Javna rasvjeta 1. grupe - državni cestovni pravci u predjelu naseljenih mjesta su osvjetljeni pomoću svjetiljki tip CX Elekrokovina sa izvorima svjetlosti NAV 150 W, uz redukciju snage 150/100W sa ugrađenom dvostr. prigušnicom komp.na $\cos \varphi > 0,9$ i uređajem Chronosense Controller LLC 7110/00 PHILIPS podešenim na 6-satnu redukciju. Paljenje i gašenje se ostvaruje foto-sondom, a prigušenje (snage) u svjetiljkama. Princip rada je cjelonočni.

Javna rasvjeta 2. grupe - županijski cestovni pravci u predjelu naseljenih mjesta osvjetljeni su pomoću svjetiljki kao tip Gamalux LVC 0,6 E (TEP) sa izvorima svjetlosti metal - halogena žarulja snage 70 W. Regulacija paljenja i gašenja vrši se u SSRMO ormarićima pomoću Schrack regulatora. Princip rada je polunočni.

Javna rasvjeta 3. grupe – lokalne ceste u području naselja osvjetljena su pomoću svjetiljki kao tip Gamalux LVC 0,6 E (TEP) sa izvorima svjetlosti jedne 55 W ili dvije 36 W fluokompaktne žarulje. Regulacija paljenja i gašenja vrši se u SSRMO ormarićima pomoću Schrack regulatora. Princip rada je polunočni.

Javna rasvjeta 4. grupe – gradske ulice osvjetljene su pomoću jedne 55 W ili dvije 36 W fluokompaktne žarulje. Regulacija paljenja i gašenja vrši se u SSRMO ormarićima pomoću Schrack regulatora. Princip rada je cjelonočni s prepolovljavanjem izvora svjetlosti (svaka druga).

Obzirom na usvajanje novih tehnologija i propisa mjerodavnih u Europskoj uniji, a osobito vezano uz normu Javna cestovna rasvjeta (HRN EN 13201), u plan daljeg razvoja javne rasvjete mora se integrirati daljnje povećanje ekonomičnosti kroz energetsku učinkovitost, te uskladjenje sa normama koje propisuju za određeni tip prometnog (cestovnog) koridora točno zadane svjetlotehničke parametre.

Ukoliko se žele koristiti sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost radi sufinanciranja energetski učinkovite i ekološke javne rasvjete, moraju se poštovati određene upute koje je Fond propisao.

Planom se predviđa uvođenje javne rasvjete s LED tehnologijom, koja je najučinkovitija i njezina implementacija je provjerena na niz sličnih projekata s pozitivnim rezultatima.

Uvođenje LED tehnologije osiguralo bi se u nekoliko faza, a trenutno je na početku realizacija 1. faze koja bi obuhvatila uže područje samog grada Grubišno Polje.

5.3. Plinoopskrba

Područjem Grada Grubišnoga Polja prolazi dio plinovodnog sustava Hrvatske i to: magistralni plinovod Virovitica – Kutina DN 500 i na njemu objekt blok stanica (BS) Veliki Zdenci, te regionalni plinovod Bjelovar – Daruvar DN 200 na koji je priključena mjerno reduksijska stanica (MRS) Grubišno Polje.

Grad Grubišno Polje počeo je s izgradnjom lokalnog plinovoda 1982. godine izvedbom mjerno reduksijske stanice Veliki Zdenci i dionice plinovoda Veliki Zdenci – Grubišno Polje, radnog tlaka 4 bara i 150 mm promjera. Nakon toga se u periodu narednih 12 godina izgradilo cca. 12 km čeličnog plinovoda u samom naselju Grubišnom Polju.

Od 1994. godine izgrađeno je još cca. 16 km polietilenske plinske mreže na području Grada Grubišnoga Polja, tako da ona danas obuhvaća slijedeća naselja: Grubišno Polje (14.600 m, izgrađenost 93,00%, 570 priključaka), Orlovac Zdenački (1.834 m, izgrađenost 100%, 30 priključaka), Mali Zdenci (3.660 m, izgrađenost 100%, 80 priključaka), Veliki Zdenci (6.126 m, izgrađenost 100%, 100 priključaka) i Poljani (2.970 m, izgrađenost 100%, 40 priključaka).

Ukupna dužina plinske mreže na području Grada je 29.190 m, s 820 priključaka, a ukupna izgrađenost iznosi 66,46%.

Pokrivenost naselja plinskom mrežom je 17% što je ispod prosjeka Bjelovarsko-bilogorske županije koji je 38%. Vlastiti priključni plinovod imaju veći industrijski potrošači plina: Zdenka- mlječni proizvodi d.o.o. iz Velikih Zdenaca i Ceste d.o.o. iz Grubišnoga Polja.

Strateški cilj je primjena takvih energenata koji će biti ekonomski, ali i ekološki najprihvativiji. U tom pogledu opskrba plinom ima prioritetno značenje.

Razvoju plinske mreže pogoduju nalazišta prirodnog plina i nafte u Bilogorsko-podravskom bazenu i Šandrovcu.

Potrebno je nastaviti daljnja istraživanja u cilju pronalaženja dalnjih količina plina na već postojećim i novim lokacijama, te provesti plinofikaciju izgradnjom distributivnih plinovoda.

Na području Grada započela je izgradnja podzemnog skladišta prirodnog plina i to na eksplotacijskom polju Grubišno Polje. Nositelj projekta je trgovačko društvo Podzemno skladište plina d.o.o., tvrtka u vlasništvu državnog poduzeća Plinacro d.o.o.

Nakon završetka dodatnih istražnih radova, projekt izgradnje vršnog podzemnog skladišta plina bit će implementiran u dvije faze.

Prva faza će biti crpljenje dijela pridobivenih rezervi plina iz plinskog ležišta/polja Grubišno polje.

Druga faza će biti izgradnja vršnog podzemnog skladišta plina u djelomično iscrpljenom

plinskom ležištu.

Po završetku crpljenja planira se izgraditi vršno podzemno skladište plina radnog volumena od minimalno 25 milijuna m³, s maksimalnim kapacitetom utiskivanja od 1,4 milijuna m³/dan i maksimalnim kapacitetom povlačenja od 1,7 do 2,4 milijuna m³/dan te mogućnošću višekratnog punjenja i pražnjenja tijekom ogrjevne sezone. Glavna zadaća ovog podzemnog skladišta plina bilo bi pokrivanje vršnih potreba za plinom u plinskom sustavu RH tijekom sezone grijanja, odnosno kao podrška tijekom povlačenja plina iz sezonskog skladišta plina PSP Okoli. Utiskivanje plina u ovo skladište bit će moguće kada u plinskom sustavu RH bude "viška" plina. To znači da će vršno skladište Grubišno Polje poveći ukupnu fleksibilnost plinoopskrbnog sustava RH posebice tijekom proljeća i jeseni kada su velike fluktuacije u potražnji plina na koje postojeće sezonsko skladište PSP Okoli ne može odgovarajuće odgovoriti.

Druga faza projekta uključit će nadogradnju sustava i postrojenja te formiranje podzemnog skladišta plina u (djelomično) iscrpljenom plinskom ležištu. Od objekata na plinskoj stanici, tj. sada objekata PSP Grubišno Polje, bit će potrebno izgraditi kompresorsku stanicu s dva kompresora pogonjena elektromotorima kapaciteta od oko 700 000 m³/dan svaki (ili jedan kompresor kapaciteta do 1 400 000 m³/dan).

Ovaj će projekt uvelike pridonijeti sigurnosti opskrbe prirodnim plinom potrošača cijele Republike Hrvatske, ali i oporavku i boljitku gospodarstva i stanovništa grada Grubišno Polje i cijele Bjelovarsko-bilogorske županije.

5.4. Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura ubraja se u izvedene resurse koji se temelje na prirodnom rasporedu prostora i predstavlja polaznu osnovu u definiranju razvojnih mogućnosti i ograničenja budućeg razvoja nekog područja.

Jedan je od osnovnih činitelja razvoja gospodarstva, a isto tako i kvalitete življenja i ukupnog standarda ljudi.

Područje Bjelovarsko-bilogorske županije svojim položajem između šireg Panonskog prostora i Zagreba nudi jednu od mogućnosti njihovog međusobnog povezivanja. Glavni državni prometni pravci teku paralelno sa županijskim prostorom, ali sjeverno (podravski pravac) ili južno (posavski pravac) od njega, ostavljajući ovaj prostor prometno izoliranim.

Položaj Grada Grubišnoga Polja unutar takvog prostora je nešto povoljniji u odnosu na druge dijelove Županije, jer se nalazi na longitudinalnim i transverzalnim prvcima postojećeg sustava državnih cesta i nekih brzih cesta planiranih za izgradnju. Takva cestovna mreža razvijana je u prošlosti spontano kao potreba povezivanja naselja najpogodnijim terenima za izgradnju. Izgrađenom cestovnom strukturu i svojom blizinom cestovnom raskrižju Virovitici, područje Grada Grubišnoga Polja se nameće kao poveznica posavskog i podravskog prometnog pravca budućim brzim cestama.

Mreža cesta je u RH, pa tako i na prostoru Grada Grubišnoga Polja razvrstana na državne, županijske i lokalne, te nerazvrstane ceste.

Područjem Grada Grubišnoga Polja prolaze dionice triju državnih cesta u ukupnoj dužini od 30,50 km, što možemo vidjeti u *Tablici 25*.

Tablica 25. Državne ceste na području Grada Grubišnoga Polja

Broj ceste	Opis ceste	Dužina ceste (km)
5	Virovitica – Veliki Zdenci – Daruvar	22,00
28	Bjelovar – Veliki Zdenci (D5)	1,50
45	Veliki Zdenci – Garešnica (D5)	7,00
UKUPNO		30,50

Izvor: Grad Grubišno Polje

Navedene državne ceste čine okosnicu prometa Grada Grubišnoga Polja, ali su ujedno pravci povezivanja regija, što je vidljivo iz mjerena prosječnog godišnjeg dnevнog prometa, koji je relativno stabilan cijelom dužinom trasa. Takav promet se odvija na cestama koje prolaze kroz brojna manja i veća naselja što predstavlja ograničavajući faktor dalnjem razvoju te je nužno izvođenje već predviđenih brzih zamjenskih cesta koje će pružiti potreban komfor i sigurnost (brza cesta moslavačko-pokupskog smjera Karlovac – Petrinja – Sisak – Popovača – Kutina – Virovitica – Terezino Polje i brza

cesta pakračko-okučanskog smjera Stara Gradiška – Okučani – Pakrac – Veliki Zdenci).

Županijske ceste su javne ceste koje povezuju sjedište županije s gradovima i općinskim sjedištima, te sjedišta gradova i općina međusobno.

Uspostavljenu mrežu županijskih cesta potrebno je kvalitetno održavati, kako bi se omogućio nesmetani razvoj i na taj način postupno smanjile razlike u razvijenosti s ciljem postizanja uravnoteženog razvijenog područja.

Pojedine pravce potrebno je modernizirati, kritične dionice rekonstruirati, sve u svrhu zadovoljenja gospodarskog razvoja i individualnih potreba uz osiguranje pouzdanosti i udobnosti javnog prometa.

Područjem Grada Grubišnoga Polja prolaze 3 županijske ceste u ukupnoj dužini od 27,40 km (*Tablica 26.*).

Tablica 26. Županijske ceste na području Grada Grubišnoga Polja

Broj ceste	Opis ceste	Dužina ceste (km)
3093	Veliki Grđevac (D28) – Gornja Kovačica – Velika Barna	3,00
3094	Veliki Grđevac (D28) – Grubišno Polje – Ivanovo Selo – D34	22,00
3139	Grbavac – D5	2,40
UKUPNO		27,40

Izvor: Grad Grubišno Polje

Lokalne ceste su javne ceste koje povezuju sjedište grada, odnosno općine s naseljima s više od 50 stanovnika unutar grada ili općine, ceste u urbanom području koje povezuju gradske četvrti sa županijskim cestama i ceste koje povezuju susjedne gradske četvrti međusobno. Veliki broj lokalnih cesta različite kvalitete i njihov značajan doprinos ravnomjernom razvitku glavne su značajke razgranate mreže cesta tog ranga što ujedno predstavlja značajno opterećenje za njihovo održavanje.

Područjem Grada Grubišnoga Polja prolazi 10 lokalnih cesta u ukupnoj dužini od 43,40 km (*Tablica 27.*).

Tablica 27. Vrste lokalnih cesta

Broj ceste	Opis ceste	Dužina ceste (km)
37092	Mala Jasenovača – L37117	2,10
37094	Velika Peratovica – Mala Peratovica – L 40016	5,00
37116	Ž 3094 – Velika Jasenovača – Grbavac (Ž 3139)	6,40
37117	Velika Barna (Ž 3093) – Mala Barna – L 40016	6,00
37119	Mala Peratovica (L 37094) – Gornja Rašenica – Ž 3094	7,20

37120	Gornja Rašenica (L 37119) – L 37125 - NC po Odluci o razvrstavanju jav. cesta (NN 66/15)	2,40
37123	Dapčevački Brđani – D5	0,60
37124	D5 – Mala Dapčevica	1,40
37125	Treglava – Ž 3094 - NC po Odluci o razvrstavanju jav. cesta (NN 66/15)	1,80
37126	Ivanovo Selo (Ž 3094) – Munije - Dijakovac	10,50
UKUPNO		43,40

Izvor: *Grad Grubišno Polje*

Tablica 28. Nerazvrstane ceste na području Grada Grubišnog Polja

Broj ceste	Naziv ceste	Dužina ceste (m)
100001	Matije Antuna Relkovića	1.300
100002	Kolodvorska	175
100003	4. studenog 1991.	175
100004	Bartola Kašića	400
100005	Hrvatskih branitelja	550
100006	Terezije Bernardete Banje	1.600
100007	Andrije Hebranga	960
100008	Tina Ujevića	250
100009	Julija Klovića	250
100010	Vilka Ničea	250
100011	Antuna Gustava Matoša	250
100012	Josipa Kozarca	1.250
100013	Matije Gupca	200
100014	Ignjatička	375
100015	Stalovica	1.000
100016	30. svibnja 1990.	250
100017	30. svibnja 1990.	725
100018	Josipa Kozarca	350
100019	Gradina	750
100020	Poljani	2.650

100021	Breg	750
100022	Ilovska	1677
100023	odvojak Ivanovo Selo - Mali Rastovac	525
100024	Munije	2800
100025	Ilovska	150
100026	Praškog proljeća	150
100027	Ivana Zajca	450
100028	Vjekoslava Klemena	134
100029	Petra Preradovića	126
100030	Ljudevita Gaja	112
100031	Mate Lovraka	85
100032	Huge Badalića	200
100033	Prilaz Rudolfa Roupeca	1250
100034	put prema gradskoj deponiji	1850
100035	cesta u Zoni malog i srednjeg poduzetništva	1450
100036	cesta Orlovac Zdenački - Grbavac	650
100037	put Stara pruga	1200
100038	prilaz prema groblju	250
100039	put prema Kagincu	450
100040	prilaz prema groblju	250
100041	prilaz Djecjem vrtiću i Domu zdravlja	100
100042	put u Trnavu	1075
100043	Barnjanski vinogradi	3125
100044	Barnjanski vinogradi	3175
100045	cesta Gakovo - Topolovica	2875
100046	cesta Velika Peratovica - Gakovo	3370
100047	cesta prema deponiji Prdavac	1800
100048	odvojak Lončarica	875
100049	odvojak Donja Rašenica	125
100050	odvojak Ivanovo Selo	250

100051	cesta Treglava - Rastovac	1100
100052	odvojak Treglava	325
100053	cesta Rastovac - Mala Dapčevica	5150
100054	cesta Turčević Polje - Lugarna	1200
100055	cesta Dijakovac - Jasenaš	2970
100056	odvojak Velika Jasenovača	150
100057	cesta prema lovačkoj kućici	360
100058	odvojak Klokočevačke	250
100059	odvojak Donja Rašenica	1200
100060	odvojak Velika Jasenovača	250
100061	odvojak Dijakovac	250
100062	odvojak Mala Barna	800
100063	odvojak Velika Barna	350
100064	odvojak Velika Barna	300
100065	Dijakovac - Dijakovac	2000
100066	Dijakovac - Miletinac	650
Ukupno:		62.294

Izvor: *Grad Grubišno Polje*

Nerazvrstane ceste su prema posebnim propisima ceste koje se koriste za promet po bilo kojoj osnovi i koje su pristupačne većem broju korisnika, a koje nisu razvrstane u smislu posebnih propisa.

To su ceste koje povezuju naselja i one koje su u samim naseljima. U nadležnosti su jedinica lokalne samouprave te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju komunalne djelatnosti.

Gospodarenje mrežom nerazvrstanih cesta lokalna zajednica realizira provedbom planova kapitalnih investicija, koje uglavnom ispunjavaju, tako da je stanje u okviru mogućnosti dobro. Na području Grada Grubišnog Polja ima ukupno cca. 62,294 km cesta, od čega je 24,242 km asfaltirano, a 38,052 km je makadam.

Općenito se može konstatirati da je cestovna mreža dovoljno razgranata, ali su to uglavnom ceste niže kategorije (lokalne i nerazvrstane), dok prometnice više kategorije (državne) svojim značajem prelaze gradske okvire.

Stanje kvalitete cesta je jedva zadovoljavajuće, a godinama je prisutan nerazmjer između potrebnih i osiguranih sredstava kako za redovno, tako i za pojačano održavanje, odnosno

sanaciju i rekonstrukciju kolnika, a posebno na cestama nižeg ranga.

Potreba izgradnje nogostupa uz cestu kroz naselja imperativ je opreme većine naselja.

5.5. Pošta i telekomunikacije

Područje Grada Grubišnoga Polja kao integralni prostor Bjelovarsko-bilogorske županije i Republike Hrvatske, svojom djelatnošću pokriva Operativna jedinica za koordinaciju i nadzor Daruvar, jedna od dvije Operativne jedinice pri središtu pošta Bjelovar, a koje su organizacijski dio poduzeća Hrvatske pošte d.d.

Poštanske se usluge korisnicima pružaju putem poštanskog ureda Grubišno Polje sa ispostavom u Velikim Zdencima i poštanskim brojem 43290, dok naselja Turčević Polje i Dijakovac pripadaju poštanskom uredu Daruvar sa poštanskim brojem 43500.

Telekomunikacijski sustav

Grad Grubišno Polje je jedan od 36 UPS-a i vezan je na centralu TC/PC Daruvar, koja zajedno sa TC/PC centralom u Bjelovaru čini jednu mrežnu skupinu. Fiksnom telefonijom pokrivena su sva naselja u Gradu, tako da se može odgovoriti na sve zahtjeve za priključak telefona.

Na području Grada je prisutan jedan operater fiksne telefonije T-com i tri operatera mobilne telefonije T-mobile, Vip i Tele2.

Prijenosni sustavi su zahvaljujući razvoju optičkih transmisijskih sustava, kabeli sa optičkim nitima i transmisijska oprema postali prvi i jedini izbor za nove transmisijske sustave, primarni faktori za to su: ekonomičnost, superiornost radnih karakteristika, veliki kapacitet i dalekosežne mogućnosti. To će se i ubuduće nastaviti zbog pojave novih usluga, kao i porasta postojećih.

Sadašnja pristupna mreža na ovom području izvedena je 40% zračnim bakrenim vodičima, dok je ostalo izvedeno podzemnim kabelima.

Telekomunikacijski sustav je u stalnom razvoju, kao i njegov značaj i uloga u modernom društvu. Posljednjih godina na području Grada značajnije je moderniziran kompletan sustav telekomunikacija, ali treba i dalje težiti glavnom cilju za uspostavom kvalitetne, brze, sigurne i suvremene mreže koja će efikasno povezati područje Grada i šire.

U svrhu brže i kvalitetnije izgradnje kabelske mreže potrebno je osigurati koridore uz ceste, gdje će se polagati cijevi za uvlačenje TK kabela, uz poštivanje općih smjernica, postavu kablovskih mreža istovremeno sa ostalom infrastrukturom u iste koridore izvođenje po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima.

5.6. Gospodarenje otpadom

Tvrtka koja obavlja poslove sakupljanja i zbrinjavanja-odvoza komunalnog otpada na području Grada Grubišnog Polja je Komunalac d.o.o., društvo za komunalne djelatnosti, u 100% vlasništvu Grada Grubišnog Polja.

Organizirano sakupljanje komunalnog otpada na području Grada Grubišnog Polja vrši se u 16 naselja i to: Grubišno Polje, Mali Zdenci, Veliki Zdenci, Orlovac Zdenački, Poljani, Velika Barna, Velika Jasenovača, Grbavac, Donja Rašenica, Gornja Rašenica, Ivanovo Selo, Treglava, Mala Peratovica, Dapčevački Brđani, Velika Dapčevica, Lončarica.

Odlukom Gradskog vijeća propisano je da se odvoz komunalnog otpada treba vršiti u svih 24 naselja na području Grada.

Ukupan broj stanovnika na području Grada G. Polja je 6.478 sa cca 3.200 domaćinstava, a broj stanovnika koji živi u ostalih 8 naselja, nepokrivenih s uslugom odvoza otpada je cca 300. Sukladno navedenom proizlazi da je preko 95% stanovništva pokriveno uslugom organiziranog odvoza komunalnog otpada na području grada.

Sakupljanje komunalnog otpada u preostalih 8 naselja ne vrši se zbog velike udaljenosti i vrlo malog broja korisnika usluge, samo na temelju Odluke uprave Komunalca.

Procjena je da je do sad odloženo oko 34.000 tona otpada. Količina odloženog komunalnog otpada u 2014. godini je iznosila 1.461 tona, u 2013. godini 2.129 tona, u 2012. godini 2.278,50 tona, u 2011. sakupljeno je 2.640 tona, u 2010. godini je iznosila 2.525,50 tona.

U 2014. godini Komunalac d.o.o. je na odlagalište odložio i zbrinuo 1.461 tona miješanog komunalnog otpada.

U Gradu Grubišno Polje postoje zeleni otoci na 7 lokacija i to 6 u Grubišnom Polju i jedna u Velikim Zdencima. To su postavljeni kontejneri, zasebno za staklo, papir, PET-PVC i baterije. Količina tako izdvojenog korisnog otpada iznosila je u 2014. godini: 4.060 kg ambalaže od papira i kartona, 2.590 kg otpadne ambalaže od stakla i 460 kg otpadne PET-PVC ambalaže što je predano oporabitelju Sirovini d.o.o. Bjelovar na uporabu.

Divlja odlagališta su većinom sanirana Planom sanacije divljih odlagališta Grada Grubišnog Polja, a koja su izvršena 2007. - 2008. godine uz potporu Fonda zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, a kontrolu nastanka možebitnih divljih odlagališta vrši komunalni redar u svakodnevnoj ophodnji.

Prikupljeni otpad odvozi se i zbrinjava na odlagalištu otpada „Prdavac“.

Po domaćinstvima su podijeljene posude zapremine od 120 l, a pravnim osobama posude 120 l, kontejneri od 1100 l i 5000 l.

Odvoz komunalnog otpada od domaćinstava i pravnih osoba provodi se jedanput tjedno, a veliki kontejneri sa groblja i drugih većih tvrtki po potrebi.

Odlagalište „Prdavac“ je smješteno 2 km sjeverno od Grubišnog Polja, 3,5 km istočno od Grbavca, 2,5 km južno od Male Barne te 4 km zapadno od Male Peratovice.

Odlagalište je u uporabi od 1989. godine.

Odlagalište je sanirano uz sufinanciranje Fonda zaštite okoliša i energetske učinkovitosti 2013. godine i zatvara se 2018. godine odnosno ostaje u funkciji do otvaranja regionalnog odlagališta.

Ukupna površina odlagališta je 7 ha, a dio na koji se odlaže otpad zauzima površinu od oko cca 0,5 ha. Za sada nema priključka struje, plina i vode.

Tehnologija rada na odlagalištu „Prdavac“ sastoji se od nastavka odlaganja komunalnog otpada u postojeće „kazete“ do zatvaranja postojećeg odlagališta, s tim da je u postupku izrade Elaborata tehničko-tehnološkog rješenja s idejnim rješenjem ugradnje opreme s troškovnikom (vaga i reciklažno dvorište), a radi usklađenja s Zakonom o održivom gospodarenju otpadom i Pravilnikom o gospodarenju otpadom (NN 23/14 i 51/14).

5.7. Poduzetnička infrastruktura

Na području grada Grubišnoga Polja osnovane su tri zone malog i srednjeg poduzetništva, Zona I malog i srednjeg poduzetništva koja je u potpunosti izgrađena i u kojoj posluje 5 trgovačkih društava, Zona II malog i srednjeg poduzetništva u kojoj je izgrađena prometna i komunalna infrastruktura i u kojoj 3 trgovačka društva trebaju izgraditi poslovne pogone, te Zona III malog i srednjeg poduzetništva (u dalnjem tekstu: Zona III MSP) za koju izrađen glavni projekt prometne i komunalne infrastrukture a ista se treba izgraditi.

Inicijative koje se provode u Gradu vezano uz razvoj malog gospodarstva tijekom proteklih godina rezultirale su osnivanjem Zone I. MSP u Grubišnom Polju. Ukupna površina 13,18 ha gdje je formirano šest poduzetničkih parcela koje su raspoređene na pet poduzetnika (1 parcela od 0,71 ha slobodna za prodaju). Osnivanje te Zone pokazalo se vrlo uspešnim potezom i danas se može konstatirati kako je ta Zona potpuno u funkciji.

Tablica 29. Struktura djelatnosti i broj zaposlenih u Zoni I MSP

Poduzetnik	Djelatnost	stanje izvedenosti	broj zaposlenih
Prima-tehničar d.o.o.	Proizvodnja ostalih gotovih proizvoda od metala, d. n. (25.99)	poslovanje u funkciji	8
Komunalac d.o.o.	Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom (36.00)	poslovanje u funkciji	43

Zagrebpetrol d.o.o.	Trgovina na malo motornim gorivima i mazivima u specijaliziranim prodavaonicama (47.30)	poslovanje u funkciji	36
Ceste d.o.o.	Gradnja cesta i autocesta (42.11)	poslovanje u funkciji	9
Energopelet d.o.o.	Proizvodnja električne energije (35.11)	poslovanje u funkciji	3
Ukupno			99

Popunjenošto postojeće Zone I MSP uvjetovalo je potrebu proširenja kapaciteta na Zonu II MSP koja se naslanja na prethodnu na kojoj je bila osigurana sva infrastruktura što je smanjilo troškove izgradnje i olakšalo izgradnju infrastrukture u Zone II MSP.

Ukupna površina Zone II MSP je 13,73 ha gdje je formirano šest poduzetničkih parcela koje su raspoređene na četiri poduzetnika (2 parcele, jedna 1,25 ha i druga od 2 ha slobodne su za prodaju).

Ukupna površina Zone II. MSP je 13,73 ha gdje je formirano šest poduzetničkih parcela koje su raspoređene na tri poduzetnika (1 parcela površine 3,3 ha slobodna je za prodaju).

Tablica 30. Struktura djelatnosti i planirani broj zaposlenih u Zoni II MSP.

Poduzetnik	Djelatnost	stanje izvedenosti	planirani broj zaposlenih
Energostatik d.o.o.	-Proizvodnja električne energije (35.11) -Sušionica i parionica za drvo (16.2) -Pilana (16.1)	-ishodena građevinska dozvola -u pripremi projektna dokumentacija -u pripremi projektna dokumentacija	15 5 21
Obrt Royal, vl. Krunoslava Koprive	Oblikovanje kamenja, klesarstvo i betonska galeranterija (23.7)	počeo sa gradnjom pogona,	3
Biokor d.o.o.	Proizvodnja električne energije (35.11)	ishodena građevinska dozvola	4
Ukupno			48

Nakon izgradnje infrastrukture i prodaje parcela u Zoni II MSP, polovicom 2011. donesena je Odluka o formiranju Zone III MSP koja se također naslanja, sjeverno i zapadno na prethodne dvije zone.

Ukupna površina Zone III iznosi 55,65 ha, od čega na turističku zonu otpada 7 ha, a na cestovni pojas sa komunalnom infrastrukturom 4,5 ha.

Prije odgovarajuće odluke o nastavku uređenja Zone III Grad Grubišno Polje detaljno je razmotrio stanje poduzetničkih potreba. Izvršeno je anketiranje poduzetnika i detaljna analiza potencijalnog interesa poduzetnika i dobivene su jasne potrebe poduzetnika za

Zonom III. Utvrđeno je da, pored do sada 2 poduzetnika koji imaju izričitu potrebu i namjeru da se što prije uključe u novu Zonu III (jedan je počeo sa gradnjom pogona za proizvodnju električne energije), ima još 6 prijava u smislu potencijalnih kandidata koji će u narednom periodu imati stvarnu potrebu popunjena u proširenu Zonu III.

Temeljem ispitanog interesa utvrđena je potreba da se cijelokupni građevinski prostor predviđen prostornim planom za proširenje Zone III preuredi u poduzetničku zonu koja bi mogla zadovoljavati potrebe Grada Grubišnoga Polja i eventualne interese poduzetnika iz okolnih područja za naredni period.

Izgrađena poduzetnička infrastruktura jedan je od preduvjeta razvoja poduzetništva i zapošljavanja. Uz osnovnu infrastrukturu od velike koristi mogu biti i dodatne, potporne usluge koje poduzetnicima na ovakvim mjestima mogu biti pružene. Za poticanje ulaska u svijet poduzetništva odnosno osnivanje novih trgovачkih društava od značajne koristi može biti poduzetnički inkubator.

Grad Grubišno Polje 2007. godine osnovao je Poduzetnički inkubator Grubišno Polje d.o.o., koji je zbog nedostatka finansijskih sredstava do 2015. godine bio u mirovanju. 2013. godine kupljene su nekretnine od tvrtke Leonarda d.o.o. u ulici 77. samostalnog bataljuna ZNG kbr. 19. Ukupna površina prostorija Poduzetničkog inkubatora je 354 m². U njima su opremljeni uredi za Poduzetnički inkubator i četiri poslovna prostora za poduzetnike početnike, u kojima bi se zaposlilo još najmanje 10 osoba.

Voditelj Poduzetničkog inkubatora koordinirat će edukaciju novih poduzetnika organizirajući seminare prvenstveno o poslovnom planiranju, vođenju poslovanja, ali i o poslovnoj komunikaciji, te marketingu kako bi nove tvrtke i poduzetnici u Inkubatoru mogli osmisliti kvalitetan poslovni nastup i time poboljšati svoj položaj na tržištu.

Cilj je Inkubatora je da postane glavni informacijski centar za pružanje informacija poduzetnicima i onima koji se tek odlučuju za realizaciju poslovnih ideja, o načinu registracije i otvaranja poduzeća, obrta ili zadruge. Grad kao osnivač Inkubatora putem svojih institucija pružat će savjete o mogućnostima financiranja razvojnih projekata.

Realizacija Inkubatora jedan je od načina kojim se nastoji povećati broj poduzetnika početnika dok je krajnji cilj popunjavanje poslovnih zona Grada Grubišno Polje novim, inovativnim ekonomski održivim i okolišu prihvatljivim poslovnim djelatnostima.

Ukoliko postojeći prostori postanu nedovoljni za potrebe novih poduzetnika postoji mogućnost izgradnje novog objekta u Zoni III MSP-a.

6. ANALIZA GOSPODARSTVA

Gospodarska djelatnost je jedna od temeljnih funkcija društva. Ona određuje stupanj njegove razvijenosti, te pored stvaranja nove vrijednosti (plaće, dobit, porezi) u većoj ili manjoj mjeri uvjetuje stvaranje društvene nadogradnje koja determinira razinu životnog standarda, te ostanak ili odlazak stanovništva.

U Domovinskomu je ratu Grubišno Polje pretrpjelo velike ratne štete što je poprilično usporilo njegov gospodarski rast. Nakon toga je slabijem razvoju gospodarstva ovog kraja doprinijela činjenica da je imao status tzv. UNPA zone, zbog koje su od ulaganja na grubišnopoljskomu području odustali mnogi poduzetnici.

Danas se veliki značaj daje razvoju obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva, te animaciji poduzetnika da posluju na području Grada koje je zbog ratnih djelovanja i pretrpljenih šteta određeno područjem posebne državne skrbi II. skupine.

Prije sagledavanja gospodarstva Grubišnog Polja bit će dan kratki pregled gospodarstva Bjelovarsko – bilogorske županije kao okviru u kojem se nalazi gospodarstvo Grada.

6.1. Struktura gospodarstva

Tablica 31: Bruto domaći proizvod po županijama

Prostorne jedinice za statistiku	BDP, mln Eura, 2012. g.	Struktura po županijama, RH=100	BDP per capita, Eura	Indeks, RH=100
Republika Hrvatska	43.959	100,0	10.297	100,0
Kontinentalna Hrvatska	30.030	68,3	10.500	102,0
Grad Zagreb	14.675	33,4	18.506	179,7
Zagrebačka županija	2.481	5,6	7.791	75,7
Krapinsko-zagorska županija	823	1,9	6.246	60,7
Varaždinska županija	1.454	3,3	8.300	80,6
Koprivničko-križevačka županija	1.052	2,4	9.156	88,9
Međimurska županija	958	2,2	8.436	81,9
Bjelovarsko-bilogorska županija	813	1,8	6.879	66,8
Virovitičko-podravska županija	520	1,2	6.199	60,2
Požeško-slavonska županija	468	1,1	6.101	59,3
Brodsko-posavska županija	920	2,1	5.853	56,8
Osječko-baranjska županija	2.451	5,6	8.093	78,6
Vukovarsko-srijemska županija	1.065	2,4	5.996	58,2
Karlovačka županija	968	2,2	7.621	74,0
Sisačko-moslavačka županija	1.380	3,1	8.148	79,1
Jadranska Hrvatska	13.929	31,7	9.885	96,0
Primorsko-goranska županija	3.873	8,8	13.110	127,3
Ličko-senjska županija	388	0,9	7.764	75,4
Zadarska županija	1.398	3,2	8.169	79,3
Šibensko-kninska županija	847	1,9	7.869	76,4
Splitsko-dalmatinska županija	3.583	8,2	7.875	76,5
Istarska županija	2.633	6,0	12.677	123,1
Dubrovačko-neretvanska županija	1.208	2,7	9.861	95,8

Izvor: DZS

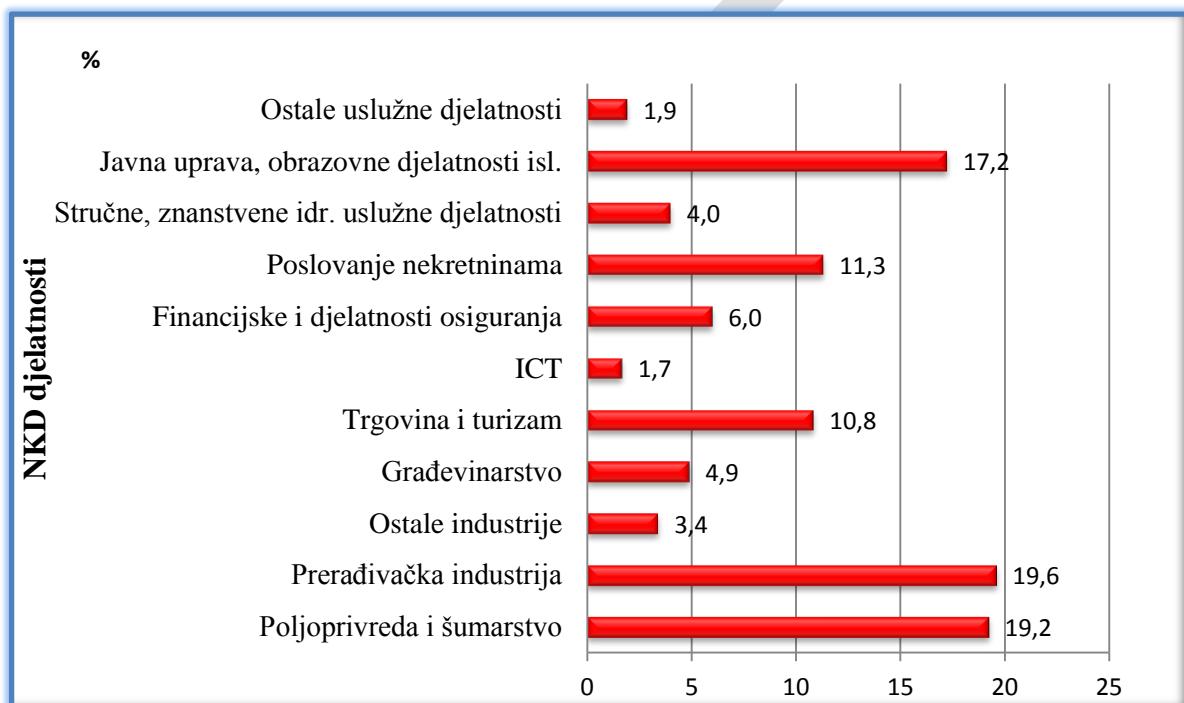
Iz Tablice 31 je vidljiva razina i struktura bruto domaćeg proizvoda po županijama u 2011. godini. Vidljivo je da je Bjelovarsko bilogorska županija u 2012. godini u ukupnom BDP-u Republike Hrvatske sudjelovala s 813 milijuna Eura što čini 1,8% hrvatskog BDP-a te godine. Prema navedenom je pokazatelju Bjelovarsko bilogorska županija na 17. mjestu među hrvatskim županijama (ispod nje su tek Ličko - senjska,

Požeško - slavonska i Virovitičko - podravska županija).

Promatramo li bruto domaći proizvod po glavi stanovnika tada vidimo da je on 2012. godine za cijelu RH prosječno iznosio 10.297 Eura, dok je na području Bjelovarsko – bilogorske županije iznosio 6.879 Eura ili 66,8% prosjeka RH. I prema ovom pokazatelju su samo 4 županije koje imaju nižu razinu od Bjelovarsko – bilogorske županije.

Gore opisani pokazatelji bruto domaćeg proizvoda ukazuju na značajna odstupanja ekonomske aktivnosti i generiranje dodane vrijednost na području Županije u odnosu na druge županije i prosjek Republike Hrvatske.

Slika 14.: Struktura gospodarstva Bjelovarsko – bilogorske županije

Izvor: DZS

Iz Slike 14 vidljiva je struktura bruto domaćeg proizvoda Bjelovarsko – bilogorske županije u 2012. godini. Razvidno je i očekivano da u ukupnom BDP-u s najvećim udjelom sudjeluje Prerađivačka industrija koja generira 19,6%. Na drugom je mjestu Poljoprivreda i šumarstvo s 19,2%, javna uprava i druge javne službe čine 17,2%, poslovanje nekretninama 11,3%, te trgovina i turizam 10,8%.

Poljoprivredna proizvodnja, te prerađivačka industrija čine preko 40% bruto domaćeg proizvoda Županije.

Tablica 32: Struktura zaposlenih u Bjelovarsko – bilogorskoj županiji 2012. godine

Područje NKD	Muškarci	Žene	Ukupno	Struktura
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	948	313	1.261	5,6
B - Rudarstvo i vadenje	48	8	56	0,3
C - Preradivačka industrija	3.937	2.524	6.461	28,9
D - Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom	357	82	439	2,0
E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	369	98	467	2,1
F - Građevinarstvo	1.251	164	1.415	6,3
G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	964	1.299	2.263	10,1
H - Prijevoz i skladištenje	718	191	909	4,1
I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	83	146	229	1,0
J - Informacije i komunikacije	147	75	222	1,0
K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	232	401	633	2,8
L - Poslovanje nekretninama	13	6	19	0,1
M - Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	289	251	540	2,4
N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	261	118	379	1,7
O - Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1.220	1.010	2.230	10,0
P - Obrazovanje	576	2.008	2.584	11,6
Q - Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	370	1.504	1.874	8,4
R - Umjetnost, zabava i rekreacija	76	117	193	0,9
S - Ostale uslužne djelatnosti	77	85	162	0,7
T - Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; Djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0,0
U - Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0,0
UKUPNO	11.936	10.400	22.336	100,0

Izvor: HZZ

Iz Tablice 32 je vidljiv broj i struktura zaposlenih u Bjelovarsko – bilogorskoj županiji. Vidljivo je da je daleko najveći broj stanovnika zaposlen u preradivačkoj industriji - 6.461 ili 28,9%. Na drugom je mjestu obrazovanje, zatim javna uprava i obrana, te nakon toga zdravstvo. Valja uočiti da zaposlenost u javnim službama čini preko 31% ukupne zaposlenosti Županije dok istodobno te iste djelatnosti generiraju samo 16,7% bruto dodane vrijednosti. Ovo svakako dodatno ukazuje na slabost gospodarstva koje ne generira dovoljno zaposlenosti nego se ona ostvaruje zaposlenošću u javnim službama.

Također valja uočiti da poljoprivredna proizvodnja i šumarstvo, koji u BDP-u sudjeluju s 20,2%, generiraju samo 5,6% zaposlenosti Županije. Može se zaključiti da bi se dodatnim ulaganjima u poljoprivrednu proizvodnju, te stvaranjem veće dodane vrijednosti u lancu nakon primarne poljoprivredne proizvodnje moglo utjecati na povećanje zaposlenosti na području Županije.

Dostignuti stupanj gospodarskog razvoja Grada Grubišnog Polja prvenstveno je rezultat niza materijalnih i društvenih čimbenika, ali i rečenih povijesnih događaja koji su obilježili ovaj prostor. Također, kao i na ukupno gospodarstvo Republike Hrvatske, značajan učinak na stanje gospodarstva ima i kontinuirana gospodarska kriza započeta krajem 2008. godine koja je rezultirala značajnim padom gospodarske aktivnosti i zaposlenosti.

Zakonom o regionalnom razvoju (NN147/14) koji je na snazi od 01.01.2015. godine sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave razvrstane su prema indeksu razvijenosti.¹¹ Grad Grubišno Polje s vrijednošću indeksa razvijenosti 61,99% spada u II. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske.

Analiza gospodarstva izvršiti će se analizom poslovanja poduzetnika na području Grada, te analizom primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora.

Primarni sektor obuhvaća sve one aktivnosti kojih se predmet rada nalazi na zemlji ili pod zemljom. Obuhvaća *Poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo* (područje A prema NKD 2007), te *Rudarstvo i vađenje* (područje B prema NKD 2007).

Sekundarni sektor obuhvaća sve prerađivačke djelatnosti, a čine ga prerađivačka industrija, građevinarstvo, opskrba električnom energijom, plinom i vodom.

Tercijarni sektor čine djelatnosti koje se bave pružanjem klasičnih gospodarskih usluga kao što su: ugostiteljstvo, trgovina na veliko i malo, prijevoz, skladištenje i veze itd.

---

¹¹ Indeks razvijenosti izračunava se na temelju visine dohotka po stanovniku, stope nezaposlenosti, proračunskog prihoda, općeg kretanja stanovništva te stope obrazovanosti.

6.1.1. Poslovanje poduzetnika na području Grada Grubišnog Polja

Tablica 33: Pokazatelji poslovanja poslovnih subjekata s područja Grada Grubišnog Polja

Pokazatelj	2011.		2012.		2013.		2014.*	
Ekonomski pokazatelji	2011.	%	2012.	%	2013.	%	2014.	%
Broj poduzetnika	89	-	85	-	78	-	93	-
Ukupni prihodi (u 000 kuna)	391.888	115,4	350.583	98,7	284.875	82,6	287.041	100,8
Ukupni rashodi (u 000 kuna)	390.007	116,2	355.424	100,0	344.698	98,0	-	-
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-) (u 000 kuna)	327	12,1	-6.109	504,5	-58.218	1.022,3	-694	-
Prosječan broj zaposlenih	672	98,1	624	96,4	531	89,7	517	97,4
Prosječna mjesečna neto plaća (u kn)	3.524	104,0	3.489	101,7	3.494	99,3	3.512	100,5
PRIHODI - RASHODI (u 000 kuna)	1.881	-	-4.841	-	-57.610	-	-	-

Izvor: HGK, * Izvor za 2014. FINA, obrada autora

Iz Tablice 33 vidljivi su osnovni podaci poslovanja poslovnih subjekata s područja Grada u proteklim godinama. Vidljivo je da se broj poslovno aktivnih poduzetnika kretao na razini od oko 90. Taj je broj u 2013. godini bio nešto smanjen dok je u 2014. godini ponovno povećan za 15 poduzetnika.

Također, vidljivo je da se ukupan prihod poduzetnika proteklih godina značajno smanjivao, te je u razdoblju 2013. – 2011. smanjen za više od 100 milijuna kuna ili oko 30%. Paralelno sa smanjenjem ukupnih prihoda pogoršavao se i ukupni poslovni rezultat, te su 2013. godinu poduzetnici završili s ukupnim gubitkom od 58 milijuna kuna.

U 2014. godini došlo je do blagog oporavka ukupnih prihoda i do značajnog poboljšanja poslovnog rezultata, te je ukupni gubitak iznosio nešto ispod 700 tisuća kuna. Od ukupnog je broja poduzetnika njih 29 je 2014. godinu završilo s negativnim poslovnim rezultatom dok su ostali pozitivno poslovali.

Broj zaposlenih kod poduzetnika imao je negativna kretanja, te je s 672 zaposlenih u 2011. godini smanjen na 517 u 2014. godini.

Na području Grada Grubišnog Polja sredinom 2015. godine poslovalo je 50 obrta (uključeni su u gornju tablicu). Od navedenog broja bilo je 10 proizvodnih obrta, 17

uslužnih, 8 ugostiteljskih, 7 trgovačkih, 6 frizerskih i kozmetičarskih i dva prijevoznička.

Tablica 34: Pokazatelji poslovanja poduzetnika u 2014. prema područjima NKD-a

Područje NKD	UKUPAN PRIHOD	ZAPOSLENI	DOBIT	NOVOSTVORENA VRIJEDNOST	INVESTICIJE
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	37.578.514	54	455.484	3.864.197	2.561.831
C - Prerađivačka industrija	148.119.320	270	-4.347.245	17.084.574	2.577.916
D - Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	4.137.968	8	-239.551	753.240	1.707.908
E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	6.861.063	44	-1.715.953	2.932.163	24.660
F - Gradevinarstvo	9.312.621	5	812.312	1.323.220	0
G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	52.511.363	47	2.830.251	7.409.878	353.948
H - Prijevoz i skladištenje	6.254.351	11	427.657	1.167.819	0
I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	3.715.103	19	14.599	799.269	4.799
J - Informacije i komunikacije	448.046	4	2.984	315.680	0
S - Ostale uslužne djelatnosti	15.936.846	55	1.065.394	4.493.894	161.310
UKUPNO	284.875.195	517	-694.068	40.143.934	7.392.372

Izvor FINA: obrada autora

U Tablici 34 prikazani su rezultati poslovanja poduzetnika u 2014. godini prema područjima NKD-a.

Kako je već rečeno, ukupan je prihod u 2014. godini iznosio 284,9 milijuna kuna, novostvorena vrijednost¹² iznosila je 40,1 milijuna kuna, dok su ukupne investicije u toj godini iznosile 7,4 milijuna kuna.

Vidljivo je da su najveći prihod ostvarili poduzetnici koji posluju u području prerađivačke industrije koji su ostvarili ukupne prihode na razini od 148 milijuna kuna, zapošljavali su 270 zaposlenika, stvorili 17 milijuna kuna nove vrijednosti, te investirali 2,6 milijuna kuna. Međutim, prerađivačka je industrija godinu završila s ukupnim negativnim rezultatom od 4,3 milijuna kuna.

Promatrano prema ukupnom prihodu, na drugom je mjestu trgovina koja je ostvarila 52,5 milijuna kuna prihoda, na trećem je mjestu poljoprivreda i šumarstvo s 37,6 milijuna kuna dok su na četvrtom su mjestu uslužne djelatnosti s 15,9 milijuna kuna (koje su prema broju zaposlenih na drugom mjestu).

Tablica 35: Struktura ostvarenih rezultata poduzetnika u 2014. godini prema područjima NKD-a

Područje NKD	UKUPAN PRIHOD (%)	ZAPOSLENI (%)	NOVOSTVORENA VRIJEDNOST (%)	INVESTICIJE (%)
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	13,2	10,4	9,6	34,7
C - Preradivačka industrija	52,0	52,2	42,6	34,9
D - Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1,5	1,5	1,9	23,1
E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2,4	8,5	7,3	0,3
F - Gradevinarstvo	3,3	1,0	3,3	0,0
G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	18,4	9,1	18,5	4,8
H - Prijevoz i skladištenje	2,2	2,1	2,9	0,0
I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1,3	3,7	2,0	0,1
J - Informacije i komunikacije	0,2	0,8	0,8	0,0
S - Ostale uslužne djelatnosti	5,6	10,6	11,2	2,2
UKUPNO	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor: FINA, obrada autora

¹² Novostvorenna vrijednost, u pojednostavljenom opisu odgovara zbroju bruto plaća i bruto dobiti. Računa se kao zbroj dobiti prije oporezivanja, neto plaća, poreza i prireza na plaće, svih doprinosa iz i na plaće, autorskih honorara i ugovora o djelu sa svim porezima i doprinosima po osnovi takvih ugovora, studentskih honorara uključujući poreze i druga davanja po osnovi ugovora o radu studenata, te stipendija, od čega se oduzimaju sredstva primljena kao dotacije ili subvencije iz državnog proračuna odnosno proračuna lokalnih jedinica.

U *Tablici 35* prikazana je struktura odabranih pokazatelja poslovanja poduzetnika na području Grubišnog Polja prema područjima NKD-a.

Iz prikazanih je podataka vidljiva struktura gospodarstva (kolona novostvorene vrijednosti može se smatrati aproksimacijom BDP-a) na području Grada Grubišnog Polja.

Iz istih je vidljivo kako je prerađivačka industrija najznačajnija gospodarska grana na području Grubišnog Polja.

Međutim, valja naglasiti da se značajan dio prerađivačke industrije odnosi na preradu primarnih poljoprivrednih proizvoda (prije svega „Zdenka“) kao osnovne sirovine. Iz ovoga se može zaključiti da poljoprivredna proizvodnja ima puno širi značaj na ukupno gospodarstvo ovog područja od samih pokazatelja sektora izravno mu dodijeljenih u tablici.

Ovo dodatno govori o gospodarskom potencijalu poljoprivrede i šumarstva, te prerađivačke industrije na ovom prostoru.

6.1.2. Analiza gospodarskih sektora

1. Industrija

Osnovna gospodarska struktura Grada Grubišnoga Polja je bila vezana uz prirodne resurse temeljene na poljoprivredi i šumarstvu, a odnosila se na prehrambenu industriju. Ovo se prije svega odnosi na tvornicu za preradu mlijeka „Zdenku“ i drvoprerađivačku industriju „Česmu“.

Ostatak strukture činila je metaloprerađivačka industrija „Tehničar“ i tekstilna industrija „Virovitičanka“. Nakon ratnih razaranja i tijekom provedene privatizacije gotovo čitava industrija („veliko“ gospodarstvo) Grubišnog Polja je uništena, a površina industrijske zone u Grubišnom Polju je privatizacijom prešla u privatni sektor.

Grad Grubišno Polje svoj gospodarski razvoj temelji na izgradnji poduzetničkih zona. Kako bi potaknuo razvoj gospodarstva i otvaranje novih radnih mjeseta, a sve sa ciljem sprječavanja odlaska stanovništva s područja Grada Grubišnog Polja, nakon uspješno izgrađene Zone I. i Zone II. malog i srednjeg poduzetništva osnovana je, po površini najveća, i Zona III. malog i srednjeg poduzetništva.

Sve tri Zone vežu se jedna na drugu tako da čine jednu cjelinu a ukupna površina istih je 83,7 ha. Iste se nalaze u zapadnom dijelu grada uz cestu koja povezuje autocestu Zagreb - Slavonski Brod s Viroviticom i mađarskim glavnim gradom Budimpeštom što osigurava dobru prometnu povezanost prema glavnim cestovnim koridorima. Glavna prednost je geostrateški položaj u središnjem dijelu sjeverozapadnog dijela Hrvatske koji spaja dva koridora prema Mađarskoj i prema Bosni i Hercegovini. Velika prednost su i prirodne sirovine u okruženju, a to su drvo, pitka voda i nešto zemnog plina te tradicionalna

poljoprivredna proizvodnja i prerada. Osnovni indirektni efekt izgradnje poslovnih zona je otvaranje novih radnih mesta i zapošljavanje lokalnog stanovništva te stvaranje uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje i razvoj turizma. Dolaskom novih poduzetnika i investitora potaknuti će se investicijski ciklus te na poslovima izgradnje pokrenuti sektor graditeljstva što će dodatno utjecati na otvaranje novih radnih mesta i u tom sektoru. Kroz novo zapošljavanje poduzetnika i novih investicija osigurat će se daljnje plaćanje poreza i doprinosa te povećati potrošnja i potaknuti gospodarski razvoj. Cilj projekta izgradnje poslovnih zona je dati novi poticaj gospodarskim djelatnostima u Gradu Grubišnom Polju, uz povećanje broja gospodarskih subjekata koji djeluju u gradu. Time će se podići kvaliteta života i u gospodarskom i kulturnom smislu te će se zaustaviti trend iseljavanja iz regije, ali i stvoriti preduvjeti za imigracije ljudi iz drugih hrvatskih regija.

Grad Grubišno Polje pripremio je program poticanja dolaska novih investitora na slobodne parcele u poslovnim zonama na način da su kombinirani lokalni i nacionalni poticaji.

Lokalni poticaji su:

- Investitora u Zonama MSP oslobođit će se plaćanja komunalnog doprinosa
- Sa svrhom rasterećenja poduzetnika Grad je umanjio porez na tvrtku, te će se oslobođiti poduzetnici koji počinju sa radom: u 1. godini rada 100%, u 2. godini 75% i 3. godini 50%.
- Grad će pomagati poduzetnicima u planiranju njihovog razvoja, izradi njihovih razvojnih projekata i organizaciji edukacije poduzetnika na području Grada a prvenstveno poduzetnika u Zonama MSP.
- Grad će u suradnji sa srednjom školom aktivno sudjelovati u stručnom osposobljavanju kadrova i njihovoj prekvalifikaciji za potrebe gospodarstva.
- cijena za svaku pojedinu parcelu formirana je sukladno Elaboratu o procjeni vrijednosti nekretnina. Nakon uplate 5% iznosa kupoprodajne cijene sa kupcima se zaključaju predugovori kojima se regulira pravo građenja, a tek po završetku investicije (realizacije poslovnog plana) investitori uplaćuju preostali iznos kupoprodajne cijene i sklapaju kupoprodajni ugovor,
- investitor po završetku investicije dobiva potporu za istu u visini do 95% kupoprodajne cijene zemljišta,
- investitori su oslobođeni plaćanja naknada za sve komunalne priključke, koje su prihod Proračuna Grada Grubišnoga Polja,
- uz svaku kupljenu parcelu investitor dobiva i dio angažirane snage priključka na električnu energiju koja ovisi o veličine parcele, odnosno 0,0025 kW/m², ali maksimalno do 60 kW po jednoj parceli.

Nacionalni poticaji su:

- Temeljem Zakona o poticaju investicija i unapređenje investicijskog okruženja (NN

- Poduzetnički impuls
- Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
- Poticaji za drvnu industriju
- EU strukturni fondovi
- Poticaji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje
- Ostale mjere aktivne politike nadležnih Ministarstava

Jedan od značajnijih nositelja gospodarske aktivnosti kraja je tvrtka „Zdenka mlječni proizvodi“ d.o.o. iz Velikih Zdenaca koja se bavi preradom mlijeka i proizvodnjom prehrambenih proizvoda.

Uz „Zdenku mlječne proizvode“ d.o.o. danas na području Grubišnog Polja posluju tvrtke „Tvin“ d.o.o. tvornica namještaja iz Virovitice, „Prima tehničar“ d.o.o. metaloprerađivačka tvrtka iz Grubišnog Polja, „Bugoprom“ d.o.o. iz Grubišnog Polja, tvrtka za proizvodnju i preradu meda, trgovinu i ugostiteljstvo, „Vesna“ d.o.o. i „Isabela“ d.o.o. proizvodnja odjevnih predmeta, „Ceste“ d.d. Bjelovar s asfaltnom bazom, „Zagrebpetrol“ d.o.o. Zagreb, reciklaža opasnog otpada sa hotelom „Bilogora“, „Zdenačka farma“ d.o.o., stočarstvo i proizvodnja mlijeka, „Prerada žitarica“ d.o.o., sušenje i skladištenje žitarica, „Energopelet“ d.o.o., izrada i pakiranje ogrjevnog drveta, te komunalna tvrtka „Komunalac“ d.o.o.

Kako bi predstavio svoje gospodarstvo i potencijale Grad Grubišno Polje svake godine u studenom organizira Gospodarski sajam – sajam sira.

Tablica 36. Tablica značajnijih poslovnih subjekata sa područja Grada Grubišnoga Polja:

R.b.	Naziv	Sjedište	Djelatnost	Zaposleni
1.	Zdenka-mlječni proizvodi d.o.o.	Veliki Zdenci, Trg K.Tomislava 15	Mlijekara i proizvodnja sira	159
2.	Prerada žitarica d.o.o.	Grubišno Polje, Braće Radić 45	Proizvodnja mlinskih proizvoda	11
3.	Zdenačka farma d.o.o.	Veliki Zdenci, M.Lovraka 118b	Uzgoj muznih krava	30
4.	Tvin d.o.o.	Grubišno Polje, Hrvatskih branitelja	Proizvodnja ostalog namještaja	38
5.	Primatehničar d.o.o.	Grubišno Polje, I.N.Jemmeršića 37a	Proizvodnja ostalih gotovih proizvoda od metala	11
6.	Komunalac d.o.o.	Grubišno Polje, I.N.Jemmeršića 37c	Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	44

7.	Zagrebpetrol d.o.o.	Grubišno Polje, I.N.Jemmeršića 37b	Trgovina na malo motornim gorivima i mazivima u specijaliziranim prodavaonicama	16
8.	Energopelet d.o.o.	Grubišno Polje, I.N.Jemmeršića 37e	Proizvodnja električne energije	7
9.	Ceste d.d.	Grubišno Polje, I.N.Jemmeršića 37d	Gradnja cesta i autocesta	7
10.	Šumarija Grubišno Polje	Grubišno Polje, I.N.Jemmeršića 12		48
11.	Biokor d.o.o.	Grubišno Polje, Zona II	Proizvodnja električne energije	1
12.	Energostatik d.o.o.	Grubišno Polje, Zona II	Proizvodnja električne energije	0
13.	Isabela d.o.o.	Grubišno Polje, 77. Samostalnog bataljuna ZNG 19	Proizvodnja ostale pletene i kukičane odjeće	40
14.	Vesna d.o.o.	Grubišno Polje, K.Zvonimira 75	Proizvodnja ostale pletene i kukičane odjeće	23
15.	Bugoprom d.o.o.	Grubišno Polje, Hrvatskih branitelja 26a	Djelatnosti pripreme i usluživanja pića	3
16.	Cormoran d.o.o.	Veliki Zdenci, Ilovska 9	Proizvodnja kruha; proizvodnja svježih peciva, slastičarskih proizvoda i kolača	12
17.	Eko nutrimens d.o.o.	Mala Dapčevica 52	Uzgoj ostalih goveda i bivola	1
18.	Elmo d.o.o.	Grubišno Polje, Ignjatička 10	Elektroinstalacijski radovi	12
19.	Flagor d.o.o.	Grubišno Polje, 77. Samostalnog bataljuna Zng 19a	Vulkanizer i djelatnosti pripreme i usluživanja pića	9
20.	Family trade d.o.o.	Grubišno Polje, Braće Radić 14	Računovodstvene, knjigovodstvene i revizijske djelatnosti;	4
21.	Gottstein d.o.o.	Grubišno Polje, Kralja Zvonimira 5	Uzgoj muznih krava	5
22.	L & S Soft d.o.o.	Grubišno Polje, N.Š. Zrinskog 18	Računovodstvene knjigovodstvene i revizijske djelatnosti	7
23.	Label d.o.o.	Grubišno Polje, 77. Samostalnog bataljuna Zng 8	Djelatnosti pripreme i usluživanja pića	11
24.	Metida d.o.o.	Grubišno Polje, Trg bana Josipa Jelačića 7	Inženjerstvo i s njim povezano tehničko savjetovanje	8

25.	Poljoprivredna zadruga Zrno	Grubišno Polje, Matije Antuna Reljkovića 61a	Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja	7
26.	Rizman d.o.o.	Mali Zdenci, Antuna Mihanovića 48a	Nespecijalizirana trgovina na veliko	5
27.	Roberto-trade d.o.o.	Veliki Zdenci, Trg kralja Tomislava 7	Djelatnosti pripreme i usluživanja pića	4
28.	Sam cro d.o.o.	Grubišno Polje, T.B. Banje 6	Trgovina na veliko građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	14
29.	Spektra d.o.o.	Mali Zdenci, A.Mihanovića 85	Trgovina na malo izvan prodavaon., štandova i tržnica	8
30.	Veterinarska ambulanta d.o.o. M. Zdenci	Mali Zdenci, A.Mihanovića 78	Veterinarske djelatnosti	5
31.	Veterinarska stanica d.o.o. Grubišno Polje	Grubišno Polje, I.N.Jemmeršića 48	Veterinarske djelatnosti	7
32.	Agroproteinka d.d.	Grubišno Polje	Skupljanje i zbrinjavanje otpada animalnog porijekla	4
33.	Energijainvest d.o.o.	Grubišno Polje, Prilaz R.Roupeca 1	Proizvodnja električne energije	1
Ukupno:				562

U planiranom dugoročnom razdoblju potrebno je obnoviti i unaprijediti industrijsku proizvodnju koja je na ovom području bila smještena u Grubišnom Polju i Velikim Zdencima.

Pri tome je Grubišno Polje imalo širi raspon proizvodnih programa baziranih na primarnim (drvoprerađivačka industrija) i sekundarnim resursima (metaloprerađivačka, građevinska i tekstilna industrija), dok je u Velikim Zdencima bila smještena prehrambena industrija (industrija prerađe mljeka "Zdenka"), oslonjena na primarne domicilne resurse - poljodjelstvo i stočarstvo. To ukazuje na činjenicu da ovaj relativno kratak potez smješten uz državnu cestu D5, Grubišno Polje - Veliki Zdenci predstavlja osovinu industrijskog razvijenja gradskog područja sa širim gravitacijskim utjecajem, a ta mu je uloga namijenjena i u budućnosti, dok su ostala naselja orijentirana na poljoprivrednu proizvodnju.

Povećanje industrijske proizvodnje na području Grubišnog Polja planira se ostvarivati postupno, prvenstveno korištenjem postojećih industrijskih kapaciteta (objekata i građevinskog područja u poslovnim zonama) i modernizacijom tehničko-tehnološke osnovice (postojećih proizvodnih linija) koja će pokrenuti dinamiku investiranja. Ovo će omogućiti uvođenje novih proizvodnih programa konkurentnih na tržištu (restrukturiranje proizvodnje) putem kojih bi se trebala stvoriti veća vrijednost fiksnih fondova i veći raspoloživi izvori sredstava za buduća investiranja u nove pogone i programe.

2. Poljoprivreda

Osnovnu strukturu stanovništva gradskog područja Grubišnog Polja čini poljoprivredno stanovništvo, kao što je i većina naselja orientirana dominantno na poljoprivredu. Kako ovo područje obiluje kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem i nadalje će osnovna podloga gospodarskog razvijanja biti poljoprivredna proizvodnja. Pri tome će trebati poticati razvoj intenzivne poljoprivrede okruganjem zemljišnih posjeda u odnosu na dosadašnju ekstenzivnu poljoprivrednu usitnjjenog posjeda, te poticati proizvodnje koje daju veću dodanu vrijednost kao što su povrtlarstvo, voćarstvo i ekološka poljoprivreda.

Nadalje, potrebno je podići obrazovnu strukturu stanovništva, ojačati educiranost stanovništva o mogućnostima i načinima proizvodnje novih proizvoda, mogućnostima financiranja itd. jer je to preduvjet usvajaju novih tehnologija i programa u poljoprivredi. Pri realizaciji ovog cilja potrebno je voditi računa o racionalnom korištenju poljoprivrednog tla, korištenju kvalitetnog zemljišta samo u poljoprivredne svrhe, poticanju proizvodnje zdrave hrane (ekološke poljoprivrede), proizvodnji proizvoda s geografskim podrijetlom, unapređenju obiteljskog poljodjelskog i proizvodnog gospodarstva, privođenju namjeni zapuštenih ili ratom degradiranih površina.

Na slabo nastanjenim i ratom degradiranim brdskim ruralnim prostorima treba poticati razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja će se baviti stočarstvom, povrtlarstvom i voćarstvom. Ova gospodarstva bi trebala biti jedan od instrumenata zaustavljanja depopulacije ruralnih područja.

Izgradnjom poslovnih zona, a prvenstveno izgradnjom planiranih kogeneracijskih postrojenja u Zoni II. malog i srednjeg poduzetništva gdje će se moći iskoristiti toplinska energija (snage cca 14 MW) i izgradnjom plasteničkih parkova u Zoni III. dodatno će se moći razvijati poljoprivredna proizvodnja voća, povrća i cvijeća. Paralelno sa plastenicima planira se izgradnja hladnjače koja se nameće kao nužnost radi skladištenja proizvodnje iz plasteničkih parkova.

Od ukupnog broja stanovnika na području Grada Grubišnoga Polja, 1.991 stanovnik (aktivni i uzdržavani) ili 26,46% se bavi poljoprivredom te od ukupnog broja aktivnog poljoprivrednog stanovništva na području Grada Grubišnoga Polja, njih 68,02% obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i ne zaposljavaju radnike, samo 0,14% zaposljavaju radnike, a 23,40% su pomažući članovi.

Tablica 37. Površina korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama

Područje	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha							
	Ukupno	Oranice i vrtovi	Povrtnjaci	Livade	Pašnjaci	Voćnjaci	Vinogradi	Rasadnici, košaračka vrba i dr.
Bjelovarsko-bilogorska županija	84.455,01	59.628,83	250,44	20.834,87	2.052,79	1.179,47	487,33	21,28
Grad Grubišno Polje	7.513,23	5.414,26	24,59	1.788,72	186,83	96,51	2,00	0,32

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003. godine

Na području Grada Grubišnog Polja registrirano je 1.068 OPG-a. Prisutna je ratarska proizvodnja, proizvodnja u zaštićenim prostorima, trajni nasadi, proizvodnja meda, te stočarska proizvodnja.

Stočarstvo

Goveda:

- 309 je gospodarstva koja drže od 1 do 10 goveda
- 258 je gospodarstva koja drže od 11 do 100 goveda
- 8 je gospodarstva koja drže od 101 do 1000 goveda

Svinje:

- 57 je gospodarstva koja drže od 1 do 10 svinja
- 46 je gospodarstva koja drže od 11 do 100 svinja

Ovce:

- 87 je gospodarstva koja drže od 1 do 10 ovaca
- 130 je gospodarstva koja drže od 11 do 100 ovaca
- 19 je gospodarstva koja drže od 101 do 1000 ovaca
- 2 je gospodarstva koja drže od 1001 i više ovaca

Koze:

- 19 je gospodarstva koja drže od 1 do 10 koza
- 7 je gospodarstva koja drže od 11 do 100 koza
- 1 je gospodarstva koja drže od 101 do 1000 koza

Činjenica je da je ukupna poljoprivredna proizvodnja u Republici Hrvatskoj u nezavidnom položaju, te da brojna područja poljoprivredne proizvodnje zadnjih godina

bilježe značajna smanjenja proizvodnje (proizvodnja mlijeka, svinjogojsvo itd.). Sveukupno stanje hrvatske poljoprivrede jednako se ocrtava i na području Grubišnog Polja. Smanjenjem otkupom mlijeka od strane velikih proizvođača mliječnih proizvoda značajno je smanjen stočni fond. Slična je situacija i kod većine drugih poljoprivrednih sektora.

Pored teškoća poljoprivrednih proizvođača uvjetovanih tržišnim, administrativnim i drugim utjecajima koji dolaze s nacionalne razine poljoprivrednici ovog kraja sučavaju se i s drugim problemima koji otežavaju razvoj poljoprivrede. Osnovna ograničenja iskorištavanju potencijala koje ovaj prostor kao poljoprivredni kraj svakako ima, jesu usitnjenošć poljoprivrednih površina, te s tim povezana ograničenja i smanjenja učinkovitost.

Ovaj će se problem pokušati umanjiti novim administrativnim rješenjima donešenim u području komasacije na nacionalnoj razini. Problem usitnjenošć poljoprivrednih čestica dodatno je potenciran zapuštenošću i neuređenošću poljskih putova koji otežavaju i usporavaju prilaz poljoprivrednim površinama. Uređenje poljskih puteva svakako jedna je od prioritetnih mjer kojom Grad može olakšati položaj poljoprivrednih proizvođača na svome prostoru.

Međutim, usitnjenošć poljoprivrednih površina proizvodnju mogu usmjeriti na proizvodnje kojima to ne predstavlja značajno ograničenja, kao što su voćarstvo i povrtlarstvo, te sitno stočarstvo.

Gubitak tržišta velikih otkupljivača primarnih poljoprivrednih proizvoda, proizvođače treba usmjeriti na početak proizvodnje vlastitih proizvoda, temeljenih na kvaliteti, različitosti, geografskom podrijetlu, ekološkoj proizvodnji itd. (mliječnih prerađevina, prerađevina voća i povrća, meda, bučinog ulja itd.). To mogu biti proizvodnje manjih serija velike dodane vrijednosti. Udruživanje u zadruge i druge oblike povezivanja s ciljem ujednačavanja kvalitete te zajedničkog nastupa na tržištu može otvoriti nove mogućnosti.

Na području Bilogore postoji značajni potencijal i tradicija proizvodnje meda. Bilogorski med može postati prepoznatljiv proizvod vrhunske kvalitete. U tom su smislu veća napravljeni značajni koraci jer su brojni proizvođači meda s ovog prostora dobitnici priznanja za kvalitetu.

3. Šumarstvo

Šume na području Grada Grubišnog Polja nemaju samo privredni, već i općekorisni značaj koji se očituje u zaštiti vlastitog zemljišta, ublažavanju nepoželjnih posljedica poplava i jakih vjetrova, reguliranju vodnog režima područja, osiguravanju pitkosti podzemnih voda, utjecaju na povećanje poljoprivredne proizvodnje, ublažavanju klime područja, stvaranju kisika i pročišćavanju zraka, pružanju nenadoknadivog prostora za rekreaciju i različite sportske aktivnosti, unapređenju turizma, osobito lovнog.

Područje Grada Grubišnog Polja uravnoteženo je odnosom površine, kvalitete i zdravstvenog stanja šuma i šumskog zemljišta, kao i njihovim ravnomjernim prostornim rasporedom. Šumarstvo na području Grada predstavlja značajnu gospodarsku djelatnost koja prema obujmu i kvaliteti šumskog fonda zadovoljava potrebe postojeće drvne

industrije i omogućuje njen, kao i vlastiti razvoj. Uz to šume će imati veliki značaj za korištenjem obnovljivih izvora energije, odnosno za proizvodnju električne i toplinske energije u kogeneracijskim postrojenjima koja će se graditi u poslovnim zonama.

Od ukupne površine šuma ovog područja koje iznosi 12.343 ha, na državne šume kojima gospodare „Hrvatske šume“ otpada 9.992 ha, dok su privatne šume zastupljene sa 2.351 ha. Manji dio šuma kojima gospodari Šumarija Grubišno Polje rasprostiru se i na područjima, osim Grada Grubišnog Polja na područjima Općina Veliki Grđevac i Hercegovac, te manji dio na području Virovitičko-podravske županije.

Na dijelovima područja koja prekrivaju šume i šumska zemljišta planirana je izgradnja niza akumulacija. Kao što je ranije spomenuto, od najzastupljenijih vrsta drveća, najugroženija vrsta je hrast lužnjak, što je slučaj i u drugim dijelovima županije.

Prema podacima Agencije za zaštitu okoliša, šume gradskog područja imaju dostatnu dostupnost vode i karakterizira ih blagi tip humusa. Dominantna vrsta je obični grab, a geološka podloga nekarbonatna-kisela.

Bogatstvo i raspoloživost kvalitetnog drveta dobra je osnova za drvoperađivačku industriju. Također, raspoloživost drvne biomase potencijal je koji može biti dobra osnova za proizvodnju obnovljive energije temeljene na tom gorivu. Osim toga, ovo može biti osnova za sve povezane industrije i razne izvedenice proizvodnje i korištenja ovog resursa.

4. Turizam

Grad Grubišno Polje nema znamenitosti koje bi ga izdvajale od ostalih područja Bjelovarsko-bilogorske županije. Kombinaciju raznih vidova moguće turističke ponude, osim samostalnog osmišljavanja, prezentacije i organiziranja, potrebno je integrirati u Županijski strateški marketinški plan razvitka turizma, s ciljem dobitka jedinstvenog turističkog proizvoda vrijednog ozbiljnije turističke ponude.

Ovaj kraj smješten na južnim obroncima Bilogore, uz gornje tokove rijeka Ilove i Česme, svojom očuvanošću prirode, lovnim i ribolovnim destinacijama i izletištima, te kulturnim sadržajima, uz mogućnost smještaja u izvornom seoskom ambijentu, s originalnom gastronomskom ponudom, ima potencijal za razvoj turizma na ovom i širem županijskom području.

Turistička zajednica Grada Grubišnog Polja svoje prostorije ima u sklopu Centra za kulturu i informiranje. Poslove vezane uz promidžbu turizma obavljaju direktorica turističkog ureda i jedan vanjski suradnik. Turistička zajednica izrađuje promidžbenu brošuru Grada i u svojoj ponudi ima i karakteristične suvenire za Grubišno Polje.

Stanje turističke ponude u Gradu Grubišnom Polju ne zadovoljava. Prirodne, kulturne i gospodarske karakteristike treba valorizirati, jer upravo one daju dobru osnovu za razvoj lovnog, sportsko-ribolovnog, seoskog (eko-gastronomска ponuda), kulturnog,

izletničkog, tranzitnog i ostalih vidova turizma.

Na području grada raspoloživo je 50 ležajeva u hotelu Bilogora, 7 kod Vanjous Bogumila i 7 u lovačkoj kući u Rastovcu.

Kako je grad Grubišno Polje mala sredina sa nerazvijenom turističkom ponudom, ali sa dovoljno resursa za pokretanje iste, temeljem toga proizlaze i glavne aktivnosti turističke zajednice u narednom periodu:

1. Edukacija svih sudionika u turizmu i stvaranje pozitivne klime za razvoj turizma,
2. Poticanje lokalnog stanovništva na aktivno sudjelovanje u stvaranju preduvjeta za razvoj turističke ponude,
3. Uspostava tržišne prepoznatljivosti osmišljavanjem jedinstvenog turističkog proizvoda i njegovom promocijom,
4. Uređenje parkova i trgova,
5. Uređenje turističko-informativnog centra,
6. Poticanje organizacije turistički atraktivnih manifestacija.

Glavni cilj Turističke zajednice je povećanje broja turista na području grada.

Temeljem zakona i osnovnog cilja utvrđene su zadaće turističke zajednice grada:

1. Promoviranje turističke destinacije i izdavanje promotivnih materijala,
2. Upravljanje turističkom infrastrukturom i poticanje uređenja grada u cilju unapređenja uvjeta boravka turista,
3. Poticanje, organiziranje i provođenje akcija u cilju očuvanja turističkog prostora, unapređivanja turističkog okružja i zaštite čovjekova okoliša, te prirodne i kulturne baštine.

a) *Lovni turizam*

Lovni turizam je vrsta koja ispunjava zahtjeve održivog turizma što znači da (ako se planski i stručno provodi) donosi dobit, a ne ugrožava prirodno i kulturno nasljeđe.

Dosadašnji rad na razvoju lovног turizma na području Grada Grubišnoga Polja bio je otežan zbog ratnih događanja, kao i zbog državne raspodjele i formiranja državnih lovišta oduzimanjem većeg dijela bivšeg lovišta kojim je do tada gospodarilo Lovačko društvo „Bilogora“ Grubišno Polje. U proteklih 20 godina lovni je turizam na području Grada, kao i na području cijele Županije, bio važna gospodarska grana, ali je zbog navedenih problema i izostanka osmišljene i adekvatne razvojne strategije njegov brži razvoj izostao.

Grad Grubišno Polje ima prirodne resurse pomoću kojih je, uz osmišljenu marketinšku i promidžbenu akciju, lovni turizam potrebno uzdići na mnogo kvalitetniju razinu od postojeće. Potrebno je izgraditi ili dovršiti gradnju lovačkih domova radi osiguravanja smještaja domaćim i stranim lovcima-turistima. Interes za pružanje usluga domaćim i stranim lovcima u okviru obiteljskih gospodarstva je već dulje vremena izražen

(povezanost lovnog i seoskog turizma). Iskustvo koje posjeduju ta gospodarstva treba iskoristiti za daljnji legalni pristup toj djelatnosti.

b) Sportsko-ribolovni turizam

Ribolovni turizam je u svijetu jedan od masovnijih oblika turizma, a isto tako, prihod koji ga prati je vrlo velik. Neki vidovi sportsko-ribolovnog turizma spadaju u elitne, isto kao i lovni. Za ovaj vid turističke ponude bilo bi nužno elaborirati i prezentirati postojeće stanje i na temelju toga uvida izraditi smjernice i program dalnjeg razvoja kao održivog turizma na području Županije i Grada Grubišnoga Polja.

Sportskim ribolovom na području Grada Grubišnoga Polja bavi se oko 500 registriranih sportskih ribolovaca i rekreativaca.

Ribnjaka za sportsko-rekreativne ribolovne aktivnosti iskopano je i uređeno ukupno 5. Njima gospodari 5 sportsko-ribolovnih udruga. Površina koju ti ribnjaci zauzimaju je oko 2 ha.

Uz sportsko-ribolovni turizam, isto kao i uz lovni, valja nadovezati prvenstveno seosko-turističku ponudu u obliku prenoćišta, specijaliteta domaće kuhinje i sličnoga, ugostiteljsku ponudu s noćenjem u hotelu ili lovačkim i šumarskim objektima.

c) Seoski turizam

Seoski (ruralni) turizam nije razvijen na području Grada Grubišnoga Polja, tradicionalno poljoprivrednog kraja, iako potencijali postoje.

Program razvoja turizma u ruralnom prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije temelji se na projektu Ministarstva turizma "Program poticanja malog poduzetništva s ciljem razvijanja turizma u ruralnom prostoru" donesenom krajem 1997. godine.

Ovaj program je usklađen i s projektom Ministarstva turizma „Održivi razvoj turizma u ruralnom prostoru“, tako da u sklopu njega treba razvijati ovaj vid ponude na području Grada Grubišnoga Polja.

Program Županije usmjeren je na razvoj ruralnih prostora Županije s aspekta sela i turizma. Gledano s aspekta sela misli se na: iskorištenje potencijala seoskih domaćinstava za poduzetništvo i samostalni razvitak, revitalizaciju ruralnih prostora sa svim svojim posebnostima, očuvanje te vrijednosti, te poticanje primame seoske proizvodnje i prerađevanja poljoprivrednih proizvoda kao zdrave, ekološki čiste hrane, tj. zdrave gastronomsko-ekološke ponude. S aspekta turizma misli se na: proširenje postojeće turističke ponude, korištenje postojećih prirodnih resursa, stvaranje integralnog turističkog proizvoda, te sport i rekreaciju u tjesnoj vezi sa čistim okolišem.

d) Kulturno-edukativni i izletnički turizam

Grad Grubišno Polje ima potencijale za razvoj kulturno-edukativnog i izletničkog turizma. Sukladno tome, potrebno je potencirati daljnji razvoj programa koji predstavljaju kulturnu baštinu i običaje karakteristične za područje Grada Grubišnoga Polja. Također, potrebno je urediti i osposobiti rekreacijsku i izletničku stazu kroz tzv. "Čavićevu šumu" prema planiranom izletištu "Bara".

Moguće je organizirati prikladne pokladne programe i smotre folklora radi očuvanja

kultурне традиције овога краја, те укlopiti културно-образовну и излетниčку понуду у цјелокупну туристичку понуду Града Grubišnoga Polja i Bjelovarsko-bilogorske županije.

7. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

7.1. *Obrazovanje*

7.1.1. Predškolske ustanove

Na području Grada Grubišnoga Polja predškolski odgoj se ostvaruje u Dječjem vrtiću „Tratinčica“ u Grubišnom Polju i njegovom područnom vrtiću u Velikim Zdencima. Vrtići pružaju usluge njegovanja, odgoja, prehrane i zaštite djece do njihova polaska u osnovnu školu, kroz primarne programe.

Prostor za rad Dječjeg vrtića u Grubišnom Polju adaptiran je u zgradu nekadašnje kuglane, a u Vrtiću je boravila 1 mješovita odgojna skupina djece dobi 3-7 godina.

Kapacitet ustanove u Grubišnom Polju bio je 25-ero djece, no zbog velike potrebe, Vrtić je ubrzo imao upisano 40-ero polaznika, pa je bilo potrebno otvoriti još jednu odgojnu skupinu. U tom trenutku bila su zaposlena 4 odgojitelja, računopolagatelj, spremačica i kuvara. Broj djece se povećavao, te je uz pomoć Mjesne zajednice Grubišno Polje izgrađen novi objekt montažnog tipa. Zgrada je izgrađena namjenski, veličine 731 m².

Na inicijativu i uz pomoć Mjesne zajednice Veliki Zdenci i Mljekarske industrije "Zdenka" iz Velikih Zdenaca, 1981. godine otvoren je područni objekt u Velikim Zdencima. U Područni vrtić u Velikim Zdencima upisano je 25-ero djece u mješovitu odgojnu skupinu starosti 3-6 godina, a zaposlena su 2 odgojitelja i 1 kuvara-spremačica.

Od 1985. godine u Dječjem vrtiću u Grubišnom Polju započelo se s radom s djecom jasličke dobi i upisano ih je 15-ero, a zaposlena je 1 medicinska sestra i 1 odgojitelj za rad u jaslicama.

Područni vrtić "Tratinčica" u Velikim Zdencima adaptiran je i nadograđen 2001. godine sredstvima Ministarstva prosvjetne i športa RH i Grada Grubišnoga Polja, a 2011. godine stavljen je vanjska aluminijска stolariјa sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost i Grada Grubišnoga Polja.

Na zgradi Dječjeg vrtića "Tratinčica" Grubišno Polje promijenjeno je 2005. godine kroviste, podovi, vodovodne i kanalizacijske instalacije sredstvima Ministarstva mora, turizma, prometa i razvijanja RH i Grada Grubišnoga Polja, zatim je 2011. godine stavljen vanjska plastična stolariјa sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost i Grada Grubišnoga Polja, a 2013. godine napravljena je zamjena toplinske izolacije stropa prema tavanu vrtića sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost i Grada Grubišnoga Polja.

Tablica 38: Kretanje broja zaposlenih i korisnika usluga u protekle 3 godine:

Pedagoška godina:	Broj upisane djece-korisnika usluga:	Broj zaposlenih:
2012./2013.	125 redoviti program	17 zaposlenih, 3 pripravnika-odgojitelja na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanje radnog odnosa
2013./2014.	121 redoviti program	17 zaposlenih, 2 pripravnika-odgojitelja na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa
2014./2015.	113 redoviti program, 37 predškola	17

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi (Narodne novine, broj: 94/13) propisano je da od pedagoške godine 2014./2015. predškola postaje obavezna i besplatna za svu djecu koja nisu uključena u redoviti program predškolskog odgoja, tako da je Dječji vrtić "Tratinčica" Grubišno Polje u pedagoškoj godini 2014./2015. dobio suglasnost na program rada predškole od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH i započeo s provedbom istoga, a što je utjecalo na prelazak dijela korisnika usluga iz redovitog programa u program predškole i automatski i smanjivanje prihoda od obavljanja vlastite djelatnosti, ali i na znatno povećanje broja korisnika usluga.

Dječji vrtić "Tratinčica" Grubišno Polje ima danas organiziran rad u 4 odgajne skupine redovitoga programa i skupine predškole u centralnome vrtiću u Grubišnom Polju i 1 odgojnoj skupini redovitoga programa i 1 skupini predškole u područnome vrtiću u Velikim Zdencima. Od zaposlenih 11 je odgojitelja, 1 računopolagatelj, 1 kuharica, 2 kuharice-spremačice, 1 spremič i ravnatelj.

Ono što treba istaknuti da su postojeći kapaciteti Vrtića u potpunosti popunjeni, postojeći uvjeti ne ispunjavaju obvezne uvjete koje propisuje Državni pedagoški standard. Sredstvima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije i Grada Grubišnoga Polja izrađena je 2014. godine projektna dokumentacija za rekonstrukciju i dogradnju Dječjeg vrtića "Tratinčica" Grubišno Polje kojom se predviđa sportska dvorana u sklopu zgrade centralnoga vrtića, 2 prostorije za boravak djece, te prostorije koje zahtijeva Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine, broj:63/08,90/10.).

Projekt rekonstrukcije i dogradnje Dječjeg vrtića "Tratinčica" Grubišno Polje planira se kandidirati prema Ministarstvu poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH (EPFRR) 2014-2020., mjeru 7. koji se sufinancira sredstvima Europske unije.

7.1.2. Osnovno školstvo

Djelatnost osnovnog školstva provodi se u Osnovnoj školi Ivana Nepomuka Jemeršića i to u matičnoj školi u Grubišnom Polju i područnim školama u Velikim Zdencima i Ivanovom Selu.

Udaljenost područnih škola od matične škole je sljedeća: Ivanovo Selo - 10 km i Veliki Zdenci - 6 km. Najudaljenija naselja su Munije, Rastovac, Turčević Polje i Dijakovac koja su od Matične škole u jednom pravcu udaljena 20 km. Iz okolnih naselja učenici-putnici prevoze se u Matičnu školu školskim autobusima u organizaciji "Čazmatransa".

Osnovno školstvo u Grubišnom Polju utemeljeno je još u 19. st. kada je postojalo 9 područnih škola, od kojih je 7 prestalo s radom, od kojih su neke napuštene i u propadanju, dok su ostale prodane. Zlatno doba bilježi šezdesetih godina prošloga stoljeća, kada je, 1956. godine izgrađenu "Bijelu labudicu", tada jednu od najopremljenijih i najmodernijih školskih zgrada u bivšoj Jugoslaviji, pohađalo i do 1.650 učenika.

U školskoj godini 2014./15. nastavu ukupno polazi 423 učenika u 22 razredna odjela i to 12 u razrednoj i 10 u predmetnoj nastavi.

Broj učenika u razrednim odjelima u prosjeku se kreće oko 20, a niži je u područnim školama.

Matična škola ima ukupno 374 učenika u 18 odjela, područna škola u Velikim Zdencima ima 39 učenika u 3 odjela a područna škola u Ivanovom selu ima samo 10 učenika u jednom razrednom odjelu.

Škola u Ivanovom Selu je specifična po tome što se nastava održava na češkom jeziku, a škole u Grubišnom Polju i Velikim Zdencima organiziraju izbornu nastavu češkog jezika i kulture. Pored češkog, kao izborni predmet pojavljuje se i mađarski jezik.

Škola ima ukupno 55 djelatnika, od čega 12 učitelja razredne nastave, 24 učitelja predmetne nastave, ravnatelja, 2 stručna suradnika te 16 ostalih djelatnika (kuhari, spremičice itd.).

Učenici sudjeluju u kulturnim djelatnostima kroz recitatorsku, likovnu, dramsku i novinarsku grupu, te uređuju svoj školski list „Žutokljunac“.

Provode se mnogobrojni školski projekti, od kojih su najznačajniji VUKOVAR U SRCU, projekt učenika 8. razreda, te suradnja s Hrvatskom manjinskom samoupravom u Selleyu u Mađarskoj.

U sportu su aktivni kroz Školski športski klub u nogometu, rukometu, košarci, stolnom tenisu, streljaštvu, karateu i šahu, a u tehničkoj kulturi su aktivni informatičari i fotoamateri.

Škola uspješno surađuje i s drugim institucijama.

Već više godina, svake godine sudjeluje u projektima Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Još osamdesetih godina prošlog stoljeća započeta je gradnja sportske dvorane, koja je obnovljena i uređena, s tim da joj je još potrebna rekonstrukcija poda. Dvorana znatno doprinosi kvaliteti nastave TZK, sportskom životu mladih, a time i promociji zdravih stilova života.

Vanjske športske terene potrebno je dodatno urediti.

Potrebno je stalno raditi na unapređivanju kvalitete rada škole. U tom smislu potrebno je raditi na većoj senzibilizaciji i motivaciji roditelja kako bi više sudjelovali u životu škole.

Potrebno je istaknuti da su uvjeti u brojnim učionicama nezadovoljavajući, podovi su u vrlo lošem stanju, prozori na objektu su u vrlo lošem stanju (brojni se uopće ne mogu otvoriti) stoga je potrebno izraditi projekt rekonstrukcije i uređenja škole. Također je potrebno osvremenjivati informatičku opremu, te nabaviti nove bibliotečne jedinice.

Danas se nastava odvija u jednoj smjeni, što je posljedica stalnog smanjenja broja učenika, a taj trend nastavit će se vjerojatno i sljedećih godina.

7.1.3. Srednje školstvo

Djelatnost srednjeg školstva provodi se u Srednjoj školi Bartola Kašića u Grubišnom Polju. U školi se izvodi nastava u 10 programa od kojih su 2 četverogodišnja (opća gimnazija i tehničar za računalstvo), dok je ostalih 8 programa trogodišnjeg obrazovanja (električar-mehaničar, automehaničar, instalater grijanja i klimatizacije, automehatroničar, instalater kućnih instalacija, kuhar, konobar, poljoprivredni gospodarstvenik). U školi su upisana 303 učenika podijeljenih u 14 odjela. Škola zapošljava 52 djelatnika od koji 42 nastavnika, ravnatelja, 2 stručna suradnika, 3 osobe u administrativno-stručnoj službi te 4 osobe kao pomoćno tehničko osoblje.

Trenutno postoji potreba za proširenjem odnosno dogradnjom zgrada škole, te obnovom postojećih prostora jer su u neodgovarajućem stanju. Proširenje odnosno dogradnja škole potrebna je kako bi se osigurao prostor za pojedine praktikume (kuhari, konobari itd.) jer za brojne smjerove ne postoji mogućnost obavljanja praktične nastave.

Za kvalitetnije održavanje nastave potrebno je opremiti i obnoviti sve učionice, kabinete i praktikume, te opremiti radionice za održavanje praktične nastave i nabaviti još potrebnih strojeva i alata.

Isto tako, budući da srednju školu pohađaju uglavnom djeca iz bliže i dalje okolice, nužna je izgradnja učeničkog doma.

Osim zahvata na infrastrukturi i opremanju objekata važan aspekt rada škole svakako su i kurikulumi koji će što bolje odgovoriti potrebama lokalnog gospodarstva i stanovništva.

Ovdje se naglašava cjeloživotno obrazovanje, prekvalifikacije i dokvalifikacije, te stjecanje potrebnih znanja i kvalifikacije. Škola je krenula s novim kurikulima (npr. poljoprivredni gospodarstvenik) ali za sada nema značajnijeg interesa. Potebno je i dalje inzistirati na prilagodbi programa i radu škole kako bi se što više pridonijelo jačanju znanja i kvalifikacija lokalnog stanovništva s ciljem gospodarske valorizacije istoga.

7.2. Zdravstvo i socijalna skrb

7.2.1. Zdravstvo

Sustav zdravstvene zaštite na području Grada Grubišnoga Polja ustrojen je tako da mreža zdravstvenih ustanova prati ustroj zdravstva na nivou države.

Dom zdravlja Grubišno Polje obavlja zdravstvene djelatnosti primarne zdravstvene zaštite, hitne medicinske pomoći, sanitetskog prijevoza i patronaže.

U sklopu Doma zdravlja u Grubišnom Polju su 3 ordinacije opće medicine, jedna stomatološka ordinacija, jedna ginekološka ordinacija, zubotehnički i biokemijski laboratorij, a u Velikim Zdencima jedna ordinacija opće medicine i stomatološka ordinacija. Još jedna stomatološka ordinacija u Grubišnom Polju pruža zdravstvene usluge u vlastitom prostoru izvan Doma zdravlja. U svakoj ordinaciji radi po jedan tim sastavljen od liječnika i medicinske sestre.

Na području Grada Grubišnoga Polja djeluje 4 liječnika opće prakse, što znači da bi svaki trebao zbrinuti oko 1.480 stanovnika/pacijenata. Prema standardu bi trebalo biti 1.700 osiguranih osoba po timu opće medicine.

U Domu zdravlja organizirana je patronažna služba s 2 medicinske sestre, te 2 jedinice sanitetskog prijevoza od kojih svaku čine 2 vozača i medicinska sestra. Hitna medicinska pomoć u Domu zdravlja u Grubišnom Polju organizirana je za područje Grada Grubišnoga Polja i Općine Veliki Grdevac. U radno vrijeme liječničkih ordinacija hitnu pomoć pružaju liječnici koji rade, a u ostalo vrijeme organizirana je kroz dežurstva tima u kojemu su liječnik, medicinska sestra i vozač.

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje, a strukturne i funkcionalne promjene koje su se dogodile pri reorganizaciji i privatizaciji zdravstvenih ustanova ne iziskuju osiguranje novih prostora, već će trebati osigurati uvjete za kvalitetno uređenje, održavanje i suvremeno opremanje postojećih građevina.

7.2.2. Socijalna skrb

Po pitanju socijalne skrbi, Gradsko vijeće svake godine prilikom usvajanja Proračuna za slijedeću godinu donosi Program javnih potreba u socijalnoj skrbi, kojim se planiraju

sredstva i mjere za provedbu odredbi Zakona o socijalnoj skrbi kao što su naknade troškova stanovanja, pomoć za ogrjev, ali i neke druge mjere za socijalno ugrožene kategorije građana kao što su jednokratne novčane pomoći, naknade u naravi te podjelu prigodnih poklona za božićne blagdane.

Grad Grubišno Polje vodi brigu i o poticanju nataliteta tako da dodjeljuje sustavnu pomoć za novorođenu djecu na području Grada Grubišnoga Polja. Svake godine po blagdanu Sv. Nikole organizira se podjela prigodnih poklona djeci predškolske dobi te se na taj način podijeli oko 400 poklon paketa.

Osim spomenutih mjeru, svake godine raspisuje se natječaj za dodjelu stipendija studentima, a za učenike srednjih škola sufinanciraju se troškovi prijevoza.

U okviru Programa socijalne skrbi osiguravaju se sredstva za redovnu djelatnost Gradskog društva Crvenog križa.

Grad Grubišno Polje stipendira studente sa područja Grada Grubišnoga Polja koji su redovni studenti fakulteta, visokih i viših škola sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, upisani na sveučilišni preddiplomski ili diplomski studij, stručni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, odnosno na integrirani studij, a koji su državljeni Republike Hrvatske s prebivalištem na području Grada Grubišnoga Polja.

Odluku o broju korisnika stipendije prvih i viših godina studiranja, kao i visini mjesecnog iznosa stipendije za svaku akademsku godinu, donosi Gradonačelnik Grada Grubišnoga Polja. Gradonačelnik osniva Povjerenstvo za provedbu postupka dodjele stipendija studentima Grada Grubišnoga Polja na način da ga čine: - tri člana iz redova lokalnih dužnosnika ili javnih djelatnika, - pročelnik Upravnog odjela za financije i javne prihode, - pročelnik Stručne službe Gradskog vijeća. Stipendija se dodjeljuje temeljem natječaja koji raspisuje Povjerenstvo za provedbu postupka dodjele stipendija studentima Grada Grubišnoga Polja najkasnije do kraja listopada tekuće godine. Trenutno se stipendira 15 studenata sa područja Grada Grubišnoga Polja.

Ustroj i mreža socijalne skrbi prati ustroj socijalne skrbi na nivou države. U Grubišnom Polju je socijalna skrb organizirana putem ustanove socijalne skrbi – podružnice Centra za socijalnu skrb Daruvar.

Centri za socijalnu skrb provode socijalnu skrb, upotpunjaju funkciju vlastite obitelji i to prije svega u organiziraju stanovanja, prehrane, zdravstvene zaštite, čuvanja i njegu kroz trajnu ili jednokratnu finansijsku pomoć. Centar za socijalnu skrb u Daruvaru za svoju podružnicu vodi socijalno-zaštitnu djelatnost u predmetima braka i obitelji, roditeljske skrbi, skrbništva, posvojenja, te poslove savjetovališta i stručno-analitičke poslove, dok u ostalim poslovima podružnica djeluje samostalno.

U obavljanju socijalne skrbi centri su ustanove od posebnog društvenog interesa i surađuju s vjerskim zajednicama, humanitarnim organizacijama (Crveni križ, Caritas,...) i drugim ustanovama i osobama koje u radu iskazuju djelatnost socijalne skrbi bilo koje naravi.

Najveći dio problema proistječe iz psihofizičkih hendikepa, psihičkih oboljenja te bolesti uopće, odnosno ovisnosti o alkoholu, drogi i sl., pa se socijalna skrb osobito mora

povezati sa zdravstvenim ustanovama i surađivati u iznalaženju rješenja ovakvih problema, te prema potrebama stanovništva razvijati djelatnost kroz osnivanje specijaliziranih institucija. U okviru djelatnosti socijalne skrbi potrebno je ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete svih kategorija javnih ustanova socijalne skrbi.

Socijalni program obuhvaća provedbu mjera iz Odluke o socijalnoj skrbi čiji je cilj zaštитiti socijalno najugroženije kategorije stanovnika kojima je za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, prehrana i sl.) nužna pomoć zajednice. Prije svega riječ je o građanima koji primaju zajamčenu minimalnu naknadu i kojima je Grad zakonski dužan dodatno pomoći, te drugim kategorijama socijalno ugroženih građana Grubišnoga Polja kao što su kućanstva s prihodima nižim od onih koji su na gradskoj razini definirani kao minimalni za određeni broj članova kućanstva, stradalnici rata, određene kategorije teško bolesnih osoba i osoba s invaliditetom, radno neaktivni darivatelji krvi te primatelji dječjeg doplatka.

Radi dodatnog unapređenja kvalitete života djece i mladih te promocije grada, Grad Grubišno Polje sudjeluje u akciji *Gradovi i općine – prijatelji djece* koja se provodi na razini Republike Hrvatske i pod pokroviteljstvom je UNICEF-a.

U Gradu u zadnjih dvije godine djeluje Udruga osoba s invaliditetom koja broji oko 50 članova i u kojoj volontira 5 osoba. Procjenjuje se da oko 20% stanovništva Grada ima određeno psihofizičko ograničenje odnosno invaliditet. Udruga je osmisnila i provodi programe pomoći za osobe s invaliditetom, međutim, još uvijek postoji značajna zadrška stanovništva odnosno osoba s invaliditetom spram prijavljivanja svojih stvarnih potreba. Udruga će nastaviti s radom s ciljem širenja broja korisnika usluga odnosno primatelja pomoći. Za potporu svome radu Udruga je izradila projekte koje planira kandidirati za ostvarenje potpore iz EU sredstava.

Ono što posebice valja naglasiti je da postoje problem loše riješene pristupačnosti većine javnih objekata za osobe s invaliditetom. Ovo je nešto što će u budućnosti svakako trebati rješavati kako bi se osigurala uključenost osoba s invaliditetom, te dostupnost javnih usluga i osobama s invaliditetom.

Centar za pomoć u kući

Grad Grubišno Polje provodi program Pomoći u kući starijim osobama još od 2006. godine kao pilot projekt tadašnjeg Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. S obzirom na to da se pokazao učinkovitim i da se njegovim provođenjem smanjila institucionalizacija starijih osoba, važno je nastaviti pružanje istih usluga starijim osobama u cilju osiguranja kontinuiteta socijalne skrbi kao djelatnosti od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku i Grad Grubišno Polje.

Djelatnost, poslovanje i sudjelovanje u pravnom prometu Centar je započeo 1. siječnja 2015. godine kao ***ustanova socijalne skrbi***, usklađena sa Zakonom o socijalnoj skrbi i Statutom Centra za pomoć u kući Grada Grubišnog Polja.

Centar provodi politiku koja spaja stanovanje i skrb. Stanovanje podrazumijeva „starenje

na istom mjestu“, tj. u vlastitom domu, a skrb da su fleksibilne mobilne usluge prilagođene potrebama starijih. Dodatni problemi starijih ljudi kao što su smanjena mobilnost i osamljenost povećavaju njihove potrebe. Dosadašnjim iskustvom, radom i pružanjem socijalnih usluga na području Grubišnoga Polja pokazalo se prihvatljivim za starije osobe, a istodobno i opće korisno za cijelokupnu društvenu zajednicu zbog manjeg utroška finansijskih sredstava u odnosu na moguće troškove institucionalne brige i skrbi za starije i nemoćne.

Razvijanjem pozitivnih stavova u društvu prema starijim osobama, Centar postiže sprečavanje socijalne izoliranosti korisnika, te integriranje i aktivno sudjelovanje starijih osoba u životu uže društvene zajednice.

Prema popisu stanovništva 2011. godine, udio starijeg stanovništva (stariji od 65 godina) u ukupnom broju stanovnika na području Grada Grubišnoga Polja iznosi 19,97%.

Djelatnost Centra je pružanje socijalnih usluga pomoći u kući starijim osobama, osobama kojima je zbog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć druge osobe posebice u sljedećim aktivnostima: obavljanje kućnih poslova (nabava živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pospremanje stana, organiziranje pranja i glaćanja rublja, pranje posuđa, nabava i donošenje vode, ogrjeva i sl., nabava lijekova i drugih potrepština i dr.), održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba) te zadovoljavanje ostalih svakodnevnih potreba.

Teritorijalno područje provedbe socijalnih usluga

Centar za pomoć u kući Grada Grubišnoga Polja provodi socijalne usluge pomoći u kući u svim naseljima na području Grada Grubišnoga Polja, što zauzima površinu od 269 četvornih kilometara, kao najveće jedinice lokalne samouprave u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

Socijalnim uslugama obuhvaćena su sljedeća naselja: Grubišno Polje, Dapčevački, Brđani, Dijakovac, Donja Rašenica, Gornja Rašenica, Grbavac, Ivanovo Selo, Lončarica, Mala Barna, Mala Dapčevica, Mala Jasenovača, Mala Peratovica, Mali Zdenci, Munije, Orlovac Zdenački, Poljani, Rastovac, Treglava, Turčević Polje, Velika Barna, Velika Dapčevica, Velika Jasenovača, Velika Peratovica i Veliki Zdenci.

Za kvalitetno pružanje usluga i realizaciju rada Centra za pomoć u kući Grada Grubišnoga Polja zaduženo je ukupno 9 djelatnika i to: 1 ravnateljica, 6 gerontodomaćica i 2 pomoćna radnika. Isti pružaju usluge za 150 korisnika.

Za Centar je vrlo važno kontinuirano raditi na terenu, unapređivati kvalitetu rada i usluga te omogućiti što bolje uvjete djelatnicima Centra kako bi isti mogli nesmetano i što kvalitetnije obaviti potrebne radove i pružiti socijalne usluge. Sam Centar će u budućnosti morati obnoviti prijevozna sredstva koje koriste djelatnici Centra za obilazak korisnika. Trentuno Centar posjeduje 1 službeno vozilo koje je dotrajalo zbog korištenja na vrlo

nepristupačnim mjestima (starost 14 god.), 6 skutera koje koriste gerontodomaćice (prijedeni kilometri prosječno sežu do 10.000 km) te oprema za tehničke poslove (trimeri, kosičica – starost 5 godina).

7.3. Kultura, šport, informiranje, udruge i manifestacije

7.3.1. Kultura

Nositelj kulturnih aktivnosti u Grubišnom Polju je Centar za kulturu i informiranje dr. Franjo Tuđman te kao javna ustanova kulture putem svojih djelatnosti promiče kulturu i umjetničke dosege, prati i potiče aktualna društvena i kulturna zbivanja i pruža mogućnosti za svestrano informiranje u kulturi i o kulturi.

Misija Centra za kulturu je očuvanje i razvitak kulturnog i umjetničkog stvaralaštva i poticanje aktivnijeg sudjelovanja građana u društvenom životu zajednice.

Vizija budućeg djelovanja temelji se na ulozi Centra za kulturu kao nositelja kulturnih aktivnosti u gradu Grubišnom Polju i podrazumijeva razvijanje novih aktivnosti u kulturi i ostalim segmentima područja rada Centra i usavršavanje postojećih.

Cilj Centra za kulturu je okupljanje što većeg broja korisnika i članova kroz organizaciju raznih kulturnih i zabavnih priredbi i događaja.

Brojne aktivnosti poput Folklornoga ansambla, dramske družine, mažoretkinja, likovnih radionica, glazbenoga programa (koncerti ozbiljne glazbe, duhovni koncerti), kazališnih predstava, radionica, izložbi i tečajeva organizira uz potporu i pod pokroviteljstvom Grada Grubišnoga Polja i Ministarstva kulture.

Folklorni ansambl Centra za kulturu i informiranje dr. Franjo Tuđman osnovan je 1995. godine. Od njegova osnutka prošlo je više od tisuću djece i mladih, a danas broji oko 70 članova okupljenih u 4 skupine plesača (dvije dječje skupine, prvi ansambl te starija skupina) i skupinu tamburaša. Snaga folklornog ansambla leži u velikoj ljubavi prema pjesmi, plesu, igrama, narodnoj nošnji i običajima Bilogore i ostalih krajeva Hrvatske.

Dramska družina „Krijesnice“ osnovana je 1995. godine kao i folklorni ansambl. Djeluje u tri skupine djece iz Osnovne škole. Krajem 2012. osnovano je i Amatersko kazalište „Bilogorci“ čiji članovi su odrasli. Svoje predstave prikazuju uglavnom domaćoj publici i za školsku djecu.

Mažoretkinje Grada Grubišnoga Polja osnovane su u rujnu 2009. godine i treniraju u 3 dobne skupine, najmlađoj „Kikićima“, kadetkinjama i juniorkama.

Centar za kulturu i informiranje organizator je većine manifestacija u Gradu Grubišnom Polju kojima želi građanima pružiti mogućnost za što korisnije provođenje slobodnog vremena. Premda je Grubišno Polje malo mjesto svojom ponudom kulturnih i zabavnih

manifestacija ne zaostaje za većim gradovima jer nekoliko puta godišnje organiziramo kazališne predstave profesionalnih kazališta, koncerne klasične glazbe, razne izložbe na kojima želimo prezentirati i lokalne i umjetnike iz drugih krajeva kao i ručne radove tradicionalne i moderne izrade.

Veliki značaj u grubišnopoljskom kulturnom životu ima Gradska knjižnica „Mato Lovrak“. Knjižnica danas ima studijski odjel s čitaonicom, računalno s pristupom Internetu te dječji odjel. Prva je na ovim prostorima informatizirana. Raspolaže s 23.689 knjiga, 37 zavičajnih zbirki, 900 jedinica nekonvencionalne građe (CD-a, DVD-a, VHS-a i igračaka) i 14 vrsta dnevnih novina i časopisa. Ukupno broji oko 760 članova. Velikogrđevački odjel trenutno broji oko 3.500 knjiga i pedesetak korisnika.

U blizini Grubišnoga Polja nalazi se Lovrakov centar, kulturno-memorijalni kutak gdje se uživo mogu vidjeti scenografije dva najpoznatija romana toga dječjeg pisca: „Družba Pere Kvržice“ i „Vlak u snijegu“.

Slika 15: Kiparsko – slikarska kolonija Bilogora 2007

Na području Grada Grubišnoga Polja djeluje i Limena glazba u Ivanovom Selu, te „Magnificat band“ pri Župnom uredu Sv. Josipa u Grubišnom Polju.

Nositelj aktivnosti u tehničkoj kulturi je Radioamaterski klub „Grubišno Polje“ u Grubišnom Polju, koji je član Hrvatskog radioamaterskog saveza, čiji se članovi bave edukacijom kroz tečajeve, sudjeluju na natjecanjima, te pružaju pomoć u tehnici i koordinaciji pri kulturnim, sportskim i sličnim događanjima.

Na području Grada osnovana je i započela s djelovanje udruga „Iglica“. Udruga se bavi programima edukacije i obučavanja s ciljem kreativnog izražavanja, te izrade raznih proizvoda od autohtonih i raspoloživih materijala, prvenstveno vune. Udruga je pripremila i određene projekte putem kojih je dobila stroj za pomoć u izradi raznih

predmeta. Udruga, putem radionica i seminara, te vlastitog rada revitalizira proizvodnju tradicionalnih nakita, nove načine obrade vune (na području Grada je oko 10.000 ovaca čija se vuna u pravilu baca) itd.

U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobode kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova u Gradu.

Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

7.3.2. Šport

Začeci bogate povijesti grubišnopoljskog športa vezani su za osnivanje tjelovježbenog društava Hrvatski sokol u listopadu 1911. godine, koje je odmah pristupilo u članstvo Hrvatske sokolske župe Petar Preradović u Bjelovaru. Inicijator za osnivanje toga društva bio je mladi odvjetnik dr. Ivan With.

Uz sokolsko društvo 1919. godine osniva se i nogometni klub "Jadran" i preteča je osnivanja športskih klubova. Klub je bio javni znak članstva i cijelog stanovništva solidarnosti s borbom naroda za pripojenje Istre, Zadra i otoka Matici zemlji, ali i kao dobrodošlica prognanim Hrvatima Istre, od kojih su neki za svoje mjesto boravka izabrali Grubišno Polje. Nogometni klub zadržao je prvotno ime i plavo-bijelu boju sve do 1949. godine. Tada ime mijenja u "Dinamo" za dvije godine u ime "Jedinstvo", da bi od 1968. godine nastavio rad kao Nogometni klub Bilogorac.

Na području Grada Grubišnog Polja zastupljeni su slijedeći sportovi: nogomet, rukomet (ženski i muški), tenis, šah, športski ribolov, atletika, boćanje, športski ribolov i steličarstvo u okviru kojih djeluje 11 športskih udruga: Gradski nogometni klub „Zdenka“ Veliki Zdenci, Nogometni klub „Bilogora 91“ Grubišno Polje, Rukometni klub „Ilova“ Grubišno Polje, Ženski rukometni klub „Ilova“ Grubišno Polje, Teniski klub „Zdenka“ Veliki Zdenci, Šahovski klub „Bilogora 91“ Grubišno Polje, „AKI“ Grubišno Polje (atletski klub osoba s invaliditetom), Boćarski klub „Otkos 10“ Grubišno Polje, Športsko ribolovno društvo „Udica“ Grubišno Polje, Paintball klub "Zenge" Grubišno Polje i Streličarski klub "Graničar" Grubišno Polje.

Mreža športskih udruga i objekata najrazvijenija je u Grubišnom Polju kao najvećem urbanom središtu i žarištu razvoja cijelog područja. Značajniji športski objekti na području Grada su: školsko-športska dvorana pri Osnovnoj školi u Grubišnom Polju s vanjskim nogometnim, rukometnim, odbojkaškim i košarkaškim igralištem; školsko-športska dvorana pri Osnovnoj školi u Velikim Zdencima s vanjskim rukometnim igralištem; ZRC „Zdenka“ u Velikim Zdencima s nogometnim, košarkaškim, 2 rukometna, 2 teniska igrališta i boćalištem (4 staze), rukometno, košarkaško i odbojkaško igralište pri Srednjoj školi; nogometna igrališta u Grubišnom Polju i Velikim Zdencima; športski ribnjaci – „Ledina“ u Gornjoj Rašenici, „Bara“ u Grubišnom Polju, „Ilova“ u

Ivanovom Selu, „Zdenac“ u Malim Zdencima i športski ribnjak u Velikim Zdencima.

Zbog nedostatka športske infrastrukture i materijalnih sredstava u svim segmentima ove djelatnosti Grad Grubišno Polje stagnira i zaostaje u razvoju športa, te je potrebno jače aktivirati rješavanje ovog problema. Prirodni resursi Grada omogućavaju znatniji razvoj športskih aktivnosti stanovništva, pa je potrebno unaprijediti i nadograditi mrežu športskih objekata i izletišta, s posebnim naglaskom na neke izraženije (npr. lov i ribolov) i nezastupljene (npr. golf, konjički šport) športske aktivnosti.

Osim ovih športskih udruga, i svako lovačko društvo (LD „Bilogora“ Grubišno Polje, LD „Srndač“ Veliki i Mali Zdenci i LD „Jelen“ Ivanovo Selo) ima barem 5 – 10 članova koji se bave športskom disciplinom trap, te ostala četiri ribolovna društava (Športsko ribolovno društvo „Ledina“ Poljani, Športsko ribolovno društvo „Ilova“ Ivanovo Selo, Športsko ribolovno društvo „Šaran“ Veliki Zdenci i Športsko ribolovno društvo „Zdenac“ Mali Zdenci) imaju svoje takmičare u športskom ribolovu.

GNK "ZDENKA '91" Veliki Zdenci

Počeci zanimanja za nogomet u Velikim Zdencima sežu u 1925. godinu. Krajem 1932. godine osniva se NK "Siget" koji ubrzo mijenja naziv u NK "Slaven", da bi 1968. godine dobio sadašnji naziv NK "Zdenka". Svoj najveći uspjeh bilježi 1970. godine osvojivši kup regije za područje Daruvara i Virovitice i igrajući šesnaestinu finala državnoga kupa sa tadašnjim drugoligašem Lokomotivom iz Zagreba. Klub broji oko 140 članova i ima kategorije uzrasta U 8, U 10, U 12, U 14, juniore, seniore i veterane. U sezoni 2014.-2015. GNK "Zdenka '91" natječe se u Međužupanijskoj ligi Bjelovar-Koprivnica-Virovitica.

NK "BILOGORA '91"

Nogometni klub „Bilogora '91“ osnovan je 8. srpnja 2011. godine. S natjecanjem je započeo u 3. Nogometnoj ligi Bjelovarsko-bilogorske županije, da bi te iste sezone ostvario plasman u viši rang natjecanja, odnosno 2. županijsku ligu jug, u kojoj se i danas natječe. U klubu je tridesetak članova koji se natječu u kategoriji seniora.

NOGOMETNA ŠKOLA GRADA GRUBIŠNOG POLJA

Na području Grada djeluje nogometna škola. Nogometna škola okuplja djecu i školarce s ciljem njihova usmjeravanja u bavljenje sportom i stjecanje sportkih navika. Škola sudjeluje na svim natjecanjima na razini Županije. Postojeći objekti koji se koriste su neadekvatni, te ih je potrebno obnoviti i urediti. Također, jedno je igralište uređeno dok su ostala imovinski pravno neriješena.

Rukometni klub "ILOVA" Grubišno Polje

Osnovan je 15. kolovoza 1963. godine. Osamdesetih godina prošloga stoljeća mijenjao je ime u Česma i radio do 1991. godine. Ponovo je aktiviran 1993. godine pod izvornim nazivom da bi već 1994. godine prekinuo rad. Od 2000. godine ponovo započinje sa radom pod istim nazivom «Ilova». Trenutno klub broji 70 članova koji se natječu u

kadetskoj i seniorskoj kategoriji.

Ženski rukometni klub "ILOVA" Grubišno Polje

Osnovan je odmah poslije muškog RK ILOVA, ali je bio aktivan svega tri godine. Ponovo je aktiviran u rujnu 2001. godine s izvornim nazivom. U klubu je 50 članica koje se 3. Hrvatskoj rukometnoj ligi – sjever 1. natječu u kategoriji seniore, kadetkinja i mlađih kadetkinja. U 2003. godini osvaja kup Bjelovarsko bilogorske županije i te je godine proglašen najboljom ženskom rukometnom momčadi.

Teniski klub "ZDENKA" Veliki Zdenci

Osnovan je 18. svibnja 1998. godine. Kroz teniske turnire i organizirane škole tenisa našao je sadržaj svoga rada. Ima tridesetak članova u muškoj i ženskoj kategoriji, koji se natječu na turnirima povodom obilježavanja gradskih, župnih i državnih blagdana i praznika.

Šahovski klub BILOGORA 91 Grubišno Polje

Osnovan je 17. prosinca 1983. godine pod nazivom ŠK «Bilogora», a od 23. ožujka 1995. godine djeluje pod nazivom ŠK «Bilogora 91». Ima 20-ak članova koji se natječu od 2008. godine u 2. Hrvatskoj šahovskoj ligi – centar. Osim toga klub u suradnji sa Zajednicom športskih udruga Grada Grubišnoga Polja organizira tradicionalne šahovske turnire povodom Dana grada i Dana državnosti te novogodišnji brzopotezni turnir.

Boćarski klub "Otkos 10"

"Otkos 10", kao jedini boćarski klub u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, osnovan je 26. listopada 2007. godine, a ime je dobio prema prvoj vojno-redarstvenoj operaciji kojom je oslobođeno prvo veće područje u Hrvatskoj u Domovinskom ratu. Povod osnutku kluba bilo je državno prvenstvo Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskoga rata. Njegovi članovi, većina hrvatski branitelji, natječu se u 2. Zagrebačkoj ligi. Klub djeluje na uređenom boćalištu kod Zdenkina rekreacionog centra u Velikim Zdencima.

Atletski klub osoba s invaliditetom Grubišno Polje

Klub je osnovan u prosincu 2006. godine. Trenutno broji šest članova, među kojima je i Darko Kralj, prvi hrvatski zlatni paraolimpijac i svjetski rekorder, koji je osvojio zlatnu medalju na parolimpijskim igrama u Pekingu. On i ostali članovi kluba redoviti su na brojnim natjecanjima u Hrvatskoj te mnogima u Slovačkoj, Njemačkoj i Nizozemskoj. Grad Grubišno Polje, Osnovna škola Ivana Nepomuka Jemeršića i Srednja škola Bartola Kašića klubu su omogućili rad u prostorijama školske sportske dvorane, te pomogli u nabavki opreme.

Paintball klub "Zenge"

Paintball klub "Zenge" osnovala je mala skupina prijatelja ovisnih o adrenalinu i dobroj zabavi. Kako sami navode, u Grubišnom Polju su stvorili nešto o čemu se pre malo govori, a uistinu pruža ugodnu zabavu i zahtjeva timski rad. Klub je osnovan 23. srpnja 2010. godine s ciljem promicanja paintballa kao sporta. Klub okuplja 15 stalnih članova. Bavi se organiziranjem rekreativnog paintballa i turnira za građane, te teambuildinga. Grad Grubišno Polje dodijelio je klubu zemljište na kojem je klub postavio poligone.

Športsko ribolovno društvo "UDICA" Grubišno Polje

Natjecateljski dio ŠRD "Udica" počinje s radom početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća. U natjecateljskom dijelu ekipe ima 20 –ak članova koji se natječu u Ligi Bjelovarsko bilogorske županije, u kategorijama seniora i kadeta.

Streličarski klub "Graničar"

Nakon što su obišli nekoliko natjecanja gdje su se upoznali sa čarima streličarstva, nekolicina grubišnopoljskih zaljubljenika u taj sport, među njima i neki koji su se do tada njime bavili u bjelovarskom klubu, početkom lipnja lani osnovali su streličarski klub „Graničar“. Osim što se time željelo grubišnopoljske streličare iz drugih klubova vratiti u Grubišno Polje, cilj je bio i obogatiti gradsku sportsku scenu sportom za koji se kaže da nema ni dobro ili spolno ograničenje. U planovima za ovu godinu je prikupljanje novca za kupnju opreme i ozbiljniji pristup radu kluba koji broji desetak članova. Naime, klub za sada ima jedan komplet, a očekuje se kako će se novcem koji će klubu pripasti raspodjelom unutar Sportske zajednice grada, članom koje je postao ove godine, kupiti dodatna oprema. Klub, koji je krajem siječnja postao i članom Hrvatskoga streličarskoga saveza, već bi ove godine u Grubišnom Polju trebao biti domaćin natjecanja državnoga karaktera. Streličarstvo pruža dobre mogućnosti i sportašima osobama s invaliditetom. Svi navedeni klubovi su u sastavu Zajednice športskih udruga Grada Grubišnoga Polja.

Športovi i športske udruge koje su obilježile grubišnopoljski šport:

NK "Bilogorac", prvi športski klub osnovan u Grubišnom Polje, prestao je sa radom početkom Domovinskog rata 1991. godine. Nastavio je djelovati, ali samo tijekom 1993. i 1994. godine. Pošto je u tijeku uređenje nogometnoga igrališta «Bilogorac» u Grubišnom Polju za očekivati je da uskoro ponovo nastavi djelovati.

U određenim vremenskim periodima djelovali su i imali zapažene rezultate Streljački klub "Zdenka" Veliki Zdenci, Karate klub "Bilogora 91" Grubišno Polje, Ženski rukometni klub "Zdenka" Veliki Zdenci te nogometni klubovi "Česma" Grubišno Polje, "Omladinac" Grbavac, "Mladost" Ivanovo Selo, "Graničar" Velika Barna, "Slaven" Mali Zdenci i "Bilogora" Dapčevački Brđani.

7.3.3. Informiranje

Osnovni nositelj informiranja na području Grada Grubišnoga Polja je Radio Grubišno

Polje. Signal Radija Grubišno Polje prvi se puta u eteru oglasio 10. listopada 1991. godine na frekvenciji 103,9 mhz pod nazivom Hrvatski radio Grubišno Polje.

Upravo je potreba za pravodobnim i točnim informiranjem te ratne godine bila glavnim razlogom osnivanja radija, koji je prve 4 godine djelovao u sastavu tadašnje općine i Centra za kulturu i informiranje. Samostalno pod današnjim nazivom djeluje od 1995. godine.

Proteklih 16 godina mijenjao se broj zaposlenih, radno vrijeme i programska koncepcija, tako da danas 4 djelatnika uređuju i emitiraju dnevni zabavno-informativno-komercijalni program. Od studenog 2007. godine krenula je nova programska shema s cjelodnevnim emitiranjem od 7 do 19 sati. U njemu su zastupljeni informativni, vjerski, kulturni, obrazovni, manjinski, sportski i zabavni sadržaji. S nedavno postavljenim novim antenskim sustavom poboljšana je kvaliteta signala i čujnosti Radija u krugu 50 km. Radio Grubišno Polje danas emitira na frekvenciji 95,1 Mhz.

7.3.4. Udruge

Osim već spomenutih športskih udruga, na području Grada Gubišnog Polja djeluju i slijedeće: Češka beseda Ivanovo Selo, Češka beseda Veliki i Mali Zdenci, Češka beseda Treglava, DVD Ivanovo Selo, DVD Treglava, DVD Grubišno Polje, DVD Veliki Zdenci, DVD Donja Rašenica, DVD Poljani, DVD Grbavac, DVD Mali Zdenci, Hrvatski crveni križ, Gradsko društvo crvenog križa Grubišno Polje, Industrijsko DVD "Zdenka", Likovna udruga "Leonardo" Grubišno Polje, Lovačko društvo "Srndać" Veliki i Mali Zdenci, Lovačko društvo "Jelen" Ivanovo Selo, Lovačko društvo "Bilogora" Grubišno Polje, Kinološko društvo Grubišno Polje, Matica hrvatska, Pčelarsko društvo "Maslačak" Grubišno Polje, Radioamaterski klub "Grubišno Polje", Ribolovna družina "Zdenac" Mali Zdenci, Streljačko društvo "Zdenka" Veliki Zdenci, Udruga poljoprivrednih proizvođača strojni prsten "Ilova" Mali Zdenci, Udruga poljoprivrednih proizvođača strojni prsten "Agrobilogora" Grubišno Polje, Udruga Roma bijaša Grada Grubišno Polje, Županije Bjelovarsko-bilogorske i Republike Hrvatske, Udruga "Bilo-bio" za Bjelovarsko-bilogorsku županiju, Udruga izbjeglih-useljenih Hrvata iz BiH Grubišno Polje, Udruga malih dioničara "Zdenka" Veliki Zdenci, Udruga umirovljenika Grada Grubišnoga Polja, Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata – Ogranak Grubišno Polje, Udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata Grubišno Polje, Vatrogasna zajednica Grada Grubišnoga Polja, Zajednica športskih udruga Grada Grubišno Polje, Zajednica Mađara Grubišnoga Polja, Zajednica športsko-ribolovnih društava Grada Grubišno Polje.

Posljednjih godina u gradu se razvija svijest o potrebi aktivnijeg učestvovanja građana u društvenom životu grada te se osnivaju nove udruge civilnog društva:

- Udruga Centar za edukaciju i društveni razvoj CEDAR
- Centar građanskih inicijativa
- Udruga Volontera.

7.3.5. Manifestacije

Kako bi predstavio svoje gospodarstvo i potencijale, Grad Grubišno Polje svake godine u studenom organizira Gospodarski sajam- Sajam sira (prvi je održan 2002. godine i bio je organiziran samo kao gospodarski sajam), te se nakonukazane potrebe 2006. godine po prvi puta organizira specijalizirani 4. Gospodarski sajam – Sajam sira na kojemu je svoje proizvode izlagalo 70 izlagača iz svih hrvatskih krajeva. Osim brojnih predavanja koja su ondje održana, sajam je donio i brojne popratne događaje u organizaciji TZ Grada Grubišnoga Polja. Budući da je već prošle godine bilo interesa inozemnih izlagača, organizatori su najavili da će slijedeći sajam pretvoriti u međunarodni, uvrstiti ga u kalendar hrvatskih sajmova te u organizaciju uključiti i Hrvatsku gospodarsku komoru.

Nakon Daruvara, Grubišno Polje je drugo najvažnije središte češke nacionalne manjine u Hrvatskoj. Dvogodišnje žetvene svečanosti Čeha "Dožinky", koje se svaki put organiziraju u drugom mjestu naseljenom Česima, 2006. godine odigravale su se u Velikim Zdencima.

Od ostalih manifestacija, značajne su: Prvi pljesak (natjecanje pjevača amatera, mjesec veljača), maškare i maskenbal (maskenbal uz zabavu za odrasle i dječje maškare sa povorkom kroz grad, mjesec veljača), obilježavanje Josipova (Blagdan Sv. Josipa, 19. ožujka), Jemeršićeve proljeće (susreti dječjih amaterskih skupina, travanj), Biciklijada grada Grubišnoga Polja (natjecanje profesionalaca i amatera u vožnji biciklom lokalnim cestama, organizirano pecanje ribe u dicom na plovak na ribnjaku "Bara", 1. svibnja), Cvjetni korzo (dječja povorka gradom, svibanj), Olimpijada starih sportova (Etno kuća Bilogora), Gitarijada (predstavljanje neafirmiranih lokalnih rock grupa, mjesec lipanj), Sportske igre grada Grubišnoga Polja (biciklijada, odbojka na pijesku, mali nogomet, viseća kuglana, stolni tenis, povlačenje konopa, tenis, boćanje, ribolov i paintball, na ribnjaku "Bara", 25. lipnja), Kukuruzijada (posljednji vikend u kolovozu), župno proštenje „Marinje“ (obilježavanje Blagdana Imena Marijina, nedjelja nakon 12. rujna), obilježavanje Dana Grada (04. studenog, godišnjica završetka prve uspješno provedene vojno-redarstvene operacije „Otkos 10“), Dječji tjedan (dječje radionice, predstave za djecu, izložbe dječjih radova, prvi tjedan u listopadu), Noć kazališta (prikazivanje predstava domaćih dramskih družina, sredina mjeseca studenog), Božićni sajam (promocija rada udruga, ispred zgrade gradske uprave, tjedan uoči Božića) i Doček Nove godine na trgu.

7.4. Zaštita i spašavanje

Grad Grubišno Polje izradio je sve potrebne dokumente iz područja zaštite i spašavanja:

- Procjenu ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara koja procjenjuje moguće oblike ugroze i opasnosti te njihove moguće posljedice na stanovništvo, materijalna i kulturna dobra, i spremnost i sposobnost za nošenje sa posljedicama katastrofa koje mogu zadesiti Grad,
- Plan zaštite i spašavanja i Plan civilne zaštite iz kojih proizlazi da područje Grada Grubišnoga Polja može biti ugroženo opasnostima i prijetnjama prirodnih i

civilizacijskih katastrofa:

- ugroženost od poplava manjih razmjera uslijed izljevanja rijeka Česme i Ilove, odnosno njihovih pritoka;
- požari otvorenog prostora;
- potresi;
- druge prirodne nepogode, poput olujnih vjetrova orkanske snage, poledice, tuča, dugotrajne suše, te obilne padaline koje onemogućavaju normalno odvijanje života;
- epidemiološke i sanitарне opasnosti;
- istjecanje opasnih tvari iz gospodarskih subjekata i prometu koji mogu prouzročiti ekološku ili tehničko-tehnološku katastrofu;
- nuklearne nesreće od nuklearnih elektrana - na udaljenosti do 1.000 km od teritorija Grada u pogonu se nalazi ukupno 40 nuklearnih elektrana, a NE Krško nalazi se na udaljenosti od 133 km, tako da su dijelovi Grada razvrstani u područja koja se nalaze u drugoj zoni potencijalne ugroženosti.
- ratna i teroristička djelovanja.

Ustrojen je Stožer zaštite i spašavanja Grada Grubišnoga Polja koji ima 9 članova i Zapovjedništvo civilne zaštite sa 7 pripadnika. U provođenju aktivnosti zaštite i spašavanja prvenstveno se angažiraju pravne osobe i službe koje su u okviru svoje djelatnosti bave određenim oblicima zaštite i spašavanja sa ljudstvom i materijalno-tehničkim sredstvima i opremom pa su stoga određene Operativne snage, udruge i pravne osobe s područja Grada Grubišnoga Polja za potrebe zaštite i spašavanja. Stožer održava svoje sjednice prema ukazanoj potrebi, a najmanje jednom godišnje radi analize stanja i donošenja potrebnih smjernica za poboljšanje stanja i sposobnosti djelovanja svih operativnih snaga, odnosno pravnih osoba od interesa za provođenje mjera zaštite i spašavanja na području Grada Grubišnoga Polja.

Sukladno navedenim planovima zaštite i spašavanja ustrojena postrojba civilne zaštite opće namjene koja broji 47 pripadnika, gdje je većini zadužena kompletna odora civilne zaštite i određen ratni raspored. Uz navedenu postrojbu ustrojeni su povjerenici po mjesnim odborima.

U slučajevima nepogoda većih razmjera, kad navedene snage ne bi bile dosta može se zatražiti pomoć organiziranih snaga zaštite i spašavanja iz naše i drugih županija, te snaga i sredstava Državne uprave za zaštitu i spašavanje i Hrvatske vojske.

U oblasti zaštite i spašavanja vatrogastvo zauzima izuzetno važan segment. U sustavu vatrogastva na području Grada Grubišnoga Polja djeluje Javna vatrogasna postrojba Daruvar i Vatrogasna zajednica koja objedinjava rad 10 dobrovoljnih vatrogasnih društava.

U Proračunu grada utvrđuju se izvori i osiguravaju sredstva namijenjena financiranju sustava zaštite i spašavanja na području Grada Grubišnoga Polja. Sukladno tome u proračunu grada godišnje se za potrebe zaštite i spašavanje izdvaja 750.000,00 kn koje se koriste za vatrogastvo, crveni križ, veterinarsku službu, sustavnu deratizaciju i udruge građana koji učestvuju u sustavu zaštite i spašavanje (radio amateri, lovci i sl.).

7.4.1. Vatrogasna zaštita

U gradu Grubišnom Polju djeluje Vatrogasna zajednica grada Grubišnog Polja i dobrovoljna vatrogasna društva: Grubišno Polje kao središnje i ostala DVD – a Veliki Zdenci, Mali Zdenci, Donja Rašenica, Grbavac, Ivanovo Selo, Poljani, Velika Barna, Velika Jasenovača i Treglava. Od ukupno svih 10 društava u vatrogasnoj zajednici zaposlena je jedna osoba.

Dobrovoljno vatrogasno društvo Grubišno Polje kao središnje i kao nositelj vatrogastva broji ukupno 114 registriranih članova. Od tog broja, 25 članova tvori interventnu vatrogasnu postrojbu koja obavlja i vrši sve intervencije na području grada Grubišnog Polja, a u ljetnim mjesecima odlazi na priobalje prema zapovjedi nadležnog zapovjednika. Ostali broj članova tvori vatrogasna mladež, vatrogasni veterani, pričuvni članovi te počasni članovi, dok se u ostalim društvima nalazi određeni broj članova koji je također sposobljavan sukladno Pravilniku vatrogasne službe i Pravilniku o sposobljavanju i usavršavanju vatrogasnih kadrova, a u kojima se nalazi i određeni broj vatrogasne opreme.

Sve aktivnosti vatrogasne zaštite odvijaju se prema Planu zaštite od požara i tehnološke eksplozije koji je određen Zakonom o pripadajućim Pravilnicima. Na osnovu tih dokumenata i Procjene ugroženosti i tehnoloških eksplozija grada Grubišnog Polja, pravi se Procjena plana zaštite grada Grubišnog Polja.

Prema dokumentu „ Procjena ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija grada Grubišnog Polja“ iz 2009. godine predlaže se formiranje postrojbe od:

- najmanje 13 profesionalnih stalno zaposlenih vatrogasaca (zaposlen 1 dok 6 ima pripadajuću stručnu spremu i zvanje)
- opremanje postrojbe sukladno čl. 3 Pravilnika o minimumu tehničke opreme i sredstava vatrogasnih postrojbi (NN 043/1995 i NN 091/2002)
- instalirati sustav centralnog uzbunjivanja poradi bržeg uzbunjivanja vatrogasaca (sada se vrši pozivom iz JVP Daruvar koja prenosi podatke zapovjedniku ili zamjeniku podatke o nastaloj intervenciji)
- pripadnike središnje vatrogasne postrojbe opremiti dojavljivačima ili mobitelima (koriste se vlastita sredstva komunikacije)

Područje djelovanja vatrogasne postrojbe na području grada Grubišnog Polja tvori najveću površinu u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Veći dio područja zahvaćen je šumskom površinom te poljoprivrednim zemljишtem. Cijelo područje prekriveno šumom razdvojeno je šumskim prosjekama po granicama šumske odjela pravokutnog oblika dužine stranice 200 do 300 metara, što uvelike omogućava pristup gasiteljima.

Na području grada nema naselja ili kvartova ili značajnijih objekata sa nepristupačnim vatrogasnim prilazom, ali je stanje jednog djela lokalnih cesta u lošijem stanju.

Što se tiče telefonske mreže i radio veze sva naselja prekrivena su telefonskom vezom, dok kod pokretne mreže nastaje problem povezivanja osobito u mjestu Velika Barna gdje se otežava rad vatrogasne postrojbe.

Poslovni subjekti koji se nalaze na području Grada obavljaju pojedine djelatnosti koje

iziskuju vatrogasnu zaštitu na području grada zbog svoje proizvodnje i korištenja elemenata i raznih materijalnih tvari u svojoj proizvodnji kao što su Zdenka mlijecni proizvodi, Prerada žitarica d.o.o. GP, Ceste d.o.o. Bjelovar – Asfaltna baza, Zagrebpetrol eko sistemi, Agroproteinka, Tvin tvornica namještaja, Billa d.o.o., Komunalac d.o.o., Prima tehničar.

Dojave o požaru primaju se iz JVP Daruvar od strane dežurne smjene na privatne mobitele unutar interventne postrojbe. Tokom ljetnih mjeseci i općenito u vrijeme žetve vrši se obilazak sa malim šumskim vozilom iz razloga sprečavanja nastanka otvorenog požara ili što bržeg interveniranja kod nastalog. Brzina izlaska interventne postrojbe na teren i intervenciju ovisi o nizu čimbenika, a tako i o broju ljudi iako je vrijeme izlaska na intervencije u kratkom vremenu unatoč što se radi o dobrovoljnem vatrogasnem društvu. Unutar interventne postrojbe DVD-a Grubišno polje postoji podjela dužnosti od zapovjednika, zamjenika, vatrogasaca-vozača, člana zapovjedništva te vatrogasaca. Svi vatrogasci unutar interventne postrojbe osposobljeni su za rad na intervencijama, posjeduju potvrdu o liječničkoj sposobnosti te podliježu zakonskim potrebama, osigurani su kao i zapovjednik koji ispunjava sve zakonske potrebe. Također se veliki dio posvećuje vatrogasnoj mladeži sa kojom se svake godine odraduju razne edukacije.

Dobrovoljno vatrogasno društvo Grubišno Polje kao središnje raspolaže sa slijedećom opremom:

- kombinirano vatrogasno vozilo voda, pjena, prah
- autocisterna
- malo šumsko vozilo
- navalno vozilo – trenutno dislocirano u DVD – u Velika Barna
- uz navedena vozila nalazi se potreban zaštitna oprema za članove interventne postrojbe kao i ostala skupna vatrogasna oprema

Ukupno na području vatrogasne zajednice tako postoji 2 navalna vozila, 1 kombinirano vozilo, 3 autocisterne, 1 malo šumsko vozilo i 7 traktorskih cisterni i ostala vatrogasna pripadajuća oprema (vatrogasne cijevi, mlaznice, metlanice i dr.)

Nadalje svakako postoje potreba daljnog ulaganja u vatrogasnu opremu i alate, a pri čemu se mora napomenuti da je vatrogasna oprema izrazito skupa i moramo uzeti u obzir da se prilikom intervencija ne može računati da će se sva oprema sačuvati i ostati neoštećena iako se vodi velika pažnja o istoj, a štete su nepredvidive.

Nabava se može predvidjeti prema mogućoj potrošnji i sredstvima sa kojima se raspolaže.

Nadalje potrebna je nabava vozila za prijevoz ljudi kako bi se izbjeglo korištenje vlastitih sredstava u svrhe odlaska i dolaska na intervenciju.

U zadnjih 10 godina na području grada dogodilo se između 15 do 35 požara godišnje. Od ukupnog broja požara 80% se dogodilo na otvorenom prostoru. Prema broju i vrsti intervencija dijele se najviše na intervencije požara otvorenog prostora, pri čemu ih u proteklim godinama prate tehničke intervencije, požari stambenog objekta, požari gospodarskog objekta, te ostale intervencije gdje se vrše spašavanja ljudi i životinja u raznim situacijama. Požari na otvorenom prostoru odnose se uglavnom na požare

izazvane nekontroliranim i nedovoljno kontroliranim spaljivanjem korova na poljoprivrednim površinama, a oni su u pravilu sa malom materijalnom štetom osim ako ne zahvaćaju gospodarsku građevinu ili širenje na istu.

Od tehničkih intervencija u zadnjih nekoliko godina prevladavaju prometne nezgode, poplavljeni stambeni prostori, uklanjanje raznih predmeta sa prometnica prilikom nevremena, nasilno ulazeњe u stambene objekte, spašavanje ljudi i životinja sa visina i iz dubina.

Na građevinama prevladavaju požari gospodarskih objekata najčešće sjenicima, a kao uzroci javljaju se neispravne električne instalacije i nemamjerne ljudske radnje.

Na građevinama stambene namijene evidentiran je manji broj požara dimnjaka kao i samog stambenog objekta što se isto pripisuje ljudskom faktoru.

Najveći problemi u vatrogasnoj zaštiti su:

- hidrantska mreža, gdje se javlja problem na pojedinim nadzemnim hidrantima, a isto tako i podzemnim, a to je nedovoljan tlak prilikom puštanja vode na hidrantu
- prilazni putovi na pojedinim otvorenim prostorima ili zemljištima često su ne pristupačni pa se zna desiti da se vatrogasno vozilo mora kretati puno duljim putem do samog mjesta nastanka požara, dok se vrši ponekad i prijenos vatrogasne opreme ručno kako bi se što prije moglo reagirati i odrađivati intervencija
- sve manja mogućnost interveniranja postrojbe iz razloga što se posao obavlja dobrovoljno, a većina članova je zaposlena na poslovima gdje poslodavac ne omogućuje odlazak sa posla u svrhu rješavanja vatrogasne intervencije
- nedostatna oprema za rješavanje svih vrsta intervencije
- obučavanje što većeg broja stanovništva u cilju smanjenja nastanka požara i nesreća.

IV SWOT ANALIZA

4.1. SWOT ANALIZA INFRASTRUKTURE

<h1>S</h1> <p>trengths (SNAGE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • neposredna blizina ključnih cestovnih prometnica • zadovoljavajuće stanje javne komunalne infrastrukture • dobro uspostavljen sustav upravljanja i zbrinjavanja otpada, te sanirana divlja odlagališta otpada • postojeća izgrađena poduzetnička infrastruktura zona malog i srednjeg poduzetništva (razvijena infrastruktura) • pripremljena dokumentacija za proširenje zone MSP i mogućnost daljnog proširivanja iste	<h1>W</h1> <p>eaknesses (SLABOSTI)</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna izgradenost vodoopskrbne mreže (posebice izvan naselja Grubišnog Polja) • neizgrađen sustav odvodnje • loša prometna povezanost između naselja • nedovršena izgradnja plinovodne mreže • nezadovoljavajuće stanje sustava niskonaponske mreže • neizgrađenost brzih (državnih) cesta za bolju prometnu povezanost Grada • nezadovoljavajuće stanje županijskih, lokalnih i nerazvrstanih cesta • neizgrađenost nogostupa uz ceste kroz naselja • nepostojanje sustava navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta • nepotpuna dokumentacija za razvoj infrastrukturnih projekata • nezadovoljavajuće stanje poljskih puteva i vodotoka manjeg reda
---	--

O pportunities (PRILIKE)

- korištenje poticajnih i/ili bespovratnih sredstava RH i EU fondova za rješavanje ključnih prometnih, komunalnih i ostalih infrastrukturnih problema
- korištenje navedenih izvora i modela financiranja za implementaciju sustava za korištenje obnovljivih izvora energije

T hreats (PRIJETNJE)

- loša fiskalna pozicija opće države zbog koje se ne mogu očekivati donacije za izradu projektne dokumentacije u svrhu realizacije ključnih lokalnih infrastrukturnih projekata
- nedovoljno jak institucionalni kapacitet nadležnih javnih institucija kroz prizmu pomoći pripreme i provedbe infrastrukturnih projekata od regionalnog i lokalnog značaja
- održavanje državnih i županijskih cesta nije u skladu sa prometnim opterećenjem istih

4.2. SWOT ANALIZA - GOSPODARSTVO

S trengths (SNAGE)

- raspoloživi značajni prirodni resursi koji se može staviti u ekonomsku funkciju (poljoprivreda, šumarstvo, obnovljiva energija itd.)
- raspoloživa prirodna, kulturna i povijesna baština kao potencijal za jačanje selektivnih oblika turizma
- razvijena poslovna / poduzetnička infrastruktura
- rastuća specijalizacija u poljoprivrednim djelatnostima
- postojanje tradicije poljoprivredne proizvodnje i prerađivačke industrije
- politička vlast aktivno sudjeluje u poticanju razvoja ključnih gospodarskih faktora
- Program poticanja Grada Grubišnog Polja za privlačenje novih investicija
- sve razvijenija infrastruktura za cikloturizam

W eaknesses (SLABOSTI)

- visoka nezaposlenost i negativna demografska kretanja
- slabo razvijeno poduzetništvo i obrtništvo
- nedovoljna proizvodna i turistička valorizacija prirodnih resursa i prirodne baštine
- zadržavanje na proizvodnji tradicionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji niske dodane vrijednosti
- slaba povezanost poljoprivrednih proizvođača što otežava pristup tržištu
- nerješeni imovinsko pravni odnosi i neusklađeni podaci u zemljišnim knigama sa katastarskim operatoma na poljoprivrednom zemljištu
- rascjepkanost i usitnjenošć poljoprivrednog zemljišta
- nedovoljna iskorištenost poljoprivrednog zemljišta (cca. 26% obraslo višegodišnjim raslinjem koje se ne koristi)
- nedovoljna iskorištenost objekata u vlasništvu grada i države
- slabo razvijena turistička infrastruktura
- nedovoljni smještajni kapaciteti
- nedovoljno razvijeni turistički proizvodi i usluge
- nedovoljno korištenje novih tehnologija u poljoprivredi
- odlazak mlađih i obrazovanih ljudi s područja Grada
- ograničen kapacitet lokalnog tržišta ljudskih resursa
- nedovoljna iskorištenost obnovljivih izvora energije

O pportunities (PRILIKE)

- ulaskom u EU otvoreno tržište od 500 mil. stanovnika
- korištenje poticajnih i /ili bespovratnih sredstava RH i EU fondova u financiranju MSP-a
- povezivanje malog i srednjeg poduzetništva (MSP-a) u mini klastere za zajednički nastup na tržištu
- nacionalni programi poticanja razvoja i povećanja konkurentnosti MSP-a
- nacionalni programi poticanja novih investitora
- povezivanje različitih djelatnosti u svrhu obogaćenja turističke ponude i posljedično prođuženja turističke sezone
- korištenje modela financiranja prekogranične suradnje
- privlačenje “greenfield investicija” MSP-a smanjenjem parafiskalnih nameta i povoljne prodaje i/ili najma zemljišta koje nije u funkciji
- korištenje novih tehnologija u promociji specifičnosti i mogućnosti korištenja poticaja za potencijalne investitore
- mogućnost uključivanja u LAG i korištenje
- pogodnosti LEADER pristupa
- potražnja za turističkim uslugama u širem području Grada
- porast potražnje za selektivnim oblicima turizma
- raspoloživost EU sredstava za socijalne usluge i usluge zapošljavanja
- donesen Zakon o komasaciji - okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta korištenjem sredstava EU

T hreats (PRIJETNJE)

- nastavak gospodarske recesije koja u RH traje već godinama
- ulaskom u EU povećan rizik od konkurenčije
- ograničenja u proizvodnji i izvozu koja su prihvaćena ulaskom u EU
- rapidan razvoj i implementacija novih tehnologija i spoznaja koje zbog slabih institucionalnih kapaciteta nismo u mogućnosti pratiti na nijednoj razini vlasti
- permanentno povećanje deficit-a i javnog duga opće države
- česte izmjene zakona i procedura koje stvaraju nepovjerenje na svim tržištima
- loše upravljanje nadležnih institucija državnom imovinom koje bi općine i gradovi rado valorizirali

4.3. SWOT ANALIZA – DRUŠTVENE DJELATNOSTI

S trengths (SNAGE)	W eaknesses (SLABOSTI)
<ul style="list-style-type: none"> • zadovoljavajuća raspoloživost društvene infrastrukture • postojanje zadovoljavajuće primarne zdravstvene zaštite • prisutnost značajnog broja sportskih društava i kulturnih udruženja • uspostavljene mjere u sustavu socijalne skrbi za potrebite, te mjere pronatalitetne politike • uspostavljeni programi financiranja stipneda i troškova prijevoza učenicima i studentima • bogata kulturna nematerijalna baština • multietičnost i multikulturalnost	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatan kapacitet dječjeg vrtića i predškolskog obrazovanja • nedovoljni kapaciteti dječjeg vrtića, neusklađenost s državnim pedagoškim standardima, te nepostojanje športske dvorane uz centralni vrtić • neodgovarajuće stanje školskih i školskih športskih objekata • neodgovarajuća informatička i bibliotečna druga opremljenost škola • nedovoljna opremljenost srednjih strukovnih škola • nedovoljna raspoloživost stručnog učiteljskog kadra • nepostojanje kvalitetnog programa zaštite materijalne i nematerijalne kulturno povijesne baštine • nepostojanje učeničkog doma za djecu koja danas u srednju školu dnevno putuju iz udaljenih mesta • nedovoljan broj kadrova za zdravstvenu i socijalnu zaštitu • nedovoljna uređenost i opremljenost sustava i objekata zdravstvene zaštite • nepostojanje Doma za stare i nemoćne • nedovoljna uređenost i opremljenost objekata za djelovanje kulturnih i športskih udruženja • nedovoljna opremljenost u sustavu vatrogastva • slaba ponuda društvenih sadržaja; posebno za mlade

O pportunities (PRILIKE)

- korištenje poticajnih sredstava institucija RH i EU fondova (poseban naglasak na ESF) za financiranje projekata u kulturi, sportu, zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj skrbi, edukaciji i sl.
- programi prekogranične suradnje s matičnim državama nacionalnih manjina
- nova strategija obrazovanja MZOS-a 2013.
- nova strategija razvoja turizma RH 2013 – 2020
- podizanje razine informatizacije stanovništva
- poticanje cjeloživotnog učenja
- zaštita i valorizacija materijalne i nematerijalne kulturno povjesne baštine

T hreats (PRIJETNJE)

- prekomjerni proračunski deficit središnje države zbog kojeg su sve manja ulaganja u zdravstvo i socijalne programe ugroženih društvenih skupina,
- nedostatni izvori financiranja projekata u kulturi, sportu i obrazovanju
- odnos nadležnih institucija koje se nadležne za zaštitu i očuvanje kulturno povjesne baštine prema lokalnoj vlasti i gospodarstvu
- spora priprema, izrada i donošnje važnih strateških dokumenata nadležnih institucija RH ali i regionalne vlasti
- loša i neprimjerena zakonska rješenja koja su vezana za revitalizaciju kulturne materijalne i nematerijalne baštine
- negativne eksternalije razvoja turizma i globalizacije koje se očituju kroz gubitak identiteta i tradicije

V STRATEGIJA RAZVOJA GRUBIŠNOG POLJA

Strategija razvoja grada Grubišnog Polja je temeljni razvojni dokument i strateško usmjerenje za ostvarenje ciljeva, a temelji se na ocjeni postojećeg stanja, jasno definiranoj viziji, te na njima utemeljenim strateškim ciljevima i strateškim prioritetima razvoja, koji su detaljnije razrađeni kroz mjere.

Strategija razvoja je krucijalni dio dokumenta i predstavlja razvojni smjer Grada u razdoblju do 2020. godine.

Razvojna vizija Grada Grubišnog Polja predstavlja buduće, željeno stanje i postignuća u razvoju Grada, a rezultat je promišljanja svih sudionika izrade Strategije.

1. VIZIJA

Vizija Grada Grubišnog Polja 2020. godine je:

„Grubišno Polje je mjesto kvalitetnog i ugodnog življenja, održivog gospodarskog razvoja temljenog na prirodnim bogatstvima, tradiciji i vrijednim ljudima u kojem mladi stanovnici imaju priliku ostvariti svoje potencijale, a zrelo stanovništvo ugodno i zdravo živjeti“

Iz usvojene vizije moguće je prepoznati dva osnovna strateška usmjerenja Grada Grubišnog Polja a to je postići održivi razvoj gospodarstva i osigurati uvjete za kvalitetan život stanovništva.

2. CILJEVI

Dugoročni strateški ciljevi razvoja proizlaze iz definirane vizije razvoja Grada, kao i sukladnosti sa županijskim razvojnim ciljevima.

Oni su također rezultat prethodnih istraživanja, analize i obrade podataka, te istraživačkih promišljanja i iznesenih prijedloga na radionicama s predstavnicima poslovnog, javnog i civilnog sektora.

Definiranje strateških ciljeva usklađeno je sa strateškim opredjeljenjima i usmjereno rješavanju ključnih razvojnih problema. U gradu Grubišnom Polju to su prije svega nerazvijeno gospodarstvo, slaba mogućnost zapošljavanja, te negativna demografska

kretanja.

Razvijeno gospodarstvo osigurava zapošljivost radne snage, posebice mladih, zadovoljavanje egzistencijalnih i drugih potreba stanovništva, te ostanak stanovništva na ovim prostorima.

Također, razvijeno gospodarstvo preduvjet je ostvarenju drugog strateškog usmjerenja odnosno pružanja kvalitetnog života stanovništvu na području Grada. Razvijeno gospodarstvo osnov je prihoda gradskog proračuna koji onda omogućavaju obnovu i izgradnju potrebne komunalne, društvene i gospodarske infrastrukture, te pružanje kvalitetnih javnih usluga stanovništvu i gospodarstvu.

Strateški se ciljevi definiraju kao sažeti opis očekivanih ishoda čije je postignuće moguće mjeriti. Također, osim strateških razvojnih ciljeva definiraju se i razvojni prioriteti, također mjerljivi, koji doprinose postizanju postavljenih ciljeva.

Strateški ciljevi Grada Grubišnog Polja do 2020. godine su:

- **Cilj 1: Održivi razvoj gospodarstva, te podizanje njegove konkurentnosti**
- **Cilj 2: Unapređenje društvene i komunalne infrastrukture, te podizanje kvalitete života**
- **Cilj 3: Razvoj ljudskih potencijala, te poboljšanje demografskih kretanja**

Cilj 1: Održivi razvoj gospodarstva, te podizanje njegove konkurentnosti

Primarni je cilj Grada do 2020. godine potaknuti razvoj gospodarstva i podići razinu gospodarske aktivnosti na području Grada, potaknuti razvoj poduzetništva i ulazak u svijet poduzetništva, ojačati konkurenčnost poduzetnika, te u konačnici povećati zaposlenost.

O obzirom da je gospodarski razvoj vrlo kompleksan i uloga Grada je u tome pogledu relativno ograničena, potrebno je pokreniti više usklađenih koraka. Prvenstveno je potrebno identificirati industrije koje mogu generirati održivi rast i razvoj gospodarstva, te u isto vrijeme raditi na poboljšanju poslovnog okruženja kroz aktivnosti i mjere kao što su razvoj i jačanje poduzetničke infrastrukture, poticanje razvoja klastera, povezivanja poduzetnika (horizontalno i vertikalno), edukacija kadrova u svim područjima i na svim razinama, izravni poticaji poduzetnicima itd.

Osnovni smjerovi razvoja gospodarstva prepoznati su u razvoju poljoprivrede, prerade poljoprivrednih proizvoda, malom i srednjem poduzetništvu, te razvoju ruralnog turizma.

Održiv gospodarski razvoj jest onaj koji poštuje i čuva okoliš, te učinkovito koristi prirodna bogatstva i resurse čuvajući ih i za buduće generacije. Stoga je u promišljanju razvoja potrebno uvažavati ne samo ekonomске, već i socijalne i okolišne kriterije. Ovo je posebice važno u manjim sredinama i prostorima s očuvanom prirodnom baštinom i prirodnim resursima (voda, šuma, poljoprivredno zemljište) kao što je slučaj u Grubišnom Polju gdje su ovi resurski upravo osnova budućeg razvoja.

Prioritet 1.1. Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje

Poljoprivredna proizvodnja primarna je gospodarska djelatnost i temelj je razvoja drugih gospodarskih grana poput prehrambene industrije i turizma. Grubišno Polje raspolaže kvalitetnim i očuvanim poljoprivrednim zemljištem kao osnovom poljoprivredne proizvodnje. Pored toga, na području Grada postoji tradicija poljoprivredne proizvodnje, posebice stočarstva, sitnog stočarstva i ratarstva, te prehrambene industrije.

Anketiranje poduzetnika, poljoprivrednika i građana Grubišnog Polja pokazalo je da njih čak 56,5% poljoprivrednu vidi kao razvojni potencijal Grada. Potrebno je potaknuti poljoprivrednu proizvodnju, posebice ekološki i ekonomski prihvatljivih poljoprivrednih proizvoda (povrtlarstvo, voćarstvo, pčelarstvo, stočarstvo, sitno stočarstvo itd.). S obzirom na usitnjenost poljoprivrednog zemljišta poželjnije su visokoakumulativne poljoprivredne kulture.

Također, potrebno je potaknuti preradu poljoprivrednih proizvoda koja će stvoriti veću dodanu vrijednost i ojačati položaj poljoprivrednika u lancu stvaranja vrijednosti i na tržištu. Proizvodnja se treba temeljiti na proizvodima visoke kvalitete, autohtonosti, ekologiji, te spletu marketinških aktivnosti koje će kupcu sugerirati da se radi o autohtonim proizvodima visoke kvalitete.

Bogatstvo kvalitetnim šumama i drvnim masom osnova je razvoja drvne industrije i prerade drveta, te obnovljive energije povezane s biomasom.

S tim je ciljem potrebno potaknuti umrežavanje i povezivanje (horizontalno i vertikalno) poljoprivrednih proizvođača, te njih s prerađivačima i turističkim sektorom.

Također, potrebno je ojačati znanja i educiranost poljoprivrednih proizvođača u području same tehnologije proizvodnje, promocije, distribucije i prodaje, mogućnosti financiranja projekata itd.

S obzirom na usitnjenost poljoprivrednog zemljišta potrebno je poduzeti mјere s ciljem okrupnjavanja, boljeg upravljanja, lakše dostupnosti, uređenja poljskih puteva itd.

Prioritet 1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva

Malo i srednje poduzetništvo temelj je svih modernih i uspješnih gospodarstava. Okosnicu gospodarstva Grada trebaju činiti mali poduzetnici i obrtnici, te je stoga njima posvećen poseban prioritet. Analiza je pokazala kako poduzetnicima u današnjim teškim uvjetima gospodarske krize nedostaje kvalificiranog kadra, sputavaju ih administrativne barijere i visoki troškovi poslovanja, a finansijska sredstva su skupa i teško dostupna.

Poduzetništvo općenito nije dovoljno konkurentno, a jedini izlaz je podizanje razine konkurenčnosti kroz izgradnju poslovne infrastrukture i usluga za poduzetnike, smanjenje finansijskih i administrativnih tereta, ubrzavanje procedura, povećanje dostupnosti finansijskih sredstva, te izobrazbu poduzetnika i njihovih zaposlenika.

Potrebno je potaknuti ulazak u svijet poduzetništva, potaknuti samozapošljavanje, potaknuti unapređenje i razvoj novih proizvodnih kapaciteta i proizvoda, stvaranje klastera, te umrežavanje poduzetnika.

Poseban fokus treba staviti na zaštitu poduzetnika koji proizvode autohtone proizvode visoke dodane vrijednosti i proizvode sa visokom komponentom znanja.

S obzirom da je razmjena informacije, elektronsko poslovanje i povezivanje osnova i preduvjet modernog poduzetništva potrebno je potaknuti razvoj širokopojasnog pristupa internetu.

Prioritet 1.3. Razvoj ruralnog turizma

Očuvana prirodna baština, bogatstvo šumama i vodama bogatih divljači i ribom, sportski ribnjaci, prekrasni krajobrazi i brežuljci Bilogore, te raspoloživa kulturna baština dobra su osnova za razvoj ruralnog turizma.

Anketiranje poduzetnika, poljoprivrednika i građana Grubišnog Polja pokazalo je da njih 24% turizam vidi kao razvojni potencijal Grad, po čemu je na drugom mjestu, odmah iza poljoprivrede.

Razvoj turizma pridonijet će postizanju cilja razvoja gospodarstva. Kako bi se to postiglo potrebno je poticati diverzifikaciju djelatnosti poljoprivrednih proizvođača na turističku djelatnost, poticati revitalizaciju starih i tradicijskih obrta, poticati razvoj obiteljskog poduzetništva u turizmu.

Da bi se potaknulo ovakve trendove potrebno je graditi i obnavljati javnu turističku infrastrukturu poput izletišta, biciklističkih staza, šetnica, lovačkih kuća ali i unapređivati postojeće, te poticati nove turističke proizvode.

Također, za potrebe razvoja turizma potrebno je izraditi strategiju razvoja turizma Grubišnog Polja kao zaseban i cjelovit razvojni dokument.

Prioritet 1.4. Jačanje administrativnih kapaciteta Grada s ciljem učinkovite lokalne javne uprave

Kako bi sam Grad mogao što bolje odgovoriti izazovima moderne i učinkovite javne uprave, te što više doprinijeti razvoju gospodarstva i poduzetništva potrebno je jačati administrativne kapacitete Grada.

Jačanje kapaciteta treba ići u smjeru jačanja izvršnih kapaciteta koji će doprinijeti učinovitosti rada i boljem servisu gospodarstva i građana.

Također, potrebno je jačati kapaciteta za strateško planiranje, upravljanje razvojem, te jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata.

Cilj 2: Unapređenje društvene i komunalne infrastrukture, te podizanje kvalitete života

Kvalitetna društvena i komunalna infrastruktura preduvjet je učinkovitog i konkurentnog gospodarstva, te odgovarajuće razine kvalitete života građana.

Suvremeni razvojni trendovi i način življenja zahtijevaju dodatna ulaganja u izgradnju neadekvatne i nedovoljno izgrađene komunalne infrastrukture, posebice sustava vodoopskrbe, odvodnje i sustava gospodarenja otpadom.

Također, očekivana i potrebna razina kvalitete života građana, te zadovoljenje njihovih potreba zahtijeva ulaganja u izgradnju i obnovu infrastrukture u području odgoja i obrazovanja, zdravstva, kulture, socijalne skrbi, zaštite i sigurnosti itd.

Energetsku infrastrukturu potrebno je razvijati u smjeru povećanja korištenja obnovljivih izvora energije, te učinkovitog korištenja energije u skladu s načelima održivog razvoja i zaštite okoliša. Također, potrebno je poticati i promovirati mјere energetske učinkovitosti na svim razinama.

Očuvani okoliš jedan je od temeljnih razvojnih resursa jer predstavlja osnovu za razvoj turizma i ekološke poljoprivrede. Opredjeljenje za ekološki održiv razvoj nije pitanje izbora nego obveza prema budućim generacijama. Očuvanje okoliša u uvjetima suvremenog načina življenja zahtijeva osiguranje kvalitetne infrastrukture - prvenstveno sustava gospodarenja otpadom te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Također, potrebno je osigurati odgovarajuću zaštitu prirodnih vodotoka i izvora pitke vode, održivo gospodarenje šumom i poljoprivrednim zemljištem, te osigurati zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti.

Jačanje sustavnog pristupa zaštiti okoliša kroz sve njegove sastavnice omogućit će zdravu

i kvalitetnu životnu sredinu za sve stanovnike Grada.

Prioritet 2.1. Unapređenje društvene infrastrukture

Razvijena društvena infrastruktura jedna je od osnovnih pretpostavki kvalitete života i zadovoljstva ljudi na određenom prostoru. Ona omogućava zadovoljenje osnovnih osobnih i društvenih potreba svih generacija građana, te značajno doprinosi odluci o ostanku ljudi na određenim prostoru, boljem i učinkovitijem organiziranju života i rada. Jednako tako, kvalitetna društvena infrastruktura značajno doprinosi i uspješnosti gospodarstva.

Društvo temeljeno na znanju teško je zamisliti ukoliko ne postoje odgovarajući fizički kapaciteti i opremljenost obrazovne infrastrukture. Odgovarajući sportski sadržaji preduvjet su zdravog načina života, prije svega mladih.

Na području Grubišnog Polja postoje značajne potrebe za unapređenje i razvoj društvene infrastrukture.

Postojeća infrastruktura predškolskog odgoja i obrazovanja je nedovoljna i neadekvatna, te ne zadovoljava državne pedagoške standarde. Potrebno je stoga povećati kapacitete i kvalitetu predškolske infrastrukture kako bi mogla udovoljiti potrebama, te pružila zadovoljavajuću kvalitetu usluge najmlađim korisnicima.

Stanje osnovnoškolskih objekata zahtijeva njihovu rekonstrukciju, uređenje, opremanje, te uređenje sportskih terena.

Za kvalitetnije održavanje nastave u srednjim školama potrebno je dograditi postojeće objekt srednje škole, obnoviti i opremiti sve učionice, kabinete i praktikume. Također, budući da srednju školu pohađaju uglavnom djeca iz bliže i dalje okolice, nužna je izgradnja učeničkog doma.

Za potrebe zadovoljenja zdravstvenih potreba građana, kao i usluga socijalne skrbi potrebno je urediti i odgovarajuće opremiti postojeće objekte. Također, kako bi se osobama s invaliditetom omogućio nesmetan pristup javnim objektima potrebno je urediti takve pristupe.

Romska manjina nema odgovarajuće mjesto na kojem bi se okupljala i zadovoljila svoje društvene potrebe. Potrebno je izgraditi kulturni dom Roma.

Kako je pokazala analiza, postojeća športska infrastruktura kao i njena kvaliteta nezadovoljavajuća je te je potrebno poduzeti mjere za izgradnju dodatne infrastrukture ali i podizanje kvalitete i sadržaja postojeće.

S obzirom da postojeća infrastruktura ne podržava na odgovarajući način potrebe rada

brojnih kulturnih i sportskih udruga potrebno je urediti i urediti objekte za rad udruga.

S ciljem jačanja i razvoja turizma potrebno poduzeti mjere s ciljem očuvanja i revitalizacije kulturne baštine. Također, potrebno je unaprijediti objekte i prostore za obavljanje kulturnih događaja i manifestacija.

Za potrebe unapređenje vatrogasnog sustava i sustava zaštite potrebno je uložiti u izgradnju i opremanje vatrogasnog doma, te nabavku vatrogasne opreme.

Prioritet 2.2. Unapređenje komunalne, energetske i prometne infrastrukture

Odgovarajuća komunalna infrastruktura osnovi je preduvjet održivog razvoja Grada, te zadovoljavajuće kvalitete života građana.

Neizgrađena vodoopskrbna mreža jedan je od uočenih nedostataka postojeće komunalne opremljenosti Grada, posebice van područja naselja Grubišnog Polja. Cilj razvoja vodoopskrbnog sustava je osiguranje dovoljne količine vode za stanovništvo i gospodarstvo u skladu s potrebama i mogućnostima razvoja cijelog prostora. Radi postizanja tog cilja potrebno je na principima „održivog“ razvoja pristupiti upravljanju postojećim sustavima vodoopskrbe, te planiranju i realizaciji novih sustava opskrbe vodom. Kako bi se omogućila i što brže dospjela ravnomjernost vodoopskrbe posebnim kriterijima, treba riješiti prioritete izgradnje glavnih vodoopskrbnih sustava.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih i padalinskih voda od iznimne važnosti za zdravlje i život ljudi, a u svrhu zaštite podzemnih slojeva od onečišćavanja i zagađivanja. Stoga je ovaj segmentu infrastrukturnoga opremanja prostora od ključne važnosti za postizanje drugovorčne razvojne održivosti i zaštitu prirode. Potrebno je započeti s uspostavom učinkovitog kanalizacijskog sustava svih naselja s kontroliranim ispustom u recipiente odnosno pročistač. Kod manjih naselja treba razmotriti, kroz izradu studija, mogućnost povezivanja više njih u jedan sustav odvodnje. Za uspostavu i izgradnju ovih sustava treba pripremiti projekte za dobivanje EU potpore.

Stanje elektroenergetske mreže je nezadovoljavajuće, te su potrebna ulaganja u rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih objekata. Do 2020. godine potrebno je rekonstruirati dijelove postojeće mreže i trafostanica, izgraditi TS 110/x kV kod Malih Zdenaca s priključnim dalekovodima, te djelomično rekonstruirati 10 kV i niskonaponsku mrežu.

Na razini Grada potrebno je poticati ulaganja privatnog kapitala u proizvodnju električne energije posebice iz alternativnih/obnovljivih izvora energije.

Postojeća javna rasvjeta uglavnom ne zadovoljava kriterije energetske učinkovitosti, te je potrebno njezino proširenje i zamjena modernijim rasvjjetnim sustavima veće energetske

učinkovitosti.

S ciljem odgovarajućeg prometnog povezivanja prostora Grada sa širim prostorom županije i RH, kao i naselja međusobno potrebno je ulagati značajna sredstva u rekonstrukciju, obnovu i održavanje postojeće cestovne infrastrukture. Dobra prometna povezanost predstavlja osnovu za unapređenje gospodarstva i povećanje kvalitete lokalnog stanovništva.

Prioritet 2.3. Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i energijom

Očuvani okoliš jedan je od temeljnih razvojnih resursa jer predstavlja osnovu za razvoj turizma i ekološke poljoprivrede. Opredjeljenje za ekološki održiv razvoj nije pitanje izbora već imperativ.

Kako bi se očuvalo prirodnu baštinu, ljepotu krajobraza i čistoću prostora, izvore vode i vodotoke, šume i poljoprivredno zemljište kao osnovu budućeg razvoja potrebno je uspostaviti održiv sustav upravljanja prostorom i okolišem, te poduzimati mјere za njegovu zaštitu.

Postojeći je sustav gospodarenja otpadom potrebno uskladiti s pozitivnim pravnim propisima odnosno obvezama na regionalnoj i nacionalnoj razini, započeti s pripremom izgradnje reciklažnog dvorišta na prostoru postojećeg odlagališta Prdavac, te unaprijediti sustav prikupljanja/razvrstavanja komunalnog otpada.

Grad će promicati i poticati energetsku učinkovitost i korištenje obnovljive energije na objektima u javnoj nadležnosti, te obiteljskim i gospodarskim objektima.

Grad će uspostaviti sustav mјera nadziranja, označavanja, promidžbe i informiranja javnosti o očuvanju i zaštiti ključnih prirodnih bogatstava.

Cilj 3: Razvoj ljudskih potencijala, te poboljšanje demografskih kretanja

Jedan od najznačajnijih problema s kojima se suočava Grubišno Polje je visoka nezaposlenost i teška upošljivost radne snage, te negativna demografska kretanja koja rezultiraju konstantnim smanjenjem broja stanovnika i njegovim starenjem. Sasvim je jasno da su ovi problemi međuvisni, odnosno na slaba upošljivost i nemogućnost rješavanje engzistencijalnih problema rezultira negativnim demografskim kretanjima.

Rezultati ankete građana i poduzetnika govore da je problem nezaposlenosti prepoznat kao najveći problem s kojim se suočavaju stanovnici ovog prostora.

Iako prvi cilj ove Strategije, jačanjem i oživljavanjem gospodarstva, značajno treba

pridonijeti rješavanju problema nezaposlenosti ovaj cilj treba jednako treba pridonijeti rješavanju ključnog problema a to je nezaposlenost. Putem ovog cilja jača se potražna strana na tržištu rada i to na način da stanovnike/radnu snagu učini spremnijim, kompetentnijim i konkurentnijim za zapošljavanje i samozapošljavanje.

Razvoj ljudskih potencijala ponajprije podrazumijeva povećano ulaganje u obrazovanje uz stvaranje uvjeta za cjeloživotno učenje i stalnu prilagodbu obrazovnih programa potrebama razvoja gospodarstva. Time se postiže povećanje stupnja ovladavanja znanjima i vještinama nužnim za postizanje dugoročno visoke i optimalne zaposlenosti te za ostvarenje gospodarskog rasta i razvoja.

Ljudi sa svojim znanjima i vještinama najznačajniji su resurs konkurentnog gospodarstva. Društveni, ekonomski i tehnološki razvoj diktiraju potrebu za konstantnim stjecanjem novih znanja i vještina, te prilagodbu ljudi potrebama tržišta. U tom smislu sve je značajnija izgradnja sustava cjeloživotnog učenja koji se nadovezuje na redoviti obrazovni sustav, te osigurava da jednom stečeno znanje nadopuni i prilagodi novim zahtjevima tržišta rada.

Također je potrebno jasno prepoznati i definirati koja su zanimanja deficitarna i za koja postoji potreba i potencijal zapošljavanja/samozapošljavanja, te koja nije moguće steći u okviru postojeće mreže obrazovnih institucija u Grubišnom Polju i bližoj okolini.

Od jednakе i neposredne važnosti je i za smanjivanje starnog "odljeva mozgova", budući da mladi i poduzetni stanovnici Grada odlaze drugdje u potrazi za boljim ekonomskim prilikama.

Zadržavanje mladih obitelji, poduzetnika i onih s ključnim kvalifikacijama od ključne je važnosti za društveni i gospodarski razvoj Grada.

Smanjanje broj stanovnika, te nepovoljna kretanja strukture stanovništva (starenje), značajno slabe potencijale budućeg razvoja i vrše pritisak na buduće javne rashode na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini (zdravstveni, socijalni i mirovinski sustav). Kako bi promijenili trendovi prisutni posljednjih desetljeća potrebno je pripremiti i poduzeti mjere koji će tome pripomoći.

Prioritet 3.1 Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja

Kako bi se stanovnike i radnu snagu učinilo konkurentnijom na tržištu rada za zapošljavanje i samozapošljavanje potrebno je njihova znanja i kompetencije prilagoditi potrebama lokalnog gospodarstva odnosno tržišta rada.

Potrebno je osmislati i promovirati nove kurikulume koji će odgovarati potrebama lokalnog gospodarstva i lokalnim potencijalima razvoja.

Također, potrebno je osmislati i promovirati programe cjeloživotnog obrazovanja, prekvalifikacija i dokvalifikacija, te stjecanja potrebnih znanja i kvalifikacija koje će

nezaposlenima omogućiti zapošljavanje i samozapošljavanje.

Uobičajeno je da osobe s invaliditetom teško pronađu zaposlenje na otvorenom tržištu rada. U Grubišnom Polju oko 10% stanovnika ima neki oblik invaliditeta, te je problem utolike izraženiji. Iz tog je razloga potrebno povećanje broja aktivnosti usmjerenih prema olakšavanju pristupa lokalnom i regionalnom tržištu rada za osobe s invaliditetom te aktivnosti usmjerenih prema poslodavcu, s ciljem razvoja interesa za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Kako bi se lokalno stanovništvo, mlade i nezaposlene učinilo konkurentnijim i spremnijim za zapošljavanje i samozapošljavanje poticat će se i promovirati jačanje osobnih kompetencija, znanja i vještina. Ovo će uključivati razne programe poput učenja stranih jezika, informatičkih znanja, znanja iz područja poduzetništva, pripreme EU projekata itd.

Ukoliko odgovaračih programa nema na području Grada, Grad će pomoći zainteresiranim u ostvarenju programa na drugim područjima.

Prioritet 3.2. Poticanje roditeljstva

Negativna demografska kretanja jedan su od najznačajnijih problema Grubišnog Polja. Kako bi se promijenilo negativne trendove Grad će poduzeti aktivne mјere promoviranja i poticanja roditeljstva.

Mjere će ići u smjeru poboljšavanja materijalnog statusa roditelja, te olakšavanja njihovog pristupa javnim uslugama.

Prioritet 3.3. Povećanje ponude društvenih sadržaja (posebice za djecu i mlade)

S ciljem povećanja kvalitete života na području Grada, te ostanka mladih poticat će se i pomagati društvene sadržaje u području kulture, zabave i športa.

Poticat će se i pomagati rad udruga i udruženja, te poticati socijalno uključivanje ranjivih/rizičnih društvenih skupina.

Socijalna uključenost kao jedan od prioriteta EU-a a zahtijeva poduzimanje mјera u svrhu povećanja zapošljivosti i društvene uključenosti ranjivih skupina stanovništva kao što su osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposleni, korisnici socijalne pomoći isl.

Stoga je potrebno poduzeti mјere koje će širiti i jačati mrežu socijalnih usluga za stanovnike Grada. Posebno je izražena potreba za ovim uslugama u udaljenijim naseljima, te starijih osoba u njima. Kako bi se spriječilo iseljavanje i izumiranje slabo nastanjenih naselja potrebno je osigurati dostačnu povezanost i pokrivenost istih

sosijalnim uslugama i brigom za potrebite.

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
-----------------------	--

Posebno će se poticati i pomagati rad „Centra za pomoć u kući“ te volonterskih udruga koje pružaju usluge od važnosti i koristi za socijalno ugroženo stanovništvo.

3. RAZVOJNE MJERE

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.1. Razvoj i unapredjenje poljoprivredne proizvodnje
MJERA	1.1.1. Razvoj održive i integrirane poljoprivredne proizvodnje
CILJ MJERE	Potaknuti razvoj održive i integrirane poljoprivredne proizvodnje, pomoći proširenje postojećeg proizvodnje, te potaknuti ulazak novih, mlađih proizvođača poljoprivrednih proizvođača, jačanje tržišne pozicije kroz zajednički nastup na
SADRŽAJ MJERE	tržištu Izraditi vodič za agropoduzetnike
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Promovirati i poticati razvoj poljoprivrednih zadruga i prehrambenih klastera • Promovirati inovacije koje povećavaju kvalitetu i standardiziraju proizvode poljoprivredu • Organizirati pomoći i graditi projektnu zadržku za javljanje na natječaje • Potaknuti i pomoći izgradnju zadružne klanice
REZULTAT	Povećan interes i rast poljoprivrednih proizvođača i prehrambenih poduzeća većom
REZULTAT	dodatačnom i dugotrajnoj podršci ekološkom proizvodnjama klastere, standardizirani proizvodi i
NOSITELJI	zajedničkom nastupu na tržištu
PARTNERI NA MJERI	Upravni odjel za gospodarstvo, savjetodavna služba, poljoprivredne zadruge
PARTNERI NA MJERI	Poljoprivredna savjetodavna služba, poljoprivredne zadruge
KORISNICI	Postojeći OPG-ovi, novi OPG-ovi, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj OPG-ova
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj OPG-ova u poljoprivrednim klasterima • Prikaz učešća u licenčine poljoprivrednih proizvoda
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.1. Razvoj i unapredjenje poljoprivredne proizvodnje
PRIORITET	1.1.2. Unapredjenje prerade u poljoprivrednoj proizvodnji
MJERA	1.1.4. Unaprijeđiti promociju, distribuciju i prodaju poljoprivrednih proizvoda
CILJ MJERE	Potaknuti stvaranje veće dodane vrijednosti odnosno derade i prerade primarnih poljoprivrednih proizvoda, dodane vrijednosti putem brandiranja i zaštite proizvoda, promocije proizvoda i boljeg nastupa na tržištu
CILJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Prömovirati i poticati preradu poljoprivrednih proizvoda
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Potaknuti jačanje kvalitete i prerađivoštiju novih poljoprivrednih proizvoda i prehrambenih proizvoda • Potaknuti i pomagati brandiranje i zaštitu geografskog podrijetla i • Organizirati pomoći i izradi projekata za javljanje na natječaje • Pomagati nastup na sajmovima i natjecanjima lokalnim proizvođačima
REZULTAT	<ul style="list-style-type: none"> • Pomagati promociju i i distribuciju lokalnih proizvoda
REZULTAT	Izgradeni kapaciteti za preradu, stvoreni novi poljoprivredni i prehrambeni
NOSITELJI	Bolji učešće i povećani položaj poljoprivrednih proizvođača, veća dodana vrijednost i
NOSITELJI	izdajivačka snaga na poljoprivrednom području
PARTNERI NA MJERI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Poljoprivredna savjetodavna služba, poljoprivredne zadruge
KORISNICI	Postojeći OPG-ovi, novi OPG-ovi, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj OPG-ova koji preraduju svoje primarne proizvode
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novih proizvoda • Prikaz učešća u licenčinen proizvoda • Broj nastupa na sajmovima • Broj zaštićenih proizvoda

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.1.Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje
MJERA	1.1.5.Uređenje poljoprivrednog zemljišta i poljskih puteva
CILJ MJERE	Potaknuti i pomoći u uređenje poljoprivrednog zemljišta i uređenju poljskih puteva kako bi se povećala učinkovitost i konkurentnost lokalnih proizvodača
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoći u okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta • Urediti poljske puteve
REZULTAT	Okrupnjeno poljoprivredno zemljište, uređeni poljski putevi
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo, Upravni odjel za stambeno komunalne djelatnosti i uređenje prostora
PARTNERI NA MJERI	Poljoprivredne zadruge
KORISNICI	Postojeći OPG-ovi, novi OPG-ovi, zadruge
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Kilometri uređenih poljskih puteva • Prosječna površina poljoprivrednog zemljišta kod OPG-a

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva
MJERA	1.2.1. Unapređenje poduzetničke infrastrukture i jačanje poduzetničkih potpornih institucija
CILJ MJERE	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za razvoj malog i srednjeg poduzetništva
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja Zone III malog i srednjeg poduzetništva • Jačanje i razvoj poduzetničkog inkubatora • Ulaganja u građenje tržnice • Osnivanja savjetovališta za poduzetnike • Uvođenje dana za poduzetnike – <i>Petak za poduzetnike</i>
REZULTAT	Izgrađena i opremljena poduzetnička infrastruktura
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo, Komunalac d.o.o., Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora
PARTNERI NA MJERI	Poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Lokalni i drugi poduzetnici, budući poduzetnici, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Površina uređenog i opremljenog zemljišta u zonama • Broj poduzetnika u zonama • Broj novoosnovanih poduzetnika
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva
MJERA	1.2.2. Unapređenje poduzetničkog okruženja, poticanje ulaganja i promicanje poduzetništva
CILJ MJERE	Unaprijediti poduzetničko okruženje, poboljšati uvjete poslovanja poduzetnika, potaknuti ulazak u svijet poduzetništva
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Ubrzati postupke i procedure za potrebe poduzetništva iz nadležnosti Grada • Uspostaviti sustav mjera i poticaja za postojeće i nove poduzetnike • Promovirati poduzetništvo i poduzetnike • Osigurati trajnu raspoloživost savjetodavne službe za poduzetnike (UO, Inkubator) • Intenzivna suradnja s poduzetničkim udruženjima i udruženjima • Organiziranje i održavanje tečajeva i predavanja za poduzetnike (poslovanje, tržišni nastup, EU fondovi)
REZULTAT	Poboljšano poduzetničko okruženje i olakšano poslovanje poduzetnika
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo, Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora
PARTNERI NA MJERI	Poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Postojeći i novi poduzetnici

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novoosnovanih poduzetnika • Vrijeme potrebno za pojedine procedure • Iznosi dodijeljenih potpora • Broj održanih tečajeva i predavanja
--------------------	--

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva
MJERA	1.2.3. Poticanje razvoja poduzetničkih klastera i udruženja
CILJ MJERE	Potaknuti suradnju i udruživanje poduzetnika s ciljem jačanja njihove konkurentnosti i nastupa na tržištu
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Promicanje i poticanje udruživanja poduzetnika • Pomagati rad poduzetničkih klastera, udruga i udruženja • Organizirati predavanja i seminare za unapređenje rada udruženja i klastera • Promoviranje mogućnosti EU fondova za udruženja i klastere
REZULTAT	Potaknuta suradnja među poduzetnicima, te njihovo udruživanje i zajednički nastup na tržištu
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Lokalni i drugi poduzetnici, budući poduzetnici, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj poduzetnika u udruženjima/klasterima • Broj osnovanih klastera
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva
MJERA	1.2.4. Podrška unapređenju i razvoju novih proizvodnih kapaciteta
CILJ MJERE	Potaknuti proširenje poduzetničkih kapaciteta, te razvoj i uvođenje novih proizvoda i usluga
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Ubrzati postupke i procedure za potrebe poduzetništva iz nadležnosti Grada • Osmisliti i uspostaviti sustav mjer i poticaja za proširenja kapaciteta i nova ulaganja • Osmisliti i uspostaviti sustav mjer i poticaja za uvođenje novih proizvoda i usluga • Organiziranje i održavanje tečajeva i predavanja za poduzetnike (poslovanje, tržišni nastup, EU fondovi)
REZULTAT	Uspostavljen sustav podrške za razvoj poduzetničkih ideja i novih proizvoda
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Postojeći i novi poduzetnici

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata proširenja kapaciteta • Broj uvedenih novih proizvoda i usluga • Broj održanih tečajeva i predavanja
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva
MJERA	1.2.5. Kreiranje sustava podrške za samozapošljavanje mlađih i nezaposlenih
CILJ MJERE	Potaknuti samozapošljavanje mlađih i nezaposlenih osoba
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Promicanje i poticanje samozapošljavanja i ulazak u svijet poduzetništva • Osiguravanje odgovarajućih uvjeta za samozapošljavanje (prostor, savjetovanje u poslovanju, računovodstvu, marketingu) • Pomoći u nastupu na sajmovima • Pomoći u pripremu projekata za EU fondove • Organiziranje „natjecanja“ za najbolju poduzetničku ideju i slična događanja koja će promovirati mogućnosti samozapošljavanja
REZULTAT	Potaknuto smaozapošljavanje mlađih i nezaposlenih, te njihov ulazak u svijet poduzetništva
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Mlađi, nezaposleni, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj mlađih i nezaposlenih koji su ušli u svijet poduzetništva • Broj osnovanih klastera
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva
MJERA	1.2.6. Razvoj širokopojasnog pristupa internetu
CILJ MJERE	Potaknuti razvoj i dostupnost širokopojasnog pristupa internetu za poduzetnike
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema dokumentacije i izgradnja širokopojasnog pristupa internetu za poduzetnike
REZULTAT	Pripremljena dokumentacija i izgradnja širokopojasne infrastrukture
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo, Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora
PARTNERI NA MJERI	Poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Postojeći i novi poduzetnici
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Km položenih svjetlovodnih kabela/pokrivenost • Broj poduzetničkih priključaka

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.3. Razvoj ruralnog turizma
MJERA	1.3.1. Diverzifikacija djelatnosti, te poticanje i revitalizacija tradicijskih obrta
CILJ MJERE	Potaknuti diverzifikaciju postojećih poduzetničkih aktivnosti (poljoprivrednih, obrtničkih itd.) u smjeru razvoja turizma
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Promicanje i poticanja širenja postojećih djelatnosti na razvoj turističke ponude i proizvoda • Promicanje i poticanje razvoja tradicijskih obrta • Promicanje i poticanje razvoja novih usluga u turizmu • Stvaranje prepoznatljivih lokalnih proizvoda i suvenira • Pomoći u pripremi projekata za EU fondove
REZULTAT	Potaknuto smaozapošljavanje mladih i nezaposlenih, te njihov ulazak u svijet poduzetništva
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Turistička zajednica, poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Poduzetnici, obrtnici, nezaposleni, stanovništvo, turisti
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj poduzetnika registriranih za turističku djelatnost • Broj osnovanih klastera
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.3. Razvoj ruralnog turizma
MJERA	1.3.2. Razvoj turističke infrastrukture na ruralnom prostoru
CILJ MJERE	Potaknuti razvoj i izgradnju turističke infrastrukture s ciljem razvoja ruralnog turizma
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja biciklističkih i pješačkih staza • Izgradnja i uređenje turističke zone „Bara“ • Ulaganja u građenje rekreacijske zone na rijekama i jezerima • Ulaganja u građenje planinarskog doma i skloništa • Ulaganja u građenje turističkog informativnog centra • Ulaganja u građenje objekta za slatkvodne sportski ribolov (ribički dom, nadstrešnica i dr. • Ulaganja u građenje tematskog puta i parka (Poučna staza - Flora i fauna Bilogore (kockavica, stare voćke (oskoruša), rode, orao ....), Putevima operacije "Otkos" 10, Tematski park "Bilogora - Arboretum" – Lončarica)
REZULTAT	Pripremljena dokumentacija, započeta izgradnja i uređenje turističke infrastrukture
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo, Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, poduzetnici
PARTNERI NA MJERI	Turistička zajednica, poduzetničke udruge i udruženja, poduzetnici
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, poduzetnici

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izgrađenih i uređenih km biciklističkih i pješačkih staza • Površina uređenih izletišta, rekreacijskih zona i odmorišta • Broj uređenih objekata, broj mjesta za spavanje, noćenje i boravak
--------------------	---

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.3. Razvoj ruralnog turizma
MJERA	1.3.3. Poticanje selektivnih oblika turizma (gastro, ciklo, kulturni, izletnički, lovni, ribolovni) koristeći gastro baštinu, prirodna bogatstva i očuvani okoliš
CILJ MJERE	Promicati i poticati razvoj selektivnih oblika turizma s ciljem jačanja lokalnog gospodarstva o povećanju broja dolazaka turista
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati poduzetničke inicijative s ciljem razvoja selektivnih oblika turizma • Osmisliti i potaknuti razvoj lokalnih turističkih atrakcija i proizvoda • Izraditi strategiju razvoja turizma Grubišnog Polja s ciljem definiranja turističkih proizvoda, tržišta, te mjera za njegov razvoj
REZULTAT	Razvijeni novi turistički proizvodi i ponuda, povećan broj dolazaka i noćenja turista
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Turistička zajednica, poduzetničke udruge i udruženja
KORISNICI	Poduzetnici, obrtnici, stanovništvo, turisti
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novih turističkih proizvoda • Broj nastupa na sajmovima, broj promidžbenih letaka i materijala
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.3. Razvoj ruralnog turizma
MJERA	1.3.4. Poticanje obiteljskog poduzetništva u turizmu i razvoj smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta
CILJ MJERE	Potaknuti poduzetništvo u turizmu, te razvoj i izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Promicati i potaknuti ulazak u poduzetništvo u turizmu • Potaknuti povezivanje poduzetnika u turizmu s poljoprivrednim sektorom • Potaknuti izgradnju, kategorizaciju i legalizaciju smještajnih kapaciteta
REZULTAT	Povećan broj poduzetnika u turizmu, te ugostiteljskih i smještajnih objekata
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Turistička zajednica, poduzetničke udruge i udruženja, poduzetnici
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, poduzetnici
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj ugostiteljskih objekata • Broj ležaja

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.3. Razvoj ruralnog turizma
MJERA	1.3.5. Brandiranje i promidžba Grubišnog Polja (Bilogore) kao ugodnog mjesto za aktivni odmor
CILJ MJERE	Učiniti prostor Grubišnog Polja prepoznatljivim mjestom za ugodan i aktivan odmor i izlete
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Osmisliti paket marketinških mjera s ciljem promidžbe • Povezati se s drugim gradovima i općinama s ciljem zajedničkog nastupa i brendiranja destinacije • Potaknuti organizirane dolaske izletnika i turista na kulturne, gospodarske događaje i manifestacije • Potaknuti dolazak izletničkih grupa, <i>team buldinga</i>, školskih izleta isl • Potaknuti izadu jelovnika autohtonih jela
REZULTAT	Grubišno Polje je prepoznatljiva destinacija za aktivan odmor u prirodi s bogatom gastro ponudom
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo, Turistička zajednica
PARTNERI NA MJERI	Turistička zajednica, poduzetničke udruge i udruženja, poduzetnici
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, poduzetnici
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj turističkih/izletničkih dolazaka • Broj nastupa na sajmovima

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.4. Jačanje administrativnih kapaciteta Grada s ciljem učinkovite javne uprave
MJERA	1.4.1. Jačanje izvršnih kapaciteta i finansijskog potencijala Grada
CILJ MJERE	Ojačati izvršne potencijale Grada s ciljem povećanja učinkovitosti rada i servisiranja gospodarstva, te povećanja kvalitete života građana
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Analizirati postojeće administrativne i poslovne procese gradske uprave • Izraditi analizu radne opterećenosti • Analizirati i izradi plan edukacija • Donijeti akcijski plan unapređenja rada
REZULTAT	Povećana učinkovitost rada gradske uprave
NOSITELJI	Ured gradonačelnika, svi uredi
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Gradski službenici, gospodarstvo, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađena analiza postojećih administrativnih i poslovnih procesa • Izrađen plan unapređenja rada • Izrađen plan edukacija
STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.4. Jačanje administrativnih kapaciteta Grada s ciljem učinkovite javne uprave
MJERA	1.4.2. Jačanja kapaciteta za strateško planiranje i upravljanje razvojem
CILJ MJERE	Unaprijediti strateško planiranje i upravljanje razvojem Grada
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Analizirati postojeće stanje strateškog planiranja i upravljanja razvojem Grada • Donijeti mјere za unapređenje strateškog planiranja i planiranja razvoja • Edukacija djelatnika zaduženih za navedene poslove • Uspostaviti suradnju s obrazovnim, znanstvenim i goapodarskim sektorom s ciljem unapređenje planiranja razvoja • Razmjena iskustava s drugim gadovima u zemlji i inozemstvu
REZULTAT	Unaprijeđen sustav planiranja razvoja
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Županijska razvojna agencija, fakulteti isl.
KORISNICI	Djelatnici gradske uprave, stanovnici
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Donešene mјere za unapređenje strateškog planiranja i planiranja razvoja • Obavljene edukacije djelatnikažUspostavljena suradnja s relevantnim institucijama

STRATEŠKI CILJ	1: ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA, TE PODIZANJE NJEGOVE KONKURENTNOSTI
PRIORITET	1.4. Jačanje administrativnih kapaciteta Grada s ciljem učinkovite javne uprave
MJERA	1.4.3. Jačanja kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata
CILJ MJERE	Ojačati kapacitete Grada i gradskih poduzeća i ustanova za pripremu i porvedbu EU projekata
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Educirati i obučiti djelatnike zadužene za pripremu projekata • Po potrebi donijeti plan zapošljavanja novih djelatnika za poslove pripreme i provedbe projekata • Uspostaviti suradnju sa županijskom i drugim razvojnim agencijama • Po mogućnosti izradi EU projekt s ciljem jačanja ovih kapaciteta Grada (edukacija, međunarodna razmjena, oprema, <i>software</i> isl.)
REZULTAT	Ojačani kapaciteti Grada za pripremu i provedbu EU projekata
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Županijska razvojna agencija, druge razvojne agencije
KORISNICI	Djelatnici gradske uprave, gradskih poduzeća i ustanova
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj djelatnika koji je prošao edukacije i obuke • Broj pripremljenih EU projekata • Broj odobrenih EU projekata

STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.1. Unapređenje društvene infrastrukture
MJERA	2.1.1. Izgradnja, obnova i opremanje objekata predškolskog odgoja i obrazovanja
CILJ MJERE	Unaprijediti uvjete za pružanje usluga predškolskog odgoja i obrazovanja, podići kvalitetu usluge, te zadovoljiti državne pedagoške standarde
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstrukcija i dogradnja dječjeg vrtića „Tratinčica“ Grubišno Polje • Opremanje vrtića • Proširenje i opremanje Dječjeg odjela Gradske knjižnice za dječju igraonicu za predškolsku djecu
REZULTAT	Rekonstruiran, dograđen i opremljen vrtić „Tratinčica“
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, Dječji vrtić „Tratinčica“
PARTNERI NA MJERI	Grad Grubišno Polje
KORISNICI	Roditelji i djeca, djelatnici vrtića
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstruiran, dograđen i opremljen dječji vrtić • Uređena igraonica za predškolsku djecu
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.1. Unapređenje društvene infrastrukture
MJERA	2.1.2. Izgradnja, obnova i opremanje objekata u školstvu
CILJ MJERE	Unaprijediti infrastrukturu osnovnih i srednje škole na području Grada, te poboljašti kvalitetu uvjeta odvijanja nastave
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • rekonstrukciju, uređenje i opremanje objekata matične osnovne škole, te područne škole u Velikim Zdencima • rekonstrukcija i uređenje sportskih igrališta - Osnovna škola "I.N.Jemeršića" • dogradnja, opremanje i obnova učionica, kabineta i praktikuma srednje škole • opremanje radionica za održavanje praktične nastave • izgradnja učeničkog doma
REZULTAT	Unaprijedena školska infrastruktura i kvaliteta izvođenja nastave
NOSITELJI	Županija Bjelovarsko- bilogorska Osnovna i srednja škola
PARTNERI NA MJERI	Grad Grubišno Polje
KORISNICI	Roditelji i učenici, djelatnici škola
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • broj uređenih i opremljenih učionica i praktikuma • broj smještajnih jedinica u učeničkom domu

STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.1. Unapređenje društvene infrastrukture
MJERA	2.1.3. Izgradnja i uređenje športske infrastrukture
CILJ MJERE	Povećati dostupnost i kvalitetu sportskih sadržaja i infrastrukture djeci, mladima, te svim stanovnicima na području Grada
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstrukcija i uređenje sportskih igrališta • Izgradnja i uređenje centra malih sportova (Natkrivanje teniskog igrališta; boćališta i izgradnja igrališta na umjetnoj travi) • Igralište na umjetnoj travi / Nogometna škola • Izgradnja sportskih objekata – svlačionica -NK "Zdenka" • Uredenje i opremanje dječjeg igrališta (pokraj CIK-a) • Uredenje dječjih igrališta na području Grada Grubišnoga Polja ("Bara", Veliki i Mali Zdenci, Ivanovo Selo)
REZULTAT	Izgrađena i uređena športska infrastruktura
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, Športske ustanove
PARTNERI NA MJERI	Sportski klubovi s područja Grada
KORISNICI	Djeca, mlati, stanovnici
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstruirana i uređena dječja igrališta • Rekonstruirana i uređena športska igrališta
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.1. Unapređenje društvene infrastrukture
MJERA	2.1.4. Uređenje i opremanje objekata za pružanje zdravstvenih i usluga socijalne skrbi
CILJ MJERE	Unaprijediti i opremiti infrastrukturu za pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Uređenje doma za stare i nemoćne/rekonstrukcija i prenamjena dijela prostora Doma zdravlja u Grubišnom Polju • Uređenje, održavanje i suvremeno opremanje postojećih objekata Doma zdravlja • Uređenje objekata za pružanje usluga socijalne skrbi • Unaprijediti pristupačnost javnih objekata za osobe s invaliditetom
REZULTAT	Unaprijedena zdravstvena infrastruktura i infrastruktura za pružanje usluga socijalne skrbi
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora Dom zdravlja
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, zdravstveni i socijalni djelatnici

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Površina uređenih i opremljenih prostora zdravstvene skrbi • Uređen dom za stare i nemoćne • Površina uređenih prostora socijalne skrbi
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.1. Unapređenje društvene infrastrukture
MJERA	2.1.5. Izgradnja, obnova objekata i opremanje vatrogasne djelatnosti
CILJ MJERE	Povećati kvalitetu i dostupnost usluga vatrogasne djelatnosti na području Grada
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstrukcija i dogradnja vatrogasnih domova Grubišno Polje, Mali Zdenci, Veliki Zdenci, Poljani, Ivanovo Selo, Rašenica • Nabavka vatrogasne opreme
REZULTAT	Unaprijedena kvaliteta i dostupnost usluga vatrogastva
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, DVD-ovi
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, članovi DVD-ova
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstruirana i dograđeni navedeni vatrogasni domovi • Nabavljena potrebna oprema
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.1. Unapređenje društvene infrastrukture
MJERA	2.1.6. Obnova i revitalizacije spomenike kulturne baštine i objekata od kulturne važnosti
CILJ MJERE	Obnoviti i revitalizirati objekte kulturne baštine, te objekte za razvoj kulture u Gradu
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja i opremanje multikulturalnog centra Grubišno Polje • Uređenja muzeja (CIK) u Grubišnom Polju • Uređenje i opremanje objekata za djelovanje kulturnih i športskih udruga • Zaštita, obnova i revitalizacija objekata kulturne baštine i tradicijskih objekata na području Grada
REZULTAT	Obnovljena i revitalizirana kulturna baština, te unaprijedena infrastruktura za kulturu na području Grada
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora Kulturne ustanove
PARTNERI NA MJERI	Župe na području grada, kulturne ustanove, kulturno umjetnička društva, udruge i udruženja
KORISNICI	Stanovnici, kulturni djelatnici
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađen multikulturalni centar • Uređen muzej • Obnovljeni i revitalizirani objekti kulturne baštine

STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.2. Unapređenje komunalne infrastrukture
MJERA	2.2.1. Razvoj sustava vodoopskrbe
CILJ MJERE	Povećati dostupnost vodoopskrbnog sustava i pitke vode građanima i gospodarstvu
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja i rekonstrukcija vodoopskrbnog sustava na području Grada (Rekonstrukcija vodovoda Grubišno Polje (između dva postojeća vodotornja Grubišno Polje i Veliki Zdenci) – u dužini cca 5500 m, Gradnja vodoopskrbnog cjevovoda u Velikim Zdencima (dio ulice Hercegovačke i Klokočevačka) u dužini cca 950 m, gradnja glavnog dovodnog cjevovoda Mala Peratovica – Lončarica s vodoopskrbnom mrežom Dapčevački Brđani i Mala Peratovica i s precrpnom stanicom „Brđani“ u dužini cca 13.200 m I.Faza – Mala Peratovica – Dapčevački Brđani sa crpnom stanicom „Brđani“ u dužini cca 3.300 m)
REZULTAT	Unaprijeđen sustav vodoopskrbe i povećana dostupnost pitke vode stanovništvu
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, Komunalac d.o.o.
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> Broj izgrađenih kilometara vodoopskrbne mreže Broj priključaka na vodoopskrbni sustav
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.2. Unapređenje komunalne infrastrukture
MJERA	2.2.2. Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
CILJ MJERE	Povećati dostupnost sustava odvodnje građanima i gospodarstvu s ciljem zaštite okoliša i zdravlja ljudi
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja i rekonstrukcija sustava odvodnje (gradnja kanalizacijskog kolektora u naselju Poljani, gradnja kanalizacijskog kolektora u Grubišnom Polju i Velikim Zdencima)
REZULTAT	Unaprijeđen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora Komunalac d.o.o.
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> Broj izgrađenih kilometara sustava odvodnje Broj priključaka na sustav odvodnje

STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.2. Unapređenje komunalne infrastrukture
MJERA	2.2.3. Razvoj i obnova prometne infrastrukture
CILJ MJERE	Rekonstrukcija i obnova prometne infrastrukture s ciljem poboljšanja prometne povezanosti i sigurnosti prometa
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt izgradnje nogostupa sa biciklističkom stazom i mješovitim sustavom kanalizacije uz rekonstrukciju dijela državne ceste D5 na dionici Grubišno Polje – Veliki Zdenci • Rekonstrukcija i asfaltiranje nerazvrstanih i lokalnih cesta na području Grada Grubišnog Polja cca 7000 m (M.A.Reljkovića, Kolodvorska, 4.studenog 1991., Bartola Kašića, Hrvatskih branitelja, T.B.Banje, Put prema gradskoj deponiji G.P.) •
REZULTAT	Unaprijeđena prometna povezanost i sigurnost prometa u Grubišnom Polju
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, Komunalac d.o.o. Hrvatske ceste d.o.o.
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj kilometara rekonstruiranih i obnovljenih cesta
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.2. Unapređenje komunalne infrastrukture
MJERA	2.2.4. Razvoj i unapređenje energetske infrastrukture
CILJ MJERE	Poboljšati energetsku opskrbljenost stanovništva i građana, povećati stabilnost i sigurnost isporuke
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja i rekonstrukcija sustava plinoopskrbe • Poticanje i promoviranje izgradnje proizvodnje obnovljive energije u gospodarstvu • Poticanje i promoviranje proizvodnje obnovljive energije stanovništva/kućanstava
REZULTAT	Unaprijeđen sustav energetske opskrbe na području Grada
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izgradenih kilometara plinovodnog sustava • Broj proizvedenih kW obnovljive energije na području Grada

STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.2. Unapređenje komunalne infrastrukture
MJERA	2.2.5. Razvoj i unapređenje male komunalne infrastrukture
CILJ MJERE	Izgradnjom i uređenjem male komunalne infrastrukture unaprijediti kvalitetu života zajednice
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja i uređenje javnih zelenih površina • Uređenje trga - centar G.Polja • Uređenje trga - centar Veliki Zdenci • Izgradnja i uređenje groblja (komunalna infrastruktura i prateće građevine) • Izgradnja nogostupa • Izgradnja pješačke zone
REZULTAT	Unaprijedena komunalna opremljenost u Grubišnom Polju
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, Komunalac d.o.o.
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Površina uredenih javnih i zelenih površina • Broj kilometara rekonstruiranih i obnovljenih cesta

STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.3. Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i energijom
MJERA	2.3.1. Razvoj i unapređenje sustava gospodarenja otpadom
CILJ MJERE	Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja reciklažnog dvorišta • Poboljšati sustav odvojenog/selektivnog prikupljanje otpada • Izgradnja zelenih otoka • Promovirati i jačati svijest građana o koristima selektivnog prikupljanja otpada
REZULTAT	Unaprijeden sustav prikupljanja otpada
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora, Komunalac d.o.o. Hrvatske ceste d.o.o.
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađeno reciklažno dvorište • Iznos tona prikupljenog otpada • Broj stanovnika obuhvaden modernim i ekološki prihvatljivim sustavom prikupljanja i pohranjivanja otpada, • Broj održanih edukativnih radionica, broj izrađenih i podijeljenih edukacijskih materijala
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.3. Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i energijom
MJERA	2.3.2. Razvoj i poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije
CILJ MJERE	Poboljšati energetsku učinkovitost na području Grubišnog Polja
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Obnova javnih objekata s ciljem poboljšanja energetske učinovitosti • Poticanje i promoviranje energetske obnove kućanstava • Poticanje i promoviranje energetske obnove kod poduzetnika
REZULTAT	Poboljšana energetska učinkovitost i smanjena jedinična potrošnja energije na području Grada
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo, gradske i javne službe

POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Površina i broj objekata s poboljšanom energetskom učinkovitošću • Količina uštedjene energije • Broj kućanstava koja su izvršila ugradnju nekog oblika opreme za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora • Broj održanih edukacija o potencijalima korištenja obnovljivih izvora energije u kućanstvima
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.3. Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i energijom
MJERA	2.3.3. Održivo gospodarenje šumama i poljoprivrednim zemljištem, te zaštita izvora pitke vode i vodotoka
CILJ MJERE	Unaprijediti sustav gospodarenja šumama i poljoprivrednim zemljištem, voda i vodotoka s ciljem postizanja dugoročne održivosti i zaštite okoliša
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Promoviranje i poticanje održivog gospodarenja šumama i korištenja drvne mase • Poticati ekološku poljoprivredu i druge oblike poljoprivrede koji pridonose očuvanju biološke raznolikosti te pomoći proizvođačima u promidžbi i osiguranju tržišta • Educirati poljoprivredne proizvođače o važnosti očuvanja biološke raznolikosti u poljoprivrednoj praksi • Potpora inicijativama za uređenje šuma u privatnom vlasništvu • Udruživanje privatnih šumoposjednika • Protupožarne mjere • Promoviranje zaštite izvora vode i vodotoka • Postavljanje info panela s ciljem brige o okolišu
REZULTAT	Unaprijeden sustav upravljanja šumama i vodama, povećana briga o okolišu
NOSITELJI	Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora,
PARTNERI NA MJERI	Trgovačka društva registrirana za stručne poslove u šumarstvu Hrvatske šume d.o.o. Hrvatske vode d.o.o.
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo, OPG-ovi
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Površina privatnih šuma • Broj izgrađenih mjernih postaja za pradenje kvalitete zraka, vode te razine onečišćenosti tla • Broj info-panela na kojim de građani imati priliku provjeriti razine onečišćenosti • Broj održanih edukacija • Broj promotivnih i edukativnih materijala podijeljenih građanima, OPG-ovim, poduzetnicima
STRATEŠKI CILJ	2: UNAPREĐENJE DRUŠTVENE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE, TE PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA
PRIORITET	2.3. Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i energijom
MJERA	2.3.4. Zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti

CILJ MJERE	Očuvati sveukupnu biološku i krajobraznu raznolikost kao temeljnu vrijednost i potencijal za daljnji razvitak Grubišnog polja
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Donijeti mjere s ciljem sprečavanja prekomjernog: iskorištavanja prirodnih dobara, izgradnje infrastrukture što dovodi do gubitka i fragmentacije staništa (prometnice, energetski objekti, vodnogospodarske gradevine i dr.), poljoprivrednih djelatnosti (melioracije, okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta ili zapuštanje travnjačkih površina), onečišćenja okoliša (tla, vode, zraka) • Osigurati suradnju s drugim sektorima s ciljem sprječavanja unosa stranih vrsta i genetski modificiranih organizama u prirodu • Uključiti poljoprivredne proizvođače u programe edukacije o važnosti očuvanja biološke raznolikosti u poljoprivrednoj praksi • Smanjiti uporabu pesticida, posebno širokoga spektra, a koristiti selektivne pesticide, te poticati korištenje bioloških metoda • Provoditi edukaciju o korištenju kemijskih sredstava u poljoprivredi • Ugraditi mjere očuvanja biološke raznolikosti u Program raspolažanja poljoprivrednim zemljištem • Prilikom okrupnjavanja poljoprivrednih površina, gdjegod je to moguće, osigurati provedbu mjera za očuvanje mreže prirodnih i poluprirodnih staništa, posebno uz rubove velikih monokulturnih površina, uz ceste, putove, kanale • Promovirati i poticati svijest o važnosti zaštite biološke raznolikosti, zaštićenih vrsta i staništa itd.
REZULTAT	Unaprijeden sustav i briga o biološkoj i krajobraznoj raznolikosti
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Poljoprivredne zadruge, OPG-ovi, Hrvatske šume d.o.o., Hrvatske vode d.o.o.
KORISNICI	Stanovnici, gospodarstvo, poljoprivrednici, turisti
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih radionica i edukacija • Poljoprivredne površine pod ekološkom proizvodnjom • Broj postavljenih info i promotivnih panela

STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.1. Uskladivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja
MJERA	3.1.1. Poticanje cjeloživotnog učenja i obrazovanja
CILJ MJERE	S ciljem povećanja upošljivosti i konkurentnosti na tržištu radne snage poticati cjeloživotno učenje i obrazovanje
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Kod nezaposlenih osoba promovirati i pomagati programe prekvalifikacija, dokvalifikacija itd. • Potaknuti uključivanje građana nižih razina obrazovanosti, marginaliziranih, socijalno isključenih, osoba s invaliditetom i starijih građana u programe cjeloživotnog obrazovanja • U suradnji s HZZ-om potaknuti i poromovirati cjeloživotno obrazovanje • Poticati cjeloživotno učenje kod zaposlenih
REZULTAT	Povećana konkurenčnost lokalnog tržišta radne snage
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	HZZ
KORISNICI	Nezaposlene osobe, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj osoba koje su prošle određeni program cjeloživotnog obrazovanja
STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.1. Uskladivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja
MJERA	3.1.2. Razvoj obrazovnih programa/kurikuluma u skladu s potrebama gospodarstva
CILJ MJERE	Povećati upošljivost i konkurenčnost mladih koji završavaju školu na tržištu rada
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • U suradnji s lokalnim poduzetnicima, HZZ-om i srednjom školom razviti kurikulume i obrazovne programe koji će odgovarati potrebama lokalnog tržišta rada • Provodenje kurikuluma i obrazovnih programa
REZULTAT	Unaprijeđen sustav obrazovanja i povećana upošljivost mladih
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	HZZ, poduzetnici, HGK
KORISNICI	Srednješkolci, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izrađenih kurikuluma i obrazovnih programa • Broj polaznika novih obrazovnih programa

STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.1. Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja
MJERA	3.1.3. Razvoj i jačanje edukativnih aktivnosti za poduzetnike i poljoprivrednike za jačanje apsorpcijskih kapaciteta EU sredstava, stranih jezika, ICT i poduzetničkih znanja
CILJ MJERE	Jačanje apsorpcijskih kapaciteta poduzetnika za povlačenje EU sredstava, stjecanje znanja stranih jezika, ICT znanja i poduzetničkih znanja
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Organiziranje tečaja, obuka i radionica za poduzetnike i poljoprivrednike za pripremu i provedbu EU projekata • Organiziranje tečajeva, obuka i radionica za poduzetnike i poljoprivrednike za unapređenje ICT znanja • Poticanje učenja stranih jezika • Organiziranje tečajeva i radionica za poduzetnike i poljoprivrednike za unapređenje znanja i vještina za nastup na tržištu, kanalima prodaje, marketinških znanja itd.
REZULTAT	Povećana konkurentnost lokalnih poduzetnika i poljoprivrednih
NOSITELJI	Upravni odjel za gospodarstvo
PARTNERI NA MJERI	Poduzetnički inkubator
KORISNICI	Nezaposlene osobe, stanovništvo
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj poduzetnika i poljoprivrednika, te osoba koje su prošle određeni program obuke, edukacije i radionica
STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.1. Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja
MJERA	3.1.4. Poboljšanje sustava stipendiranja učenka i studenata
CILJ MJERE	Povećati razinu osobnih znanja, kompetencija i vještina na području Grada
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje sustava stipendiranja srednješkolskih učenika • Poboljšanje sustava stipendiranja studenata • Poboljšanje materijalnog položaja učenika i studenata s područja Grada
REZULTAT	Povećan broj mladih koji dobivaju tercijarno obrazovanje, te mladih sposobljenih za tržište rada
NOSITELJI	Grad Grubišno Polje
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Srednješkolci, studenti
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj studenata i srednješkolaca s dobivenom stipendijom • Broj studenata sa završenim VSS kvalifikacijama

STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.2. Poticanje roditeljstva
MJERA	3.2.1. Poboljšanje materijalnog položaja roditelja
CILJ MJERE	Potaknuti zaustavljanje i promjenu negativnih demografskih kretanja poticanjem rađanja većeg broja djece
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoći roditeljima u opskrbi i opremi novorođenčeta • Pomoći roditeljima u predškolskom odgoju i obrazovanju • Pomoći roditeljima u osnovnoškolskom opremanju učenika • Pomoći obiteljima s više djece
REZULTAT	Povećan broj novorođene djece na području Grada
NOSITELJI	Grad Grubišno Polje
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Roditelji, djeca
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novorođene djece • Broj djece koja primaju određeni oblik pomoći
STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.2. Poticanje roditeljstva
MJERA	3.2.2. Poboljšanje okruženja za roditelje i djecu
CILJ MJERE	Poboljšati položaj obitelji i djece u društvu
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Organiziranje savjetovališta i obrazovnih programa za obitelji s djecom • Organiziranje produženog boravka za vrtićku djecu • Organiziranje dnevnih igraonica za djecu • Organiziranje javnog prijevoza za učenike • Organiziranje promidžbenih aktivnosti i telefonskih linija za pomoći roditeljima
REZULTAT	Poboljšan položaj roditelja i djece u društvu
NOSITELJI	Grad Grubišno Polje
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Roditelji, djeca
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj roditelja korisnika usluga savjetovanja • Broj dodijeljenih potpora za prijevoz/broj prevezenih učenika

STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.2. Poticanje roditeljstva
MJERA	3.2.3. Stambeno zbrinjavanje mlađih obitelji
CILJ MJERE	Olakšati stambeno zbrinjavanje mlađim obiteljima
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoći mlađim obiteljima u izgradnji vlastitog objekta/kupovini stana • Pomoći mlađim obiteljima u sufinanciranju kamate na stambene kredite
REZULTAT	Unaprijeden položaj mlađih obitelji prilikom stambenog zbrinjavanja
NOSITELJI	Grad Grubišno Polje
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Roditelji, djeca
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj obitelji kao korisnika poticajnih mjera

STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.3. Povećanje ponude društvenih sadržaja (posebice za djecu i mlade)
MJERA	3.3.1. Jačanje postojećih i razvijanje novih sadržaja u sportu i zabavi
CILJ MJERE	Potaknuti društveni život i sadržaje s ciljem povećanja kvalitete života za djecu i mlade
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti postojeće i potaknuti nove sportske sadržaje i programe za djecu i mlade • Unaprijediti postojeće i potaknuti nove zabavne sadržaje i programe za djecu i mlade • Pomoći radu udruga za djecu i mlađe, te sportskih i zabavnih udruga
REZULTAT	Unaprijeđeni sportski i zabavni sadržaji i programi za djecu i mlade
NOSITELJI	Grad Grubišno Polje
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Djeca i mladi
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj unaprijeđenih sadržaja • Broj novih sportskih i zabavnih sadržaja
STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.3. Povećanje ponude društvenih sadržaja (posebice za djecu i mlade)
MJERA	3.2.2. Jačanje postojećih i razvoj novih sadržaja u kulturi
CILJ MJERE	Potaknuti društveni život i kulturne sadržaje s ciljem povećanja kvalitete života za djecu i mlade
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti postojeće i potaknuti nove kulturne sadržaje i programe za djecu i mlade • Pomoći radu kulturnih ustanova i udruga za razvoj i provedbu programa za djecu i mlađe
REZULTAT	Unaprijeđeni kulturni sadržaji i programi za djecu i mlade
NOSITELJI	Grad Grubišno Polje
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Djeca i mladi
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj unaprijeđenih sadržaja • Broj novih kulturnih sadržaja • Broj djece i mlađih uključenih u programe

STRATEŠKI CILJ	3: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA, TE POBOLJŠANJE DEMOGRAFSKIH KRETANJA
PRIORITET	3.3. Povećanje ponude društvenih sadržaja (posebice za djecu i mlade)
MJERA	3.3.3. Poticanje društvenog uključivanja ranjivih/rizičnih društvenih skupina
CILJ MJERE	Potaknuti društveno uključivanje ranjivih društvenih skupina, te njiha puna integracija
SADRŽAJ MJERE	<ul style="list-style-type: none"> • Materijalna pomoć ranjivim društvenim skupinama (nezaposleni, osobe i obitelji slabog materijalnog statusa, osobama s poteškoćama u razvoju, invalidnim osobama itd.) • Organiziranje raznih društvenih programa za rizične društvene skupine s ciljem društvenog uključivanja • Poticanje zapošljavanja i potpora poslodavcima za zapošljavanje osoba s poteškoćama u razvoju • Pomoć radu udruga koja se bave rizičnim društvenim skupinama (invalidne osobe, osobe s poteškoćama u razvoju) • Pomoć radu umirovljeničkih uduga • Pomoć radu udruženja Roma
REZULTAT	Unaprijeden društveni položaj ranjivih društvenih skupine i njihova društvena uključenost
NOSITELJI	Grad Grubišno Polje
PARTNERI NA MJERI	
KORISNICI	Ranjive društvene skupine
POKAZATELJI	<ul style="list-style-type: none"> • Broj unaprijeđenih sadržaja za ranjive društvene skupine • Broj korisnika pomoći i programa • Broj novih sportskih i zabavnih sadržaja

4. USKLAĐENOST STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA GRADA GRUBIŠNOG POLJA S RAZVOJNOM STRATEGIJOM BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Strateški razvojni program Grada Grubišnog Polja je razvojni dokument koji je i podloga za korištenje fondova Europske unije. Strateški ciljevi Grada usklađeni su s prioritetima i ciljevima definiranim temeljnom strategijom EU, pod nazivom „EUROPA 2020 – strategija za pametan, održiv i uključiv rast“. Također, Strateški razvojni program usklađen je s drugim planskim dokumentima relevantnim za ostvarivanje potpore iz EU sredstava (operativni programi), te relevantnim nacionalnim strategijama.

Strateški ciljevi i prioriteti razvoja Grada Grubišnog Polja su u skladu s ciljevima i prioritetima važeće Županijske razvojne strategije Bjelovarsko-bilogorske županije (2011.-2013.)

Usporedni prikaz ciljeva i prioriteta Grada Grubišnog Polja i Bjelovarsko-bilogorske županije dan je u *Tablici 39*.

Tablica 39. Usporedni prikaz ciljeva i prioriteta Grada Grubišnog Polja i Bjelovarsko-bilogorske županije

Ciljevi i prioriteti Grada Grubišnog Polja		Ciljevi i prioriteti Bjelovarsko-bilogorske županije	
Cilj 1: Održivi razvoj gospodarstva, te podizanje njegove konkurentnosti		Cilj 1: Povećanje konkurentnosti gospodarstva Županije	
Oznaka	Prioritet	Oznaka	Prioritet
1.1.	Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje	1.1.	Ruralni razvoj
1.2.	Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva	1.3.	Razvoj prerađivačke industrije, MSP i obrnštva
1.3.	Razvoj ruralnog turizma	1.2.	Razvoj turizma
1.4.	Jačanje administrativnih kapaciteta Grada s ciljem učinkovite lokalne javne uprave	1.4.	Jačanje ljudskih potencijala
Cilj 2: Unapređenje društvene i komunalne infrastrukture, te podizanje kvalitete života		Cilj 2: Unapređenje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života	
2.1.	Unapređenje društvene infrastrukture	2.2.	Razvoj zdravstvene, sportske, kulturne i socijalne infrastrukture
2.3.	Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i energijom	2.1.	Zaštita okoliša
2.2.	Unapređenje komunalne, energetske i prometne infrastrukture	Cilj 3: Razvoj komunalne infrastrukture	
		3.1.	Unapređenju sustava vodoopskrbe i odvodnje
		3.2.	Prometna infrastruktura
Cilj 3: Razvoj ljudskih potencijala, te poboljšanje demografskih kretanja		Cilj 1: Povećanje konkurentnosti gospodarstva Županije	
3.1.	Usklajivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja	1.4.	Razvoj ljudskih potencijala
3.2.	Poticanje roditeljstva	1.4.	Razvoj ljudskih potencijala
3.3.	Povećanje ponude društvenih sadržaja (posebice za djecu i mlade)	Cilj 2: Unapređenje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života	
		2.3.	Razvoj civilnog društva

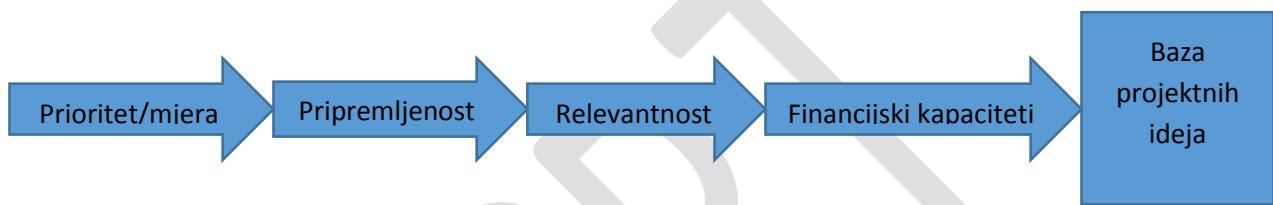
5. BAZA PROJEKTNIH IDEJA

Baza projektnih ideja predstavlja službeni registar projektnih ideja i pripremljenih prijedloga projekata s područja Grada Grubišnog Polja. UO za gospodarstvo vodi bazu projekata te se na taj način omogućuje uvid u razvojni smjer grada, kao i raspored projekata po prioritetnim područjima.

Strateški program određuje ciljeve, prioritete i mјere ulaganja do 2020. godine, te se na temelju njih određuju projekti koji će biti dio baze.

Svaka projektna ideja koja se nalazi u bazi podataka mora proći isti postupak rangiranja.

Postupak rangiranja projekata

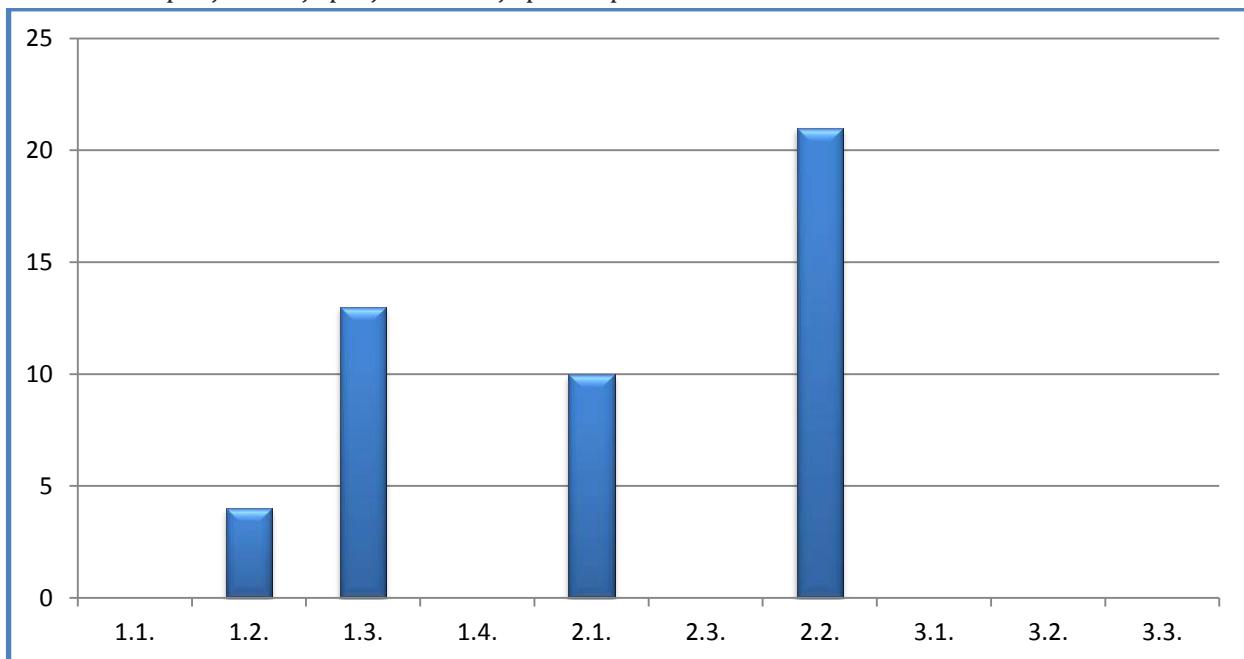
Nakon zaprimanja projektne ideje, utvrđuje se doprinosi li nekom od prioriteta, odnosno nekoj od mјera programa. Kada se utvrdi prioritet i mјera kojoj doprinosi, ocjenjuje se pripremljenost projekta (ishođena potrebna tehnička dokumentacija ili ne, izrađene potrebne studije ili ne itd.). Sljedeći korak je ocjena relevantnosti projekta u odnosu na ostvarenje rezultata mјere kojoj doprinosi, a na kraju se vrši ocjena finansijskih i provedbenih kapaciteta podnositelja.

Posebnost su tzv. „soft“ projekti. Kod njih je vrlo mali udjel građevinskih radova, ne postoji potreba za ishođenjem tehničke dokumentacije, stoga se rangiraju prema najvećem stupnju pripremljenosti jer se s takvim projektima može brže krenuti u provedbu.

Baza projektnih ideja postaje osnova za izradu Akcijskog plana za provedbu, pokazuje u kojim područjima postoji najveći interes te omogućuje rasподjelu sredstava u skladu s tim.

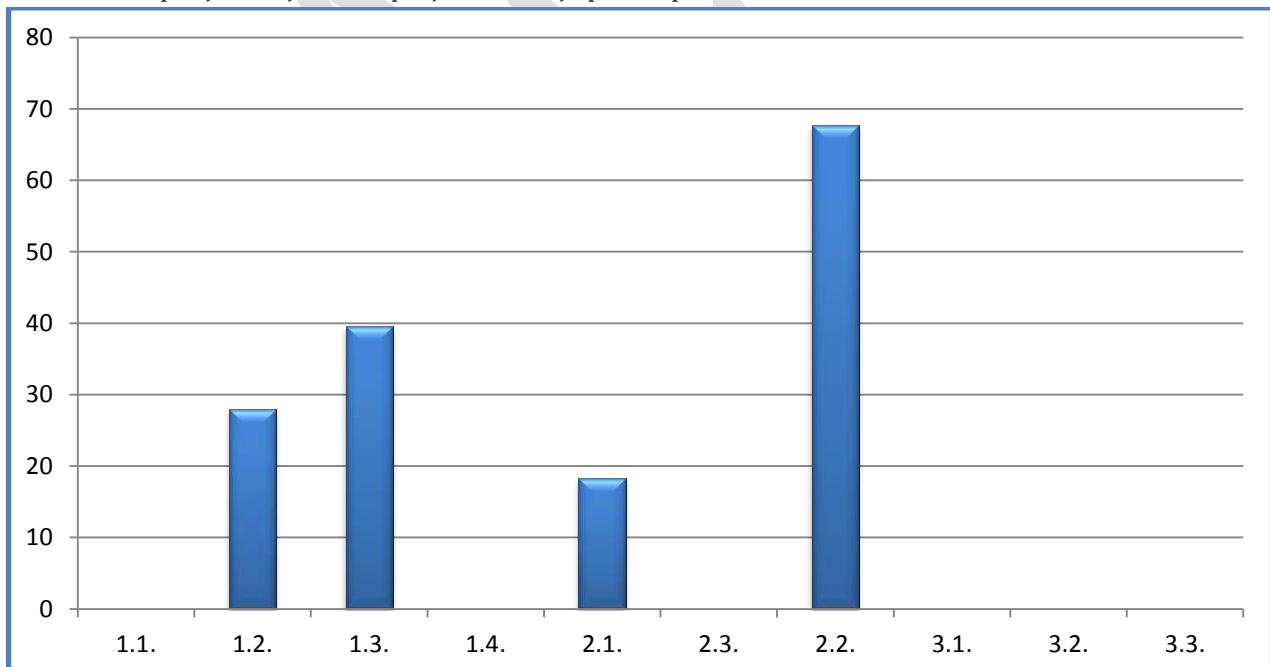
Također, baza projektnih podataka omogućuje identifikaciju područja u kojima će eventualno odaziv i broj projekata biti slab. U takvom slučaju može se osigurati bolja informiranost relevantnih dionika o razvojnim područjima koja su slabije zastupljena, te potaknuti stvaranje i predlaganje većeg broja projekata.

Slika 16.: Raspodjela broja projektnih ideja prema prioritetima

Izvor: Obrada autora

Slika 17: Raspodjela vrijednosti projektnih ideja prema prioritetima, mln HRK

Izvor: Obrada autora

VI INDIKATORI UČINKA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA 2015.-2020.

Kako bi se moglo ispravno ocijeniti učinke ključnih područja razvojnog programa, potrebno je postaviti temeljne indikatore. Na osnovu njih se donosi zaključak o uspješnosti pojedinog područja strategije, a takav pregled napretka omogućuje donošenje smjernica u svrhu boljih rezultata.

Indikatori su definirani po principu SMART, odnosno moraju biti:

- ✓ Specific- specifični
- ✓ Measurable- mjerljivi
- ✓ Achievable- realno dostižni
- ✓ Relevant- relevantni u odnosu na postavljeni cilj
- ✓ Time-bound- vremenski ograničeni

U nastavku slijedi prikaz temeljnih indikatora, kao i indikatora za svako od područja strategije.

<ul style="list-style-type: none"> • Povećati broj MSP-ova za 10 % • Povećati obradive površine za 50 ha • Smanjiti broj nezaposlenih za 10 % • Povećati broj turističkih dolazaka i noćenja za 10 % • Povećati broj stanovnika za 5 % • Najmanje 5 projekata sufinancirati sredstvima EU 		
Razvoj i konkurentnost gospodarstva	Infrastruktura i kvaliteta života	Ljudski potencijali
<p>Cilj 1: Održivi razvoj gospodarstva, te podizanje njegove konkurentnosti</p> <p>Prioritet 1.1. Razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje</p> <p>Prioritet 1.2. Razvoj i jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva</p> <p>Prioritet 1.3. Razvoj ruralnog turizma</p> <p>Prioritet 1.4. Jačanje izvršnih kapaciteta Grada s ciljem učinkovite javne uprave</p> <p>Ostali indikatori učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećati količinu proizvedenih poljoprivrednih proizvoda za 10 % • Povećati broj novih poljoprivrednih proizvoda za 10 % • Povećati broj zaštićenih proizvoda za 10 % • Povećati broj novoosnovanih klastera za 2 • Povećati pokrivenost širokopojasnim internetom za 20 % • Povećati broj poduzetnika registriranih za turističku djelatnost za 10 % • Izgraditi najmanje 10 km biciklističkih i pješачkih staza • Povećati broj ugostiteljskih objekata za 5 • Povećati broj educiranih djelatnika Grada za strateško planiranje i pripremu i provedbu EU projekata za 10 % <p>Izvori provjere:</p> <p>DZS; FINA; HZZ; Grad Grubišno Polje; Agencija za plaćanja u poljoprivredi;</p>	<p>Cilj 2: Unapređenje društvene i komunalne infrastrukture, te podizanje kvalitete života</p> <p>Prioritet 2.1. Unapređenje društvene infrastrukture</p> <p>Prioritet 2.2. Unapređenje komunalne, energetske i prometne infrastrukture</p> <p>Prioritet 2.3. Zaštita okoliša, održivo gospodarenje otpadom, prirodnim resursima i energijom</p> <p>Ostali indikatori učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećati broj djece korisnika vrtića za 10 % • Urediti i obnoviti 5 dječjih igrališta • Urediti i obnoviti 5 sportskih igrališta • Urediti i obnoviti 5 vatrogasnih domova • Povećati broj priključaka na vodoopskrbni i odvodni sustav za 10 % • Obnoviti najmanje 10 km cesta • Povećati broj stanovnika obuhvaćenih ekološki prihvatljivim sustavom zbrinjavanja otpada za 10 % • Povećati broj objekata s poboljšanom energetskom učinkovitosti za 10 % <p>Izvor i provjere:</p> <p>Grad Grubišno Polje; komunalna poduzeća; vrtići</p>	<p>Cilj 3: Razvoj ljudskih potencijala, te poboljšanje demografskih kretanja</p> <p>Prioritet 3.1. Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i razvoj cjeloživotnog učenja</p> <p>3.2. Poticanje roditeljstva</p> <p>3.3. Povećanje ponude društvenih sadržaja (posebice za djecu i mlade)</p> <p>Ostali indikatori učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećati broj poduzetnika i poljoprivrednika koji su prošli edukacije za 10 % • Povećati broj studenata za 10 % • Povećati broj novih kulturnih i sportskih događanja za 10 % • Povećati broj djece i mlađih uključenih u sportske i kulturne programe za 10 % <p>Izvori provjere:</p> <p>Grad Grubišno Polje; HZZ; udruge i sportska društva; poduzetnički inkubator</p>

Tablica 40. Indikatori učinka Strateškog razvojnog programa

VII INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE

1. Provedba strategije

Provedba strateškog programa je kompleksan proces i za njen uspjeh treba koordinirano djelovanje i zastupljenost svih bitnih sudionika. Djelotvorna i učinkovita provedba razvojne strategije nije moguća bez definiranja institucionalnog okvira za provedbu. Prije svega, važno je da se primjenjuje partnerski pristup kao što je to bilo potrebno prilikom same izrade programa. Dakle, nužna je suradnja svih relevantnih sudionika u provedbi, kako na lokalnoj, tako i na državnoj razini, ali i privatnog i civilnog sektora, te njihovo uključivanje na različitim razinama.

2. Tijela provedbe

2.1. Partnerstvo i radni tim

Partnerstvo ima savjetodavnu ulogu u fazi izrade strategije, ali tu njegova zadaća ne završava. Ono nastavlja sa svojim savjetodavnim zadaćama i u fazi provedbe, njemu se podnosi Akcijski plan o provedbi strateškog programa, te ono daje mišljenja i prijedloge čime utječe na usmjeravanje razvoja i stvara preduvjete za kvalitetniji život svih stanovnika Grada.

U okviru strategije, odnosno u razradi mjera određeni su nositelji aktivnosti i potencijalni korisnici, kao i ostale potrebne informacije za uspješnu provedbu.

S obzirom na veći broj nositelja kao i široku lepezu sudionika, potrebno je uspostaviti uspješnu koordinaciju između njih u provedbi. U tu svrhu, Radni tim koji je sudjelovao u izradi strateškog programa preuzima ulogu koordinatora provedbe. Također, Radni tim prikuplja i analizira podatke o rezultatima i provedbi mjera i projekata od nositelja te na temelju toga donosi Izvješće o provedbi strateškog programa. Donosi Akcijski plan provedbe strateškog programa u kojem je određena dinamika provedbe, popis mjera i prioriteta s indikativnim finansijskim alokacijama te rokovi provedbe i pokazatelji izvršenja pojedinih mjera.

2.2. Grad Grubišno Polje

Statutom Grubišnog Polja uređuje se samoupravni djelokrug grada. Kako je određeno u Statutu, Grad Grubišno Polje je samostalan u odlučivanju u poslovima iz samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom, te podliježe samo nadzoru zakonitosti rada i akata tijela Grada.

Tijela Grada su Gradska vijeće kao predstavničko tijelo i Gradonačelnik kao izvršno. Gradonačelnik saziva Partnerstvo kada trebaju razmatrati Akcijski plan i Izvješće o provedbi strateškog programa, te predsjeda njegovim radom.

Gradsko vijeće odobrava Izvješće o provedbi strateškog programa te daje svoje prijedloge ili primjedbe Radnom timu.

2.3. Upravni odjeli

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Grada Grubišnoga Polja, utvrđenih zakonom i Statutom, te obavljanje poslova državne uprave koji su zakonom prenijeti na Grad, ustrojavaju se upravna tijela Grada. Ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela uređuje se posebnom odlukom Gradskog vijeća, a upravna tijela se ustrojavaju kao upravni odjeli i službe. Njima upravljaju pročelnici koje na temelju javnog natječaja imenuje gradonačelnik.

U Grubišnom Polju su ustrojena 4 upravna odjela:

- Upravni odjel za gospodarstvo
- Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora
- Upravni odjel za financije i javne prihode
- Stručna služba Gradskoga vijeća

Odjeli kao upravna tijela imaju ključnu ulogu u provedbi programa u suradnji s drugim dionicima i nositeljima različitih aktivnosti.

Upravni odjel za gospodarstvo obavlja poslove vezane uz osiguranje uvjeta za razvitak gospodarstva, poduzetništva, poljoprivrede, šumarstva, trgovine, turizma i ugostiteljstva, izrađuje smjernice osnove razvoja Grada i programe razvoja pojedinih gospodarskih djelatnosti. Kao nositelj najvećeg broja aktivnosti u različitim mjerama, Upravni odjel za gospodarstvo ima iznimno važnu ulogu u provedbi strateškog programa. Stoga je nužna njegova koordinacija i suradnja sa svim relevantnim sudionicima.

UO za gospodarstvo vrši ocjenu projekata i priprema Bazu projekata koja se godišnje ažurira i koja je temelj za izradu Akcijskog plana provedbe strateškog programa.

Osim UO za gospodarstvo, s obzirom na razrađene mjere razvoja, nezaobilazno mjesto u provedbi programa ima i Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora. On obavlja poslove vezane uz uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu zaštitu, graditeljstvo, promet i veze, vodoopskrbu i odvodnju, geodetske poslove te obavlja imovinsko-pravne poslove vezane uz gospodarenje poljoprivrednim i građevinskim zemljištem u vlasništvu Grada.

2.4. Javne službe

Grad Grubišno Polje u okviru samoupravnog djelokruga osigurava obavljanje djelatnosti kojima se zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana na području komunalnih, društvenih i drugih djelatnosti, za koje je zakonom utvrđeno da se obavljaju kao javna služba, a to čini osnivanjem trgovačkih društava, ustanova, drugih pravnih osoba i vlastitih pogona. Najveća tvrtka u vlasništvu grada je KOMUNALAC d.o.o. Javne službe kao nositelji pojedinih mjera i potencijalni nositelji projekata imaju važnu ulogu u provedbi programa.

2.5. Javni sektor

Tijela i dionici iz javnog sektora imaju važnu ulogu u provedbi razvojnog programa, posebice u pripremi i provođenju projekata iz svog područja djelovanja. On obuhvaća različite institucije i organizacije, ne samo na području Grada, nego i Županije i države. Neke od institucija javnog sektora čije je uloga bitna u provedbi razvojnog programa mogu se posložiti prema strateškim područjima:

Razvoj i konkurentnost gospodarstva

Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Udruženje obrtnika Grubišno Polje, Turistička zajednica BBŽ, Turistička zajednica GGP; HZZ; Ministarstvo poljoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, HBOR i dr.

Infrastruktura i kvaliteta života

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture; Hrvatske vode, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost; Hrvatske ceste; Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije...

Ljudski potencijali

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta; Ministarstvo kulture; Ministarstvo socijalne politike i mladih; odgojno- obrazovne i kulturne ustanove...

2.6. Civilno društvo

U Grubišnom Polju postoje brojne organizacije civilnog društva i one mogu predstavljati važan kotačić u privlačenju sredstava iz različitih izvora. Najbrojnije su udruge iz područja sporta, kulture i poljoprivredne proizvodnje. Međutim, u novije vrijeme se je vidljiv pojačan interes građana za organiziranim djelovanjem jer tu prepoznaju mogućnost postizanja ciljeva koji su individualnim naporom teško dostižni, pa su osnovane nove udruge na području Grada kao što je npr. Centar za građanske inicijative ili Centar za edukaciju i društveni razvoj CEDAR. OCD su posebno vrijedne zbog svog

doprinosa u području zapošljavanja, zaštite kulturno-povijesne baštine, ili promicanju jednakih prava i mogućnosti građana. OCD većinom imaju iskustva u provođenju različitih projekata stoga su vrijedan sugovornik i partner u provođenju strateških planova.

2.7. Privatni sektor

Bez privatnog sektora nema napretka, bez jakog privatnog sektora nema ni jakog grada, županije ili države. Privatni sektor mora biti pokretač razvoja i zapošljavanjem omogućiti rješavanje najvećih problema na području Grada, stoga je nužna kvalitetna suradnja i aktivno sudjelovanje privatnika u procesu provedbe aktivnosti određenih Strateškim programom. Rast privatnog sektora, posebno MSP-a, omogućiće pokretanje gospodarskog rasta i postati glavni izvor novih radnih mjeseta. To je sektor koji ulaze, proizvodi i stvara dodatnu vrijednost, te donosi prihode Gradu plaćanjem poreza i doprinosa čime se ostvaruje višestruka korist. Iz svih tih razloga, privatnom sektoru se mora posvetiti veća pažnja i omogućiti mu sudjelovanje u kreiranju razvojnih programa što se u ovoj strategiji i čini.

3. FINANCIJSKI OKVIR

Utvrđivanje realnih finansijskih okvira za provođenje razvojnih mjer vrlo je bitan korak u strateškom planiranju. Na taj način se osigurava bolje i potpunije ispunjavanje prioriteta i mera strateškog programa. Uspostavljen je okvirni pregled sa indikativnom alokacijom finansijskih sredstava po prioritetima ulaganja identificiranim u razvojnog programu kao najpotrebnjim. Detaljniji i točniji finansijski iznosi za ostvarivanje pojedine mjeru će biti postavljeni u sklopu godišnjeg Akcijskog plana za provedbu razvojnog programa jer se na taj način osigurava optimalno korištenje i usklađivanje proračuna s obzirom na potrebe koje se mogu mijenjati tijekom petogodišnjeg razdoblja provedbe programa.

Finansijski okvir za provedbu Strategije temeljiti će se na različitim izvorima sredstava, s tim da je najvažniji izvor lokalni proračun (detaljna analiza gradskog proračuna - PRILOG 3). Iz analize proračuna vidljivo je da Grad konstantno ostvaruje višak iz prihoda poslovanja te je sposoban osigurati sredstva za ulaganje u dugotrajnu imovinu odnosno investicije. Ukoliko se navedena sredstva uparuje s EU izvorima finanicranja tada se postiže snažan multiplikativni efekt i višekratno se povećava finansijski kapacitet Grada za ulaganja.

Osim lokalnog proračuna, tu su još i:

1. Županijski proračun - s obzirom kako je ostvarivanje određenih ciljeva zacrtanih u strategiji u interesu Županije, za očekivati je županijsko finansijsko sudjelovanje u provedbi i pripremi takvih projekata.

2. Državni proračun - za određene projekte postoji mogućnost sufinanciranja kroz različite nacionalne fondove ili zaklade, a unatoč smanjivanju državnih sredstava u posljednje vrijeme, sredstva iz državnog proračuna predstavljaju iznimno bitnu stavku u financiranju.
3. EU fondovi i programi - ono što je velika mogućnost i prilika su sredstva iz EU fondova, pogotovo što taj oblik financiranja nije ograničen na određenu vrstu projekata i pristup EU fondovima imaju gotovo svi, od udruga, poduzetnika, poljoprivrednika pa sve do same lokalne samouprave, stoga ti fondovi mogu, uz lokalni proračun, predstavljati najizdašniji izvor financiranja razvojnih projekata pa će biti ukratko prikazani najvažniji (prikaz mogućnosti financiranja projekata iz EU izvora dan je u PRILOGU 4).

MANAČT

Tablica 41. EU fondovi

Naziv fonda	Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)	Europski socijalni fond (ESF)
Opis i područja ulaganja	<p>ERDF podupire jačanje ekonomске i socijalne kohezije u Europskoj uniji kroz smanjenje ekonomskih razlika među regijama najvećim dijelom putem ulaganja u infrastrukturu i fizički kapital</p> <p>Područja u koja će se ulagati putem ERDF-a su sljedeća:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proizvodne investicije koje stvaraju i čuvaju radna mjesta a putem izravne pomoći malim i srednjima poduzetnicima • Investicije u infrastrukturu koja osigurava osnovne usluge za gradane u području energije, zaštite okoliša, prometa te informacijske i komunikacijske tehnologije • Investicije u društvenu, zdravstvenu i obrazovnu infrastrukturu • Jačanje razvojnih potencijala kroz pomoći regionalnog i lokalnog razvoja, istraživanja i inovacija. 	<p>Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj instrument je koji podupire europsku politiku ruralnog razvoja, a koja čini drugi stup Zajedničke poljoprivredne politike. Slijedom toga, dugoročni cilj politike ruralnog razvoja je povećanje konkurentnosti poljoprivrede, održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatske promjene te uravnotežen razvoj ruralnih krajeva.</p> <p>Područja ulaganja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mala infrastruktura (ceste, odvodnja, objekti za podizanje kvalitete društvenog života) • Ruralni turizam • Poljoprivredna proizvodnja • Razvoj i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava • Ekološki uzgoj • Razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma • Obnovljivi izvori energije • Edukacijske i obrazovne aktivnosti za poljoprivrednika 	<p>ESF je instrument Europske unije usmjeren je na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprincima u pronalaženju boljih radnih mesta i uspostavi pravednijih mogućnosti za sve građane EU-a prilikom njihovog zapošljavanja. Njegovo se djelovanje temelji na ulaganju u ljudske resurse, mlade ljude i one koji su u potrazi za poslom.</p> <p>Područja ulaganja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ospozobljavanje stanovništa za veću konkurenčnost na tržištu rada • Poticanje društvenog poduzetništva i samozapošljavanja • Poboljšanje sustava obrazovanja na svim razinama • Socijalno uključivanje ugroženih i ranjivih skupina • Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva
Potencijalni prijavitelji	<ul style="list-style-type: none"> • JL(R)S • MSP • Znanstveno-istraživački sektor • Civilni i privatni sektor 	<ul style="list-style-type: none"> • JL(R)S (do 5 ili 10 000 stanovnika) • LAG-ovi i OPG-ovi • Šumoposjednici • Mladi poljoprivrednici 	<ul style="list-style-type: none"> • JL(R)S • Javne i obrazovne ustanove • Poslodavci • Udruge

4. PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Kako bi se uspješno upravljalo provedbom razvojne strategije, potrebno je sustavno promatranje i analiza podataka. Praćenje služi kao mehanizam upravljanja provedbom strategije kao i za redovitu provjeru napretka provedbe u odnosu na planiranu dinamiku. Uspostavljanje sustava praćenja nužno je za uspješnu implementaciju strategije jer s dobrim sustavom praćenja moći će se učinkovitije upravljati provedbom, povećat će se vjerojatnost postizanja zadanih rezultata na vrijeme, te se omogućuje brze i učinkovite odgovore na eventualne probleme koji se mogu pojaviti tijekom provedbe i prilagodbu u svrhu njihovog rješavanja.

Osim praćenja, i vrednovanje je još jedan neizostavan korak u provedbi razvojnog programa koji pruža uvid u to jesu li ispunjeni postavljeni ciljevi i u kojem obujmu, jesu li vidljivi rezultati provedbe, odnosno omogućuje se uspoređivanje planiranih i ostvarenih rezultata.

Praćenje se provodi kontinuirano i prikupljaju se podaci o učincima na razini mjera, a u fazi vrednovanja se ti dokumentirani i sakupljeni podaci ocjenjuju i analiziraju.

Cijeli proces provedbe strateškog programa prati Partnerstvo. Ono nastavlja djelovati kao savjetodavno tijelo kao što je tu zadaću vršilo i tijekom samog donošenja programa, te podnosi prijedloge i preporuke ili primjedbe u vezi provedbe.

Također, Radni tim Partnerstvu podnosi na odobrenje Akcijski plan provedbe.

Radni tim prikuplja podatke o postignutim rezultatima i ostvarenim pokazateljima u provedbi pojedine mjere ili projekta od nositelja, te ih dokumentira i analizira. Na osnovu toga jednom godišnje donosi Izvješće o provedbi programa u kojem su uspoređeni planirani rezultati i ciljevi iz Akcijskog plana i oni koji su ostvareni. Izvješće se podnosi Gradskom vijeću.

Nakon 2018. godine procijenit će se napredak provedbe razvojnog programa, provjeriti uspjeh pojedinih mjera i ocijeniti njihov utjecaj na poboljšanje gospodarske, društvene ili socijalne slike Grubišnog Polja. Temeljem procjene i ponovnog pregleda potreba, može se pristupiti ažuriranju razvojnog programa.

Procjenu uspjeha razvojnog programa izvršit će Partnerstvo.

Tablica 42. Prikaz tijela/sektora i njihova uloga u procesu provedbe i praćenja strateškog programa

TIJELO/SEKTOR	ULOGA
Partnerstvo	Praćenje provedbe; odobrava Akcijski plan, daje primjedbe i prijedloge
Radni tim	Koordinira provedbom; donosi Akcijski plan provedbe; Prikuplja podatke o provedenim aktivnostima i postignutim rezultatima od nositelja aktivnosti; podnosi Izvješće Partnerstvu
Gradonačelnik	Saziva Partnerstvo; predsjedava njegovim radom
Gradsko vijeće	Usvaja Izvješće o provedbi programa; daje prijedloge ili primjedbe za poboljšanje
UO za gospodarstvo	Provodi aktivnosti kao nositelj pojedinih mjera; formira i ažurira bazu projekata
Javne službe	Provode aktivnosti iz svog djelokruga rada, prikupljaju podatke o postignutim rezultatima i šalju ih koordinatoru
Javni sektor	Provode aktivnosti iz svog djelokruga rada, prikupljaju podatke o postignutim rezultatima i šalju ih koordinatoru
Civilni sektor	Provode aktivnosti iz svog djelokruga rada, prikupljaju podatke o postignutim rezultatima i šalju ih koordinatoru
Privatni sektor	Provode aktivnosti iz svog djelokruga rada, prikupljaju podatke o postignutim rezultatima i šalju ih koordinatoru

VIII ZAKLJUČAK

Strateški razvojni program Grada Grubišnog Polja 2015.- 2020. je nastao kao rezultat iscrpnih analiza, savjetovanja i dogovora između svih zainteresiranih sudionika koji su dali doprinos u njegovoj izradi.

Kroz cijeli proces izrade imalo se na umu boljšak svih građana i zadovoljavanja njihovih potreba te razvoj područja koja su konsenzusom utvrđena kao najvažnija, stoga je osnovni i glavni cilj programa kroz utvrđene mjere unaprijediti gospodarsku, društvenu i socijalnu sliku života u Gradu. Razvojni program definira smjer i ključne razvojne pravce Grada, te služi za lakše i bolje planiranje budućih razvojnih koraka uz sudjelovanje svih relevantnih dionika.

Sama provedba strateškog programa je zahtjevan posao koji će tražiti djelovanje svih raspoloživih kapaciteta unutar same gradske uprave koja je najodgovornija za implementaciju. Međutim, bez sudjelovanja svih nositelja razvojnih mjera i nositelja projekata, taj posao nije moguće kvalitetno obaviti.

Uz aktivno sudjelovanje svih relevantnih dionika, uspješnu provedbu zacrtanih ciljeva i aktivnosti podignut će se kvaliteta života građana, unaprijediti infrastruktura i gospodarska konkurentnost grada te poboljšati društveni život čime će ovaj razvojni program ispuniti svoju svrhu i potvrditi kako je mukotrpan posao njegove izrade urođio plodom.

IX PRILOZI

Prilog 1: Popis slika

Slika 1: Sustav strateškog planiranja	9
Slika 2: Geografski položaj Bjelovarsko - bilogorske županije	18
Slika 3. Geografski položaj Grada Grubišnoga Polja u BBŽ.....	19
Slika 4: Krajolik Grubišnog Polja	24
Slika 5: Struktura stanovništva Grada po spolu i dobi.....	31
Slika 6: Usporedba dobne strukture stanovništva Grada Grubišnog Polja i Republike Hrvatske .	32
Slika 7: Struktura stanovništva Grubišnog Polja prema stupnju obrazovanja	38
Slika 8: Stanovništvo Grada Grubišnog Polja prema narodnosti.....	40
Slika 9: Regionalni park Moslavačka gora.....	55
Slika 10: Močvarni plavac	56
Slika 11: Kockavica.....	57
Slika 12: Crkva Roždenija Bogorodice, Mali Zdenci	63
Slika 13: Crkva sv. Josipa, Grubišno Polje	63
Slika 14.: Struktura gospodarstva Bjelovarsko – bilogorske županije	91
Slika 15: Kiparsko – slikarska kolonija Bilogora 2007	117
Slika 16.: Raspodjela broja projektnih ideja prema prioritetima	173
Slika 17: Raspodjela vrijednosti projektnih ideja prema prioritetima, mln HRK	173

Prilog 2: Popis tablica:

Tablica 1: Stanovništvo po županijama RH.....	25
Tablica 2. Kretanje broja stanovnika i kućanstava u razdoblju 1971.-2011. godine	26
Tablica 3. Usporedni pokazatelji (Grad/Županija/RH) – površina, stanovništvo, kućanstva i gustoća naseljenosti	27
Tablica 4. Spolna struktura stanovništva Grada Grubišnoga Polja.....	28
Tablica 5. Dobna struktura stanovništva Grada Grubišnoga Polja	29
Tablica 6: Demografski pokazatelji Grada i RH.....	33
Tablica 7: Kretanje broja stanovnika Grada i BBŽ po spolu	34
Tablica 8: Prirodno kretanje stanovništva u 2013. godini po županijama	34
Tablica 9: Obrazovna struktura stanovništva RH, Bjelovarko-bilogorske županije i Grada Grubišnog Polja po spolu.....	36
Tablica 10.: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima.....	39
Tablica 11. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju goveda	41
Tablica 12. Broj poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom broju svinja.....	41
Tablica 13. Broj poljoprivrednih kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljишtem prema kategorijama, s neobrađenim i šumskim zemljишtem	43
Tablica 14. Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljишtu, površina ukupno raspoloživog i korištenog poljoprivrednog i ostalog zemljишta i broj parcela korištenog poljoprivrednog zemljишta	43

Tablica 15. Površina korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama.....	44
Tablica 16: Zaposleni po djelatnostima na području Bjelovarsko – bilogorske županije	45
Tablica 17: Vrsta, broj gospodarskih subjekata, te broj zaposlenih	46
Tablica 18: Kretanje broja nezaposlenih po županijama.....	46
Tablica 19. Usporedni pokazatelji (Grad/Županija/RH) – kretanje nezaposlenosti, prosjek.....	47
Tablica 20: Nezaposlene osobe prema stupnju obrazovanja u Gradu Grubišno Polje krajem travnja 2015.....	47
Tablica 22: Područja očuvanja značajno za ptice (POP)	58
Tablica 23: Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS)	58
Tablica 24: Pregled zaštićenih kulturnih dobara Ministarstva kulture na području Grada.....	64
Tablica 25. Državne ceste na području Grada Grubišnoga Polja.....	79
Tablica 26. Županijske ceste na području Grada Grubišnoga Polja.....	80
Tablica 27. Vrste lokalnih cesta	80
Tablica 28. Nerazvrstane ceste na području Grada Grubišnog Polja	81
Tablica 29. Struktura djelatnosti i broj zaposlenih u Zoni I MSP	86
Tablica 30. Struktura djelatnosti i planirani broj zaposlenih u Zoni II MSP.....	87
Tablica 31: Bruto domaći proizvod po županijama	90
Tablica 32: Struktura zaposlenih u Bjelovarsko – bilogorskoj županiji 2012. godine.....	92
Tablica 33: Pokazatelji poslovanja poslovnih subjekata s područja Grada Grubišnog Polja	94
Tablica 34: Pokazatelji poslovanja poduzetnika u 2014. prema područjima NKD-a	95
Tablica 35: Struktura ostvarenih rezultata poduzetnika u 2014. godini prema područjima NKD-a	96
Tablica 36. Tablica značajnijih poslovnih subjekata sa područja Grada Grubišnoga Polja:.....	99
Tablica 37. Površina korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama.....	103
Tablica 38: Kretanje broja zaposlenih i korisnika usluga u protekle 3 godine:	109
Tablica 39. Usporedni prikaz ciljeva i prioriteta Grada Grubišnog Polja i Bjelovarsko-bilogorske županije	171
Tablica 40. Indikatori učinka Strateškog razvojnog programa	176
Tablica 41. EU fondovi	182
Tablica 42. Prikaz tijela/sektora i njihova uloga u procesu provedbe i praćenja strateškog programa	184

Prilog 3. Financijska analiza gradskog proračuna